A “Children’s Bible” in Abkhaz

Translated from Russian by Zaira Khiba

Typed, proofed and introduced by George Hewitt

Some time between 1977 and 1979 Boris Arapović of the Institute for Bible Translation, then based in Stockholm, contacted Zaira, who had arrived in the UK from the USSR in January 1977, to see if she would be interested in translating initially the Gospel According to St. John and subsequently the remaining three Gospels into Abkhaz from Russian. She agreed. As Zaira did/does not type, I had to sit with her in order to type her translations on the specially adapted Olympia typewriter supplied by the Institute. Only one of her Gospels ever appeared in print (viz. that of St. John, which came out anonymously during the Soviet period; it was later reprinted), though all four are available on-line. The Institute then commissioned a “Life of Jesus”, also placed on-line, and eventually in 1990 a “Children’s Bible”. The Russian text was provided in two formats: (a) each chapter typed on one or more separate pages, the text being frequently corrected/supplemented via hand-written insertions; (b) a published book (*Detskaja Biblija*) printed in 1990 on glossy paper, the text of each chapter accompanied by a coloured illustration on the facing page. The two versions are mostly, but not always, in concord. By the time the translation of the Children’s Bible was completed we had acquired our first computer, and so, rather than employ the Olympia typewriter, I transferred the text from Zaira’s manuscript onto that old computer and then printed out the result. Because the printer produced a dot-matrix output and because there was often no correspondence between page-breaks on screen and in the printout, the result was, quite frankly, a mess, making it difficult to read. This meant that it lay untouched for years (decades, in fact).

From time to time I tried to discover what plans the Institute might have for publishing Zaira’s translations of the remaining Gospels (plus the “Life of Jesus”), but none has seen the light of day. Direct contact with the Institute, by then based in Moscow, was re-established when I met its representative Natasha Manzienko in Sukhum in around 2013. Abkhazian writer Mushni Lasuria (Lash^{w}ria) had privately published his Abkhaz translation (again from Russian) of the entire New Testament in 2004, and the Institute was interested in publishing it under their rubric. But they wanted someone to check the

translation against the original Greek text. Since my degree from Cambridge was in Classics, I agreed to review the translation, but only of the Gospels. For this purpose, the Institute provided me with a PC-laptop carrying special SIL-developed software to enable me to access Mushni's translation and enter any comments/adjustments/corrections alongside relevant words/lines/passages, all of which could be seen immediately by any member of the group licensed to access work on the Abkhaz text. And so, I decided at this point to copy Zaira's Gospel-translations onto our Apple Mac and then simultaneously to edit BOTH versions against the Greek text, Mushni's via the 'Paratext' programme on the PC, Zaira's on the Mac. Once this task was accomplished, I decided that I could not leave the Children's Bible manuscript to go on gathering dust and so undertook to type up that material on the Mac as well. The proofing of the resulting 144 pages is now finally finished.

In 2003 a courier brought to me in England as a gift from Abkhazia a copy of the *Abiblia A*x^w*ych'*k^w*a Rzy* 'Bible for Children', translated by T'. ArySH-pha [T. Arshba] and G^w. K^w'yts'nia-pha [Gunda Kvitsinia] and published in 2001 by the Stratofil publishing-house on behalf of the Sukhum-Abkhazia Eparchy. I thought it would be useful to have this alternative work open at all times for comparative purposes, and it is indeed fascinating to see how different translators approach what is substantially, but, as it turned out, by no means entirely, the same Russian source.

There exists a third, briefer Bible designed for children (*Sara Rap*x^j*at*^{w}*'i Sbiblia, asa*x^j*a*k^w*a atsny* 'My First Bible, with the accompaniment of pictures', produced for the International Bible Society by Kenneth N. Taylor in 2001). We possess this volume but have never made use of it and know nothing of Kenneth Taylor.

George Hewitt

Doncaster, England

28 December 2020

Абиблиа иазкны

Акыр иаҧсоу аҩыза!

Иыудыруама уара изакәытә шәҟәыу Абиблиа? Абиблиа Анцәа Иажәа ауп. Уи иаанарҧшуеит аҧсабареи ауаҩи рхылҵшьтра амаӡақәеи насгьы аҟазаара хшыҩҵакыс иамоуи. Абиблиа — ари зқьи хәшәи шықәсатәи аамҭа-хҵәаха иалыршаны, зышьақәыргылара ҩынҩажәа раҟара (Ҧсы Цқьала згәы иазырхаз) авторцәа алахәыз Аҩыра Цқьақәа реизга ауп.

Абиблиа ҩы-хәҭакны ишоит: Ажәытә Уасиаҭи Ауасиаҭ Ҿыци. Ажәытә Уасиаҭ ҩын Христос диаанӡа, Ауасиаҭ Ҿыц акәзар, Христос дани ашьҭахь раҧхьатәи ашәышықәса иалыршаны. Хара хашықәсҧхьаӡара алагоит Иисус Христос иира ашықәс инаркны.

Ажәытә Уасиаҭ ҩын ажәытә уриа бызшәала, Ауасиаҭ Ҿыц акәзар, ажәытә бырзен бызшәала, даҽакала иаххәозар, усҟантәи акултурақәа рбызшәақәа рыла.

Ажәытә Уасиаҭ аҿы иаарҧшуп Анцәа адыунеи ширҿиаз, ауаҩы игәнахараура, Израилтәи Анцәа ижәлар рҭоурых, аҧааимбарцәеи аҧааимбаражәақәеи; иара убас араҟа иеизгоуп а-Ҧсаломқәа (ажәытә ашәахәарақәеи Анцәа иныхәарақәеи), а-Екклесиасттәи Ашәҟәы, Иов Ишәҟәы, ухәа убас егьырҭгьы.

Ауасиаҭ Ҿыц иханахәоит хара х-Ҿыхҩы-Ихақәиҭыу Иисус Христос ииреи иҧсреи, Иара ирҵарақәа, агәнахара здыу ауаҩытәҩыса иҿыхразы Иара иҧсра, Иара аҧсцәа рахьтә игылара, иара убас раҧхьатәи ақьырсианцәа, ухәа ирызкны. Ауасиаҭ Ҿыц иаҵанакуеит иара убас “а-Епистолқәа” (даҽакала иаххәозар, раҧхьатәи ақьырсианцәа ма адгьыл ауаа зегьы инеизакны ирзырхоу Анцәа Иажәа), аҵыхәтәаны “Агәаартра” (даҽакала иаххәозар, адыунеи аҵыхәтәа анаапилакь ашьҭахь иҟаларан ыиҟоу ахцәажәара).

Иисус Христос иҵара а-Евангелиа ахьӡыуп. Ажәа “а-Евангелиа” абырзен бызшәахьтә иеиҭоугозар, “Ажәабжь Бзиа” хәа аанагоит. Иханахәозеи ари ажәабжь? Ари ажәабжь иханахәоит: “…Анцәа убас бзиа ибеит аҧсабара, Ихшаазаҵәы уи дамеидеит, дызуыстзаалакь Иара дхазҵо дҭамхарц, наӡаӡатәи аҧсҭазаара имазарц” (Иоанн иҟынтә 3:16).

Абиблиа иханахәо ауаҩы игәнахаура, уи азы уи Анцәа диҟәыганы наӡаӡатәи аҧсра шиқәызбхаз мацара акәым, аха иара убас ауаҩытәҩыса иеиқәырхаразы Анцәа игәҭакгьы аанарҧшуеит — иара убас Анцәа адгьыл ахь Иара Иҧа Иисус Христос даашьҭны Иара кәырбанс дҟаланы ауаа рыгәнахарақәа рзы аҧсра идкыланы аҧсҭазаара амҩа иаша шдирбаша атәы.

Абиблиа тема хадас иамоу Иҳақәиҭыу Иисус Христос, Анцәа Иђа, Аҿыхꙩи адыунеи аҿы зегь Ирхадоуи ихаҭара ауп.

Абиблиа адыунеи аҿы рађхьаӡатәи икьыђхьыу шәќәыуп (“Гутенбергтәи Абиблиа”, 1452-1455). Аꙩра-ађхьара аҳаракыреи зехьынҵьара ақьырсианра аларҵәареи ирыбзоураны, Абиблиа иађхьо ауаа рхыђхьаӡара иаҳа-иаҳа иазҳауеит. Абиблиа ауаа башақәа рыꙩнарҭақәеи аҵара-уаа рыꙩнарҭақәеи рҿы есымша изыђхьо шәќәыуп. Абиблиа ахархәара аҿартбааит иаҳарак ҳара ҳ-шәы-шықәсаан.

Егьырҭ абызшәақәа рахь аиҭагарала Абиблиа адыунеи аҿы рађхьатәи аҭыђ ааннакылоит. Хәы-шә шықәса инареиҳаны ађхьа, ашәќәыкьыђхьра анырхәыц аамҭаз, Абиблиа ма уи ахәҭақәа хазы 33 бызшәақәа рахь мацара иеиҭаган. 1804 шықәсазы рађхьатәи Абиблиатә еиҿкаарақәа рышьақәгыламҭаз, Абиблиа еиҭаган 67 бызшәақәа рахь мацара. Аха а-XIX-тәи а-шәы-шықәсазы Абиблиа ашәќәықәа шьҭа 400 бызшәа инареиҳаны рыла иҭыҵуан; ҳара ҳа-XX-тәи а-шәы-шықәса иалыршаны Абиблиа ма уи ашәќәықәа хазы дырꙩагь 1,400 бызшәақәа рахь иеиҭаган. Абасала, 1989 шықәса анҵәамҭазы Абиблиа злеиҭагаз абызшәақәа рхыђхьаӡара 1,928 ќалеит. Урҭ рахьтә: Абиблиа шынеибакыу иеиҭагоуп 314 бызшәақәа рахь, Ауасиаҭ Ҿыц 715 бызшәақәа рахь, насгьы шәќәык иадамзаргьы мамзаргьы Абиблиа ашәќәықәак еиҭагоуп 899 бызшәақәа рахь. Иахьа адыунеи зегь иқәынхо ауаа рахьтә 2% [ꙩы-процеитк] заҵәык роуп рхатәы бызшәала Абиблиа ашәќәы заҵәыкгьы змам. Ҳазну аамҭазы Абиблиа ажәлар маҷқәа рбызшәақәа зқьы раҵкьыс инареиҳаны ала иеиҭаргоит. Урҭ рахьтә аиҳарак — арҭ зықь-ꙩыла мамзаргьы шә-ꙩыла уимоу жәа-ꙩыла мацара ауаа злацәажәо бызшәақәоуп.

Арҭ абызшәақәа рахьтә рыбжеиҳарак зықь-ꙩыла ма шә-ꙩыла мамзаргьы жәа-ꙩыла мацара ацәажәаꙩцәа рымоуп.

Урҭ рахьтә рыбжеиҳарак абызшәақәа рыла ицәажәо ауаа шә-нызқь-ꙩык раќара ма шә-ꙩык раќара мамзаргьы жәабақәак раќара иреиҳам.

Урҭ рыбжеиҳарак зықьꙩыла мамзаргьы шәꙩыла уимоу жәаꙩыла мацара ауаа злацәажәо бызшәақәоуп

Урҭ рахьтә аиҳарак — арҭ зықь-ҩыла, шә-ҩыла, жәа-ҩыла заҵәык злацәажәо бызшәақәоуп

Иара убасгьы араҟа иацаҳҵар ахәҭоуп апластинкақәеи акассетақәеи ирныу Абиблиа ахәҭақәа ҵхыраагас аҵара змами алашәқәеи ишрымоу. Абри аформа аманы Абиблиа даҽа 4,000 бызшәаки адиалектқәеи рыла ауаа рхы иадырхәоит. Иара убас Абиблиа а-Браил шрифт ала алашәқәа рзы даҽа 84 бызшәала иҭрыжьуеит.

Атираж алагьы Абиблиа адыунеи аҿы раӡхьатәи аҭыӡ ааннакылоит. Аиҿырӡшразы: 1900 шықәсазы 5 млн Абиблиеи 7 млн Ауасиаҭ Ҿыци ҭыжьын; 1980 шықәсазы 36 млн инарзынаӡшуа Абиблиеи 57 млн Ауасиаҭ Ҿыци, насгьы шәкыла миллион Абиблиа ашәҟәықәа шьоукы ҭыжьын.

Абасала, Абиблиа адыунеи аҿы зегь реиҳа изыӡхьо шәҟәыуп.

1. Абиблиа ашәҟәықәа зегьы ирыцкыуп. Аӡсабара ашара алагамҭа.

Шәара ижәдыруеит, уахынла, ацәымзақәа зегьы анырцәоу, алашьцара ишамҿханакуа. Абри еиӡш алашьцараҿы иҟан зны аӡсабара зегьы. Усҟан иҟамызт ашьаци аҵлақәеи, ашәҭ ҟаимаҭқәеи аҵарақәеи, аха зегьы алашьцареи ахаоси рҿы иҟан.

Аха Анцәа иҭахымызт зегьы ус инхарц. Иагьишеит абри ҳара иҳакәыршоу аӡсабара ҟаимаҭ. Ҳара иаадыруеит, акгьы ахаангьы ахала ишымҿио. Абри адыунеи ҟаимаҭ, агармониеи аӡшӡареи рыла иҭәыу, иҟәышыу Ашаҩы шаҳатра изнауеит.

Анцәа Иӡсы ала иҭәыу ауаа цқьақәа ирҩыз Иӡшьоу Ашәҟәы, Абиблиаҿы, иануп аӡсабара Анцәа Иажәала ишишаз:

Анцәа раӡхьа ишеит ажәҩани адгьыли.

Адгьыл акәзар, иыубарҭамызт иагьҭацәын, илашьцаз тымитышан;

Анцәа Иӡсыгьы аӡы ихын.

Иагьиҳәеит Анцәа: “Нас иҟалааит алашара.” Иагьыҟалеит алашара.

Ибеит Анцәа алашара шыбзиаз. Иагьаҟәигеит Анцәа алашара алашьцара аҟынтә.

Иагьахьӡиҵеит Анцәа алашара амш ҳәа, алашьцара аҵых ҳәа. Иҟан ахәлара, иҟан ашьыжь: мышкы.

Иагьиҳәеит Анцәа: “Иҟалааит акьакьара аӡы агәҭаны, иагьаҟәнагааит уи аӡы аӡ аҟынтә.”

Иагьишеит Анцәа акьакьара; иагьаҟәигеит акьакьара аҵаҟа иҟаз аӡы акьакьара ахыхь иҟаз аӡы аҟынтә. Иагьыҟалеит убас.

Иагьахьӡиҵеит Анцәа акьакьара ажәҩан ҳәа. Иҟан ахәлара, иҟан ашьыжь: аҩбатәи амш.

Иҳәеит Анцәа: “Иеизааит ажәҩан аҵаҟа иҟоу аӡы џьарак, иагьцәырҵааит ахбарсҭа.” Иагьыҟалеит убас.

Иагьахьӡиҵеит Анцәа ахбарсҭа адгьыл ҳәа, аӡқәа реизга амшынқәа ҳәа. Ибеит Анцәа шыбзиаз.

Иҳәеит Анцәа: “Иазнарҳааит адгьыл аиаҵәара, ажәла лазҵо ашьац, алҵшәа змоу аҵла, иара изышьҭроу ала алҵшәа аазышьҭуа.” Иагьыҟалеит убас.

Иагьарҿиеит адгьыл аиаҵәара, ашьац, иара зышьҭроу ала ажәла лазҵо, алҵшәа аазышьҭуа аҵлагьы, иара зышьҭроу еиҧш ажәла змоу. Иагьибеит Анцәа ари шыбзиаз.

Иҟан ахәлара, иҟан ашьыжь: ахҧатәи амш.

(Моисеи ираҧхьатәи ашәҟәы — Аҟазаара, раҧхьатәи ахы, ацәаҳәақәа 1-13)

2. Аҧсабара ашара. Иацыу.

Анцәа иҳәеит: “Иҟалааит ацәымзақәа ажәҩан акьакьараҿы амш аҵх аҟәыгаразы, адыргақәеи аамҭақәеи амшқәеи ашықәсқәеи рызгьы;

Иагьыҟалааит урҭ ажәҩан акьакьараҿы ицәымзақәаны адгьыл ахь илашаларц.” Иагьыҟалеит убас.

Иагьишеит Анцәа ҩ-цәымза дыуӡӡақәак (иеиҳау ацәымза амш анапхгаразы, иеиҵоу ацәымза аҵх анапхгаразы), аиаҵәақәагьы.

Иагьықәиргылт Анцәа урҭ ажәҩан акьакьараҿы адгьыл ахь илашаларц,

Амши аҵхи рнапхгаразы, амш алашьцара аҟәыгаразы. Иагьибеит Анцәа ари шыбзиаз.

Иҟан ахәлара, иҟан ашьыжь: аҧшьбатәи амш.

Анцәа иҳәеит: “Иарҿиааит аӡы аҳәазақәа, зыҧсы ҭоу; иагьахаҧраааит аҧсаатәқәа адгьыл, ажәҩан акьакьараҿы.”

Иагьишеит Анцәа аҧсыӡ дыуқәа, насгьы ҧсы зхоу ҳәазақәас иҟоу зегьы, дара зышьҭроу еиҧшны аӡы иарҿиаз, иара убас дара рышьҭра иашьашәаланы ҧсаатәс иҟоу зегьы. Иагьибеит Анцәа ари шыбзиаз.

Иагьиныҳәеит Анцәа урҭ, абас ҳәо: "Шәыҿиала, шәагьырацәаха, иагьшәырҭәала аӡқәа амшынқәа рҿы, аҵаракәагьы ҿиааит адгьыл аҿы."

Иҟан ахәлара, иҟан ашьыжь: ахәбатәи амш.

Иҳәеит Анцәа: "Иарҿиааит адгьыл ҧсы зхақәоу дара рышьҭрала: аҧстәқәеи аҳәазақәеи агыгшәыгқәеи дара рышьҭрала." Иагьибеит Анцәа ари шыбзиаз.

Иагьирҿиеит Анцәа идгьылтәыу агыгшәыгқәа дара рышьҭрала, идгьылтәыу аҳәазақәа зегьы дара рышьҭрала, аҧстәқәа дара рышьҭрала. Иагьибеит Анцәа ари шыбзиаз.

Зегь-зылшо Арҿиаҩы Иажәала ирҿиаз зегьы ацәаҟәа акаҷҷара иарлашоз амра гәыкы иеиҧшын, иара убас аҭынчреи иҵьашьатәыу аҧшӡареи рыҧсы ахан. Аха ари макьана арҿиара иаҵыхәтәамызт. Анцәа иӡбеит ишарц ауаа, урҭ ари адыунеи ҟаимаҭ аҿы инхаларц, уи ргәы иахәаларц, насгьы рхатәы Рҿиаҩы иҿцааларц, Иара дырҳаракуа.

(Аҟазаара раҧхьатәи ахы, ацәаҳәақәа 14-25)

3. Раҧхьатәи ауаа ршара

Иагьиҳәеит Анцәа: "Даҳшап[1] ауаҩы Ҳара ҳаҧшра змоу, Ҳара иҳаиҧшыу; иагьрызыруааит урҭ аҳра амшын иҭоу аҧсыӡқәеи, ажәҩантә ҧсаатәқәеи, аҧстәқәеи, адгьыл зегьи, адгьыл аҿы иҳәазақәо ахәымгақәа зегьи."

Дагьишеит Анцәа ауаҩы, Иара иҧшра змоу, Анцәа иҧшрала дишеит уи: ахаҵеи аҧҳәыси ишеит урҭ.

Иныҳәеит Анцәа урҭ, иагьреиҳәеит урҭ Анцәа: "Шәыҿиала, шәагьырацәаха, ишәырҭәала адгьыл, иагьшәымазааит уи, иагьрзыжәуы аҳра имшынтәыу аҧсыӡқәеи, ижәҩантәыу аҧсаатәқәеи, адгьыл аҿы иҳәазо ҧстәқәас иҟоу зегьы."

Иҳәеит Анцәа: "Абар, Сара ишәысҭеит ажәла лазҵоны шьацс иҟоу зегьы, насгьы амҿтәы лҵшәа зманы ажәла лазҵо ҵлас иҟоу зегьы; ари шәара ишәоуеит фатәыс.

"Идгьылтәыу агыгшәыгқәа зегьы, ижәҩантәыу аҧсаатәқәа зегьы, ҧсы зланы адгьыл аҿы иҳәазо зегьы ирысҭеит Сара ашьац иаҵәара зегьы фатәыс." Иагьыҟалеит убас.

[1] Изиҳәазеи Анцәа "Даҳшап" ҳәа? Избан акәзар, Анцәа даӡәыкыуп х-хаҿык рыла: Аб Анцәа, Аҧа Анцәа, иара убас Аҧсы Цқьа Анцәа. Абри аҟынтә Моисеи Раҧхьатәи ишәҟәаҿы, ауаҩы ишараан, Анцәа иҳәоит "Даҳшап" ҳәа арацәа хыҧхьаӡараҿы.

Иагьибеит Анцәа абарҭ, Иара иишаз зегьы, иагьшыбзиоу даараӡа; иҟан ахәлара, иҟан ашьыжь: амш афбатәи.

Убас инагӡоуп ажәҩани адгьыли насгьы урҭ ирыцҵанакуаз зегьы. Иагьынеигӡеит Анцәа абжьымш азы Иара иуысқәа иҟеицҵақәоз. Абжьымш азы Иара дызҿыз ауысқәа зегьы рҟынтә иҽыҧхьеикит.

Ахаҵа хьӡыс иман Адам, аҧҳәыс лакәзар, Ева. Иҳақәиҭыу ишеит урҭ иҧшӡаны насгьы насыҧ рыман. Урҭ даара бзиа дырбон дара Зшаз, Анцәагьы бзиа ибон урҭ. Анцәа ирҿиаз ҧсы зхоу зегьы урҭ рнапы ианиҵеит. Адами Евеи ныҳәаны Иара урҭ џьанаҭ инирхеит, Едемтәи абаҳча захьӡыу, ари абаҳча ауыс адыулареи ахьчареи рнапы ианҵаны.

Адами Евеи еснагь дара Ршаҩы иҿцаалон. Асахьаҿы[2] шәара ижәбоит урҭ рылақәа Анцәа ишизырхаз; убри аҟынтә урҭ даара игәырҕьон, насыҧгьы рыман. Ҳара ҳалақәеи ҳагәқәеи Иҳақәиҭыу ианизырхоу, ҳаргьы насыҧ змоу уааны ҳаҟалоит.

(Аҟазаара раҧхьатәи ахы 26-31, аҩбатәи ахы 7-22)

4. Адами Евеи џьанаҭ рыҭцара

Аха абар Адами Евеи уаҳа насыҧ рымам. Иҟалазеи? О, урҭ Анцәа иҧҟаракәа ирзымӡырҩӡеит, иагьыруит Иара зҟаҵара азин римҭаз.

Анцәа урҭ абаҳчаҿы ҵлас иҟаз зегьы ршәыр афара иақәиҭитәит, абзиареи ацәгьареи рдырра аҵла захьӡыз аҵла ашәыр ада. Анцәа иҳәеит, урҭ ари аҧҟара иқәымныҟәар, ишыҧсуа.

Аха аџьныш — Анцәеи ауаатәыҩсеи раҕа, Адами Евеи рырнасыҧдареи урҭ рҭархареи згәы аҳәо — зны амаҭ иҽеиҧштәны Ева дналыдгылан ус леиҳәеит: “Ииашаны ишәеиҳәама Анцәа џьанаҭ аҿы иарбанзаалакь аҵлаҟынтә ашәыр шәымфан?” ҳәа. Ева илҳәеит аҭакс: “Аҵлақәа зегьы рҟынтә иаҳфарц ҟалоит ҳара ашәыр, аха џьанаҭ агәҭа иҟоу аҵла аҟынтә афара, ҳамҧсырц азы, Анцәа ҳақәиҭимтәит.” Усҟан амаҭ, Анцәа ибзиабара аиашара иазкны Ева лгәаҿы агәҩара лыҭара игәы аҳәо, мыцҳәарала дыцәыгьҧишәо далагеит, абас ҳәо: “Мап, шәыҧсӡом, аха идыруеит Анцәа, шәара уи ашәыр агьама аныжәбо аҽны, шәылақәа шаатуа шәагьшыҟало ацәгьеи абзиеи здыруа нцәақәаны.”

Аџьныш иажәақәа рышьҭахь, Ева аҵла данахәаҧш, уи фатәыс даара ибзиазшәа насгьы алакәа рзы гәахәараны игәыҟаҵаганы иҟазшәа лгәы иабеит, адырра ахьыунаҭо азы. Убасҟан лара уи ашәыр ҿыхны илфеит, лхаҵа Адамгьы илҭеит ифарц. Абри ашьҭахь Анцәа Адам иеиҳәеит: “Уҧҳәыс лыбзы

---

[2] Уи асахьа абра ианӡам.

уазыӡырӷны, абри аҵла ашәыр умфан хәа ҧҟарас иуыстаз еилаганы аҵла ашәыр ахьыуфаз азы, ишәиуп адгьыл уара уҵыхәала; уҧстазаара амшқәа зегьы рзы гәырӷала акрыуфалоит, уи аҟынтә ҧхӡашала иуфалоит ача, уахьынтәиоу адгьыл ахь ухьынҳәаанӡа, избан акәзар уццышәыуп уара уагьыхынҳәеит аццышә ахь." Ашьтахь Анцәа Адами Евеи абаҳча ҟаимаҭ иҭицеит, ахаангьы урҭ уаҳа уахь изыхнымҳәит.

Абас иҟалеит раҧхьатәи ауаа рыгәнаҳа аура. Анцәа иажәала урҭ ҧсит, аха урҭ рыҧсра агьцәеижь-ҧсран иагьҧсылатә-ҧсран. Ҧсылатәи аҧсра иаанаго урҭ ршаӷы Анцәеи дареи ҧсыла реиҿцаара аҵыхәа шыҧҵәаз ауп. Урҭ рышьтахь ауаа зегьы адгьыл аҿы ҧсыла иҧсны ииуеит, даҽакала иаҳҳәозар, ииуеит ршаӷы дырзымдыруа ҧсыла рырҿыхара аҭахны. Убри аҟынтә Анцәа иара убасҟангьы қәкыс иман ауаатәыӷса зегьы Иара Иҧа Иисус Христос ила рыгәнаҳаракәа рҟынтә рҿыхра. Уи иазкны ари ашәҟәаҿы шәаҧхьашт шәара уажәшьҭаншәа.

(Аҟазаара ахҧатәи ахы 1-23)

5. Каини Авели

Арҭ арҧарцәа ӷыцьа Адами Евеи рхәыҷқәа роуп. Урҭ рыуаӡәк, Авел, дуасахьчан, уи иашьа, Каин, адгьыл ааирыхуан.

Зны Каин адгьыл алҵшәа ҳамҭас Иҳақәиҭыу изнеигеит. Авелгьы иара убас — игәарҭа раҧхьатәи ахшааи урҭ ркьаҧеи Иҳақәиҭыу изнеигеит. Иҳақәиҭыу игәаҧхеит Авел иҳамҭа, аха Каин иҳамҭа игәамҧхеит. Каин даараӡа игәы дагеит алахьгьы еиқәлеит. Убасҟан Иҳақәиҭыу Каин иеиҳәеит: "Угәы узагазеи улахьгьы зеиқәыузеи? Абзиара ҟауҵозар, ухы умӷахаӡои? Абзиара ҟаумҵозар, агәнаҳа ашәхымс аҿы ишьҭоуп; уи иара ашҟа иуыхоит, аха уара уи ахыхь аҳра умаз."

Аха Каин игәы аҿы иҵәахыз ашьыцра агәнаҳа аҳра азиуамызт. Зны, аишьцәа аӷыцьагьы амхаҿы ианыҟаз, Каин Авел диқәлан дишьит. [Раҧхьаӡа адгьыл аҿы иҧсыз ауаӷы ишьа адгьыл аршәытеит, убри алагьы иацлеит аҵыхәтәаны Адами Евеи гәнаҳарыла рылаҟәра.]

Иҳақәиҭыу Каин игәнаҳаразы диқәӡеит, дагьыҟеиҵеит адгьыл аҿы иалцоу иӷныдоу иакәны.

Изакәытә гәнаҳара кааметыузеи угәы аҿы иҵәахыу ашьыцра иыунарҟаҵо.
Убри аҟынтә, агәнаҳара ухы ацәыугаразы, умыцәароуп, уныҳәалароуп, Анцәа имч алагьы аиааира угалароуп.

(Аҟазаара аҧшьбатәи ахы 2-12)

6. Аӡхыҵра

Нои азандал иргылоит

Акыр шәышықәсқәа бжьысит, иагьҿиеит ауаа рацәа адгьыл аҿы — Адами Евеи рышьҭра. Урҭ рахьтә ирацәаӡаны раԥхьа Анцәа ицәшәон, имаҵгы руан, аха хәычы-хәычла зегьы амцқьақәа ракәны, Анцәа игәаԥхара иаҿагылаӡаны иҟалеит. Амала Нои захьӡыз, аӡәы заҵәык Ишаӡы гәык-ԥсык ала дизыҟан, иагьиҭахын Иҳақәиҭыу ииҭахыу зегьы анагӡара. Ацҳаражәҳәаӡ Петра уи “Аиашаныҟәгаӡы” ихьӡиҵеит (Петра аӡбатәи исалам-шәҟәы 2-5). Анцәа иԥсы Нои игәы иҭаҵәахын, иҕәҕәангьы Анцәа бзиа дибон уи.

Иҳақәиҭыу игәеиҭеит адгьыл аҿы ауаа ҕәҕәала ишыҟьашьу, насгьы урҭ рыхшыӡи ргәаанагарақәеи аамҭақәа зегьы рзы ишыцәгьаз; дарбанзаалакгьы адгьыл аҿы имӡа иҟьашьит. “Сара исшаз ауаа зегьы адгьыл ахаҿра ианысхуеит…избан акәзар Сара урҭ ахьысшаз сахьхәит,” иҳәеит убасҟан Анцәа.

Нои иакәзар, Иҳақәиҭыу иблақәа раԥхьа ақьафыура ирҳаит. “Цәеижьыс иҟоу иарбанзаалакь аҵыхәтәа ааит Сара сҿаԥхьа, избан акәзар урҭ рыцәгьаурақәа рыла адгьыл ҭәит. Абар, урҭ адгьыл иқәысхуеит Сара. Ухазы агофер-ҵла иалхны азандал ҟаҵа; аӡкаарақәа аҭаны аӡныҵҟагьы адәахьгьы акаҭран ҭырша… Сара адгьыл аҿы аӡхыҵра ҟасҵоит, ажәӡан аҵаҟа цәеижьыс иҟоу ԥсы зхоу зегьы нсырҵаразы; адгьыл аҿы иҟоу зегьы аԥсы ахыҵуеит. Аха уара узы Сара суасиаҭ нсыжьуеит. Шәагьҭалашт шәара уи азандал — уара, уара уԥацәагьы, уара уԥҳәысгьы, уԥацәа рыҳәсагьы…” ҳәа иеиҳәеит Анцәа уи ихы неизырханы.

Нои ари Анцәа идҵа аниаҳа, азандал аҟаҵара нап аиркит. Азандал — иҕба дыуыуп. Уи икәша-мыкәша иҟаз ауаа дассы-лассы иреиҳәалон Анцәа ӡхыҵрала адыунеи зегьы шықәихуа дагьрыԥхьон урҭ рыцәгьаурақәа ирҟәаҵны Анцәа издырхарц рыхқәа. Аха аӡәгьы иҭахымызт уи изызырӡра.

(Аҟазаара 6:5-18)

7. Аӡхыҵра алагеит

Азандал аҟаҵара акыр аамҭа агеит. Аха Нои Анцәа ишиеиҳәаз еиԥш зегь ҟаҵаны, азандал аргылара даналга, “Уареи уара уҭаацәа зегьи азандал шәҭал, избан акәзар уара сҿаԥхьа уиашаныҟәагаӡны уызбеит Сара. Ига арахә цқьагьы жәла-жәлала, ацәи аҭшеи, ицқьам арахәгьы ӡба-ӡба, ацәи аҭшеи. Иара убасгьы ига аҵарақәа жәла-жәлала, арбаҕьи арцынеи, адгьыл зегьы аҿы ажәла нхаразы.

“Избан акәзар бжьымш рышьҭахь ҩынҩажәа мши ҩынҩажәа ҵхи Сара адгьыл ахь акәа асыруеит, иагьанысхуеит адгьыл Сара исшаз ԥсы злоу зегьы,” ҳәа иеиҳәеит уи Иҳақәиҭыу.

Нои Иҳақәиҭыу ишиеиҳәаз еиԥш дныҟәеит. Уи иԥҳәыси иҷкәынцәеи урҭ рыҳәсеи иманы азандал дҭалеит; иара убасгьы уахь иҭалеит аԥстәқәа зегьы ҩба-ҩбала. Зегь анҭала, Иҳақәиҭыу ихаҭа урҭ рышьҭахь азандал ашә аиркит.

Бжьымш рышьҭахь иалагеит аӡхыҵра иагьеихсыҕьуамызт ҩынҩажәа мши ҩынҩажәа ҵхи. Аӡы азандал убасҟан иханагалт, уи адгьыл акәаԥшылараҿ иӡсон. Аӡхыҵра убасҟак идыуыун ашьха ҳараккәа зегьы аӡ аҵаҟа рҿыртцәахит, адгьыл аҿы ԥсы зхаз зегьы ԥсит. “Адгьыл акәаԥшылара иқәыз иарбанзаалакгьы нҵәеит; ауаҩытәҩыса инеиркны аԥстәқәеи аҳәазақәеи аԥсаатәқәеи рҟынӡа. Иагьаанхеит Ноии иара азандал иҵази рымацара.”

(Аҟазаара 7:1-23)

8. Аӡхыҵра алгара

Аӡхыҵра алганы аӡы хәҷы-хәыҷла иагхо ианалага, шәи ҩынҩажәи жәаба мшы рышьҭахь Нои изандал Арарат ашьхақәа рҿы иаангылт. Ҩынҩажәа мш рышьҭахь Нои азандал ахыхь иеиҭаз аԥенцьыр ааиртын аҟәараан ауишьҭит аӡы ықәыҵзар алеиликаарц. Аҟәараан ҩҭыԥраан иԥырны ицан, адгьыл бааӡа, игьажьны иааит.

Ашьҭахь Нои аҳәыҳә ауишьҭит. Аха аҳәыҳә ашьапқәа рыԥсшьарҭа аҭыԥ азымԥшаан ихынҳәит азандал ахь, избан акәзар аӡы макьана адгьыл аураӡауроу иқәын. Бжьымш рышьҭахь Нои дырҩагь азандал ахьтә аҳәыҳә ауишьҭит. Аҳәыҳә ахәылбыҽха ихынҳәит иара иахь, азеиҭын-бҕьыц аҿыҵакны. Абри ала иеиликааит Нои аӡы адгьыл ишықәҵыз.

Даҽа бжьымшы дааԥшын, Нои дырҩагь аҳәыҳә ауишьҭит, аха уи уаҳа иара иахь ихнымҳәит. Убасҟан Нои азандал ахыб ишәан, ибеит адгьыл шбаз. Убри ашьҭахь Анцәа Нои иеиҳәоит: “Уареи уара уԥҳәыси уԥацәеи урҭ рыҳәсеи азандал шәҭыҵ; уара иуыцыу аԥстәқәагьы уцҭга, адгьыл аҿы иеимпны иҿиалааит, ирыцлалааит.”

(Аҟазаара 8:13-17)

9. Ацәаҟәеи Анцәа иуасиаҭи ауаҩытәҩыса иҿы

Нои иҭаацәа зегьы иманы азандал дҭыҵит. Иара убас аҧстәқәа зегьы адгьыл ахьынӡаназааӡо иеимпит, аҵаракәагьы ҧрын аҵлакәа рахь рҽыршеит.

Нои ахахәқәа ирылхны аныхәарҭа еиқәиҵеит. Ашьҭахь уи ҧстәқәаки ҵаракәаки иманы кәырбанс Анцәа изнеигеит. Ари акәырбан Анцәа игәаҧхан, “Ауаҩытәҩыса изы адгьыл уаҳа исшәиуам, избан акәзар ауаҩытәҩыса игәы ацәгьахәыцракәа иҿароуп изыхҟьоу; уаҳагьы ҧсы зхоу зегьы нсырҵәом, Сара ишыҟастаз еиҧш,” ихәеит.

Анцәа Нои иҧацәеи иареи иныхәан, “Абар, Сара ишьақәсыргылоит аҿахәа шәареи Сареи шәара шәышьҭреи ҳабжьара шәара шәышьҭахь ӡхыҵрала иарбанзаалакь цәеижьыс иҟоу акгьы шыҟәымхо, насгьы ушьҭа уаҳа адгьыл аҭарцәразы аӡхыҵра шыҟамло ала… Сара иқәсыргылоит Сара сыцәаҟәа аҧстҳәаҿы уи Сареи адгьыли ҳабжьара сҿаҭахьа дыргас иҟазаарц азы… Сара аҧстҳәа адгьыл ианхасыргыло, усҟан ицәырҵышт ацәаҟәа аҧстҳәаҿы, иагьышәгәалашәашт наунагӡатәи аҿаҭахьа Анцәеи ҧсы зхоу зегьи рыбжьара иҟоу… Абар аҿаҭахьа адырга Сареи цәеижьыс адгьыл аҿы иҟоу зегьи ҳабжьара Сара ишьақәсыргылаз,” ҳәа реиҳәеит урҭ.

(Аҟазаара 8:18-22; 9:1-17)

10. Вавилонтәи аҟәарч

Нои иҧацәа ахшара рацәа рыман зҟынтә дырҩагь адгьыл аҿы ауаа рацәа ҿиаз. Аха иаарласны иеилкаахеит аӡхыҵра ашьҭахь ауаа аӡхыҵра аҧхьа иҟаз раҵкьыс ишеиҧьымхаз. Усҟан адгьыл зегь аҿы бызшәаки цәажәашьаки ракәын иҟаз.

Зны ауаа рҽеизырган дара-дара абас еибырҳәеит: “Шәааи, иҳаргылап ҳхазы ақалақьи зҳаракыра жәҩанынӡа иназо аҟәарчи, ҳахгьы абри ала ахьӡ аҳҭап адгьыл аҿы ҳеаҳаҧсаҟьаанӡа.” Абри ахшыҩзцара ҧагьала рхы ахьӡ арҭаразы ауаа рҽазҵәылхны аргылара нап адыркит. Аха Иҳақәиҭыу ари игәаҧхомызт. Уи урҭ идыргылоз ақалақьи аҟәарчи рбаразы дылбаан иҳәеит: “Абар, жәларыки урҭ иеицырзеиҧшыу бызшәаки; урҭ ргәы иҭаркыз нарыгӡаанӡа иаҟәыҵшам. Ҳалбааны рбызшәа еилаҳарҩашьап аӡә иихәо егьы изеилымкаартә еиҧш.”

Ишәгәаламшәои, Анцәа иара убасгьы иҳәеит зны: “Дҳарҿиап ауаҩы…” Изхиҳәааи Анцәа “Дҳарҿиап” ҳәа? Избан акәзар Анцәа дыхҧоуп: Анцәа Аб, Анцәа Аҧа, насгьы Анцәа Аҧсы Цқьа. Абри азоуп Моисеи раҧхьатәи ишәқәы аҿы ауаҩы ирҿиараан, Анцәа арацәа хыҧхьаӡарала изиҳәо “Дҳарҿиап” ҳәа.

Анцәа ауаа рбызшәа еилеиҧсеит урҭ аӡәи-аӡәи изеилибамкартә еиҧш иагьрзынамыгӡартә аӄәарч аргылара. Убри аӄынтә уи аҭыҧ “Вавилон” ахьӡхалеит, даҿ акала иаххәозар “Аилаҧсара”. Абри ашьҭахь Анцәа урҭ адгьыл ахьынӡаназааӡо иҧсеиӄьеит.

(Аӄазаара 11:1-9)

11. Абраам

Абраам даара зыхьӡдыууыз уаӷын. Ашьҭахьшәоуп уи Абраам ҳәа анихьӡиҭца; иеиҭоугар, “Ажәлар рацәа раб” ҳәа аанагоит. Уи Анцәа даараӡа бзиа дибон, гәык ала дизыӄан дагьизызырӷуан. Анцәа ихаҭа уи Сара сӷыза ҳәа ихьӡиҭцеит. Иҳақәиҭыу ҳаргьы иҳаиҳәоит Ацҟьа Ӷыраҿы: “Сара ҧӄараны ишәысҭо шәықәныӄәозар, шәара Сара шәысӷызцәоуп” ҳәа. (Иоанн иӄынтә Аевангелиа/Ажәабжь Бзиа 15:14).

Зны Анцәа Абраам иеиҳәеит: “Уца удгьыли уыуареи уаб ианреи урылҵны Сара иыусырбо адгьыл ахь. Сара уара ахьӡ дыу змоу ажәлар ухылҵыртә иӄасҵоит, уагьысныҳәоит ухьӡгьы сырдыууеит, уагьыӄалашт уара уныҳәаны. Уара узныҳәақәогьы Сара исныҳәашт, уцәгьа зҳәақәогьы сшәиишт. Иагьныҳәалашт уара ула адгьыд ажәларқәа ӡегьы.”

Абраам Анцәа ишиеиҳәаз еиҧш дныӄәеит. Уи иҧҳәыс Сареи иашьа иҧа Лоти, идырҳаз амазара зегьи, урҭ рыҧсадгьыл Харран аҿы ирымаз ауаа зегьи рыманы иалҵит, Анцәа изқәирҧшыз адгьыл Ханаан иазцаразы. Рымӷа нагӡо урҭ “Аҵьра Море” захьӡыз аҭыҧ аҿы иааит. Уа Иҳақәиҭыу Абраам дизцәырҵын, “Ари адгьыл ушьҭра иасҭоит Сара” ҳәа иеиҳәеит.

(Аӄазаара: 12:1-7)

12. Абраами Лоти

Иҳақәиҭыу изқәирҧшыз Ханаантәи адгьыл иалсны ишцоз, Абраами уи ицқәаз зегьи Вефил акәша-мыкәша иаан уа рҿааныркылт.

Абраам даараӡа дбеиан. Уи иман ахьы, араӡын, иара убасгьы арахә рацәа. Уи иашьа иҧа Лотгьы иман ирацәаны ақьалеи аҧсасеи ашьамаӄеи. Ҧыҭк анбжьыс, аӷыцьагьы амазара рацәа рыман азы, урҭ реицынхара ҭшәахо иалагеит. Иаарласны урҭ рыхьшьцәа аимак рыбжьалт. “Иҳабжьамлааит аӄыӄҿыӄ уареи сареи насгьы уара ухьшьцәеи сара сыхьшьцәеи рыбжьара, избан акәзар ҳара ҳаиуацәоуп. Адгьыл зегьы уаҧхьа ишьҭаӡами? Усыдҵ сара. Уара арымарахь

акәзар, сара арыҕьарахь сыҟоуп; уара арыҕьарахь акәзар, сара арымарахь сыҟоуп," ҳәа Абраам Лот иеиҳәеит убасҟан.

Лот адгьыл акәша-мыкәша дахәаҧшуа далагеит. Уи игәеиҭеит Иордан акәша-мыкәша даараӡа аҽаҩра бзиа шаанашьҭуа, насгьы ӡыла арҧсаҳәара шауа. Ари иреиҕьыу аҭыҧ ылхны, уи Абраам диҧырҵын Содом ақалақь аҟынӡа иқьалақәа еиҵихит. Ари ақалақь аҿы инхоз даараӡа иуаа бааҧсын, насгьы Иҳақәиҭыу иҿаҧхьа гәнаҳа рыман. Аха Лот амхы ҟаиматҟәеи ирахә азы арыц ҟашәеи дхырхын ажәлар ҟьашь рыгәҭа анхара далагеит. Абри иахҟьаны уи арыцҳара рацәа дақәшәеит. Инхарҭа аҭыҧ анылихуаз уи Анцәа дилабжьомызт, ианагь ари аҟаҵара шахәҭоу еиҧш, аха ихатә гәаҧхарала Содом ылихит.

Абраам иакәзар, аӡьра Мамре аҿы дынхеит иагьиргылеит уа акәырбан аизгарҭа[3] Иҳақәиҭыу изы.

(Аҟазаара 13:1-18)

13. Анцәа Абраам дзықәиргәыҕыз

Лот Абраам даниҿыҵ ашьҭахь, Иҳақәиҭыу уи иеиҳәеит: "...Унаҧшы аҩадахьы, аладахьы, мрагыларахь, мраҭашәарахь. Избан акәзар адгьыл зегьы, уара иыубо, уареи уара ушьҭреи ишәысҭоит Сара. Иагьыҟасҵоит уара ушьҭра адгьыл аҧслымӡ еиҧш; аӡәыр адгьыл аҧслымӡ изыҧхьаӡозар, уара ушьҭрагьы ҧхьаӡахоит."

Ҧытраамҭак ашьҭахь Анцәа дырҩагь Абраам дизцәырҵын, "Сара уара сыукәалӡыуп, уара уҳамҭа даараӡа идыуыуп," ҳәа иеиҳәеит. Аха Абраам дажәхьаны макьана ахшаара ахьимам азы гәаныла дӡьабо, "Зегь-зымпыҵакыу Иҳақәиҭыу. Исыуҭари Уара? Сара хшарада саанхоит... Уара ашьҭра сыумҭеит. Сара, абар сыҩны иахылаҧшуа иоуп сара сҭынха," ҳәа иеиҳәеит Иҳақәиҭыу. Ари азы Иҳақәиҭыу уи иеиҳәеит: "Уи иакәхом уара уҭынха; уара иухшо иакәхоит уара уҭынха." Ашьҭахь Уи Абраам наҟ ддәылганы, "Ажәҩан ахь уҧшны, иҧхьаӡа аиаҵәақәа; убарҭ узыҧхьаӡозар..., абар убасҟаҩык аҭынхацәа уоуеит," ҳәа иеиҳәеит.

Иагьиеиҳәеит Анцәа Абраам: "Сара уҧшәма-ҧҳәыс илыхьӡумҵан 'Сара' — 'Сарра' лыхьӡзааит! Сара лара дныҳәаны лара лҟынтә ҷкәынак дуысҭоит."

Абраам Иҳақәиҭыу иҳәатәы хеиҵоит, Иаргьы ари аиашаныҟәгарас иҧхьаӡеит.

[3] Ог акәырбан-еизгарҭа.

(Аҟазаара 13:14-16; 15:1-6; 17:15-16)

14. Х-ҩык Анцәа Иажәабжьаагаҩцәа Абраам иҿы

Зны Абраам амш аҭакарразы иқьала аҩналарҭаҿы дтәан. Иаалырҟьаны уи ибеит х-ҩык иаҧхьа ишгылаз. Иара урҭ идкыланы ачеиџьыка рызирхиеит. Урҭ акрыфара ианалга, “Сара дырҩагь уара уҿы сҟалоит абри аамҭазы; дагьлыхшоит уара уҧхәыс Сарра аҧа” ҳәа руаӡәк Абраам иеиҳәеит. Сарра арҭ ажәақәа лаҳан гәаныла дҷчеит, “Сара соума санажә ари агәхарштра зауа?” ҳәа ҳәаны.

Аха Иҳақәиҭыу Абраам иеиҳәеит: “Лыгә-зылхаштзеи Сарра…? Иҳақәиҭыу изы иуадаҩыу ҳәа акр-ыҟоума? Ҽааны аҿҳәаразы Сара уара уҿы сҟалоит, дагьлоуеит Сарра аҧа.”

Ашьҭахь Анцәа иҳәеит: “Исызицәӡома Сара Абраам зҟаҵара сҭахыу?! Абраам иашаҵәҟьаны мчы змоу ажәлар ду ихылҵуеит иагьныҳәахоит уи ила адгьыл ажәларқәа зегьы, избанзар Сара далысхит уи [иҧацәагьы иҩнрагьы аиашеи аӡбреи рҿио Иҳақәиҭыу Имҩа иқәныҟәаларазы иуазны иреиҳәарц]…”

Иеилкааy аамҭазы Иҳақәиҭыу инеигӡеит дзыкәиргәыӷыз, избан акәзар Уи ианагь иҿаҭахьа гәрагоуп, ҧсыхәа змам ҳәагьы акгьы ыҟам Иара изы.

(Аҟазаара 18:1-19; 21:1-3)

15. Абраам Исаак кәырбанс диҭиуеит

Иҵит шықәсык, Абраам х-ҩык ажәабжьаагаҩцәа Анцәа иҟынтә иҭааны, Сарра аҧа длыхшеижьҭеи. Абраам уи Исаак ихьӡиҵеит. Исаак ианизҳа, Иҳақәиҭыу избеит Абраам ихаҵареи Иара иахь имоу абзиабареи ҧишәарц. Анцәа уи ихы изирхеит абарҭ ажәақәа рыла: “Уҧа заҵә, уара бзиа иыубо, Исаак даашьҭыхны адгьыл Мориа ашҟа уца, дагьблы уи уа Сара узқәысырҧшуа шьхак аҿы.”

Абраам ицәыуадаҩын ари аҟаҵара. Аха иара иҭахын Иҳақәиҭыу дҵас ииҭоз зегьы рынагӡара, избан акәзар уи гәык-ҧсык ала бзиа дибон Иҳақәиҭыу. Абри аҟынтә уи амҿы рацәа ршьшьаны, аҽада иақәҵаны, имаҵыуцәа ҩыџьеи Исааки иманы Иҳақәиҭыу иирбаз аҭыҧ дазцеит.

Исаак иаб кәырбанс диҭираны дшыҟаз гәҩарас имкыкәан, “Саб…абар амцеи амҿи, иабаҟоу ибылтәыу асыс?” ҳәа уи диазҵааит. “Анцәа ибап ихазы асыс, сҧа” ҳәа аҭак ҟеиҵеит Абраам.

Мориа ашьхаҟны данааи, Абраам акәырбан аҭи(и)рҭа [4] ирхиеит; амҿы шьҭаҵаны, иҧа Исаак дҿаҳәаны, акәырбан аҭиирҭа дықәиҵеит. Ашьҭахь уи инапы неиргӡеит аҳәызба шьҭихразы… Аха иаалырҟьаны Анцәа имаалықь ажәеан ахьтә иқәҿиҭит: “Абраам! Абраам! аҷкәын изы унапы шьҭыумхын, акгьы изыумуын, избан акәзар Сара издыруеит шьҭа уара Анцәа ушицәшәо, уагьшимеигӡо уҧа заҵә Сара сзы… Абри азы Сара уара усныҳәоит.”

Анцәа еснагь иныҳәара марымажа рзишьтуеит Иара гәык-ҧсык ала бзиа дызбақәо [насгьы Иара идҵақәеи иҧкарақәеи назыгӡақәо].

(Аҟазаара 22:1-18)

16. Ребекка

Аамҭа акыр цеит, Абраамгьы даара дажәит; иҧа Исаак иакәзар, дарҧысхеит. Зны Абраам итәыла Месопотамиа ашҟа дишьҭит иматҵыуеы иҧа Исаак аҧҳәыс дизааигарц дҵас иҭаны. Аматҵыуеы иаҳ гәык-ҧсык ала дизыҟан. Уи дгыланы Месопотамиа ашҟа Нахор захьӡыу Абраам иашьа иқалақь ахь дцеит.

Уи Месопотамиа даннеи, Анцәа диҳәо далагеит Исаак изкыу аҧҳәызба длынияртә ҟеиҵаразы. Иныҳәараҿы аматҵыуеы Анцәа ихы изирхеит абарҭ ажәақәа рыла: “Иҳақәиҭыу, саҳ Абраам и-Нцәа! Дсықәыршәа лара иахьа, иагьаарҧшы арыцҳашьара саҳ Абраам изкны. Абар, сара аӡҵыҵырҭа саҧынгылоуп, ара инхо рҭыҧҳацәагьы аӡтаразы иҭыҵуеит; ‘Беирыӡ нарҟә, аӡы зжәуеит’ ҳәа засҳәо аҧҳәызба, насгьы ‘Ижә, сара умахәқәагьы идсыржәуеит’ ҳәа сазҳәо, абар, убри лоуп Уара утәы Исаак изыукыз. Абри алагьы иеилыскаауеит сара Уара абзиаракәа саҳ ишизыуа.”

Абри аҳәара далымгаӡакәан, аӡҵыҵырҭаҿы даацәырҵит Ребекка захьӡыз аҧҳәызба ссир. Лара деирыӡ ӡыла ирҭәны, лышьҭахьҟа дцеит. Абраам иматҵыуеы дыеены дылҧылан, “Беирыӡ аӡ хәыҷык сыржә” ҳәа леиҳәеит. Аҧҳәызба аҭакс “Ижә, саҳ” ҳәа иалҳәеит. Лара уи аӡы анилыржә, “Умахәқәа рызгьы истоит рызхара ҟалаанӡа” ҳәа иалҳәеит. Аматҵыуеы дшанханы ҿымҭкәа дазыҧшуан амахәқәа зегьы рзы аӡы шылтоз. Ашьҭахь иара уи длазҵааит: “Бзыҧҳада бара? Насгьы исаҳә — баб иеонаҿы иҟоума аҭыҧ ҳара ҳзы аҵх ҳхаҳгаразы?” Ребекка аҭакс илҳәеит лара Бафуил дшиҧҳаз, насгьы Абраам иашьа Нахор дшимоҭоу[, лаб аҭәа рацәаеи, аҟашәаеи, имахәқәа рзы ирацәаны,

4 Or акәырбан-ти(и)рҭа.

ашьҭаларҭа аҭыԥи шимоу]. Ари аниаҳа, амаҵыуаҩы Иҳақәиҭыу диеихырхәан диныҳәеит Иара дшиашаз Абраам иашьа иҩнаҿы дахьааигаз азы.

Нахор иҩны даннеи, уи зегьы жәабжьны иреиҳәеит Абраам итәылашҟа иуацәа рахь дышдәықәиҵаз иԥа Исаак аԥҳәыс дизааигаразы[, насгьы Иҳақәиҭыу уи дыззыҳәаз дшахаӡгылаз[5]. Ашьҭахь уи Ребекка лҭынхацәа дразҵааит лара уи дицҵаны дрышьҭуама ҳәа]. Уи лҭынхацәа рыԥҳа илызҿыртын, "Абри ауаҩ биццома?" ҳәа илазҵааит. Ребекка дақәшаҳаҭхеит. Иара убас лҭаацәа зегьы ақәшаҳаҭхан дныҳәаны доурышьҭит, ари Анцәа ишигәаԥхаз рдыруан азы.

> Даара акраҵанакуеит, Иҳақәиҭыу уаниҳәо, иарбанзаалакь ауыс азы аԥсҭазаара ашьаҿазы абжьгареи анапхгареи рыҳәара.

(Аҟазаара 24:1-60)

17. Исааки Ребеккеи

Амахҿеқәа рыла амҩа хара иахысны, Ребеккеи Абраам имаҵыуҩи аҵыхәтәаны иааит Исаак дахьырзыԥшыз атәылахь.

Ахәлара аамҭазы Исаак адәахьы ддәылҵит ахәыцра иҿеиҭаразы. Иаалырҟьаны уи ибеит изааигәахоз акараван иҭаца дацны. Уи дгәырҕьаҵәа дыҩт лара дылԥыларазы. Уи ахаангьы димбацызт Ребекка, Ребеккагьы Исаак длымбаӡацызт. Аха урҭ даараӡа бзиа иеибабон, насыԥ дыугьы рыман, избан акәзар Анцәа Ихаҭа урҭ аӡәи-аӡәи еизикит иагьеинирииеит урҭ.

Анцәа урҭ ҩыцьа ахәычқәа риҭеит. Иеицыз аҩыцьа ҷкәынцәан урҭ; Исави Иакови ҳәа хьӡыс ирыман. Исав раԥхьатәи хшаран, Иаков уи ишьҭахь диит.

(Аҟазаара 24:63-67)

18. Иаков иаб иҟынтә аныҳәаԥҳьыӡ иоуеит жьарала

Исаак данажә, илақәа цқьа ирымбо иалагеит. Дыԥсаанӡа уи иҭаххеит уи иаԥхьатәи ихшара Исав диныҳәарц. Исаак уи диԥхьан, ашәарах жьы иалхны бзиа иибо афатә хкқәа изирхиарц иеиҳәеит. Абри ашьҭахь уи дшиныҳәоз ала диргәыҕит.

Ребекка ари анлаҳа, Иаков изҿылҭын зегьы изеиҭалҳәеит. Лара даараӡа илҭахын аб иныҳәара Иаков иоурц. Абри аҟынтә лара илыӡбит жьарала лыгәҭакы налыгӡарц. Исав ашәарах икырц адәахьы данца, Ребекка Иаков длышьҭит агәарҭа иалхны ҩ-ӡсык аaигарц. Иаков урҭ анааига, лара Исаак излырхиеит бзиа иибоз афатә. Ашьҭахь уи Исав имаҭәа беиа аашьҭыхны Иаков

---

[5] Ог дшахаҵгылаз.

ишәылтцеит. Исав ицәеижь ахәы рацәа ақәын аҟынтә, уи Иаков инапқәеи ихәдеи аӡарақәа рцәала иҭалыҳәҳәеит, зла цқьа иамбо аб деиӷхьышьшьаар ҳәа дшәаны.

Ихиаз афатә аашьҭыхны, Иаков иаб иҿы дыԥналан, ифарц идигалт. Аб уи иеиҳәеит: "Уааи арахь; уеиӷхьысшьшьаап сӷа, сӷа Исав уакәыу уакәымыу ҳәа?"

Иаков уи иааигәара днеит. Исаак уи деиӷхьишьшьаан абас иҳәеит: "Абжьы Иаков ибжьыуп, аха анапқәа Исав инапқәоуп." Абас уи дизымдырит, избан акәзар аӡарақәа рцәа Иаков инапқәа ирыкәыршаз иашьа инапқәа иреиӷшын. Абри ашьҭахь аб ихиаз афатә даҳәеит. Акрыфара даналга, уи иӷа диныҳәеит.

Абас, жьарала Иаков иоуит Исав изкыз аныҳәара. Абри акынтә Исав иашьа дицәымыӷхан ашьра дақәаиргәыӷит.

(Аҟазаара 27:1-41)

19. Иаков иӷхыӡ

Ребекка илаҳаит Исав лара бзиа илбоз лӷа Иаков ишьразы дшымақаруаз. Ари лара уи иалхәан Месопотамиаҟа лашьа Лаван иахь дцарц иаӷшьылгеит аамҭала уа дынхаразы, Исав иӷсахеибакра хҿааӡа.

Исаак Иаков диӷхьан, дцааӡа ӷҟарас иитеит дара ахьынхо Ханаан аҟынтә рҭыӷҳацәа рҟынтә ӷҳәыс димгакәа, иан лтәыла Месопотамиа ӷҳәыс дигарц. Ашьҭахь уи имԥа иныҳәеит абас ҳәаны: "Зегь-зылшоу Анцәа уиныҳәааит. Иагьуиҭааит Абраам иныҳәара, уареи уара ушьҭреи ишәиҭааит уныҟәара адгьыл, ҭынхас Анцәа Абраам ииҭаз."

Дагьдәықәлеит Иаков Месопотамиаҟа. Амԥан уи ахәлара ихьӡан, даангылеит ҭыӷк аҿы ажәԥан аҵаҟа дыӷхьаразы, хаҳәык ихы инаҵаҵаны. Анцәа уи уа аӷхыӡ хазына ибартә иҟеиҵеит. Ӷхыӡла Иаков ибеит амардуан зхы ажәԥан иадкьыслоз насгьы Анцәа имаалықьцәа уи ала ишхалоз иагьшылбаауаз. Анцәа уи ихы изирхан абас иеиҳәеит: "Сара, Ишәықәиҭыу, Абраам уара уаб и-Нцәеи, Исаак и-Нцәеи, узықәиоу адгьыл уареи уара ушьҭреи ишәысҭоит; Сара уара суыцҟоуп, уагьсыхьчашт уахьцалакгьы."

Иаков ацәа далҵын: "Ииашаны Иҳақәиҭыу ари аҭыӷ аҿы дыҟоуп; сара исыздыруамызт" иҳәеит. Ашьҭахь уи ахаҳә ауха ихчныз аашьҭыхны баҟас иқәыргыланы Анцәа иҿаҭахьа иитеит: "Анцәа сара дсыцҟалар, сызқәыу амԥаҿы сихьчар насгьы исфаша ача сиҭар исшәысҵаша амаҭәагьы, сара аҭынчра сыманы саб иԥныҟа схынҳәыр, Иҳақәиҭыугьы сара дсы-Нцәаны дҟалар, усҟан ари ахаҳә,

сара бaҟас исыргылаз, Анцәа иҩны акәхашт; Анцәа, уара ҳамҭас исыуҭо зегьы аҟынтә, сара иуысҭашт жәабарак."

(Аҟазаара 27:41-46; 28:1-22)

20. Иакови Рахили реиниара

Месопотамиаҟа имҩа хара нагӡо, Иаков аҭыхәтәаны дааит аҳәырҭа ҟаимаҭқәа рҭыҧ аҿы. Уи даангылеит зхаҩа ахаҳә ду ала ихҩаз аҵеицъ ааигәара. Агәарҭа ахьшьцәа ҧыҭҩык ацны аӡыжәразы ианеизоз, ахаҳә аҵеицъ иахыхны ашьҭахь дырҩагь иадыркуан.

"Лаван захьӡыу ауаҩ дыжәдыруама?" ҳәа дразҵааит Иаков ааигәа иҟаз ахьшьцәа. Урҭ уи дшырдыруаз ала аҭак ҟарҵан, Рахил захьӡны инеиуаз аҧҳәызба дидырбеит, ари Лаван иҧҳа лоуп ҳәа ҳәаны. Рахил аҵеицъ лꙇамариашаны дааиуан илыхьчаз лаб иуасақәа ргәарҭа лыманы.

Лара даниба, Иаков аҵеицъ ахаҳә адхны иаб иашьа Лаван иуасақәа аӡы диржәит. Ашьҭахь уи Рахил дгәыдикылан дгәырҕьаны дҵәыуеит, иара лаб иашьа иҧа шиакәыу ҳәаны. Рахил ари анлаҳа, дыҩны дцаны лаб иалҳәеит. Иаков иӡбахә аниаҳа, Лаван дыҩны уи диҧылеит; дигәыдыҳәҳәаланы дгәыдикылан иҩныҟа дыҩнеигалт.

Иаков иаб иашьа иҿы даангылт нхара, имаҵгы иуан иуасақәа хьчо. Лаван ҩыцьа иҧҳацәа Лиеи Рахили уи ииҭеит ҧҳәысс.

Усҟантәи ажәытә аамҭазы ҧҳәысс уыуацәа угар ҟалон, насгьы ҧыҭҩык аҳәса умазаргьы ҟалон.

Раҧхьа Иаков Лаван иуасақәа ихьчон, аха аҭыхәтәаны Лаван уи ауасеи аҵьмеи рацәаны ииҭеит имаҵыуразы.

Иаков даара дуаҩбеиахеит. Уи иҳәсеи ихәычқәеи иманы аҟьалаҿы дынхон, иагьиман уи ирацәаҩны атәцәа иара убас ирацәаны ауасақәеи амахꙇақәеи аꙇадақәеи.

(Аҟазаара 29:1-28)

21. Иакови Анцәеи "реиқәҧара"

Зны Иҳақәиҭыу Иаков иеиҳәеит итәылахь дхынҳәырц. Иаков иҳәса аҩыцьагьы аашьҭыхны ихәычқәа иманы, имазара зегьы еизганы, ддәықәлеит Ханаан атәылахь. Исав иара ишҟа имаз агәаҧсахеибакра хꙇхьоу ихымꙇхьоу изымдырӡакәа, Иаков иӡбит ирацәаны аҳамҭа изишьҭырц игәы иара ишҟа ихьеирҳәразы.

Итәылашҟа амҩан Иаков икараван аӡиас ианиеит. Иаков иҭаацәа зегьы уи аӷан ала иригеит. Иара ӷытраамҭак уа даанхеит арҩаш аарцәҟа. Иаалырҟьаны уи Аӡәы диӷылан шарӷазынӡа диақәӷон. Ари аиқәӷараан Иаков иуаҭәа аҟәартәра ӷхасҭахеит. Ашарӷазы Иаков иаҳәан: "Соушьҭ Сара, избан акәзар ашәаӷшь цәырҵит." Иаков иҳәеит: "Уоусышьҭуам. Уара сара сыуныҳәаанӡа." Ашьҭахь "Иуыхьӡыузеи уара?" ҳәа азҵаара иҭан, "Иаков" иҳәеит иара аҭакс. "Иахьарнахыс уара уыхьӡ Иаков акәым, аха Израил ауп, избан акәзар уара Анцәа уиақәӷон, ауаагьы уриааилашт" иҳәеит уи иақәӷоз.

Иаковгьы дҵааит: "Иуыхьӡыузеи Уара?" "Узызҵаауазеи Сара сыхьӡ?" акәын аҭак. Дагьиныҳәеит Иара Иаков.

Иаков имацара данаанха, иеиликааит Анцәа Ихаҭа дшиақәӷоз. Иҳақәиҭыу ирмарымажаны Иаков диныҳәеит иныҳәоу уаҩны аҟалара дахьазгәышьуази шьҭахьҟа деиҭамҵкәа уи дахьаҳәози рзы.

(Аҟазаара 32: 22-30)

22. Иакови Исави еинаалоит

Ханаантәи адгьыл даназааигәаха, Иаков ибеит Исав иара иахь ихы рханы ӷшьышәҩык ауаа ицны дшааиуаз. Убасҟан иара аӷхьа дцәырҵны, иашьа иҿизааигәатәуа бжьынтә дхырхәеит адгьыл аҟынӡа. Исав дыҩны уи диӷыланы дигәыдиҳәҳәалан аҩыцьагьы ҵәыуеит. Ашьҭахь иҳәсеи ихәыҷқәеи имаҵыуцәеи неидгылан Исав иеихырхәеит.

"Иазнауазеи абырсҟак аҳамҭақәа уара сара исзынауҭииз?" ҳәа Исав Иаков диазҵааит. "Уара уҿаӷхьа абзиараныҟәгаҩра сырҳаразы" ҳәа аҭак ҟеиҵеит Иаков. "Сара ирацәаны акыр сымоуп, сашьа. Уара утәы уара иуымазааит" иҳәеит Исав бзиабарала. "Мап, сара уҿаӷхьа абзиараныҟәгаҩра сырҳазар, иуыдкыл сара сҟынтә аҳамҭа... Иуыдкыл сара сныҳәара сара уара иузаазгаз, избан акәзар Анцәа ҳамҭас исиҭеит, насгьы исымоуп сара зегьы..." ҳәа иаҭеикит Иаков. Дагьиҳәеит Исав иҳамҭақәа идикыларазы.

Ашьҭахь Исав иҩныҟа дхынҳәит; Иаков иакәзар, дынхеит Ханаантәи адгьыл аҿы ақалақь Сихем ааигәара. Уи адәы абжа ааихәан иқьала ықәиргылеит. Уи уа акәырбан ҟеиҵан Иҳақәиҭыу Анцәа ихьӡ даӷхьеит.

Абас иназеит аӷхыӡ ҟаимаҭ уи изаҵәреи ибналареи аамҭа цәгьаан иибаз. Иҳақәиҭыу уи дзықәиргәыӷыз зегьы ииҭеит, Иаковгьы ихамышҭит Иара аҵьшьара иҭара.

(Аҟазаара 33:1-20)

23. Иаков бзиа иибо иҧа — Иосиф

Абас, Иаков дырҩагь дынхеит Ханаантәи адгьыл аҿы. Ихшара зегьы ирызҳаит, иҧеиҵбы Вениамин ида. Иҧацәа зегь рахьтә Иаков иаҳа бзиа дибон Иосиф, Вениамин иаҵкьыс қәрала маҷк иеиҳаз. Уи шьҭа дарҧысын насгьы ахәыҷқәа зегь реиҳа дхәатәхаҵаҩын. Уи илеишәа ианагь аб деигәырӷьон.

Иаков бзиа иибоз иҧа ашәҵатәы ҧшӡа ҳамҭас ииҭеит. Ари аҧшшәеилаҧса змаз шәҵатәы ҟаимаҭын; Иосиф бзиа ибон лассы-лассы уи ашәҵара. Иашьцәа уи даара иаҵашьыцуан насгьы ихжәана (а)ӷаҵас изныҟәон.

> Ашьыцра аҵьныш угәы иҭеиршәауа гәнаҳаратә цәалашәароуп. Ари ацәалашәара аҵыхәтәа аҿаастараҟынӡа унанагоит.
>
> Абри аҟынтә ҳара ҳныҳәараҿы ианагь Иҳақәиҭыу ҳиҳәалароуп ашьыцреи аҧсымцқьарақәеи агәразымреи зегьы рҟынтә ҳагәқәа ҭеирцәырц.

(Аҟазаара 37:1-4)

24. Иаков Иосиф иашьцәа рахь ддәықәиҵеит

Зны, Иосиф иашьцәа рырахә аҩнынтә ихараны ианкарца, Иаков Иосиф ддәықәиҵеит урҭ ишыҟоу ишныу, ргәабзиара еилкааны аҭак изааигарц. Иосиф дгәырӷьаҵәа иаб идҵа неигӡаразы дыхиан дагьдәықәлеит иаразнак имҩахь.

Дҟьаланы адәы дықәуп аҵыхәтәаны иашьцәа ибаанӡа. Урҭ уи дара рахь дааиуаны анырба, “Абар, даауеит аҧхызбаҩ…” ҳәа еибырҳәеит гәаӷла дара-дара. Урҭ уи убас изырҳәеит, Иосиф урҭ аҧхыз шанақуа иара иибоз рзеиҭеиҳәон азы. Уи ҧхызла ибеит иашьцәеи иареи анымҩақәа шҿарҳәоз, иаалырҟьангьы иара инымҩа аҿариашаны игылеит, егьырҭ иашьцәа рнымҩақәа жәеиза иара инымҩа иеихырхәеит.

Иашьцәа ари анраҳа, “Нас уара ҳара уҳаххарцыу? Нас ҳара уара ҳаутәхарцыу…?” ҳәа иарҳәеит. Даҽазны уи ҧхызла амреи амзеи аиаҵәақәеи иара ишиеихырхәаз ибеит. Абарҭ аҧхызқәа ирхырҟьаны иашьцәа уи иаҳагьы дырцәымыӷхеит; иаб иакәазар, Иосиф иҧхызқәа гәеиҭеит.

Абас, Иосиф урҭ адәны данырзааигәахоз, “Шәааи шьҭа даҳшьып уи, дагьҭаҳажьып уи ажра, ‘агыгшәыг дафеит’ хәагьы ҳҳәап” рҳәан дыршьырц еибырҳәеит: “Иаабап иҧхызқәа ирылҵуа” ҳәагьы гәырӷьацәгьашақә инацырҵеит урҭ ашьҭахь.

(Аҟазаара 37:5-20)

25. Аишьцәа Иосиф дырҭиуеит

Аишьцәа реиҳабы Рувим егьырҭ зегь раҵкьыс дҳалалын. Уи Иосиф изкыу аҵәыгьхәыцра аниаҳа, уи даҵәнырханы иаб иахь дхнирҳәырц иӡбеит. Абри аҟынтә Рувим урҭ дрыҳәо далагеит, Иосиф дымшьыкәан ус ажра дҭарыжьырц. Аишьцәа уи изызырꙍын, Иосиф урҭ рышҟа даннеи, ађшшәеилађса змаз ишәҵатәы ааишәыхны аӡы зҭамыз ажра ҭаҵә дҭарыжьит.

Ђытрак ашьҭахь урҭ иаалырҟьаны игәарҭеит аҭыуҵьарцәа ркараван, атауарқәа Галаадантәи Египетҟа изгаз. Убасҟан аишьцәа рахьтә аӡәы, Иуда, ирађшьигеит Иосиф аҭыуҵьарцәа дыддырхәҳарц[6]. Зегь аҟәшаҳаҭхан, акараван урҭ рађхьа ианиасуаз, урҭ рашьа ꙍажәа разны ҳәа дырҭиит.

Аҭыуҵьарцәа Иосиф Египетҟа дыргеит; аишьцәа ракәзар, аӡыс шьны уи ашьала Иосиф ишәҵатәқәа ршәытеит. Урҭ раб изнарган, "Ҳара абри аабеит. Уахәађши, уђа ишәҵатәы акәзар" ҳәа иарҳәеит урҭ. Иаков уи идырын, "Ари ашәҵатәы сђа итәыуп; агыгшәыг дафеит уи. Аиашаз, деимыжәжәоуп Иосиф" ҳәа гәырꙍала дныꙍнытҵәааит. Тәамꙍахәда лаƺырӡышала итәыуан уи иђа изра, аҵәгьаура мцла изтҵәахыз иђацәа шаҟа ибаађсыз изымдыркәа.

Аха Зегь-збо Зегь-зылшо Анцәа иҟынтә акгьы аҵәахра залшом. Уи ибон аишьцәа
ргәаҿы ашьыцра, аҵәымҕреи аҵәгьауреи амцҳәареи рҟынӡа иназгаз.
О, шаҟа ихәарҭоузеи ҳагәнаҳақәа рзы аныҳәараан, ђымкрада ҳхаҿы ахшыꙍ аагара,
ҳгәаҿы маҷк иадамхаргьы аҵәгьа ађашә ађхаста ӡәӡәа ахылҿиаауа миирц.

(Аҟазаара 37:21-35)

26. Иосиф аҳҭныуаꙍ иꙍны хылађшꙍыс дамоуп

Аҭыуҵьарцәа Египет ианааи, Иосиф тәыс аҳҭныуаꙍ, даҽакала иаҳҳәозар, Египеттәи афараон изааигәаз дидырхәҳаит.

Иҳақәиҭыу ианагь зхы Иара изырхоз Иосиф дицхраауан зегьрыла. Абри аҟынтә Иосиф знагӡара идырҵоз ауысқәа зегьы рҿы лҵшәа иман.

Потифар захьӡыз уи иаҳ игәеиҭеит Иҳақәиҭыу Иосиф аҟәҿиарақәа шииҭоз. Абри аҟынтә уи Иосиф бзиа дибан иꙍны зегь хылађшꙍыс деиҭеит, имаз зегьы инапы ианҵаны. Иосиф иаҳаҭыр аҟынтә, Анцәа ирмарымажаны аҳҭныуаꙍ иꙍнра иныҳәон. Иосиф дыррала аꙍнра зегь дахылађшуан, амаҵыуцәа ауысыутә рыҭо, иахатә дҵақәагьы қьиарыла инагӡо.

---

[6] Originally the puzzling form драадирхәарц 'that he get them to buy him' was written here.

Иҿара агәы зегь ала Иосиф Иҳақәитҭыу гәык ала дизыҟан бзиагьы дибон Иара. Анцәа Гәшаҭагьы уи ихала днижьуамызт атәыла хара атәым уаа рыгәҭа. Уи аҳ ҳалали хәарҭас иҟоу зегьы иитеит; абас Иосиф акгьы дазрыцҳамызт.

(Аҟазаара 39:1-6)

27. Иосиф абаҳҭаҿы

Аха Иосиф дырҩагь арыцҳара изыҟалеит. Уи иаҳ Потифар иҧҳәыс згәы разыз ҧҳәысмызт. Уи Иосиф дызлаҟам ала ицәгьа лҳәеит, уи ицҟьам уаҩуп ҳәа лхаҵа иаҳәаны ауыс баaҧсқәа ихаралтәит. Потифар уи лҳәатәы хеиҵан игәаҧсахы еибакны Иосиф абахҭа дҭаркырц рыдиҵеит. Аха абри иҭагылазаашьа хьанҭаҿгьы Иҳақәитҭыу иара дицын дагьицхраауан. Анцәа абахҭа-хылаҧшҩы игәы Иосиф ишҟа ирхан, уи абаандаҩцәа зегьы рхылаҧшҩыс дықәиргылт. Абахҭа аиҳабы ихаҭа акгьы дахылаҧшуамызт, избан акәзар уи иуысқәа шынеибакыу Иосиф инапы ианиҵеит.

Анцәа Иара бзиа дызбақәо ианагь рыцҟазаара иақәиргәыҕит, аха урҭ агәырҩа рымазар, иалырганы рыхьӡ иргоит. Иосиф дахьҭакыз абахҭаҿы аҳ иматҵыуцәа ҩыцьа ҭакын. Руаӡәк аҳ иеишәа дахагыланы иматҵ иуан аҳ иҿа аҩы ҭаҭәо. Уи аҩынаҳа ҳәа ишьҭан. Егьы аҳа иеишәаҿы иеиуеиҧшым ача риҭон, ачашаҩы ҳәагьы хьӡыс иман. Аҳ иҿаҧхьа ахара роун абахҭа иҭашәеит.

Уахык аҩынаҳаи ачашаҩи аҧхыӡқәа рбеит, аха урҭ змааназ рыздыруамызт. “Анцәа иҟынтә акәӡами уи злеилкаатәыу? Исзеиҭашәҳә шәыҧхыӡқәа” ҳәа реиҳәеит урҭ Иосиф. Раҧхьа аҩынаҳа иҧхыӡ иҳәеит. Ҧхыӡла уи х-махәҭак змаз аӡахәа ибеит. Аӡахәа дшахәаҧшуаз, уи игәеиҭеит аӡахәа аҧшшәы шаанахәаз, ашьҭахь ажьыргәыцқәа аҿаланы ишшәыз. Нас ажь ҭааны, афараон иҿаҿы аҩы алхны уи идигалт.

Иосиф иаразнак ари аҧхыӡ змааназ уи иеиҳәеит. “Х-махәҭак хымш ирызҳәоуп. Хымш рышьҭахь афараон уматҵыурахьы ухнирхәуеит, уара уи аҿала аҩы инапы иауркуеит, ҧыхьа ишыҟауҵалац еиҧш” ҳәа ҳәаны.

Ашьҭахь ачашаҩы иҳәеит иҧхыӡ. Уи ибеит ихы х-калаҭк шықәгылаз. Зегь рханы игылаз акалаҭ иеиуеиҧшым аҳ ифатә ала иҭәын, аҵарақәагьы уи иахыкәласуан.

Иосиф уи дизыӡырҩын “Х-калаҭк хымш ирызҳәоуп. Хымш рышьҭахь афараон дуыҧхьаны аҵлаҿы укнеиҳауеит аҵарақәагьы уцәеижь иахыкәласлоит” ҳәа иеиҳәеит.

Хымш рышьҭахь Иосиф урҭ рыҧхызқәа рҵаккәа шреиҳәаз еиҧшҵәҟьа иақәшәеит урҭ.

(Аҟазаара 39:21-23; 40:1-22)

28. Иосиф афараон иҧхызқәа рҵаккәа иеиҳәоит

Зны Египеттәи афараон аҧхызқәа ибеит. Уи ҧхызла аӡиас дхықәгылазшәа ибеит. Иаалырҟьаны быжь-жә ҧсылак аӡиас иҭыҵны ачықьраҿы аҳәара иалагеит. Ашьҭахь ҧшрала даара изгыз бжь-жәык ҭыҵит. Арҭ изгыз ажәқәа ажә ҧсылақәа рфеит. Абри ашьҭахь афараон дааҧшит. Дыргагь даныцәа, даҽа ҧхызк ибеит. Хҳәаҵәк иҭәу ибзиоу быжь-чахык ылнагеит. Аха абар, урҭ рааигәара игылт иӷаз изгыз бжь-чаҷык ачах бзиақәа лбааздаз.

Афараон данааҧш, арҭ аҧхызқәа даара ддыршанхеит. Уи Египеттәи ауаа ҟәышқәа зегьы дрыҧхьан арҭ аҧхызқәа рзеиҭеиҳәеит. Аха аӡәгьы изеилымкааит крҭ рҵаккәа.

Убасҟан аӷынаҳа афараон иеиҳәеит иҿоу уриак Иосиф захьӡу дшигәалашәаз абахҭаҿы иареи ачашаӷи ирбаз рыҧхызқәа рҵаккәа шреихәаз, насгьы зегьы уи ишиҳәазҵәҟьаз ишақәшәаз. Афараон иаразнак ауаа изишьҭит Иосиф; уи данаарга, “Сара исаҳаит уара аҧхызқәа рҵаккәа шеилукаауа” ҳәа иеиҳәеит уи. “Мап, ари сара сылша акәым. Аҧхызқәа рҵаккәа реилкаара Анцәа иҟынтә ауп, иагьыздыруеит сара Анцәа аҭак шыҟеиҵо афараон ибзиараҟынтә” ҳәа аҭак ҟеиҵеит Иосиф. Афараон уи изеиҭеиҳәеит иҧхызқәа. Иосиф дызырӷны иҳәеит: “Анцәа афараон иирбеит Иара иҟеиҵараны дыҟоу. Бжьы-жә бзиаки иҭәу ачахқәа бжьбеи иаанагоит бжь-шықәса аҽаӷра бзиа Египет, аха изгыу ажәқәа бжьбеи ачах ӷантхьқәеи иаанагоит бжьы-шықәсатәи аҽаӷра бзиа ашьҭахь иҟаларaны иҟоу. Афараон иҧхыз ӷынтә иеиҭаҳәаан, избан акәзар ари ииашаҵәҟьаны Анцәа иажәоуп иаарласынгьы Анцәа уи неигӡоит.”

Ашьҭахь Иосиф афараон инапы ианиҵеит Египет ахышаҧшӷы бзиа деиҭаразы уи инапхгарала ача рҵәахларц, аҽаӷра бзиа ашықәсқәа раан, амлакра аныҟало аамҭазы.

(Аҟазаара 41:1-36)

29. Иосиф Египет зегьы деиҳабыуп

Афараон даара игәы иахәаны дыҟан Иосиф зҵаккәа еилиргаз аҧхызқәа. "Иосиф иеиҧш Анцәа Иҧсы зхоу даҳзыҧшаауама?" ҳәа имаҵыуцәа иреиҳәеит уи. Ашьҭахь уи Иосиф ихы изирхеит абарҭ ажәақәа рыла: "Абри зегьы Анцәа уара иахьыузааиртыз аҟынтә, дыҟам даҽаӡәы уара уеиҧш идырыуи иҟәышыуи. Уара уакәхоит сыҩнра аиҳабы, иагьуызызырҩлашт сыжәлар зегьы. Сара уара Египеттәи адгьыл зегьы уахасыргылоит; апрестол мацаралоуп сара уара сышуеиҳахо."

Ашьҭахь афараон инапы амацәаз ахыхны Иосиф инапы иахеиҵеит. Ихәда ахьтәы хәдахаҵа ахеиҵеит, акыр иаҧсоу абырфынлых маҭәақәа рыла деилеиҳәеит. Ашьҭахь афараон ирыдиҵеит Иосиф аҩбатәи аҭыҧ змоу иҽ ыуардын ала Египет зегьы дакәдыршарц насгьы "Шәхырхәала!" ҳәа иҿаҧхьа ҿырҭларц.

Абас дышьҭыхын Иосиф. Уи иаразнак иуысқәа напы диркит. Иуааҗәлар рыбзанхара дазҿлымҳаны, уи ацақәа ирҭеиҧсо далагеит аҵәах ачакакал амлакра ашықәсқәа раан азы.

(Аҟазаара 41:37-48)

30. Иосиф иашьцәа иеихырхәоит

Бжь-шықәса рышьҭахь адгьыл зегь аҿы амлакра ҟалеит. Атәылақәа зегь рҟынтә ауаа Египетҟа аара иалагеит Иосиф ача имырхәҳарц, избан акәзар уи Египет ақалақьқәа зегь рҟны ача-ҵәах рацәа ирмазеит.

Иаков Египет ача ыҟоуп ҳәа аниаҳа, уи жәа-ҩык иҧацәа ишьҭит уахь ача аахәаразы, иҧеиҵбы Вениамин иара иҿы даанкыланы.

Иосиф Египеттәи адгьыл дахылаҧшҩын иагьдирхәҳауан ача ажәлар зегьы. Уи иашьцәа аан, ача дирхәҳаразы иҳәо адгьыл аҿынӡа иеихырхәеит. Урҭ рашьа зынӡаскгьы дырзымдырит. Урҭ уи дырҭиижьҭеи иӡбахә рмаҳацызт, иагьрыздыруамызт Анцәа уи абас ихьӡ ширдыууыз.

Иосиф урҭ идырт, аха изымдырӡозшәа ҟаҵаны иҽырцьбараны ихы рзынеирхеит, ишчарҳәаҩцәоу насгьы Египет акәадарақәа рыҧшыхәразы ишааз раҳәаны. Аха урҭ агәра идырган абык ишиҧацәоу насгьы урҭ рашьеиҵбы аҩны дшынхаз иаҳәо. Иосиф урҭ баандаҩыртәырц адҵа ҟеиҵеит. Ахымш рзы уи арҭ абас реиҳәеит: "Шәара шәуаа-қьиақәазар, шәуаӡәк ара даангыланы егьырҭ ача аҩныҟа иргааит шәҭаацәарақәа амла иамкырц. Ашьҭахь шәашьеиҵбы арахь даажәга сара ихасҵарц шәара цәгьа-хәыцрала ари атәылахь шәшымааз."

Аишьцәа ари анраҳа: “Ҳара ҳақәнагаҳақәшәоит, ҳашьа иҿаԥхьа агәнаҳа иҳадыу изы; ҳара иаабон уи иԥсы агәаҟра данаҳҭиуаз. Абри аҟынтә ҳара ақәнага ҳахьӡеит” ҳәа дара-дара иеибырҳәеит. Урҭ ирыздыруамызт Иосиф рбызшәа шиаҳауаз, избан акәзар урҭ аҭырҵьман дрыбжьан. Иосиф урҭ ражәақәа аниаҳа, урҭ дырԥыртҵны дҵәыуеит. Даныхынҳә, урҭ рахьтә аӡәы Симеон дҿарҳәарц рыдҵаны, егьырҭ раатҵәақәа чала идыртәырц реиҳәан рыҩныҟа идәықәитцеит.

(Аҟазаара 41:54-57; 42:1-25)

31. Иосиф иашьцәа рҿаԥхьа иеицәыригоит

Иосиф иашьцәа аҩны иааны ирыхьыз раб ианизеиҭархәа, Иаков лак-ҩакрада иԥеитҵбы Вениамин, иажәра аҵыхәтәантәи агәыԥырҭа, дшоуимышьтуа иҳәеит.

Аха ԥытрак ашьҭахь урҭ ача Египетынтәи иааргаз рымтҵәан, Иаков дырҩагь урҭ уахь рдәықәтҵара иеазикит, “Шәца дырҩагь, иаҳзаажәга афатә ԥыҭк” ҳәа раҳәо. Акыр аамҭа Иаков иҭахымызт Вениамин урҭ дрыцитҵарц, аха амла аеанарцәгьа, уи урҭ рымҩа иныҳәеит, “Зегь-зылшо Анцәа дшәыцхрааит уи ауаҩ дышәзылыԥхарц шәагьоуишьҭыразы” ҳәа раҳәаны.

Убас, Вениамин даашьҭыхны аишьцәа Египет иааит. Иосиф Вениамин даниба, егьы ауаҭах ахь дыҩналан дҵәыуеит. Ашьҭахь иҿы ӡәӡәаны Иосиф иматҵыуцәа адтҵа риҭеит афара-ажәра дыу иашьцәа ирыздырхиарц. Иашьцәа ԥхашьеит, ари еиԥш апатыуқәтҵара зызкыз рзеилымкаауа.

Ԥытрак ашьҭахь Иосиф уаҳа иеизнымкылеит. Ибжьы ҩытганы дҵәыуан, “Сара Иосиф соуп. Макьана саб иԥсы ҭоума?” ҳәа иашьцәа иреиҳәеит. Ишанхаз аишьцәа аҭак аҟатҵара рылымшеит. Убасҟан Иосиф урҭ иааигәа инеирц дрыҳәан, “Сара Иосиф соуп Египетҟа ишәҭииз шәашьа. Аха шьҭа шәымгәырҩан хьаасгьы иҟашәымтҵан арахь сахьышәҭииз, избан акәзар Анцәа сара шәҿаԥхьа саашьҭит шәара шәыԥсҭазаара ахьчаразы... Абасала, шәара шәакәым сара арахь саазышьҭыз, аха Анцәа афараон иҩны аҳыс насгьы Египеттәи адгьыл зегьы зымпытҵакыу сакәны сзыргылаз иоуп. Шәца ирласны ҳаб иахь, иагьиашәҳәа Египет исымоу ахьӡи ижәбаз зегьи рыӡбахә, шәагьымԥшыкәа даажәга арахь иара, убас шәара шәҭаацәаракәагьы. Сара ара акрышәҿастҵоит, избан акәзар амлакра дырҩагь хә-шықәса иҟалоит” ҳәа реиҳәеит. Абарҭ ажәақәа рышьҭахь Иосиф Вениамин иҳәда иеахьшьны дҵәыуан. Ашьҭахь уи иашьцәа зегьы

игәыдкыланы игәызуан. Уи урҭ бзиа ибон гәыкалагьы иранаижьит урҭ уи изырыуқәаз ацәгьаракәа зегьы.

(Аҟазаара 42:36-38; 43:1-34; 45:1-15)

32. Иосифи иаби реиҧылара

Иосиф иашьцәа шиҭааз афараон ианиаҳа, адҵа ҟеиҵеит амҩаныфеи ашәҵатәи ауардынкәеи дареи рхәыҷқәеи раби ирырҭарц. Иара убас уи урҭ Египетҟа анхаразы дрыҧхьеит.

Иаков иҧа гәакьа, бзиа иибоз, Иосиф, иҧсы ҭоуп, насгьы уи ибара шилшоз аниаҳа, игәы ҭгәырҕьаан Зегь-зылшоу Иҳақәиҭыу аҵьшьара ииҭеит. Абри ашьҭахь Анцәа ҧхызрыла Иаков иеиҳәеит: "Иаков...Сара Сынцәоуп, уаб и-Нцәа; уацәымшәан Египетҟа ацара, избан акәзар уа ажәлар дыу ухылҵыртә иҟасҵеит. Сара суыццоит Египетҟа, уагьҭызгоит Сара шьҭахьҟа."

Иаков иҧацәеи урҭ рҧацәеи имазара зегьи иманы Египетҟа ддәықәлеит. Иосиф иуардын ҵаҳәаны урҭ дырҧылаөазы дҭыҵит. Иаб гәакьа даниба, уи ихәда иҿахьишьын дгәырҕьаны акраамҭа дҵәыуан.

Зегь ааит ҳәа афараон ианиаҳа, Иосиф иара иахь дааиҧхьан, "Абар уашьцәеи уаби узааит. Египет зегьы уаҧхьа ишьҭоуп, иагьнырха урҭ иреиҕьыу адгьыл аҿы" ҳәа иеиҳәеит. Иосиф иашьцәа зегьы рхәыҷра инаркны ихьшьцәан, убри аҟынтә афараон Иосиф иеиҳәеит: "Уашьцәа рыбжьара абаҩхатәра змоу зәыр ыҟазар, сырахә рыхьчаразы иқәыргыл" ҳәа.

Иосиф иҭынхацәа Египет иреиҕьыу адгьылқәа риҭан, иааҧымҵәазакәа ачеи егьырҭ зда хәарҭа ыҟами рыла иеиқәиршәон.

Иаков, Ханаантәи адгьыл ахь дыхнымҳәкәа, Египет даангылт. Дыҧсаанза, уи Иосиф иҧацәа ҩыцьа Манассиеи Ефреми иныҳәеит; ашьҭахь уи иара иҧацәа ажәаҩа-ҩыкгьы иныҳәеит. Иаков иуасиаҭ аҿы ишиҳәаахьаз еиҧш, иҧацәа уи ибаҩ Ханаантәи адгьыл ахь ирган Махпел адәы аҳаҧаҿы, Абраами Сарреи Исааки Ребеккеи ахьжыз, дыржит.

(Аҟазаара 45:25-28; 46:1-7; 47:1-12)

33. Израилтәи ауаажәлар Египет тәыс рыҟазаара

Ашықәсқәа акыр цеит. Иҧсит Иакови уи иҧацәа зегьи. Аныҳәаҧхьыз аиоуразы Иаков Анцәа даниеисоз, Иҳақәиҭыу уи дныҳәаны Израил ҳәа ахьз ҿыц ииҭеит — ианеиҭоугалакь, "Анцәа иеисоз" ҳәа аанагоит. Абри аҟынтә Иаков

данӡсы ашьҭахь, инхаз ишьҭра зегьы иахьа уажәраанӡа Израилтәи ажәлар ҳәа ирышьҭоуп. Иара убас урҭ аурициаӡәеи Анцәа ижәлари ҳәа ирышьҭоуп.

Иосиф данӡсы ашьҭахь, Египет аҳра азиуан даҿа аҳык, Иосиф иҟәышреи иуыс бзиакәеи рызбахә ззымдыруаз. Абри афараон игәеиҭеит Израилтәи ажәлар иҕәҕәаны ишҿиаз насгьы Египеттәи ажәлар реиҳа ишыҕәҕәахаз. “Шәааи, Израилаа ҩыстаарыла ҳарииааип урҭ мҿиаларц. Акәымзар, аибашьра ҟалар, урҭ ҳаҕацәа рҿырҩызатәны бџьарла иаҳҿагыланы ҳадгьылгьы иқәҭцны ицоит” ҳәа реиҳәеит уи ижәлар убасҟан.

Афараон Израилтәи ажәлар ахылаӡшцәа рхаиргылт урҭ ауысыутә ҕәҕәала Израилаа аџьабаа иадыргарц. Аха аџьабаа иадыргацыӡхьаӡа еиҳагьы иҿион иагьрызҳауан; абас зегь урҭ ирыцәшәон. Убри аҟынтә Египтаа иаҳагьы рыцҳашьарада ауыс рыддыруан иагьашьҭан урҭ рыӡстазаара дырхьанҭарц, ирызхымгартә еиӡш.

Аха, Анцәа игәеиҭеит иқәгәыҕуаз ажәлар акыраамҭатәи ргәаҟра иагьизбит аҿыхҩы дырзишьҭырц.

(Алҵра 1:6-14)

34. Аӡшқа Моисеи акалачкәыр аҿы

Афараон иеиликааит Израилтәи ажәлар ауысыутә ҕәҕәала рымч шкәадамхо аха иаҳагьы ишыҕәҕәахо. Убасҟан уи ижәлар дҵас ириҭеит Израилтәи ажәлар рҿыц-ира ачкәынцәа зегьы аӡиас иаларыӡсаларц.

Израилтәи ӡҳәыск ӡа длоуит. Ари аӡҳәыс илдыруан Анцәа ишилшо лӡа иҿыхра; убри аҟынтә уи дныҳәаны Анцәа инапы данылҵеит. Хы-мз уи лӡа дылҵәахуан. Аха уи иҵәахра уаҳа ӡсыхәа амоуа ианыҟала, уи акалачкәыр аашьҭыхны катранла ихҟьаны, аӡшқа уи дҭарианы Нил аӡиас ачыкьраҿы дылҵәахит. Уи аӡшқа Моисеи ихьӡуп.

Анцәа Ихаҭа далихит ари ауаҩ иуаажәлар рыцхыраараны; убри аҟынтә Иара уи иан лгәы агәрагара ҕәҕәа ҭеиҵеит Иҳақәиҭыу уи иӡстазаара дшеичаҳауала. Лара лыӡха ддәықәылҵеит аӡшқа дихылаӡшразы.

(Алҵра 2:1-4)

35. Афараон иӡҳа

Ӡытраамҭак ашьҭахь афараон иӡҳа лмаҵыуцәа лыманы ҿызәзәара ҳәа аӡахьы дҭыҵит. Иаалырҟьаны ачыкьраҿы уи акалачкәыр гәалҭеит, иагьлаҳаит ахәычы иҵәыуабжь. Уи лтәы ддәықәылҵеит уи акалачкәыр азы.

Иаагаз акалаҷкәыр анхылт, афараон иԥҳа иҵәыуаз аԥшқа ҟаимаҭ дылбдеит. Уи ахәыҷы дрыцҳалшьан аҩныҟа дганы ԥас дҟалҵарц лызбит.

Убри аамҭазҵәҟьа ахәыҷы иаҳәшьа хәыҷы уи дналыдгылан, ари изы аӡӡеи илызҿылҭырц лҭахызар ҳәа длазҵааит. Афараон иԥҳа уи дақәшаҳаҭхеит. Аӡԥаб лан данаалга, "Ари аԥшқа дганы дысзааӡа; сара уи ахә сшәоит" ҳәа лалҳәеит уи лара. Ан дгәырԥьаҵәа лԥа дылгеит, Иҳақәиҭыу лныҳәаара дахьахаҵгылаз азы диаҭабыууа. Моисеи анизҳа, уи афараон иԥҳа лахь даалгеит, дагыҟан иара ԥаҵас аҳҭынраҿы.

Акыр ашықәсқәа цаны Моисеи данарԥыс-наӡаха, уи зны Израилтәи ижәлар гәакьа шынхоз абаразы дҭыҵит. Израилаа ргәаҟреи рыԥсҭазаара хьанҭеи аниба, зыԥсы ҭоу Анцәа игәра зымгақәои амцқьақәеи рқьала беиақәа рҿы анхара аҵкьыс, Анцәа ижәлар дрыцгәаҟлар еиԥьеишьеит.

(Алҵра 2:5-11)

36. Амца зкыу амаԥ-чықь

Иуааҗәлар рразҟы алхны, Моисеи аҳҭынра ныжьны Мадиамтәи адгьыл аҿы ддынхеит дагыҟалеит уи уа уасахьчас.

Зны уи игәарҭа анихьчоз, Иҳақәиҭыу Имаалықь иааҟәымҵӡакәа иакыз иагьмыцәоз амаԥ-чықьра амцабзҵас дизцәырҵит. Моисеи ари иҵьашьатәыу ацәырҵра дахәаԥшырц насгьы ачықь змыцәо еиликаарц иӡбит.

Уи ахәаԥшра дышнеиуаз Иҳақәиҭыу ианиба, ибылуаз ачықьраҟынтә "Моисеи, Моисеи… Ааигәа умааин; ушьапы аимаа ашьх, избан акәзар узықәгылоу аҭыԥ иԥшьоу дгьылыуп… Сара уаб Синцәоуп, Абраам Синцәоуп, Исаак Синцәоуп, Иаковгьы Синцәоуп" ҳәа изҿиҭит. Моисеи Анцәа ихәаԥшра дацәшәан ихы-иҿы иҵәахит.

Иҳақәиҭыу ачықьраҟынтә уи иеиҳәеит.

"Сара избеит сыуааҗәлар ргәаҟра Египет, Сара исаҳаит рҵәыуабжь рхылаԥшцәа рҟынтә; Сара издыруеит урҭ ргәырҩа сагьцеит урҭ Египтаа рнапы иацәысысхьчарц насгьы ари адгьыл аҟынтә адгьыл бзиа, адгьыл ҭбаа-ҭыцә ахши ацхеи ахькажьыу ицәырызгарц… Абар, шьҭа иааӡеит Израилаа рҵәыуабжь Сара сҿынӡа, Сара избеит урҭ ргәаҟра Египтаа урҭ зладыргәаҟуа. Нас, уца; Сара удәықәысҵоит афараон иахь иагьҭга сыуааҗәлар Израил иԥацәа Египтынтә." Ауыс цәгьа шьҭан Моисеи иҿаԥхьа, аха Анцәа "Сара уара суыцзаауеит" ҳәа иеиҳәеит.

(Алҵра 3:1-10)

37. Моисеии Аарони Афараон иҿаҧхьа

Иҳақәитәы Моисеи афараон иахь Иара ижәлар рҿыхразы дцәажәарц дышдәықәиҵо ианиеиҳәа, “О Иҳақәиҭыу… Сара сажәа хьанҭоуп сыҿгьы акуеит; ддәықәҵа даҽеаӡәы здәықәҵара улшо” ҳәа иеиҳәеит Моисеи аҭакс.

Убасҟан Иҳақәиҭыу Моисеи иашьа Аарон инацәа иқәыкны, “Уара дуымаӡами аиашьа Аарон, и-Левиттәиыу? Сара издыруеит уи ацәажәара шилшо… Сара шәара сылаҧш шәхызаауеит, иагьшәсырҵалоит иҟашәҵаша. Дагьцәажәоит иара уара умцхәрас ажәлар рахь. Убасҟан, иара уара убз ала дцәажәоит; уара иара уи-Нцәахоит.”

Абри ашьҭахь Моисеии Аарони афараон иахь иаан, “Абас иҳәеит Иҳақәиҭыу, Израилаа ры-Нцәа: ‘Сыжәлар аушьҭ ацәҳәыраҿы амшныҳәа сзеиҿыркаарц!’” рҳәеит. Аха афараон “Дызуыстада Иҳақәиҭыу сара иара ибжьы сазыӡырҩыртә еиҧш Израилтәи ажәларгьы аусышьҭыртә? Сара дсыздыруам Иҳақәиҭыу иагьаусышьҭуам Израилгьы… Шәара, Моисеии Аарони, ажәлар руыс изахшәырҟьои? Шәца шәуыс ахь.” Абри ашьҭахь афараон иаҳагьы рыцҳашьарада дрызныҟәо далагеит Израилтәи ажәлар иагьрыдиҵеит рхылаҧшцәа урҭ руысыура дырҕәҕәарц.

Ирацәаны адыргақәеи аҵьашьатәқәеи ирҿиеит Иҳақәиҭыу афараон иҿаҧхьа, аха уи дбааҧсын иагьиҭахымызт Анцәа ижәлар роушьҭра.

Жә-зҩа бааҧсык рыхьӡеит Египеттәи ажәлар Иҳақәиҭыу иҟынтә: аӡиас Нил аӡы шьахеит, Египеттәи адгьыл адажәқәа ихырҟьеит, адгьыл цыцышәхеит, аламҵ каҳаит Египет, аҿкы ҿиеит, ауааи арахәи ашәырақәа рылҵит, акырцхи амаҵеи алашьцареи нхырҟьеит Египеттәи адгьыл… Аха афараон есымшааира иаҳагьы иҽеирцәгьон; ихаҭагьы урҭ азҩақәа ддыргәаҟуан, аха Израилтәи ажәлар ауимышьҭит. Убасҟан Моисеии Аарони иқәмақарит аҵыхәтәантәи, ажәабатәи азҩала.

(Алҵра ахқәа 7, 8, 9, 10)

38. Амшаҧ асыс

Абас, афараон игәы ҧшқамхеит, Анцәа иҟынтә аҵьашьатәқәеи азҩақәа рҿиареи ибазаргьы.

Иагьиҳәеит Моисеи: “Абас иҳәоит Иҳақәитцыу: ‘Аҵхыбжьон Сара салсуеит Египет иагьынсырҵәоит раӡхьа-ира зегьы, Египеттәи адгьыл аҭаацәараҿы зегьы иреиҳабны аҳра зымпыҵакуа афараон иӡа иаӡхьа-хшаа инеиркны алыу иахагылоу атәы лаӡхьа-хшаа иҟынӡа, иара убас арахә раӡхьа-хшаагьы’.”

Моисеи ила Иҳақәитцыу Израилтәи ажәлар зегьы ирыдитцеит ҭаацәацыӡхьаӡа гра змам асыс шьны, иӡны аҭаацәараҿы зегьы ирфаларц. Иршьуа асыс ашьала Израилаа зегьы рыҩны ақьырсҭақәеи ашәвазқәеи ршәырц.

“Иагьыҟалоит ашьа дыргас шәара шәахьыҟоу шәыҩнқәа рҿы, иагьызбашт ашьа, сагьшәывсуеит, иагьыҟалашам шәыбжьара анырҵәага ҿкы, Египеттәи адгьыл аныҟәысхуа” иҳәеит Иҳақәитцыу.

Израил аӡацәа Анцәа идтца нарыгӡеит. Египтаа, ишырыулац еиӡш, ицәарц ишьталеит. Аҵхыбжьон урҭ раӡхьа-хшаа зегьы ӡсит.

Иҳақәитцыу Израилаа рзы ‘Амшаӡ’ захьӡыу амшныҳәа аӡитцеит. Ажәа ‘Пасха’ [ауриа бызшәала = ‘Амшаӡ’ аӡсышәала] ‘авсра’ аанагоит.

Израилаа есышықәса асыс, итцаам ача адкыланы, ирфалароуп абри амшныҳәаҿны реиқәхара гәаларшәагас.

(Алтцра ажәеизатәи ахы. Ажәаҩабатәи ахы 1-17)

39. Египтаа раӡхьатәи рыхшара рынтцәара

Аҵхыбжьон Иҳақәитцыу Египтаа раӡхьатәи рыхшареи арахә раӡхьахшақәеи зегьы нирҵәеит.

Иагьгылеит аҵхыбжьон афараон ихаҭеи итәқәа зегьи иара убас Египет зегьы; иагьыҟалеит аҵәыуара ӡәӡәа Египеттәи адгьыл аҿы, избан акәзар аӡсы дахьыкҿамыз ҩнарҭа ыҟамызт.

Дагьрыӡхьеит афараон Моисеии Аарони уи ауыха, иагьиҳәеит: “Шәгыл, шәагьрылтц сыжәлар, шәара шәеиӡш убас Израил аӡацәа зегьы; шәца, ижәуы Анцәа иматц, шәара ишышәҳәоз еиӡш. Шәыӡсасеи шәырахәи жәга, шәара ишышәҳәоз еиӡш, шәца шәагьныҳәа са сзы.”

Египтаа Израилаа рыдгьыл ирласны иалтцрацы идырццакуа иалагеит, избан акәзар урҭ зегьы антцәара рыхьӡар ҳәа ишәон. Египтаа Израилаа ирацәаны аразни ахьи иара убас ашәтцатәи рырҭартә еиӡш диркатцеит.

Иагьдәықәлеит Анцәа ижәлар зегьы Египет иалтцны. Абас, Анцәа ижәлар дрыхәеит Египтаа рҿы тәыс рыҟазаара иақәитҭәны.

(Алтцра 12:29-36)

40. Израилаа Египет ралҵра

Анцәа Израилтәи ажәлар Амшын Ҟаԥшь иазцоз ацәҳәыра-мҩала идәықәигалт. Анцәа заҵәык идыруан ижәлар злеигаша амҩа-иаша. Абри аҟынтә Уи ҽынла аԥстҳәа-шьаҟа иҽалакны, уахынла амца-шьаҟа иҽалакны раԥхьа днеиуан, рымҩа ырлашо. Аԥстҳәа-шьаҟа анаангылоз, Израилаа рқьалақәа еиҵыхны рыԥсы ршьон; аԥстҳәа-шьаҟа андәықәлоз, урҭ дырҩагь рымҩа иқәлон. Ианакәзаалакгьы ҽынла аԥстҳәа-шьаҟа, уахынлагьы амца-шьаҟа ажәлар ишынеибакыу ирԥырҵуамызт.

> Абас ҳаргьы, Анцәа инапхгара агәра аагар, ианагь Иара Иԥсы анапхгараҿы ҳҟалоит, иагьалаҳхуам иианам ашьаҿеи ахырхарҭеи ҳаԥстазаараҿы. Убасҟан Анцәа иқьиара ԥшшәахә-еилаԥса аԥстҳәа аҽҳакәнаршоит амш лашараангьы, аԥышәареи ашәареи рыҵх лашьцараангьы. Уи ибзиабареи игәыбзыӷреи рыбжьы ахаангьы ҳара ҳканажьуам, ҳара ианагь Иара иҿы ныҳәарала аиҿцаара ҳашьҭазар.

(Алҵра 13:20-22)

41. Израилаа Амшын Ҟаԥшь рахысра

Афараон иеиликааит Израилаа ры-Нцәа акәырбан изыҟаҵаразы мацара акәым аха уахь уаҳа ихнымҳәразы Египет ишалҵыз. Убасҟан уи урҭ дрышьҭалт иҽыуаа зегьи иуардынқәеи ир зегьи иманы, урҭ шьҭахьҟа рхынырхәра иҭахны.

Иаарласны Египтаа Израилаа ирыхьӡо иалагеит, урҭ Амшын Ҟаԥшь аҿықәан иҟаны, уаҳа хацәгашьак анрымамыз аамҭазы. Ари ашәарҭа — раԥхьаҟа амшыни, рышьҭахьҟа Египтааи — анырба, Анцәа ижәлар Моисеи изыгәрымуа иалагеит, урҭ уи ацәҳәыраҿы инҵәаразы Египет иахьалигаз аҟынтә. Аха, "Шәымшәан. Шәаангыл иагьыжәбашт шәара Иҳақәиҭыу уажәы шәшеиқәирхо, избан акәзар уажәы шәара ижәбо Египтаа наӡаӡа уаҳа ижәбараны шәыкам. Иҳақәиҭыу урҭ драбашьуеит шәымцхәрас, шәара шәҽырҭынчны шәыҟаз" ҳәа реиҳәеит урҭ Моисеи.

Анцәа Моисеи инапы амшын ахь ирхарц идҵеит. Моисеи инапы амшын ахь ианирха, Иҳақәиҭыу амшын ацәқәырԥақәа амрагыларатә ԥша ӡәӡәала иаирсит, аҵх иалыршаны амшын ахәҭак дгьылны иҟалартә еиԥш, избан акәзар амшын аӡқәа наскьа-ааскьеит. Иагьдәықәлеит Израилаа рышьҭра амшын агәҭа адгьыл иқәланы; аӡқәа ракәзар, арыӷьарахьи арымарахьи аҭӡамцра рзыруан.

(Алҵра 14:5-22)

42. Египтаа рыр Амшын Ҟаԥшь аҿы рҭахара

Израилтәи ажәлар ирышьҭаз Египтаа амшын шынаскьа-ааскьаз анырба, даргьы уи иҭалеит. Ашьыжь Иҳақәиҭыу Египтаа рыр ауардынқәа рбарбарлқәа рыцхны аила-ӷеиласра ҕәҕәа иҭеирԥшит, иагьдырҳәазон урҭ аарлаҳәа. Египтаа ари баны, "Израилаа ҳрыцәцап, избан акәзар Иҳақәиҭыу ихаҭа дықәԥоит урҭ рзы, Египтаа дырҿагыланы" ҳәа дара-дара иеибырҳәеит.

Анцәа ижәлар зегьы адгьыл иқәызшәа амшын ианыр, "Амшын ахь унапы неиҵых, иагьдәықәлааит аӡқәа Египтаа рышҟа, руардынқәа рахь, рҽыуаа рахь" ҳәа иеиҳәеит Иҳақәиҭыу Моисеи. Иҳақәиҭыу ишидиҵаз еиԥш ҟеиҵеит Моисеи, амшынгьы аҭра иазцеит Египтаа зегьы хӷаны.

Абас, Иҳақәиҭыу уи аҽны ижәлар еиқәирхеит. Иагьырбеит Израилаа Анцәа Египтаа ирызцәыригаз анап ҕәҕәа, ажәларгьы Иҳақәиҭыу ицәшәеит, иагьхарҵеит урҭ Иҳақәиҭыугьы уи итәы Моисеигьы. Убасҟан Моисеи ажәлар зегьы иманы агәырҕьаратә ашәа иҳәеит Аҿыхӷы Ду ирҳаракра иазкны: "Иҳақәиҭыу — сара сбаа, сара сыхьӡ-сыԥша. Уи иакәын сара сеиқәырхаӷы. Уи сара дсы-Нцәоуп дагьыҳараскуеит Иара... Уарҕьа напы, Иҳақәиҭыу, мчла ахьӡ-аԥша геит. Уарҕьа напы, Иҳақәиҭыу, аҕа дҭанархеит. Уара ухьӡ-уԥша адыурала иыуҿагылаз мчыдаутәит... Дагьыҟоума даҽаӡәы Уара дуеиԥшны анцәақәа рыбжьара? Иҟада аҽаӡәы Уара уеиԥш идыуыу ԥшьарыла, ма арҽхәара иаԥсоу, аџьашьатәқәа рырҿиаӷы?... Иҳақәиҭыу аҳра иуеит ахаангьы наӡаӡагьы!"

(Алҵра 14:23-31; 15:1-19)

43. Жәӷанынтә аманна

Израилтәи ар амӷа анагӡара иаҿын Иҳақәиҭыу инапхгарала. Урҭ ацәҳәыра Син аҿы ианаа, Израилтәи ауаа жәларра зегьы Моисеии Аарони ирзыгәрымуа иалагеит, Египет урҭ рзы ишеиҕьыз, избанзар ара ацәҳәыраҿы ирфо ҳәа акгьы шрымам атәы ҳәо.

Моисеи ажәлар ихы рзырханы, "Иҳақәиҭыу иаҳаит Иара изышәҳәаз агәрымра — ҳара ҳазуысҭада? Ҳара ҳакәым, аха Иҳақәиҭыу иоуп шәыгәрымра ззырхоу" иҳәеит. Ашьҭахь Иҳақәиҭыу Моисеи иеиҳәеит: "Сара исаҳаит Израил аԥацәа рыгәрымра; ираҳә урҭ, 'Уахынла шәара ишәфалоит акәац, ҽынла акәзар, чала шәчоит, иагьеилышәкаауеит Сара сшакәыу Ишәықәиҭыу, шәара шәы-Нцәа'" ҳәа.

Ахәылбыҽха ачақәа аан ртәарҭа зегь хырҟьеит, абасала ажәлар алшара роуит ари аҧсаатә ржьы хаа иалхны иеиуеиҧшым афатә рыҟаҵара. Шьыжьы зегьы ирбеит атәарҭа аӡаӡа ишыхнаҟьаз. Аӡаӡа анкаба, ацәҳәыра ақәыҧшылараҿы иаанхеит аиҧ ақәҵаараҵас. Ари Иҳақәиҭыу иҟынтә ажәлар зегьы ирчан. Израилаа ари ача аманна ахьӡырҵеит. Уи агьама акәакәар ацха адкыланы иеиҧшын. Иҳақәиҭыу дҵас иҟеиҵеит мышкы ирызхаша аманна аизгара. Аӡәыр имцхәны иеизигар, уахынла амцхәы ыӡуан. Амала ахәашазы Анцәа дҵас иҟеиҵеит ҩы-мш ирызхаша аизгара, избан акәзар асабша ҧсшьара-мшын, Иҳақәиҭыу ажәлар ирзаҧиҵаз абри амш аҽны аӡәгьы акымзаракгьы ҟеиҵомызт. Ахәашаҽны мацара ҩы-мш ирызхартә иеизгаз аманна ыӡуамызт.

(Алҵра 16:1-31)

44. Ахрантә аӡы

Зны Израилтәи ауаажәларра Рефадим аҭыҧ аҿы иааит; уа аӡыржәтә ыҟаӡамзаап. Ажәлар Моисеи лахь ирҭо иалагеит: "Аӡыржәтә ҳаҭ" ҳәа.

Моисеи урҭ аҭакс, "Шәарҭ сара лахь сзышәҭозеи? Иҳақәиҭыу дызцәыгьаҧышәшәозеи?" ҳәа реиҳәеит. Дагьалагеит уи аныҳәара Анцәа уи дихәаразы. Убасҟан Иҳақәиҭыу уи ахра дасырц идиҵеит. Моисеи Анцәа ишиеиҳәаз еиҧш ҟеиҵеит, иагьдәықәлеит аӡы ахра иалҟьаны, ажәлар зегьгьы рыӡбакра дырҧсыҽеит.

Моисеи ари аҭыҧ "Массеи Меривеи" рыхьӡиҵеит, иагьаанагоит уи "Ацәыгьҧышәареи алахь аҭареи", избан акәзар Израилаа Иҳақәиҭыу лахь ирҭон дагьцәыгьҧыршәон: "Дыҟоума ҳабжьара Иҳақәиҭыу?" ҳәа ҳәо.

Абара шьҭа акырынтә ацәҳәыраҿ рныҟәара аамҭа иалыршаны Израилтәи ажәлар Иҳақәиҭыу изыгәрымуан лахьгьы ирҭон Иара. Иҳақәиҭыу урҭ аамҭала ацәгьара иақәиршәон урҭ рхаҵара ҧишәарц, даргьы иаразнак иҟазаара гәҩарас иркуан.

> Агәрымра гәнаҳауп. Иҳақәиҭыу умч зқәымхо ацәгьара ахаангьы уҭеиргылом, аха ианагь дуыцхраауеит, уижьжьоит, угәы ирҕәҕәоит, иагьиҭахыуп Иара изырхоу ахаҵареи агәрагареи ирызҳаларц иагьыҕәҕәаахаларц.

(Алҵара 17:1-7)

45. Жәа-ҧҟарак

Моисеи даара иҭынчыз уаҩын. Уи Анцәа далхны дарӷьажәҩаны диман, мцы имҳәо, Иара иҳәатәы дықәныҟәо дыҟан. Абри аҟынтә Иҳақәиҭыу ажәлар драцәажәон Моисеи ила.

Зны Израилтәи ажәлар тәарҭас Синаи ашьха азааигәара анышьҭырх, Моисеи ашьха дхалт. Уа Иҳақәиҭыу уи иитеит ажәлар зықәныҟәараны иҟаз жәа-ҧҟарак зныз ахаҳәтә ҩырақәа. Аҩыраҿы ианын Анцәа Моисеи иеиҳәаз ажәақәа:

“Сара соуп Иуықәиҭыу у-Нцәа, Египеттәи адгьыл уара уықәызгаз, атәра аҩнра уацәганы. Иагьыумоуааит егьырҭ анцәақәа Сара сҿаҧхьа.

“Ухазы мҵаныҳәагас акгьы ҟоумҵан; иҟоумҵан иара убас хыхь ажәҩан аҿы иҟоу, ма ҵаҟа адгьыл аҿы, мамзаргьы адгьыл аҵаҟа аӡаҿы иҟоу рсахьа — урҭ урмеихырхәалан, рымаҵгьы умуын… Иуықәиҭыу, у-Нцәа, ихьӡ баша уҿы иҭыумхлан, избан акәзар ихьӡ баша изҳәо, иқәнага дақәимыршәакәа, днижьуам Иуықәиҭыу.

“Асабша мшы угәы иҭыз, Иуықәиҭыу Анцәа ҧҟарас ишуиҭаз еиҧш, цқьа иуыхьчаразы.

“Фы-мш ауыс ула, иагьыҟаҵала ухатә усқәа иарбанзаалакь, абжьбатәи амш — асабша мшы — Иуықәиҭыу у-Нцәа изкы…

“Уаби уани патыу рықәҵала, Иуықәиҭыу у-Нцәа иуиҭо адгьыл аҿы уҧсынҵра дыузарц.

“Ауаҩшьра ҟоумҵан.

“Укалҭ цәгьамхан.

“Умӷьычын.

“Иузааигәоу изы амц-шаҳаҭра умуын.

“Иузааигәоу иҩны уамеилаҳан, иҧҳәыс уылмеилаҳан, имаҵыуҩы уимеилаҳан, имаҵыҩҧҳәысгьы уылмеилаҳан, иара убас ицә, иҽада — иузааигәоу имоу акгьы уаҵамшьыцын.”

(Алҵра 20)

46. Ахьтәы ҳәыс

Иҳақәиҭыу акраамҭа Моисеи диацәажәон ашьхаҿы. Ажәлар Моисеи акраамҭа дышцәырымҵуа гәарҭан, Аарон иҿы иаан: “Иахҧызаша анцәа даҳзыҟаҵа, избан акәзар ҳара иҳаздыруам Египет ҳалызгаз Моисеи ихьыз” ҳәа иарҳәеит. “Шәыхьтәы лымҳарыҩқәа шәлымҳақәа ирымхны исзаажәга” ҳәа реиҳәеит урҭ

убасҟан Аарон. Ажәлар уи иажәа иқәнықәеит; Аарон иакәзар, иаагаз алымҳарыҩқәа аашьтыхны, аҳәыс-ртәа алхны ҵәымҟала ирӷьшӡаны ицәит. Ари аҳәыс анырба, Израилаа "Абар, уара Египет уалызгыз унцәа, Израил!" ҳәа иҩнытҵәааит. Адырҩаҽны урт шаанӡа игылан, 'ирықәитыу' ҳәа азхәо аҳәыс акәырбан азыҟартцеит. Ашьтахь ажәлар афара-ажәаразы итәеит, нас игылан ахәмарра иалагеит.

Иҳақәитыу иакәзар, "Уҽырццак улбааразы, избан акәзар уара Египет иалыугаз ажәлар ркалт цәгьахеит; дыук мыртцыкәан, иқәтцит Сара ӷьҟарас изқәыстцаз амҩа…" ҳәа иеиҳәеит ашьхаҿ Моисеи. Анцәа итахын ари зкалт цәгьахаз ажәлар гәыжәлацәгьа нирҵәарц, аха Моисеи Уи диҳәо-дичо далагеит, "Мч дыула, напы ҕәҕәала Египеттәи адгьыл иалыугаз ажәлар рзы угәаӷьсахеибакра мцабзымхааит, Иҳақәитыу, Египтаа ирымҳәаларц 'Аӷьсразы иалигеит Уи урт ашьхақәа рҿы ҿааҳәырада инирҵәарц' ҳәа. Агәыӷьсахеибакра мцабзыумтәын иагьацәга ужәлар ртахара" ҳәа ҳәо.

Иагьиаҳаит Иҳақәитыу ари аҳәара, изқәикызгьы дақәытцит.

Моисеи иакәзар, ихата игәыӷьсахеибакра мцабзхеит иагьӷиҽеит ахаҳәтә ҩырақәа, тцаҟа адгьыл ахь илашьтны. Ашьтахь уи ахьтәы ҳәыс аашьтыхны амцаҿы ибылны иццышәитәын аӡы изааиӷьсалеит.

> Ари, Израилаа изықәшәаз, иҳанаҳәоит, ҳара ианакәзаалакгьы Зыӷьсы-тоу, Зегьзылшоу Анцәеи, Уи ихлымӡаах рацәеи игәшатарақәеи ҳхаҳмырштыкәан, ҳгәаҿы иеитаххәаларц, Иара изкны ҳныҳәареи ҳацьшьареи рыцны.

(Алтцра 32:1-20)

47. "Аизара ашьаӷьа"

Ӷьытк антцы, Израилаа ртәартa азааигәара Моисеи ақьала иргылеит иагьахьӡитцеит уи 'аизара ашьаӷьа' ҳәа. Дарбанзаалакь Иҳақәитыу дзыӷьшаауаз абрахь даауан.

Моисеи ашьаӷьа иҿанааихоз, ажәлар зегьы неины Моисеи ишьклаӷьшуа рқьалақәа рҿаӷьхьа игылон, уи ашьаӷьа дыҩналаанӡа. Моисеи иакәзар, уахь даныҩналоз, ашьаӷьа аҩналартахь ажәҩантә аӷьта гәашьатцас аҽылбаанашьтуан, Иҳақәитыугьы Моисеи диацәажәон аӷьтахьтә ҩызатцас.

> Уажәы Иисус Христос ила ҳара иҳалшоит ҳашиашоу Анцәа иҿцаара. Ҳара Иисус ҳгәы данадаҳкыло, ҳара Анцәа ҳихшарахоит иагьатахым аӡәы иҿы анеира, мамзаргьы иалкаау тыӷьк ахь ацара Анцәа иацәажәаразы. Иҳақәитыу ҳара ҳахьыҟоу дхацыуп. Дарбанзаалакь агәнаҳа ианажьхарц мамзаргьы аҿыхра зтахыу, иара абыржәытцәҟьа

Иисус дихәар илшоит датеимцаразы, насгьы Уи игәы изааиртир илшоит. Аха аӡәыр Иисус Христос дызуыстоу изымдыруазар, ари ашәҟәаҿы ибоит Уи изкыу ажәбжь.

(Алҵра 33:7-11)

48. Ауахәама аргыларазы акәырбантиира

Зны Иҳақәитыу Моисеи ила ажәлар ирыдитцеит даҽа шьаҧак аргылара ажәлар Анцәа изы акәырбан атиира ахьрылшаша насгьы Анцәа иҟазаара аҵыхәа ахьҧымтцәаша. Ари ашьаҧа аргыларазы, ахьи араӡни абҩатә матәахәқәеи зыхә дыуыу ахахәқәеи иеиуеиҧшым ацәеи аласеи абеи уҳәа... аргыларатә уысқәа рзы аҧшьацәа рыматәақәа рызгьы иатахыз зегьы нарго иалагеит ажәлар рхатә гәаҧхарала.

Иҳақәитыу бзиа ибоит зхатә гәаҧхарала акыр зтиуа. Уи меигӡарахда иныҳәоит гәык-ҧсык ала Иара ибзиабара аҳатыр азы Иара иуыс иазкны акәырбан зыдқәоу.

(Алҵра 35:4-29)

49. Ашьаҧа ҿыц аҧшьара

Аизара ашьаҧа ҿыц аргылара ианалга, иареи иараҿы аматҵ зыураны иҟаз аҧшьацәеи иҧшьеит Моисеи. Абри ашьтахь аизара ашьаҧа шынеибакыу аҧстҳәа ихнаҩан, Анцәа идыура уи тнартәааит. Уахынла уи аҧстҳәа мцаны иаркын. Зны-зынла аҧстҳәа иҳаракны ашьаҧа ахыхь ихалон. Ари Анцәа ихылтцуаз дырган. Уи аҟынтә ажәлар Иҳақәитыу урт Египетынтәи иахьигоз Ханаан адгьыл ҟаимат ашҟа рымҩа хара иеитақәлеит.

Ашьаҧа агәара иакәыршаны агәара гылан агәашәи аҧардақәеи аманы. Ашьаҧа аҩнытцка ҩбаны иеиҩкаан. Раҧхьатәи аҟәша шәагала иеиҳан, иагьыҟан уи аҿы ахьтәы кәырбан. Акәырбан ааигәара жәаҩа чахы зқәыз аишәа гылан. Арт ачақәа 'ажәахәа ачақәа' ма 'иҧшьоу ачақәа' рыхьӡын. Иара абри аҟәшаҿы иҟан быжь-кәачаб змаз ахьтәы лашарбага. Аҩбатәи аҟәша актәи аҟәша ҧардала иаҟәытхан. Уа иҟан ахьтәы шәындыҟәра, ҩыцьа амаалықьцәа зныз. Ари ашәындыҟәра 'ауасиат азандал' ахьӡын иагьытцәахын уи аҿы ахахәтә ҩыракәа. Аҩбатәи аҟәша зегьы Анцәа идыуреи Уи иҟазаареи итдыртәаауан; убри аҟынтә уи 'Иҧшьақәоу рахьтә иҧшьоу' ахьӡын.

(Алҵра 40:17-38)

50. Аҧшыхәцәа Ханаан

Израилаа аҵыхәтәаны Ханаантәи адгьыл иазааигәахеит. Урҭ Фаран ацәҳәыра тәарҭас иалырхит; уахьынтәи Моисеи уи адгьыл ахь жәаҩа-ҩык ар рҟынтә хьыӡзмаз дәықәиҵеит, "Шәца ари аладатәи атәылахь иагьгәашәҭ уи адгьыл зеиԥшроу, иқәынхо ауаагьы — иӡәӡәоу икәадоу, урҭ зқәынхо адгьылгьы зеиԥлроу... изеиԥшроу урҭ ахьынхо ақалақьқәа. Агәаӡьра шәымаз иагьаажәга уи адгьыл иқәыҵуа ашәыр" ҳәа раҳәаны.

Жәаҩа-ҩык аԥшыхәцәа амҩа иқәлеит. Ҩынҩажәа мшы иеимырдон урҭ Ханаантәи адгьыл. Урҭ уа абаҳча ҟаиматқәеи адәқәеи аҳәырҭақәеи рбеит иара убас ирӡәӡәоу ақалақь дыуқәа рԥылеит.

Шьҭахьҟа ианыгьажь урҭ амыҵмыцькәа, алаҳа уҳәа егьырҭ ашәырқәагьы ааргеит, иара убас ҩыцьа ирзышьҭымхыртә еиԥш идыуқәаз ҩы-жьымжәак. Аԥшыхәцәа уи атәыла ацхеи ахши ахькашыу иазкны зегьы иеиҭархәеит иагьырҳәеит уа инхо ауаа даараӡа ишыӡәӡәоу, ирӡәӡәоу ақалақь дыуқәа рҿы ишынхо, Израилаагьы урҭ ишырзымиааиуа. Абри ала урҭ аҳәан-ҳәах баанс дәықәырҵон, Анцәа ацхыраара ишақәиргәыӡыз рхаштны рыжәлар ашәара ӡәӡәа рырҭон. Ҩыцьа аԥшыхәа — Иисус Навини Халеви ракәын Анцәа гәык ала изыҟаз иагьырҭахымызт ажәлар рыршәара. "Шәаала, уи адгьыл ҳтәыҳтәып, избан акәзар ҳара иҳалшоит уи ҳнапаҿы аагара" иҳәон Халев. Аха ажәлар ирҭахымызт уи азыӡырҩра. Зегьы аҵәыуара иалаган Моисеии Аарони лахь рырҭо иалагеит, урҭ дара Египет иахьалыргаз азы. "Даҿа хылаԥшҩык далхны Египетҟа ҳхынҳәып" ҳәа еибырҳәеит урҭ.

Моисеии Аарони арҭ аиларҩынтажәақәа анраҳа, агәырҩа рнаҭан ҿыцха рыҿекарыжьт. Шаҟа ихьааз урҭ рзы ажәлар рхьышьарххареи рхамҵареи рбара! Убасҟан, "Ианбанӡа сдыргәамҵуеи Сара абри ажәлар? Ианбанӡарымго Сара урҭ рыбжьара иҟасҵоз ахьӡ агәра?" ҳәа иеиҳәеит Моисеи Иҳақәиҭыу. Ашьҭахь Иҳақәиҭыу урҭ рнырҵәаразы дшыхиоу реиҳәеит, аха Моисеи Уи диҳәо-дичо далагеит ажәлар рыгәнаҳа дыу ранаижьразы. Анцәа уи дзыҳәаз иаҳан, ажәлар еилаҩынт рхара ранаижьт. Аха урҭ рықәнага рақәыршәаразы, дара рышьҭра мацара шракәыу Ҿаҭахьала Ирыҭаз Ханаантәи адгьыл иқәлараны иҟоу ҳәа реиҳәеит. Иара убас Иисус Навини Халеви ықәлоит уи Иҳақәиҭыу ихаҵаразы.

(Моисеи аԥшьбатәи ишәҟәы. Арыцхәқәа 13:1-34; 14:1-30)

51. Кореии, Дафани, Авирони рықәнага рақәыршәара

Иҳақәитәыу Израилтәи ажәлар зегьы Моисеи изызырҩларазы насгьы иара ишреиҳәо еиҧш иныҟәларазы дҵас иритеит, избан акәзар Анцәа Ихаҭа далихит уи, насгьы ажәлар дырнапхгаҩ-ҟәышны урҭ дырхеиргылт. Аха зны Израилаа рыр аҩныҵҟа бҵьарла агылара ҟалеит. Ҩ-шәи ҩынҩажәи-жәаҩык Кореии Дафани Авирони напхгара зырҭаз Моисеи иҿагылт, уаҳа изызырҩра рҭахымкәа, насгьы зегь реиҳа иҽахьирдыуаз лахь иҭо.

Моисеи ари аниаҳа, Израилтәи ауааҗәлар зегьы ааиҧхьан, Иҳақәитәыу дызқәитцаз амҩала, Кореии Дафани Авирони рқьалақәа ирҧыртцырц рыдитцеит, урҭ ртәыкгьы иаламкьысырц реиҳәеит.

“Ари ала шәара иеилышәкаашт абарҭқәа рыҟаҵаразы Иҳақәитәыу сара сшааишьҭыз, схатә гәаҧхаралагьы урҭ шыҟасымҵо. Урҭ ауаа зегь шыҧсуа иҧсыр, насгьы ауаа зегьы рықәнагa ишақәшәо еиҧш иақәшәар, усҟан Иҳақәитәыу иакәзам сара саазышьҭыз. Аха Иҳақәитәыу зеиҧш-ҟамлац ирҿиар, адгьылгьы, аҿы аартны, дареи ирымаз зегьи лбаанадар, насгьы урҭ рыҧсы ҭаны цьаҳаным иазцар — ижәдыруаз, урҭ ауаа Иҳақәитәыу дгәымхаршьеит” ҳәа реиҳәеит ашьҭахь Моисеи.

Моисеи абарҭ ажәақәа шааиҳәазҵәкьа, урҭ ауаа рыҩнқәа рыҵаҟа, адгьыл адгьылҵысра иахҟьаны, аҽааиҩнашан, урҭ зегьы, рмазара рыманы, илбаанадеит. Егьырҭ ҩышәи ҩынҩажәи-жәаҩык урҭ бҵьаршьҭыхла ирыцгылаз зегьы жәҩантә амца иаблын иҧсит.

Абри ақәнага цәгьала Анцәа зегьы идирбеит шаҟа ибааҧсыу Иара игәаҧхара аҿагылара.

(Арыцхәқәа 16:1-3; 23-35)

52. Абҩатә маҭ

Ацәҳәыраҿы рымҩа нагӡо, ажәлар дырҩагь рыгәаҕьра маҷхо иалаган, Анцәеи Моисеии ирҿагылaны, “Ҳзалыжәгеи Египет, ацәҳәыраҿы ҳаҧсырцыу? Ара иҟам ача ма аӡы, насгьы ари афатә бааҧс ҳгәы ҧнаҵәеит” ҳәа ицәажәон. Абри агәрымра иахҟьаны Иҳақәитәыу ажәлар ирыцҳауаз амаҭ шҳамқәа рыжәитцеит, иагыҧсуан дара. Убасҟан ирацәаҩны Моисеи иҿы иааин, “Агәнаҳа ҟаҳҵеит уареи Иҳақәитәыуи ҳашәҿагылaны ҳанцәажәоз. Иҳақәитәыу уиҳәа Иара амаҭқәа ҳҟәицарц” рҳәеит.

Моисеи ажәлар рзы дныҳәо далаган, “Иҟаҵа ухазы амаҭ, иагьанҵа уи абираҟ, насгьы амаҭ зыцҳаз дарбанзаалакь ихәы уи данахәаԥшлакь, иԥсы ҭахоит” ҳәа аҭак ҟеиҵеит Иҳақәиҭыу.

Моисеи абӷатә маҭ дук ҟеиҵан, акьат ианҵаны зегь раԥхьа ицәыригеит. Амаҭ зыцҳақәаз ари Моисеи иҟеиҵаз амаҭ ианахәаԥшуаз, урҭ ԥсӡомызт. Аха абри ала аҳҿыхра шауаз агәра зымгақәоз ԥсуан.

> Шаҟа акраҵанакуазеи Иҳақәиҭыу иихәо зегь рыгәра агара. Иԥсабаратәым амаҭ зных ахәаԥшрала амаҭ ахәра аҽацәгара алшом ҳәа ҳгәы иаанагозаргьы, Анцәа Ихаҭа абри анҳаиҳәо, аиқәхаразы мӷа заҵәык ауп иҟоу ҳәа аанагоит. Ари ҳара ҳзы иҿырԥшыган. Ацҳареи ахәреи агәнаҳаи аҽрыцәгара ҳалшоит, иҳазкыдҵоу Иисус Христос ҳихәаԥшны Уи ҳгәы дадаҳкылозар.

(Арыцәқәа 21:4-9)

53. Аԥааимбар Ваалами Амаалықьи

Моавитаа Израилтәи ажәлар ираԥан иагьырҭахын урҭ ацәгьара рақәыршәара. Зны урҭ Анцәа иԥааимбар Ваалам дара рахь дааны Анцәа ижәлар ишәиирц иҳәеит. Аха “Урыцымцан урҭ иагьуымшәиин уи ажәлар, избан акәзар уи ныҳәоуп” ҳәа иеиҳәеит уи Иҳақәиҭыу. Аха Ваалам Иҳақәиҭыу дихымхәыцкәа Моавитаа рышҟа дцеит. Анцәа игәаԥсахеибакра шит, уи уахь дахьцаз азы, Иҳақәиҭыу иҟынтә амаалықьгьы амӷа даангылт уи амӷа иимҭаразы.

Ваалам, иҽадҳәыс дақәтәаны, днеиуан, имаҵыуцәа ӷыцьа ицны. Иаалырҟьаны аҽадҳәыс дабеит ҳәаҭыхла амӷа иангылаз амаалықь, иагьдәықәлеит уи амӷа ианыҵны адәышҟьахь. Ваалам аҽадҳәыс хнирҳәырц дасуа далагеит. Аха уи дырӷагь амаалықь данаба, амӷа ианыҵын дырӷагь иасуа иалагаз аԥааимбар иҵаҟа итәеит. Убасҟан Иҳақәиҭыу аԥааимбар ихагара ааникыларазы, аҽадҳәыс аҿы ирцәажәан, “Иузызыузеи сара, абар шьҭа хынтә усысыртә еиԥш?” аҳәеит ауаӷытәӷыса ибжьы ахаҵаны. Иҳақәиҭыу Ваалам илақәа хитит дагьибеит иаргьы аҳәа зкыз амаалықь. Дхырхәан уи иҽимҵеижьит. Амаалықь уи ихы изынеирхеит, “Узасуаз уҽада абар шьҭа ихынтәны? Сара сцәырҵит уара умӷа скразы, избан акәзар уара умӷа сара сҿаԥхьа ииашам” ҳәа дцәажәаны. “Гәнаҳа зуит сара, избан акәзар сара исыздыруамызт уара сымӷа ушаԥырагылаз. Абас, ари уыла иабо уара угәы иамыхәозар, сара схынҳәуеит” ҳәа аҭак иитеит уи амаалықь. “Арҭ ауаа урыцца, амала сара исҳәо ҳәала” ҳәа иеиҳәеит уи амаалықь.

Моавитаа дара рахь зҿаарханы иааиуаз Ваалам данырба, “Ишәи иагьақәыршәа Израилаа ацәгьара” ҳәа иарҳәеит урҭ. Аха “Изласшәиири сара? Анцәа урҭ ишәизомеи. Ацәгьа зларықәысҳәарызеи? Иҳақәиҭыу урҭ ацәгьа рықәиҳәомеи” ҳәа реиҳәеит аҭакс. Иагьиныҳәеит Валаам ɷынтә Израилаа урҭ рышыиира амцхәрас.

(Арыцхәқәа 22:3-35; 23:7-20)

54. Моисеи ихаҭыԥуаɷы Иисус Навин

Моисеи даараӡа данажә, Анцәа уи иеиҳәеит ирласны дшыԥсуа насгьы иԥсра ашьҭахь наӡаӡа анасыԥ иманы гәырҕьарала ажәɷанаҿ дшынхо. Аха абри аԥхьа Моисеи Анцәа диҳәеит ижәлар иаԥхгара рызҭаша ахаҭыԥуаɷ, иара имцхәрас, дырхеиргыларазы, урҭ ахьча дызмам ауасақәа реиԥш инымхарц.

“Даахә Иисус — Навин иԥа — Анцәа Иԥсы зхоу ауаɷ, иагьиқәҵа унапы; аԥшьаɷы Елеазари ауааҗәларра зегьи рҿаԥхьа дыргыланы, уара удыуракынтә, зегьы ишырбо, уилабжьа, Израилаа рԥацәа иеидыркыло ауааҗәларра зегьы иара изызырɷлаазы” ҳәа иеиҳәеит уи убаскан Иҳақәиҭыу.

Иҳақәиҭыу ишидиҵаз еиԥш ҟеиҵеит Моисеи. Уи Иисус Навин-Иԥа дааиԥхьан аԥшьаɷ Елеазари ауааҗәларра зегьи рҿаԥхьа дыргыланы инапкәа иқәиҵан Иҳақәиҭыу ихьӡала дилабжьеит.

(Арыцхәқәа 27:18-23)

55. Аҽыҵәахырҭа ақалақь

Моисеи ила Анцәа ажәлар ирыдиҵеит Ҿаҭахьала Ирыҭаз Ханаантәи адгьыл аҿы ианнеилакь, иҷыдоу ф-қалақьк ‘аҽыҵәахырҭа ақалақьқәа’ ҳәа хьӡыс изоуша дыргыларазы. Дарбанзаалакь, гәаҕшақә ма цәгьахәыцрала акәымкәан, зынӡа машәыршақә ауаɷы дызшьыз, ашьауаɷы инапы аҽацәыхьчаразы, урҭ ақалақьқәа рахь аɷра илшон.

Иаҳҳәап, аɷныргылара аамҭазы ахаҳә леины ауаɷы дашьыр, мамзаргьы амҿыԥҟараан арыцҳара ҟалар, ақалақь ахь иɷны иааз ауааҗәларра рызбра дазыԥшуеит. Ауааҗәларра уи аɷшьра цасҳәа иҟеимҵеит ҳәа ақәнаҵар, уи ақалақь аҿы шәарҭада анхара илшоит, Израилтәи аԥшьаɷ дыу дыԥсаанӡа. Абри ашьҭахь уи идгьыл ахь дхынҳәны ҭынч анхара илшоит. Аха уи, абри аамҭа ааанӡа, аҽыҵәахырҭа ақалақь далҵыр, ашьа иашьҭоу уи дишьыр алшоит. Гәаҕшақә ма цәгьахәыцрала аӡәы ауаɷшьра иуыр, ашаҳаҭцәа изларҳәо ала,

ауаажәаларра уи ашьра иқәнаҵон; аха абри азы аӡәы иеиҳаны ашаҳаҭцәа умазар акәын.

Иара убас Иҳақәиҭыу Моисеи ила адҵа ҟеиҵеит ауаԥшьразы ахара здыу ауаԥ иҧсы аҿыхга рымгалаһазы. Иара убасгьы иҟаломызт аҽыҵәахырҭа ақалақь ахь ибналаз иҟынтә аҵарҭыша агара, аҧшьаԥ хада дыҧсаанӡа, идгьыл аҿы анхара азин аиоураһы.

“Иҟалом шәызқәынхо насгьы Сара сызланхо адгьыл аҟьашьра, избан акәзар Сара соуп Ишәықәиҭыу Израил аҧацәа ирыланхо” ҳәа реиҳәеит Анцәа ижәлар.

(Арыцхәқәа 35:9-34)

56. Иҳақәиҭыу дырхадмырштларц азы ахәыҷқәа рабжьара

Моисеи ила Анцәа иҳаиҭаз аҧҟарақәа рҿы иҳәеит дарбанзаалакь Иҳақәиҭыу Анцәа гәыла ҧсыла ихшыԥ зегь ала бзиа дибарц, иара убас изааигәоугьы ихы аиҧш бзиа дибаларц. Иара убасгьы Уи адҵа ҟеиҵеит Иара иихәо ажәақәа ауаԥытәԥыса игәы иҭазаарацы. Иҳақәиҭыу иҭахыуп аҭаацәа рхәыҷқәа ирарҳәаларц рхәыҷра инаркны Анцәа бзиа ибара акыршаҵанакуа, насгьы Уи ихаштра шаҟа ишәарҭоу атәы. Аҧсҭазаара ақәҿиареи анасыҧи Ҧсра Зкәым Арҿиәаԥы Гәшаҭа игәаҧхара азыӡырԥра иадҳәалоуп.

Израилааи урҭ рышьтреи Моисеи ирыдиҵеит Египет ианыҟази ацәҳәыра ахысраани иааирҧшыз адырга дыуқәеи аҵьашьатә дыуқәеи зегьы ирызкны жәабжьны ирҳәаларц. Иара убас уи урҭ дҵас ириҭеит рыхшаара аҧҟарақәа рықәныҟәареи урҭ рынагӡареи Анцәа иҧҟаҧҵәақәеи иқәҵарақәеи рдырҵаларц, насгьы ацәҳәыраҿы Иара дышцәыгьҧыршәоз еиҧш Иҳақәиҭыу дцәыгьҧырымшәаразы рабжьгара.

“Шәгәы шәҽаныз, дышәхашәмырштын Египеттәи адгьыл шәықәызгаз, атәраԥны шәалызгаз Ишәықәиҭыу. Иҳақәиҭыу, шәы-Нцәа шәицәшәала, Иара заҵәык имаҵ шәыула... егьырҭ анцәақәа, шәыкәша-мыкәша иҟаларан иҟоу ажәлар рынцәақәа, шәрышьҭамлан, избан акәзар шәы-Нцәа ишьыцԥыу Нцәоуп; Иҳақәиҭыу шәы-Нцәа игәаҧсахеибакра мцабзханы адгьыл ахаҿра шәанимхааит шәара” ҳәа реиҳәеит урҭ Моисеи.

(Моисеи ахәбатәи ишәҟәы: Азакәанԥбара 6:5-25)

57. Акәырбанҭиира

“Иҳақәитıу разќыс иыузалихыз адгьыл аҿы унеины анхара уаналаго, удгьыл иалҵны иуоуа ашәыркәа зегьы рылҵшәа аашьҭыхны, акалаҷкәыр итаҵаны Иҳақәитıу иыузалихуа аҭыԥ ашќа уца Иара ихьӡ ахызааразы.

“Уа иќаларaны иќоу апап иҿы унеин, ‘Иахьа Иҳақәитıу иҿаԥхьа сматанеиуеит Иҳақәитıу ҳабацәа рҿаԥхьа ҳара иҳаиҭаразы дзыхныҟәаауаз адгьыл сшалалаз ала’ ҳәа иаҳә. Апап акалаҷкәыр уымыхны Иуыҟәиту уы-Нцәа икәырбан аԥхьа иргылоит. Ашьҭахь уара Анцәа аҵьшьара иҭ, мчы змоу анапы ҕәҕәала уыжәлар Египеттәи атәра иалганы абри адгьыл, ахши ацхеи ахькашыу, ашќа уахьааигаз азы. Угәырҕьала, Иҳақәитıу уареи уара уѳны ирзиуыз абзиарақәа зегьы рзы. Иара убас ирыҭ урҭ ашәыркәа алевитқәа, атәымуаа, аибацәеи ауаа рыцҳақәеи” ҳәа реиҳәеит Иҳақәитıу Израилаа зегьы аӡәаӡәала Моисеи ила.

(Азакәанѳбара 26:1-12)

58. Моисеи иԥсра

Иҳақәитıу Моисеи ашьха ҳарак дхаларц идиҵеит. Уахьынтәи Анцәа уи иирбеит Ҿаҭахьала Ирыҭаз Ханаантәи адгьыл зегьы. “Абар адгьыл Сара Абраами, Исааки, Иакови ишәысҭоит ҳәа сызхыҟәаауаз ‘Уыжәла иасҭоит ари’ ҳәо. Сара уи уылала иусырбеит, аха уара уи узҭалом” ҳәа иеиҳәеит Иҳақәитıу.

Дагьԥсит уа Моисеи, Иҳақәитıу итәы, дагьаҭан анышә Моавиттәи адгьыл адәаҿы, аха аӡәгьы издыруамызт уи анышә дахьалаз аҭыԥ, избан акәзар Иҳақәитıу Ихаҭа иуит ари. Моисеи дызҭамлеит Ҿаҭахьала Ирыҭаз Адгьыл, зны Иҳақәитıу дахьизымӡырѳыз азы. Аха иԥсрашьҭахь уи диасит наӡаӡатәи аԥсҭазаареи агәырҕьареи ржәѳантә џьынџьахь. Уи данԥсы шәи ѳажәа шықәса ихыҵуан, аха ари иажәымҭа шықәсқәа раангьы имч кәадамхеит илақәагьы мцеит.

Дагьамамызт Израил уаҳа Моисеи иеиԥшыз аԥааимбар, Иҳақәитıу дызҿаԥшны иидыруаз, Египеттәи адгьыл ахь Иҳақәитıу иааишьҭыз адыргақәеи аҵьашьатәқәеи афараони Египтаа зегьи ирзиуырц, иара убасгьы дыќамызт даҽаӡәы аҵьашьатә дыуқәа Израилаа рҿаԥхьа анапы ҕәҕәа змaны ирҿиаз Моисеи иеиԥш.

(Азакәанѳбара 34:1-12)

59. Раав аԥшыхәцәа ихьчоит

“Дыҧсит Моисеи, Сара стәы; абас, уара угыланы, абри ажәлар зегьы уманы Иордан уахысны уца, Сара урҭ, Израилаа, ирыстаз адгьыл ашҟа. Иарбан тыҧзаалакь шәара шәшьаҿа зыҟәшәыргылоу Сара шәара ишәыстоит, Сара Моисеи ишиасҳәаз еиҧш… Дызуыстзаалакь аӡәгьы уара дыуҧырагылом уҧсҭазаараҿы; Сара Моисеи сышицҟаз еиҧш уаргьы суыцҟалоит; уара сыуҧырҵны ухала унсыжьуам… Амала уҟаз даара фырхаҵа џьбараны; Сара стәы, Моисеи, уасиаҭс иузынижьыз азакәан зегьы мырзкәа уқәныҟәала; уи уахысны арыҕьарахь акәзааит, арымарахь акәзааит џьаргьы умкәараҵан, нап злаукуа зегьы хшыҩла уазныҟәаларц азы” ҳәа иеиҳәеит Иҳақәиҭыу, Моисеи данҧсы ашьҭахь, Иисус Навин.

Израилаа иаҳа-иаҳа Ханаантәи аӡгьыл иазааигәахон, дыук мырҵыкәангьы урҭ уа инхоз ауаа ҟьаш рабашьра уалс ироураны иҟан. Абар шьҭа ирҕәҕәоу ақалақь дыу Иерихон атӡамҵқәа цәырҵуа иалагеит. Иисус Иавин ҩыџьа Израилаа уи ақалақь ашҟа ҧшыхәра идәықәиҵеит. Уа ианнеи акылыҧшцәа, аҧшыхәцәа Раав захьӡыз ҧҳәыск лҿы рҽааныркылт иҧхьарц. Израилтәи ар иреиуаз аҧшыхәцәа ааны Раав лыҩны иаангылеит ҳәа аӡәы Иерихонтәи аҳ ианиеиҳәа, уи иматџыуцәа урҭ ркразы адҵа ҟеиҵеит.

Аха Раав илаҳахьан Анцәа Израилаа рзы ирҿиаз аџьашьатәқәа рызбахә, агәрагьы лгон Иҳақәиҭыу урҭ Иерихон, урҭ зқәиргәыҕыз адгьыл аҿы ишьҭоу, шриҭоз ала. Убри аҟынтә лара, Анцәа-хаҵара лыманы, ииаз акылыҧшцәа лҵәахит, ииаз аҳ иматџыуцәа урҭ ахәларазы ицеит ҳәа раҳәаны. Убасҟан аматџыуцәа урҭ ирышьҭалт Иерихон ахьтә Иорданҟа ицоз амҩала. Ианыхәла Раав Израилаа шахала, ақалақь атӡамц аҿы иҟаз лыҩны аҧенџьыр аҟынтә, илбаалышьҭит. Уи урҭ ашьха ицаны хымш уа рҽырҵәахырц рыдылҵеит, урҭ ирышьҭоу аматџыуцәа рҧымларц азы.

(Иисус Навин 1:1-7; 2:1-16)

60. Иордан арра

Иерихон ианазааигәаха, Израилтәи ажәлар аӡиас Иордан иахысыр акәын. Иисус Навин зегьы ихы рзырханы, Анцәа урҭ ишәарҭадоу аӡиас арреи бжьжәларык риааиреи ишрықәиргәыҕыз реиҳәеит. Уи Анцәа Иуасиаҭ азандал назгоз аҧшьацәа Иордан аӡы иҭаларц рыдиҵеит. Аҧшьацәа аӡиас ишынҭалазҵәкьа, илеиуаз аӡы аангылан итӡамцхеит.

Убасҟан Израилтәи ажәлар иордан ируа иалагеит ибоу аҵала. Урҭ риасраан, аҧшьацәа ибаз аӡиас агәҭа игылан, ауасиаҭ азандал рнапаҿы икны. Урҭ

ахьгылаз атыҧ аҿынтә, Иисус Навин жәаҩа-ҩык ирыдиҵеит жәаҩа хаҳәык абри аҵьашьатәы агәаларшәагас ишьҭырхразы. Ажәлар зегьы Иордан ианахыс, “Ауасиаҭ азандал назго аҧшьацәа Иордан иҭыҵырц рыдҵа” ҳәа иеиҳәеит Иҳақәиҭыу Иисус Навин. Аҧшьацәа аӡиас иҭыҵит, аӡгьы дырҩагь атыҧ ахь аҿынанахеит.

Иисус Навин Иордантә иаагаз ажәаҩа-хаҳәк Галгал захьӡыз атыҧ аҿы ишьҭеиҵан, “Шәыхшара арҭ ахаҳәқәа рҵак азы ианшәазҵаалакь, ‘Израил Иордан баррала иахысит, избан акәзар Ишәықәиҭыу шәы-Нцәа Иордан аӡы, Амшын Ҟаҧшь ишазиуыз еиҧш, иҭеирбеит, адгьыл ажәларқәа зегьы ирдырырц Иҳақәиҭыу инапы шыҕәҕәоу, насгьы шәара Ишәықәиҭыу шәы-Нцәа шәыҧсы ахьынӡаҭо шәицәшәаларц ҳәа аҭак ҟашәҭа’” ҳәа реиҳәеит Израилаа.

(Иисус Навин 3:9-17; 4:1-24)

61. Иерихон ашьҭыхра

Израилаа Иерихон ианазааигәаха, Иерихонтәи аҳ адҵа ҟеиҵеит ақалақь агәашәқәа зегьы адыркырц. Аха Иҳақәиҭыу Иисус Навин иеиҳәеит: “Абар, Сара Иерихони уи аҳи уи аҿы иҟоу ауаа ҕәҕәақәеи уара унапы ианысҵоит. Аибашьра зылшоны иҟоу зегьы, ақалақь акәша-мыкәша шәцаны мышкы знык шәахыс, иагьыҟашәҭа абри фы-мш.

“Иагьнаргааит быжь-ҩык аҧшьацәа аныҳәа-быкьқәа быжьба азандал аҧхьа; абжьы-мш рҿены ақалақь шәакәша бжьынтә, иагьадырҳәалааит аҧшьацәа рбыкьқәа.

“Аныҳәа ацәхьа абжьы ангалакь, абыкь абжьы аншәаҳалакь, ажәлар зегьы рыбжьы рдыуны иҳәҳәааит, иагьеилаҳашт ақалақь аҭӡамц ашьаҭаҟынӡа иагьҭалоит ажәлар зегьы ақалақь.”

Израилаа Иҳақәиҭыу ишреиҳәаз еиҧш иныҟәеит, абжьы-мш рҿеныгьы абыкь абжьи ажәлар рыҳәҳәабжьи рышьҭахь ақалақь аҭӡамцқәа еилаҳаит.

Ҩыцьа акылыҧшцәа, ҧаса аҧшыхәразы Иерихон иаахьаз, Рааві уи лыуацәеи реиқәырхара иақәдыргәыҕит, урҭ ашьҭазааҩцәа иахьырцәылҵәахыз азы. Урҭ Иерихон ашьҭыхраан, ашаха ҟаҧшьҟаҟара лҧенцьыр иадҿалҳәаларц лыдырҵеит уи. Раав абас ҟалҵан, лыуацәа лыманы зегьы еиқәырхан. Абри ашьҭахь Иерихон ақалақь блын.

(Иисус Навин 6:1-24)

62. Аморреицәа рабашьра

Зны Израилааи урҭ раӡацәа Аморреицәеи рыбжьара аибашьра ӡәӡәа ҟалеит. Аҵыхәтәаны аибашьра аҽароуын, аибашьра адәы ахәлара ахатәо иалагеит. Алашьцараҿы акгьы убом азы, Иисус Навин Иҳақәитҭыу иҿаԥхьа дныҳәо дцәырҵит, амра ҭамшәакәа, амш аҽароурц даҳәо. "Амра, Агаваон ахыхь уаангыл, амзагьы, Аиалонтәи акаршәра ахыхь!" ҳәа иҳәеит уи Израилаа рҿаԥхьа. Анцәа гәраз уи иҳәара иаҳан, уи аӧны аҵх лашьца адгьыл иахамтәеит.

Иҟамлац ари амш аӧыза ԥасагьы уи ашьҭахьгьы, Иҳақәитҭыу абас ауаӧтәӧыса иҳәара аниаҳауази аҳәаразы аҭак аныҟеиҵози — избан акәзар уи аӧны Анцәа Ихаҭа ижәлар рзы дықәԥон.

Аибашьра анеилга, Иисус Навин ир аиааира рыманы ртәарҭахь ихынҳәит. Аибашьра аԥхьа Иҳақәитҭыу Навин иеиҳәеит: "Урцәымшәан урҭ, избан акәзар Сара урҭ унапы ианысҵеит; аӡәымзар аӡәгьы уа уҿаԥхьа дзеиқәхом."

Анцәа дырӧагь Иисус Навин иеиҳәеит ажәақәа, Иара дхазҵо дарбанзаалакь иеиҳәо: "Абар, Сара уара иуыдысҵоит: уӡәӡәаз уагьхаҵаз; умшәан уагьмырҳан, избан акәзар Иҳақәитҭыу, у-Нцәа ианагь, уахьцозаалакь, уара дуыцыуп."

(Иисус Навин 10:6-15; 1-9)

63. Гедеон

Иисус Навин данԥсы ашьҭахь, Израилтәи ажәлар даара иҽеимкәа рхы мӧаԥырго иалагеит. Анцәа игәы ндырхон, насгьы иеиуеиԥшым аидолқәа ирымҵаныҳәон. Абри аҟынтә Иҳақәитҭыу Мадианитаа Израилтәи ажәлар рытҟәартә еиԥш ҟеиҵеит.

Быжь-шықәса рышьҭахь Израилтәи ажәлар дырӧагь рҽырыԥсахын Ирықәитҭыу издырхеит рыбжьқәа. Анцәа урҭ рыҵәаабжь иаҳан, аԥызаӧ ҿыц, Гедеон, дырхеиргылт.

"Сара уара суыцзааууеит иагьҭаурхашт Мадианитаа аӡәк иеиԥш" ҳәа иеиҳәеит уи Иҳақәитҭыу. Абарҭ ажәақәа рышьҭахь Гедеон ар рацәа еизганы, Иҳақәитҭыу иеиҳәеит: "Уара ишыуҳәаз еиԥш снапала Израил узеиқәырхозар, абар сара аҭәаҭәарҭаҿы аласа рҟәды касыршәуеит; ашьыжь, адгьыл ауразоуроу баны, аласа аӡаӡа ақәнаур, иеилыскаашт Уара, ишуҳәаз еиԥш, сара снапала ишеиқәуырхо Израил. Адырӧаҽны шааҭза Гедеон дангыла, ачаҟәа азна аӡы аласа иалихит; адгьыл аҿы ибарран.

Убасҟан уи дырҩагь Анцәа ихы изирхеит абарҭ ажәақәа рыла: “Усзымгәаан, даҽазнык аласа аҧысшәаразы, аласа мацара баны, адгьыл зегьы аӡаӡа ақәнауааит. Анцәа убасҵәҟьа ҟеиҵеит; аласа бан, адгьыл акәша-мыкәша зегьы аӡаӡа ақәнауны иҟан. Убасҟан Гедеон адырҩаҽны ир иманы Мадианитаа ры р рҿаҧхьа дтәеит. Аха Иҳақәиҭыу уи иеиҳәеит: “Иуыцыу ажәлар рацәацәоуп, иагьсылшом Мадианитаа урҭ рпапаҿы иааргартә аҟаҵара ‘Сара снапы сара сыҿнахит’ ҳәа Израил Сара сҿаҧхьа имыҽхәартә азы. Абасала убжьы ҭганы ажәлар ирылаҳәа: ‘Ишәаргәындоу насгьы згәы трысуа дхынҳәны ишьҭахьҟа дцааит…’” Абри ашьҭахь ҩажәи-ҩба ныӡқь-ҩык хынҳәын, жәа-ныӡқь-ҩык аанхеит. “Дырҩагь ирацәацәоуп” ҳәа иеиҳәан, Гедеон идиҵеит урҭ аӡахьы иааганы рӡыжәшьа дашьклаҧшырц. Аиҳараҩык ишьамхнышланы ишиашоу азиас аҟынтә иржәуан. Егьырҭ ахышә-ҩык аӡы рнапы ианҭәаланы идырбзон. Анцәа Гедеон иеиҳәеит: “Аӡы зырбзоз ахышә-ҩык рыла шәеиқәсырхоит Сара, иагьыҟасҵоит Мадианитаа шәнапаҿы иааҗәгартә…”

Абас иагьаҟалеит. Иҳақәиҭыу ахлымӡаах дыу ирҿиеит: хышә-ҩык Израилаа Мадианитааи Амеликитааи рыр дыу, амаҵ еиҧш ирацәаз, ириааит.

(Аӡбацәа рышәҟәы 6:34-40; 7:2-7)

64. Самсон Аӷәӷәа

Израилаа ирбон Анцәа ихлымӡаахқәа, иқьиара, ицхыраара, аха, Анцәа игәы иамыхәаша ауысқәа ахьҟарҵоз азы, Уи ицәыхарахон. Абри аҟынтә урҭ дырҩагь тҟәацәас ҩынҩажәа шықәса Филистимлианаа рнапаҵаҟа иҟан. Урҭ тҟәацәас ргараан Иҳақәиҭыу Самсон захьӡыз аӡбаҩ дырхеиргылт. Ари, уаҩы ишимбац ала, дыӷәӷәан, иӷәӷәаарагьы ихцәы иалан. Уи диаанӡагьы, ихцәы дмырҟәыдразы Анцәа иҭаацәа иреиҳәахьан, избан акәзар Анцәа иҟынтә *назир* [= иалкаау] ҳәа хьӡыс иманы Израил Филистимлианаа ирцәихьчо далагоит.

Самсон имч убысҟак идыуун, зны амҩан иҧылаз алым аӡыс еиҧш иеимижәжәеит. Даҽазнгьы мышкы иалыршаны аҽеада ацламҳәала зықь-ҩык Филистимилаа нирҵәеит. Уи имыруадаҩкәа иӷәӷәаӡаз ашахатә шьамҭлаҳәқәа еиӷрижәжәон.

Зны Самсон Ӷаза ақалақь аҿы даан уа даангылт дыҧхьарц. Филистимлианаа уи уа дыршьырц рызбит. Урҭ ақалақь агәашәқәа аркны иҧшыхәуан. Аха аҵхабжьон Самсон дааҧшын ақалақь далҵны дцарц избит. Агәашәқәа рҿы

данааи, игәеитеит урт шаркыз. Убасҟан уи аҟалақь агәашәқәа рышьаҟақәеи рсақьқәеи зегь шынеимаз иаашьтҧааны ибҕа иныҟәцаны ашьхахь игеит.

(Аҙбацәа рышәҟәы 13:1-5; 14:5-6; 15:14-15; 16:3)

65. Самсон итахара

Самсон ҩажәа шықәса Израил ҙбаҩыс дыҟан. Уи ихҟьаны ижәлар раҕацәа Филистимлианаа ргәы тынчымызт. Урт уи ишьра ртахын, аха имч ахьтаз ахьырзымдыруаз аҟынтә акгьы рзымуит.

Зны урт Далида зыхьҙны Самсон бзиа иибоз ҧҳәыск илыҳәеит имч амаҙа рзеилылкаарц. Лара акырынтә диазҵаауан уи, аха Самсон итахымызт аиаша аҳәара. Убасҟан уи есымша аҕьаҵәыҕьаҵәреи азҵаарала иргәаҟреи далагеит. Абри аҟынтә Самсон игәы хьантахон азы, аҵыхәтәаны маҙала иаартны илеиҳәеит: “Схы иқәыу ахцәы урҟәдыр, сымч цоит, ауаа зегьы среиҧшынгьы сҟалоит.” Далида ари анлаха, уи ддырцәан Филистимлианаа дрыҧхьеит. Урт аан ихы дырҟәдит. Абри ашьтахь Самсон дкәадахо далагеит, избан акәзар зеиҧшҟамлац амч ду ицәцеит. Уи издыруамызт Иҳақәиҭыугьы иара дшынижьыз.

Филистимлианаа уи ҩы-бҩатәы занҵьырла дҿаҳәаны иблақәа тыхны абаандаҩцәа рыҩнаҿы лагаҩыс дҟарҵеит.

Зны Филистимлианаа еизеит рынцәа-аидол кәырбан иртаразы, дырҳаракуа абасгьы ҳәо: “Ҳанцәа хаҕеи ҳадгьыл атарцәҩи, ҳаиуа ирацәааҩны инзырцәази Самсон ҳнапы данитҵеит.” Урт агәырҕьа-ччара анырзаа, “Самсон даҳзаажәга! Ҳгәы ирҿыхааит!” рҳәеит. Самсон даарган, аҩны зегьы зықәгылаз агәтантәи ашьаҟақәа ҩба рыбжьара ддыргылеит. Убасҟан Самсон и-Нцәа ихы изирхеит: “Исықәиҭыу Анцәа! Абыржәы мацаразы сырҕәҕәа, о Анцәа, сыҩлак рзы Филистимлианаа рҿаҧхьа зныҟ-ҟьара сшьа зыуразы!” ҳәа ҳәо. Ашьаҟақәа иҽрыҵаргәаны, “Филистимлианаа удкыланы уҧсы, сара сыҧсы!” иҳәеит уи. Иагьеилаҳаит аҩны шынеибакыз. Уа иҩназ зегьы тахеит.

(Аҙбацәа рышәҟәы 16:15-30)

66. Руфи Ноемини

Израилтәи ажәлар аҙбацәа наҧхгара анырзыруаз амшқәа раан, урт ртәылан амлакра ҟалеит. Елимелах захьҙыз Израилтәык иҧҳәыси ҩыцьа ихәычқәеи иманы дахьынхоз аҟалақь Вифлеем далҵны Моавиттәи адәқәа рҿы дынхеит.

Акыр шықәсқәа рышьҭахь Елимелах дыӡсит, уи иӡҳәыс Ноемин ҩыцьа лӡацәа лыманы даанхеит; урҭ Моавиттәи ажәлар иреиуаз аҭыӡҳацәа ҳәсас иааргеит. Урҭ рахьтә аӡәы илыхьӡын Орфа, егьы Руф. Аха жәа-шықәса рышьҭахь лӡацәа аҩыцьагьы ӡсит. Убасҟан Ноемин лҭацацәа аушьҭны илызгәакьаз Аурианцәа рыдгьыл ашҟа ахынҳәра лыӡбит.

Орфа уи бзиала ҳәа лаҳәаны дцеит, аха Руф лакәзар, “Бара бааныжьны ахынҳәра сыдбымҵалан; бара бахьцо, саргьы сцоит; бара бахьынхо, саргьы сынхоит; быуаажәлар исыуаажәлархоит; бара бы-Нцәа сара дсынцәахоит; бара бахьыӡсуа, саргьы сыӡсуеит… Аӡсра мацара ҳаиҟәнагароуп ҳара” ҳәа лалҳәеит уи.

Руф ланхәа даараӡа бзиа дылбон, убри аҟынтә илҭахымызт уи лхала лааныжьра. Нас иҟалааит уи лхымҩаӡгашьа ҳара ҳзы иҿырӡшыганы.

(Руф 1:1-17)

67. Руф Вооз имхаҿы

Ноемини Руфи ақьар аҭагалара алагамҭазы Вафлеем иааит. Иҳақәиҭыу ва ижәлар дырҭаан уи ашықәсан урҭ аарыхра бзиа риҭеит.

Руф зны Ноемин лыуак иитәыз амхахьы дцан аарыхцәа ирыцәкаӡсаны иаанхаз аххәаҵәқәа реизгара далагеит. Амхы зтәыз иаҳаит уи зҭаацәа ныжьны бзиа илбоз ланхәа нап лыдылкыларазы ари илыцәтәымыу адгьыл ахь иааз Ноемин лҭаца шлакәыз. Убасҟан уи лара длыӡхьаны амхахы есымша аара азин лиҭеит. Иматҵыуцәа уи дҵас ириҭеит рышьҭахь аххәаҵәқәа каӡсаны илзынрыжьларц насгьы дыдмыргәааларц.

Ашьҭахь Вооз Руф илеиҳәеит: “Иҳақәиҭыу дыбзылӡхааит абри бара буыс азы, иагьбоуааит инаӡоу аҳамҭа Иҳақәиҭыу, зымҵәыжәҩақәа рыҵаҟа аҿырҭынчразы бааз, Израилаа ры-Нцәа.” Агәраз ҭынч Руф аҭакс уи иалҳәеит: “Ублақәа раӡхьа лыӡха соуит, саҳ. Уара сыужьжьеит уагьцәажәеит утәы лгәала, аха сара утәқәа рахьтә аӡәгьы слыӡсам.”

Ӡытрак ашьҭахь Вооз Руф ӡҳәысс дигеит, дагьыҟалеит Израилтәи аҳ дыу Давид диандыу-дыуны.

(Руф 2:1-16; 4:13-17)

68: Анна лныҳәара

Израилтәи ажәлар рыҩнытіка дыҟан Елкана захьӡыз аӡәы, уи иҧҳәыс Анна лыхьӡын. Уи акыр аамҭа хшара длымамызт. Ари уи даараӡа лылахь еиқәнаҵон. Зны уи Анцәа иныҳәартаҿ дааны, лгәаҧсахы еибакуа дшьамхнышгыланы дҵәыуа Иҳақәитҭыу диҳәо далагеит.

Лныҳәараҿы уи Анцәа диҳәон ахәыҷы длоуртә ҟеиҵарц, абас ҳәо: "Уара сара аҧа дсыутар, сара уи Уара умаҵ аурразы дуыстоит." Апап Ели, ауахәамаҿы амаҵ зуаз, ибон Анна акыр аамҭа дныҳәо дҵәыуо дшышьамхгылаз. Уи лныҳәара ажәақәа ахьимаҳауаз аҟынтә, аҩы дашьыз џьишьеит. Анна уи лхы изырханы, "Иаҧсам ҧҳәысс суымҧхьаӡан, избан акәзар алахьеиқәҵара ҕәҕәеи аџьабареи рҟынтә Иҳақәитҭыу иҿаҧхьа сыҧсы ҭсыркәкәаауан," ҳәа иалҳәеит уи. Убасҟан апап уи илеиҳәеит: "Бҽыртынчны бца, Израилаа ры-Нцәа быззиҳәаз неигӡоит."

Анна лгәы ҭгәырҕьаауа ауахәама нлыжьит. Иҳақәитҭыу уи лыматанеира иаҳан, аҧа ҟаимаҭ длиҭеит.

(I Аҳрақәа [Самуил] 1:9-17)

69. Самуил хәыҷы

Анна илыхшаз лҧа Самуил ихьӡылҵеит. Аҷкәын анизҳа, уи ауахәамахь аҧшьаҩ Ели иҿы даалган иалҳәеит: "Сара абра уара уҿы сгыланы Иҳақәитҭыу иҳәоз аҧҳәыс соуп. Абри аҧшқа изы акәын сызиҳәоз иагьсзынеигӡеит Иҳақәитҭыу сызызиҳәоз; иҧсы ҭанаҵы ари Иҳақәитҭыу дисҭоит — Иҳақәитҭыу имаҵ аурразы."

Абри ҳәаны Анна Анцәа Гәраз диеихырхәеит лныҳәараҿы Иара диаҭабыуа дагьыҳаракуа: "Иҭгәырҕьааит сгәы Иҳақәитҭыу ила!... Сара Уара уҿыхра сеигәырҕьоит. Дыҟам Иҳақәитҭыу еиҧш зыҧсы цқьоу аҽаӡәы, избан акәзар дыҟам аҽаӡәы Уара уда; иҟам даҽа ҕәҕәарак ҳа-Нцәа иеиҧш. Ирызшәамырҳалан ажәа харззалақәа, иагьырҭымҵааит шәсасақәа ажәа хҧарақәа, избан акәзар Иҳақәитҭыу иоуп ахылаҧшра Анцәа, ауысқәагьы капаныуп Иара ила... Иара иуаа цқьақәа ршьапсыргәыҵақәа Уи дырхылаҧшуеит, азакәандара ныҟәызго ракәзар, алашьцара иалаӡуеит, избан акәзар мчла акәӡам ауаҩы дызлаҕәҕәоу. Иҳақәитҭыу иацлабқәо ықәиxуеит..."

Анна Самуил хәыҷы ауахәамаҿ аҧшьаҩ Ели иҿы даанлыжьт, иагьизҳауан уи уа Иҳақәитҭыуи ауааи рҿаҧхьа агәаҧхашьара рхауа. Иан есышықәса ауахәамахь амаҭәа ҿыц Иҳақәитҭыу имаҵ аурразы иитаххашаз изаалгон.

(I Аҳрақәа [Самуил] 1:25-28; 2:1-10, 19)

70. Самуил иҧхьо абжьы

Самуил ауахәамаҿ данынхоз аамҭазы, Анцәа Иажәа ажәлар рыгәҭа лассы-лассы иуаҳауамызт, насгьы алаҧшҵашәаракәа маҷын.

Иҟалеит убри аамҭазы, Ели иҭыҧ аҿы дышьҭаны, — илакәа акны акгьы имбо даныҟала, —

Анцәа ицәашьгьы макьана имыцәацызт, Самуилгьы Анцәа иуахәамаҿы дышьҭан, Анцәа изандал ахьыҟаз.

Иҳақәиҭыу Самуил изҿиҭит. Иара “Абар, Сара!” аҭак ҟеиҵон.

Ели иахь дыҩны дцан, “Абар, сара! Уара исызҿыуҭит” иҳәеит.

Аха уи, “Сара иуызҿысымҭит; ушьҭахьҟа уцаны ушьҭал” иҳәеит, насгьы уи дцаны дышьҭалеит.

Аха Иҳақәиҭыу дырҩагь Самуил изҿиҭит. Уи дгылан, аҩынтә раан Ели иҿы даан, “Абар, сара! Уара исызҿыуҭит” иҳәеит. Аха уи, “Сара иуызҿысымҭит, сыҷкәын; ушьҭахьҟа уцаны ушьҭал” иҳәеит. Самуил усҟан макьана издыруамызт Иҳақәиҭыу ибжьы, иагьизымаатыцызт макьана Иҳақәиҭыу иажәа.

Иагьизҿиҭит Иҳақәиҭыу Самуил дырҩагь ахынтә раан. Уи дгыланы Ели иҿы даан, “Абар, сара! Уара исызҿыуҭан,” иҳәеит. Убасҟан иеиликааит Ели Иҳақәиҭыу акәыҧш ишизҿаҭуаз. Иагьиеиҳәеит Ели Самуил: “Ушьҭахьҟа уцаны ушьҭал; аҿыҭҩы ианиуызҿиҭлакь, ‘Иҳәала, Иҳақәиҭыу, избан акәзар Уара утәы иаҳауеит’ ҳәа.” Самуил дцаны иҭыҧ аҿы дышьҭалеит. Иҳақәиҭыугьы даан дгыланы ҿиҭит, усҟани ашьҭахьи реиҧш, “Самуил, Самуил!” ҳәа. Иагьиҳәеит Самуил: “Иҳәала, Иҳақәиҭыу, избан акәзар иаҳауеит Уара утәы.”

Убасҟан Иҳақәиҭыу уи иеиҳәо далагеит Иара аҧшьаҩ Ели иҩны иазиураны иҟоу зегьы. Уи иҳәеит аҧшьаҩы иқәнага дшақәиршәо, ахамҵара злоу уи иҧацәа агәнаҳаракәа иҟарҵоз шидыруазгьы, уи урҭ ахьнимкылази дахьрықәмыӡбази рзы.

(I Ахракәа [Самуил] 3:1-14)

71. Аҧшьаҩы Ели иҧсра

Иҳақәиҭыу Израилтәи ажәлар дырҩагь рықәнага иақәиршәеит рзакәандаратә уысқәа рҵыхәала. Уи Израилаа дырҩагь Филистимлианаа тәыс ириҭеит. Аибашьраан Филистимлианаа Израилаа рыцқьа — Иҳақәиҭыу иуасиаҭ

ашәындыҟәра — мцадырсит. Даараӡа ирацәаҩны Израилтәи ажәлар шьын; ишьыз ирылан аҧшьаҩы Ели иҧацәагьы.

Аибашьра адәаҟынтә цхаражәҳәаҩык дыҩны Ели дахьынхоз ақалаҵь Силом аҿы даан, ижәлар ратцахара џьашьатәы реиҳәеит. Ақалаҵь аҿы инхоз ари ажәабжь анраҳа, атцәыуара дыу шьҭырхит. Убри аамҭазы аҧшьаҩы Ели ақалаҵь агәашә аҧхьа, амҩан, дтәан. Ақалаҵь аҟынтә иааиуаз атцәыуабжь аниаҳа, иҩны ивсуаз ацхаражәҳәаҩ иҟалаз азы диазтцааит. Уи ауаҩ, "Филистимлианаа рҿаҧхьа Израилаа ратцахара дыу ҟалеит. Анцәа изандал ргеит; уҧацәа ҩыџьагьы ҧсит" ҳәа аҭак иитеит уи.

Ацхаражәҳәаҩ Анцәа изандал аӡбахә аниҳәа, Ели дахьтәаз аҭыҧ аҟынтә ҿытцха дкаҳаны ихәда хжәан дыҧсит. Ели ҩынҩажәа шықәса Израил ӡбаҩыс дыҟан дагьыҧсит уи ҧшьынҩажәи жәаа шықәса ихытцуаны.

Ели иҩны Иҳақәитыу Самуил даниҧхьоз ауха иеиҳәаз ахьит. Абри иҟалаз ашьҭахь Израил зегьы иеилыркааит Самуил Иҳақәитыу иҧааимбарс дҟаларaны дшалхыз.

(I Ахрақәа [Самуил] 4:10-18)

72. Израил ах Саул

Анцәа ижәлар рыҩнытцҟа Самуил дҧааимбар-дыуны дҟалеит. Уи тцыхәаҧтцәарада ижәлар дрыҧхьон гәыла-ҧсыла Зыҧсы Ҭоу Анцәа рхы издырхарц, итәымыу анцәа-идолқәа мап рыцәкны. Самуил данажә акәзар, Израил ӡбацәас иҧацәа ықәиргылт. Аха урҭ аб имҩа иқәымлакәа, аҧсыцәгьара рызтцысын, ажәлар ирцәыргоз аҳамҭақә рҟынтә ииашаны ирықәыӡбуамызт.

Убасҟан Израил аиҳабацәа Самуил иҿы иаан, "Абар, уара уажәит; уҧацәа уара умҩа иқәым. Абасала, дҳаҭ ах егьырҭ ажәларқәа рҟны еиҧш дҳақәызбларц" ҳәа иарҳәеит. Самуил идыруан урҭ рыҳәара Иҳақәитыу игәаҧхарала шакәым; убри аҟынтә уи дцеит дныхәарц. Иҳақәитыу аҭак итеит: "Ужәлар иуарҳәо зегьы уазыӡырҩла, избан акәзар урҭ мап зцәыркыз уара уакәым, аха Сара соуп, Сара урҭ аҳра рзызмыуларц. Урҭ Египетынтә ианҭызга амш инаркны ишныҟәоз еиҧш, иахьа уажәраанӡагьы Сара снызьны егьырҭ анцәақәа рыматц руан; урҭ уаргьы абас иуызныҟәоит. Абас, уара урҭ рыбжьы уазыӡырҩы; амала рҿаҧхьа иқәыргыл иагьрылаҳәа урҭ аҳра рзызыураны иҟоу ах дызқәитыу" ҳәа.

Самуил Анцәа иажәақәа ажәлар ирзеиҭеиҳәеит, насгьы урҭ аҳ далырхыр, уи урҭ еиҳагьы итәытәны рыҧсҭазаара ширцәгьо, иеилширгәаӷуа реиҳәеит. Аха ажәлар Самуил иажәақә хырԥыс иӷаҵаны аҳ иҳәон.

Зны Иҳақәиҭыу Самуил диздәықәиҵеит Саул захьӡыз чқәына ҕәҕәак. Самуил уи даниҧыла, “Абар, Сара зыӡбахә уасҳәоз ауаԥ. Уи Сара сыжәлар дырхылаҧшлоит” ҳәа иеиҳәеит Иҳақәиҭыу. Самуил азеиҭын зҭаз аматәахә аашьҭыхны зыхьӡ ҳәаз аҷқәын ихы иақәиҭәеит. Ашьҭахь уи дгәыдкыланы, “Абар, Иҳақәиҭыу уара уиҧшьоит Иара иҭынхара аныӷәгаразы” ҳәа иеиҳәеит. Абри ашьҭахь Саул Израил даҳны дӷалеит.

(I Аҳрақәа [Самуил] 8:1-22; 9:17; 10:1)

73. Ахьча хәыч Давид — наӷ-наӷтәи аҳ

Саул игәы, Самуил ииҧшьаз, Анцәа иҿаҧхьа игәрагамызт. Иаҳра аамҭазы уи лассы-лассы Иҳақәиҭыу идҵақәа дрықәныӷәомызт. Убри аӷынтә зны, “Цәгьа ибааҧсны уныӷәеит уара, Иҳақәиҭыу, уара у-Нцәа, идҵақәа ахьынауымгӡоз, избан акәзар Иҳақәиҭыу уажәы уара Израил уаҳра наӡаӡазы ирыҕәҕәаараны дыӷан. Аха шьҭа уара уаҳра зышьақәхашам; Иҳақәиҭыу диҧшааит Ихазы Иара игәы иақәшәаша ауаԥы, дагьықәиргылашт Иҳақәиҭыу уи Иара ижәлар дырҧызаԥны, избан акәзар уара Иҳақәиҭыу иуыдиҵақәоз науыгӡомызт” ҳәа иеиҳәеит уи Самуил.

Иаарласны Иҳақәиҭыу Самуил диирбеит иқәыҧшыз, иҧшӡаз насгьы даараӡа иҕәҕәаз Давид захьӡыз чқәынак. Давид иаб иуасақәа ихьчон. Уи иқьиаз хьча хәычын; зны-знла алым ауаса аҧсаса иалхны ианымҵанарсуаз, уи дахьӡаны аҧстә рыцҳа аҿыҵижәон.

Иҳақәиҭыу идҵала Самуил Давид зеиҭыла Израилтәи ажәлар раҳыс иӷаларазы диҧшьеит. Абри аҧшьара аминуҭ инаркны Анцәа Иҧсы ианагь Давид ицӷан. Саул иакәзар, Иҳақәиҭыу Иҧсы ихыҵын аҧсыцәгьа дцәыгьҧишәо далагеит. Убасӷан Саул иматҵыуцәа ирдиҵеит аҧхьарца бзианы иазырҳәо ҧхьарцарҳәаԥык уи ихәмаррала игәы ирҭынчларазы. Аматҵыуцәа уи дизааргеит Давид, дагьалагеит уи аҳтынраҿы аматҵыура. Давид Саул даараӡа дахьигәаҧхаз азы, Саул уи бҵьарныӷәгаԥыс дӷеиҵеит. Аҧсыцәгьа Саул данцәыгьҧишәоз, Давид иҧхьарца аашьҭыхны уи изеирҳәон. Убри ашьҭахь Саул ианагь иаҳа игәазҳара иоуан, насгьы иаҳа деиҕьхон аҧсыцәгьагьы уи дихыҵуан.

(I Аҳрақәа [Самуил] 13:13-14; 16:11-23)

74. Давиди Голиафи

Зны Филистимлианаа рыр еизыргеит Израилтәи ажәлар ирабашьразы. Убасҟан Израилаагьы аҳ Саул инапхгарала аибашьразы рыҽедырхиеит, Филистимлианаа рыр аҿаӷхьа ашьхаҿы тәартҭас иҟатцаны.

Давид иашьцәа еиҳабацәа х-ҩык Саул ир иацциеит. Ӷытрак ашьҭахь Давид иаб уи ддәықәитцеит Израилаа ргылартахь иашьцәа ача рзигарц насгьы урҭ ргәабзиареи изызгәаҟуеи еиликаарц.

Давид Израилаа рыр атәартаҿы дааны иашьцәа рахь данкылс, иаалырҟьаны урала адауаӷш иаҩызаз, Голиаф захьӡыз Филистимлианк абҩатәы кәалӡы ишәны, акәалӡ-хылӷа иханы, насгьы аӷсеи аӷыраки зкыз дибеит. Уи Анцәа ижәлар дырхыччон, Анцәа Зыӷсы Ҭоу дицәҳауан, насгьы Израилаа рахьтә аӡәыр иара дииааир, Филистимлианаа урҭ зегьы ишырматцыуҩхо атәы иҳәон. Аха израилаа рыр аҟынтә аӡәымзар-аӡәы изыгәаӷьуамызт Голиаф иабашьразы ацәыртцра, иара иӷшра иацәшәаны.

Давид, Голиаф Анцәа Зыӷсы Ҭоуи Израилаа рыри ширцьоз аниаҳа, Саул иҿы днеины Голиаф иабашьра дақәитҭитәырц азы диҳәеит. "...Уара макьана уҷкәыноуп; иара иакәзар, деибашьҩыуп иарӷысхара инаркны" ҳәа иеиҳәеит уи Саул. Аха Давид алымқәеи амшәқәеи рабашьраан Анцәа дышицхраауаз атәы изеитеиҳәеит уи. Убасҟан Саул уи аибашьра дақәитҭитәын акәылӡи абҩатә хылӷеи рыла деилеиҳәеит. Аха Давид ари еиӷш ашәтцатәы дашьцыламызт. Уи урҭ ишәихын илабашьа аашьҭыхны, аҟәараҿы хә-хаҳә ҟьаҟьак рылхны ихьча-шәыра итатцаны Афилистимлиантә диҿагылт диабашьразы.

Голиаф иара ишҟа иааиуаз Давид дибан дихыччо далагеит, "Сара слоума лабала усзыцҟьартә еиӷш?" ҳәа ҳәо. "Уара сара усҿагылоит аҳәалеи абтци акәалӡ-хылӷеи уыманы; сара сакәзар, уара сыуҿагылоит Анцәа Саваоф, уара иуырцьо Израилаа реибашьцәа ры-Нцәа ихьӡала" ҳәа иеиҳәеит уи Давид атакс. Ашьтахь Давид инапы ихьча-шәыра ашҟа идәықәтцаны, уахьынтә ахаҳә аатиган ицәҳар иантцаны иршәит, Голиаф илахь иҭашәаны адгьыл ахь ҿыцха дкаҳартә еиӷш.

Филистимлианаа рыӡәӡәацәгьа дыштахаз анырба, абналара иалаган Израилаа рыр урҭ ириааит.

(I Ахрақәа [Самуил] 17:1-53)

75. Ионафан

Давид иишьыз Голиаф ихы Саул иирбаразы ианнеига, “Узҧада уара?” ҳәа диазҵааит уи Саул. “Сара Вифлеем инхо Иессеи сиҧоуп” иҳәеит Давид аҭакс. Аицәажәара даниеит аҳ Саул иҧа Ионафан. Уи зыҟәра наӡаз арҧыс ҕәҕәан. Ионафан гәык-ҧсык ала Давид бзиа дибан ҩызас дидгылт. Абри аиҩызара шаҳаҭгас уи ишәҵеи имаҟеи иаҳәеи ихыци ҳамҭас Давид ииҭеит. Давидгьы Ионафан бзиа дибеит.

Аха Саул урҭ реиҩызара игәаҧхомызт. Давид Голиаф данишь, “Саул зыҟьҩык дыриааит, Давид иакәзар, — жәанызҟь-ҩык” ҳәа ҿыҭуа ажәлар уи дырныҳәон. Абарҭ ажәақәа иаҳан, Саул даараӡа илахь еиқәиҵеит, избан акәзар уи ахьӡ ихазы мацара дашьҭан. Абри инаркны уи Давид иҵашьыцра далаган ишьрагьы дашьҭалт.

Зны, уи аҧсыцәгьа дцәыгьҧишәоны, Давид уи иҿаҧхьа агәыслиақәа рыла даныхәмаруаз, Саул уи иахь аҧса иршәит, аха Давид иеахиган ихы еиқәирхеит. Ионафан акырынтә иаб иҧсахеибакра дацәихьчон Давид, Саул игәы иҭеикыз ацәыгьхәыцразы гәыбҕан иҭо: “Аҳ итәы Давид диҿагыланы гәнаҳа имуааит, избан акәзар уи гәнаҳа имуыц уара иуҿагылартә еиҧш, аха уи иумҭақәа даараӡа ихәарҭоуп уара узы. Уи Афилистимлиан дишьразы иҧсы ашәарҭа иҭеиргылт; абри алагьы Иҳақәиҭыу Израил зегьы ихьчеит. Уара иубеит уи, уагьгәырҕьон. Нас изыуҭаххазеи уара хара змам ашьа аҿаҧхьа гәнаҳа аура, насгьы вбада Давид ишьра?” иҳәон уи. Зназы иҧа диххәыцын Давид дшысымшьуа ҳәа дкәит.

(I Аҳрақәа [Самуил] 17:57-58; 18:1-11; 19:1-6)

76. Давид ицәоу Саул иҿаҧхьа

Давид ицәымҕра есымшааира Саул игәаҿы иазҳауан. Аҵыхәтәаны уи хымҧада Давид ишьра иӡбит. Ионафан ари еиликаан, иҩыза бзиа адырра ииҭеит. Убасҟан Давид Саул дицәыбналан, гәык ала изыҟаз ауаа ргәыҧ еизиган, иманы ашьхақәа рҿы иеиҵәахит. Саул ир иманы еиҧмырҟьаӡакәа уи дишьҭан, аха, Анцәа Давид дахьицҟаз аҟынтә, уи дизкуамызт. Давид иакәзар, Саул дишьыртә еиҧш акырынтә дазыманшәаланы дыҟан, аха уи Анцәа дицәшәон азы, цәгьарак изиуырц иҭахымызт.

Зны Саул Израилаа рҟынтә иалҧшааз х-нызҟь-ҩык ргәыҧ еизганы, Давид иҧшааразы ашьхақәа дрызцеит. Давид иеиликааит Саул ир иманы аҧхьаразы хәык аҿы дыштәаз. Убасҟан Давид иҩыза Авесса даашьҭыхны дима, уахынла

зегь ахьыцәаз Саул итәартахь дылбааит. Дара Саул дахьыцәаз ианнеи, ирбеит ихаҿы аԥса шарсыз. Давид иҩыза "Аԥса шьҭыхны Саул ишьра сақәиттәы" иҳәеит. Аха Давид Анцәа ихаҭа аҳразы ииԥшьаз ишьра дақәитимтәит уи, Анцәа ихаҭа уи дшықәихуа атәы иаҳәаны. Урҭ Саул иԥсеи аӡы зҭаз иеирыӡи аашьҭыхны ицеит.

Адырҩаҽны Давид Саул итәарҭа аҿаԥхьа ишьҭаз ашьха ақәцәа дықәгыланы, ибжьы еиҵыхны Саул изҿыҭны имаҭәахәқәа иирбеит. Убасҟан Давид изиуқәаз ацәгьаракәа зегьы рзы ишьа шимуыз баны, "Гәнаҳа зуеит сара; ухынҳәы сԥа Давид, сара уара уаҳа цәгьара узызуам, избанзар уара уҿаԥхьа сара сыԥсы ахәы дыуыун; хшыҩда суызныҟәон сара, ирацәангьы гәнаҳа зуит" ҳәа иеиҳәеит Саул уи. Саул уаҳа Давид дышишьҭамшәарыцо ҳәа дақәиргәыӷт, аха уи ицәымӷра ихы изацәымгеит, избан акәзар Саул Анцәа даҭеимҵаразы ма игәы иԥсахразы диҳәомызт.

> Ҳаргьы ахаан агәаӷи ашьыцреи агәынамӡареи азымӡырҩреи убас еиԥш иҟоу ацәанырра бааԥсқәеи ҳзыриааиуам, Иҳақәиҭыу ҳагәқәа ирыцқьаразы ҳиҳәо ҳхы изҳамырхалар.

(I Аҳрақәа [Самуил] 20:1-43; 26:2-21)

77. Давид Израил зегьы аҳра ирҭоит

Зны аҳ ир аҟынтә Давид иҿы аӡәы даан, афилистимлианаа рабашьраан Саули иԥа Ионафани шшьыз ала ажәабжь изааигеит. Уи ауаҩ игәы иаанагон Давид, иаӷа Саул иԥсра аниаҳалакь, дгәырӷьоит ҳәа. Аха Давид Саул игә-цәгьара игәаламшәеит. Агәалсраан уи игәалашәеит иареи Ионафани ирызкыз агәаҟ-ашәа: "Зыԥсҭазаараҿы ҳаҭырлеи ҳәоу-еиқәшәаралеи иҟаз Саули Ионафани рыԥсраҿгьы изеицрымҵит. Ауарбажәқәа раҵкьыс иласны, алымқәа реиҳа иӷәӷәаны иҟан урҭ. Израилаа рҭыԥҳацәа! Саул шәихьҵәыуала иҟаԥшь-еиқәароу маҭәала шәеилазҳәоз, шәышәҵатәы хьыла изҩычоз. Ишԥаҭахаз аӷәӷәқәа аидыслараан!... Сџьабоит уара узы, сашьа Ионафан. Уара ухә дыуыун даараӡа сара сзы; уара убзиабара сара сзы аԥҳәыс лыбзиабара аҵкьыс иеиҳан..."

Абас дахьҵәыуон Давид урҭ рыԥсра. Абри ашьҭахь уи Иҳақәиҭыу идҵарала Хеврон ақалақь аҿы диасны дынхеит. Дук мырҵыкәан, уахь ԥыҭҩык ауриацәа неин Давид ахәша фҩыхаа ихьыршьит абасалагьы Иудеиа (даҽакала иаҳҳәозар, Израил аладатәи аган) аҿы уи ҳәынҭқарс дҟарҵеит. Бжьы-шықәсеи бжаки рышьҭахь Давид Израил зегьы даҳхеит. Аԥааимбар Самуил ила уи дзықәиргәыӷыз зегь неигӡеит Анцәа.

(II Ахрақәа [Самуил] 1:1-4, 23-27; 2:1-4)

78. Анцәа иуасиаҭ азандал Иерусалим (аҟны)

Давид Израил зегьы аҳыс даныҟала, уи итәарҭа ҟеиҵеит ақалақь Иерусалим аҟны. Анцәа ҳамҭас Давид ахшыҩ ииҭеит, насгьы Израил аӡацәа зегьы дыриааиларҭә еиҧш диныҳәеит.

Давид даараӡа ӡәӡәала Анцәа бзиа дибон иагьиҭахын Анцәа иуасиаҭ иҧшьоу азандал ақалақь ааигәара имазаарц. Ари азандал аидысларақәа рыуакаан, афилистимлианаа рыла имҵарсны иган. Ашьҭахь уи Израилаа ирыздырхынҳәит, иагьыҟан уи Аминадав захьӡыз аӡәы иҩы Кириат-Иарим аҭыҧ аҩы. Давид иӡбит уи уахьынтә иҧшьоу ақалақь Иерусалим ашҟа инеигарц.

Зны уи ауаа рацәа еизганы азандал ааигарц дцеит. Изакә насыҧыз Давид имаз, азандал Иерусалим иалагаланы Сион ашьха ианхаргала. Уи Анцәа гәраз диныҳәон аҩымаа арҳәо дагьыкәашон дгәырӷьо Иҳақәиҭыу иҿаҧхьа. Иара убас ажәлар зегьгьы Анцәа дырныҳәон ҿыҭралеи абыкь асралеи. Азандал Давид уи азы иргылаз ақьала агәҭаны идыргылт. Ашьҭахь Давид иеиуеиҧшым абылтәи акәырбани Иҳақәиҭыу изнеигеит. Уи акәырбанҭара даналга, Иҳақәиҭыу Саваоф ихьӡала ажәлар ныҳәаны, Израилаа зегьы ачеи акәакәари акәац-ӡи рзишеит.

Абри ашьҭахь Иҳақәиҭыу Давид иаҳҭынра ашьақәырӷәӷәаара дақәиргәыӷит иагьиеиҳәеит абас: "Сара уи абыс сизыҟалоит, иаргьы Сара ҧас дысзыҟалоит; аха уи агәнаҳа иуыр, ахацәа рлабашьеи ауаатәыҩса рыхшарақәа изларысқәои рыла иқәнагаа дақәсыршәоит, амала сгәыразра даҧсырхом, уҿаҧхьа мап зцәыскыз Саул уи дшаҧсырхаз еиҧш. Иагьаиоушам уҩнреи уаҳреи наӡаӡагьы ҧырхага Сара сҿаҧхьа; уҭыҧгьы шьақәхашт науынагӡа." Арҭ Анцәа иажәақәа аҧааимбар Нафан Давид иеиҳәеит. Ари Давид ианиаҳа, Иҳақәиҭыу иҿаҧхьа дгыланы далагеит аныҳәара: "Сызуысҭада сара, Иҳақәиҭыу, Иҳақәиҭыу, изакәыузеи сара сыҩны, абас сҳараукырҭә еиҧш!... Зегь рыла ухьӡ дыуыуп, сара Исықәиҭыу, Иҳақәиҭыу! Избан акәзар Уара иуеиҧшыу дыҟаӡам, дыҟаӡам Уара уда Анцәа ҳәа аӡәгьы... Уажәгьы, Иҳақәиҭыу Анцәа, ишьақәырӷәӷәа наӡаӡазы Уара утәи уи иҩнреи ирзыуҳәаз ажәа иагьынагӡа Уара уҳәамҭа..."

(II Ахрақәа [Самуил] 6:2-19; 7:14-16, 18-29)

79. Давид иҧсаломқәа

Давид уасахьчас даныҟазгьы, даараӡа бзиа ибон аҩымаа архәареи иара иаҧцамҭа аҧсаломқәа рхәареи. Уи аҳ дыус даныҟалагьы, алевиткәа Анцәа изандал аҿаҧхьеи ажәларкәа зегьы рҿаҧхьеи Иҳақәиҭыу ирҳаракразы инарыгӡоз ашәақәа раҧцара даҿын.

Иҧшьоу Абиблиа ашәҟәаҿы ирацәаны Давид иҧсаломқәа ануп. Урҭ Анцәа изкыу ибзиабарала иҭәыуп насгьы Уи ихьӡ дырҳаракуеит.

Давид даараӡа ибзианы идыруан ауасақәа ахьча гәраз ида ишхәарҭам, избан акәзар данҿаз, иара ихаҭа ауасақәа инапы ианын. Абри аҟынтә иҧсаломқәа руак аҿы Иҳақәиҭыу изкны ашәа иҳәоит:

Иҳақәиҭыу — сара сыхьча!
Сара акгьы сазгәаҟлаӡом.
Уи сара дсеиҷаҳауеит ашьац иаҵәа аҳәырҭақәа рҿы,
Сагьныҟәигоит аӡ ҭынчқәа рывара,
Сгәы-сыҧсы ирҕәҕәоит,
Сара амҩа иаша сықәиҵоит
Иара ихьӡ аҳаҭыразы.
Аҧсцәаҳа игага архала снықәаргьы,
Ацәгьара сацәшәом, избан акәзар Уара сара усыцыуп;
Уара улабеи Уара улабашьеи —
Урҭ роуп сара сгәы аҧсы азыршьо.
Уара исызуырхиеит аишәа саҕацәа ирбартә,
Азеиҭын схахәы иахьыушьит; иҭәыуп сара сҿа.
Нас, абзиауреи аҭамҵареи сыцзаауеит сара сыҧстазаара амшқәа зегьы рҿы,
Сагьыҟалашт сара Иҳақәиҭыу иҩнаҿы аамҭа нҵәаанӡа.

(Аҧсалом XXII(I))

80. Аҧааимбар Нафан Давид иҿаҧхьа

Давид Иҳақәиҭыу даараӡа бзиа дибон, убри аҟынтә иҽазҵәылхны Уи иҳәатәхаҵара дашьҭан. Аха ашеиҭан дарбанзаалакгьы ауаҩтәҩыса дышишьклаҧшуа еиҧш, еснагь уи дишьклаҧшуан, иагьиаҭахын Давид ацәгьарахь ихьархәра. Зны Давид агәнаҳара ҕәҕәа иуит.

Уахык зны уи иҽирхьшәашәаразы иҩны ахыбрахь дцәырҵит. Уахьынтәи уи Вирсавиа захьӡны иаразнак азы игәаҧхаз, ҧҳәызбак дибеит. Аха Давид уи ҧҳәысс дизгомызт, избан акәзар уи ахаҵа длыман. Ашеиҭан Давид ихы ахәыцра бааҧсқәа ҭеигало далагеит, Давидгьы уи иабжьгарақәа неигӡеит. Уи Вирсавиа

лхатұа Уриа аибашьрахь дишьҭит, дагьҭахеит уи уа. Убасҟан Давид Вирсавиа ԥҳәысс дигеит.

Ԥыҭк анҵы, Иҳақәиҭыу Давид аԥааимбар Нафан дизишьҭит иагьиеиҳәеит уи абри ажәабжь: "Қалақьк аҿы инхон ҩыџьа ауаа, руаӡәк дбеиан, егьы дҕарын. Абеиа ирацәаӡаны аԥсасеи арахәи иман. Аҕар иакәзар, уаса заҵәык, ихәычӡаны иаахәаны акрызҿеиҵаз насгьы ихәыҷқәа рыбжьара изызхаз аамҷыдарахаз, акгьы имамызт; уи ича афон, иҿаҟынтә аӡы ажәуан, игәы иқәианы ицәон иагьыҟан иара изы ԥҳатұас. Дагьизнеит абеиа ныҟәаҩык; абеиа иҭахымхеит иуасақәа ма ирахә ирылхны изнеиз аныҟәаҩ афатә изирхиарц, аха аҕар иуасазаҵә аашьҭыхны уи ауаҩ ихәы ирхиеит." Давид ари ажәабжь аниаҳа, "Ари зуыз ауаҩ ашьра иқәнагоуп. Абри ахьыҟеиҵаз азы, арыцҳашьара ахьимамыз азгьы, ауаса ахә ԥшьынтә иазырҳаны ишәароуп" ҳәа ҿааиҭит иԥсахы еибакуа.

Убасҟан, "Уара уоуп уи ауаҩ..." ҳәа иеиҳәеит Нафан Давид. Аԥааимбар Давид ицәгьаура ҕәҕәала даҿаԥиҿеит. Давид игәнаҳара дахьхәын, "Сара Иҳақәиҭыу иҿаԥхьа гәнаҳара зуит" иҳәеит. Абри ахьхәра ашьҭахь Нафан уи иеиҳәеит: "Иҳақәиҭыугьы уара угәнаҳара ухихит; уԥсӡом. Аха уара Иҳақәиҭыу иаҕацәа Уи дрыцәҳаларазы аҿыӡга ахьрыуҭаз азы, иуыхшаз уԥа дыԥсуеит." Абас, Давид игәнаҳара ианажьын, аха уи иқәнага дақәыршәамкәа днымхеит.

Ашьҭахь Давид абри иазкны ахьхәра иазкыз агәалсратә ашәа аԥиҵеит дагьшәаҳәон абас: "...Скәаба сара, сагьыҟалашт асы аҵкыс сышкәакәаны... Агәыцқьа сзырҿиа, Анцәа, аԥс иашагьы сзырҿыц сыҩныҵка."

(II Аҳрақәа [Самуил] 11:2-17; 12:1-4. Аԥсалом 50: 9, 12)

81. Авессалом иԥсра

Авессалом Давид иԥацәа дыруаӡәкын. Уи даараӡа иԥагьаз арԥызба ҿан, ԥшрала дыбзиан, насгьы зегь реиҳа иауыз ихцәы ԥшӡала далыукаартә дыҟан. Аха уи Анцәа ицәымшәоз, ицәгьаз, амц зҳәоз насгьы иԥагьаз агәы иман. Авессалом иаб Давид бзиа дибомызт иагьиҭахын уи иаҳра амҟәыҵакра. Израилаа уи даара патыу иқәырҵон, бзиагьы дырбон, избан акәзар амц-ҳәаралеи гәыҩбаралеи насгьы иԥаршеиаз ақьиареи реиҷараҳареи рыла ихы дгәеирԥхон. Дук мырҵыкәан, Давид ар еизганы Иерусалим ихан ааныжьра иқәшәеит ишьҭаз ихатә ԥа цәҳәыра-қалақьк аҿы иҿицәиҵәахразы.

Ԥыҭк анҵы, Авессалом иаб дахьыҟаз еиликаан, ар дыу иманы уи диҿагылт. Давид уи ихатә ԥа иара иабашьра шақәикыз анеиликаа, уи иҿагылаша ихатә

отриад дәықәитцеит, Авессалом ацәгьара дақәмыршәакәа, иҧсы ахьчара дтцас ирытаны. Давид уи бзиа дшибац дибон абасҟак агәырҩеи анасыҧдареи дахьрықәиршәаз агәхьаа мкыкуа.

Аиҿагылара ҟалеит абнаҿы. Анцәа Давид ир дрыцхраан, урт аиааит. Авессалом ир ракәзар, ибналаны рхы ацәгара иашьтан. Авессалом ихата агәыжь дақәтәаны дыбналт. Аха ҵь дук дшавсуаз, ихцәқәа рыла амахәқәа дырҿаҧеит. Агәыжь ҧхьаҟа наҟ иҩын Авессалом амахәтақәа рҿы дшыкнахаз, адгьыл ишьапқәа ахьымӡо ус дынхеит.

Давид ир ирхыз ари аниба, хыцла ах иҧа игәы кылжәаны икеижьт; Давид иажәақәа хьаас имкыкуа, уи дишьит.

Давид, ари иҟалаз аниаха, даараӡа игәхьааиган акыр аамтагьы дтцәыуан. “Сҧа Авессалом, сҧа, о сара сҧа Авессалом! Исызтарыда аҧсра уара умцхәрас, Авессалом, сҧа, о сара сҧа!” Уи иахаз иҧа иҧсра атцкьыс иеиҕьеишьон ихата дыҧсыр.

Анцәа Авессалом иеилаҩынтра-ҟатцаратә ҧстазаара ианасакьахәамтаз дтеирхеит. Ихақәитҭыу зтаацәа рхәатәы иқәымныҟәақәо теирхоит.

Абиблиаҿы ихәоуп: “Зани заби рыцәгьа зхәо икәачаб кьатоит алашьцара агәта.”

(II Ахрақәа [Самуил] 14:25-26; 15:1-6; 18:2-14, 32-33; Ажәамаанақәа рышәҟәы 20:20)

82. Ах ҟәыш Соломон

Давид данҧсы ашьтахь, уи иҧа қьиа Соломон Уриатәыла ахыс Ихақәитҭыу далихит. Зны Анцәа ҧхызла Соломон дизцәыртцын, дзыхәалакь зегьы Иара уи ишиито хәа дақәиргәыҕт. Убасҟан Соломон, ижәлар рацәа рнапхгаразы, иияшоу ах бзианы аҟалара шыцәгьоу дырны, Ихақәитҭыу дихәеит аҟәышразы. Ихақәитҭыу уи иеихәеит атакс: “Аҧсынтҭры дыу акәымкәан, абри уахьахәаз азы, амазареи уаҕацәа рыҧси урмыхәакәан, аӡбашьа удырразы ахшыҩ уахьахәаз азы, Сара уара ишыуххәаз еиҧш сныҟәоит. Абар, сара уара иуысҭоит агәы еилга ҟәыш… Уара узмыхәаз абеиарагьы ахьӡгьы уысҭоит Сара; абасала, уара иануаамҭоу, уеиҧш-зеиҧшыу ахыкгьы дҟалашам. Сара сажәақәеи сыҧҟарақәеи, уара уаб Давид урт дышрықәныҟәоз еиҧш, урықәныҟәалар, уҧстазаара амшқәагьы ирыцысҭоит Сара.”

Зны иеиҿыхо ҩыцьа аҳәса ахәыҷы ҧшқа дрыманы Соломон изнеит. Уртҭ аҩыцьагьы уи ахәыҷы сара дыстәыуп ҳәа шьақәдырҕәҕәон. Аҵабырги амци зҳәо еиликааразы Соломон уи ахәыҷы ҩыцьараны деиҩҵәаны доусыу хәҭак-хәҭак рыртаратәы рыдиҵеит. Ҳәарас иаҭахыузеи, уи ахәыҷы ишьра ҳәа акгьы игәы иҭамызт, аха ари арт рҧышәагас иҳәеит. Аҳәсақәа рыуаӡәк, "Деиҩшәҵәа ахәыҷы, саргьы дысмоуртә ларгьы дылмоуртә еиҧш" лҳәеит. Егьы лакәзар, "Иеиҕьыуп аҧшқа егьы длышәҭар, амала дшәымшәын" ҳәа дныҩныҵәааит.

Абас Соломон иеиликааит арт рахьтә анҵәҟьа дарбаныз, избан акәзар анацәа рхәыҷқәа ршьыр аҵкьыс, аҽаҵьоукы дрыртар еиҕьаршьоит рыҧсы еиқәдырхаразы.

> Ҳаргьы абасҵәҟьа Иҳақәиҭыу бзиа дбаны ҳаизыӡырҩуа аҟәышразы ҳиҳәалар, Уи ҳара иаҳзааишьтуеит уи. Анцәа иҳәеит: "Шәаҳәала, ишәыҭахоит."

(III [I] Аҳрақәа 3:5-28)

83. Анцәа иныҳәарҭа

Анцәа Давид иеиҳәеит, иҧа Соломон аныҳәарҭа ҳәа хьӡыс изауа Иҳақәиҭыу иҩны иргылоит ҳәа. Анцәа ихьӡь-иҧшеи Уи иҟазаареи уа иҩнанхар акәын.

Соломон Иҳақәиҭыу идҵа неигӡан, зеиҧшыҟам аныҳәарҭа изиргылеит Уи. Аныҳәарҭа аҩныҵҟатәи аҭӡамцқәа хьыла ихҟьан, убри аҟынтә ацәымзақәа анаркыз, аҩныҵҟа зегьы еилаарцыруа икаҷҷон. Аныҳәарҭа акәша абаатә ҭӡамц зкәыршаз ашҭа ҟеиҵеит. Ашҭаҿы кәырбанс иааргоз арахә ахьҿырыӡәӡәаауаз абҩатәы ҿырӡәӡәаага дыуқәа жәаба гылан. Аҿырӡәӡәаагақәа руакы егьырт зегьы рааста идыуыун, насгьы абҩа иалхыз жәаҩа цәы рсахьақәа ирықәгылан. Уи аҧшьацәа рҿыӡәӡәаагас ӡыла ирҭәын. Ашҭаҿы иара убас абҩатәы кәырбан-ҭиирҭа дыук ыҟан.

Аныҳәарҭа аҩныҵҟа 'давир'[7] ахьӡны ахьы цқьала ихҟьаз ауасиаҭ азандал иазкыз ҭыҧк ыҟан. Адавир аҧхьа ахьтәы кәырбан-ҭиирҭа ықәгылан; уи ахыхь аҽхәаҧхьыӡ рҭииуан. Адавир аҩныҵҟа аолив-ҵла иалхны хьыла ихҟьаз ҩыцьа амаалықь-херувим дыуқәа гылан. Ахерувимқәа убас еиҧш идыуыун рыуакы амҵәыжәҩа аныҳәарҭа азҭӡамцк иадкьыслон, егьы амҵәыжәа аҩбатәи аҭӡамц иадкьыслон. Егьырт амҵәыжәҩақәа аки-аки аныҳәарҭа агәҭа рҽеимардон.

[7] Ари ажәа 'аҧшьақәа рыҧшьа' аанагоит.

Аныҳәарҭа аҭӡамцқәа зегьы ахерувимқәа рсахьақәеи апалма-ҵлақәеи иптуаз ашәҭқәеи рнын. Аныҳәарҭа адашьмагьы хьыла ихҟьан.

(III [I] Аҳрақәа 6:14-36)

84. Соломон аныҳәарҭаҿы дныҳәоит

Аныҳәарҭа аргылара ианалга, аԥшьаҩцәа ауасиаҭ азандал ааганы адавир Ацқьаӡа[8] ҳәа зышьҭаз аҭыԥ аҿы шықәсык ахь зных ихази иуааӡәлари рзы акәырбан аҭиразы иҩналаз аԥшьаҩ ида аҽаӡәы аҩналара дахьақәиҭымыз идыргылт. Ацқьаӡа аҩналарҭа ԥарда дыула ишәаҳан.

Ауасиаҭ азандал аныҳәарҭа ианыҩнаргалаҵәҟьа, насгьы аԥшьацәа ашәаҳәацәа рымаӈы Ашаҩы дандырҳарак, Иҳақәиҭыу Ихаҭа аԥстҳәаҿы дцәырҵит, аныҳәарҭагьы Иара иҳаракырала иҭәит. Убасҟан Соломон акәырбаҭиирҭа аԥхьа дгыланы иеизаз ажәлар зегьы рҿаԥхьа аныҳәара иҽазкны инапқәа ажәҩан ахь ирханы абас иҳәеит:

“Иҳақәиҭыу, Израилаа ры-Нцәа! Уара узеиԥш-зеиԥшыу Анцәа дыҟам хыхь ажәҩан аҿи ҵаҟа адгьыл аҿгьы. Уара иыуҵәахуеит гәык ала уҿаԥхьа иныҟәо атәқәа ирызкыу ауасиаҭи алԥхеи… Аиашаз, Анцәа иоума адгьыл зҭыԥыу? Ари сара исыргылаз аныҳәарҭа моу, ажәҩангьы ажәҩанқәа рыжәҩангьы Уара уазыркуам. Уара утәы Уара дыззуыҳәо аадԥхьалареи аныҳәареи урҳа. Нас уахгьы ҽынгьы Уара ублақәа абри аныҳәарҭаҿы ‘Сыхьӡ убра иҟалоит’ ҳәа ззыуҳәаз аҭыԥ иазырхазааит. Иурҳа аныҳәара Уара утәы ари аҭыԥ аҿы дыззыҳәо… нас иаартызааит Уара ублақәа Уара утәы иныҳәареи Израилтәи Уара ужәлар рныҳәареи ирзырханы еснагь урҭ Уара ианууыҳәо иуаҳаларазы.”

(III [I] Аҳрақәа 8:3-11, 22-52)

85. Соломон Анцәа дицәхьаҵуеит

Аныҳәарҭа андыргылоз, Анцәа Соломон иеиҳәеит: “Уара Сара сыԥкаԥҵәа ишаҳәо ала уныҟәалар, Сара сҳәаақәҵара иаҳәо ууылар, насгьы Сара суасиаҭқәа зегьы ишырҳәо ала уныҟәалар, Сара уара уаб Давид иасҳәаз ажәа уара уҿы инасыгӡоит сагьынхоит Израилаа рԥацәа рыбжьара иагынсыжьуам рхала Израилтәи Сара сыжәлар.” Раԥхьа Соломон гәык-ԥсык ала Анцәа иуасиаҭ неигӡон.

---
[8] Ма Аԥшьақәа Рыԥшьа.

Аха абар, акыр шықәсқәа рышьҭахь Соломон данажә, Анцәа ихьӡ акәымкәан, ауаԥытәԥыса ихьӡ аҧшаара дашьҭалт. Уи акыр аамҭа дынхон, ирацәаԥнгьы Анцәа дхазымҵоз аҳәса ҧҳәысс иман дара зегьы Зыҧсы-Ҭоу Анцәа дыззымдыруаз аидол амҵаныҳәацәа ракәын. Абас арҭ аҳәсақәа зегьы Соломонгьы аидол амҵаныҳәара гәымхахь ихы дырхеит. Соломонгьы урҭ ридолқәа акәырбанҭиракәа рызиргылт. Шаҟа ицәгьозеи абри ҟазҵаз Анцәа Бзеи Уи ииашареи здыруаз Соломон шиакәыз ахаҵара!

Анцәа Соломон дихгәааит, уи ԥынтә дизцәырҵны егьырҭ анцәақәа дрышьҭамларазы ауасиаҭ изышьҭазҵаз Иҳақәиҭыу Анцәа гәыла дахьиҕалатыз азы. Абас, уи Иҳақәиҭыу иуасиаҭ изынамыгӡеит. Убасҟан Анцәа Соломон абас иеиҳәеит: “Сара иузысыжьыз суасиаҭи сҧҟарақәеи ахьеилоугаз азы, Сара уаҳра умхны утәы исҭоит. Аха уаб Давид иаҳыҭыр азы, ари насыгӡом Сара уара уҧсы ҭанаҵы; уара уҧа ицәызгоит уи. Насгьы аҳратәра зегьы ицәызгом; Давид, Сара стәы иаҳаҭыр ази Сара иалысхыз Иерусалим аҳаҭыр ази хәҭак уара уҧа исҭоит.”

Даараӡа акраҵанакуеит Анцәа ибзиабара, игәы анырхара ахӡыӡаара, иуасиаҭқәа зегьы рынагӡара, уанҿоу мацара акәымкәан, уҧсаанӡагьы.

(III [I] Аҳрақәа 6:12-13; 11:1-13)

86. Аҧааимбар Илиа

Соломон данҧсы ашьҭахь, Ханаантәи адгьыл аԥадатәи ахәҭа аҳыс уи итәы Иаровоам даиоуит, аладатәи ахәҭа акәзар, аҳыс Соломон иҧа Ровоам даиоуит. Иеровоам Израилтәи аҳ ҳәа ишьҭан, Ровоам иакәзар, Уриатәыла аҳ ҳәа ишьҭан.

Ицон ашықәсқәа, аҳцәагьы ҧсаххон. Зны Израил аҳра ааникылеит Израил аҳцәас иҟалахьоу зегь реиҳа ихәымгаз аҳ Ахав. Уи ҧҳәысс диман Иезавел лыхьӡны Анцәа дхазымҵоз аӡәы. Уи Ахав дазыҟалҵеит аидол Ваал дамҵаныҳәаларазы, насгьы уи аныҳәарҭа азиргыларазы; дагьашьҭан лара Анцәа иаша гәык ала изыҟаз рнырҵәара.

Убри аамҭазы Израил дынхон Анцәа иҧааимбар иаша Илиа, дагьашьҭан уи зегьы Анцәа Бза иахь рхьарҳәара.

Ахави Иезавели Илиа дырцәымҕын, иагьишьҭашәарыцон уи ауаа рацәа рыгәқәа рҿы агәнаҳақәа рыхьхәра арҿыхара дахьашьҭаз аҟынтә. Убри аамҭазы Израилтәи ажәлар Иҳақәиҭыу имԥа мап ацәкны аидолқәа рымаҵ руа иалагеит. Убри аҟынтә Анцәа аҧааимбар Илиа иажәақәа рыла ажәлар рықәнагаа иақәиршәеит, иара убри алагьы рымч кәадеитәит. Хы-шықәсеи бжаки Израилтәи

адгьыл аҿы ақәа ыҟамызт. Аарԥара ҕәҕәа ҟалеит. Иҳақәитәу Илиа идитцеит, Ахав ишьҭашәарыцарақәа иҽырцәыхьчаны, адгьыл цәҳәыраҿы рԥашк ааигәара иҽитцәахразы. Анцәа аҟәраанқәа ирыдитцеит уи есышьыжьи хәылбыҽхеи ачеи акәаци изааргаларазы; арԥаш-ӡы ала уи аӡбакра ирҧсыҽуан.

Иҳақәитәу бзиа дызбо дарбанзаалакь деиқәирхоит дагьизыҟалоит уи гәыкала.

(III [I] Аҳрақәа 17:1-6)

87. Аҧҳәыс-еиба лҧа аҧсцәа рахьтә иргылара

Ҧытрак ашьҭахь Илиа зҟынтә аӡы ижәуаз арԥаш ҭабеит. Убасҟан Анцәа уи дтцас иитеит Сидонтәи ақалақь Сарептаҟа дцаны ҧҳәыс-еибак лыԥнаҿы дынхаразы. Илиа ари аԥнаҿы данааи, аҧҳәыс-еиба длыҳәеит аӡи ачеи илҭаразы. Аҧҳәыс-еиба лҧа дицынхон насгьы даараӡа дҕарын. Уи уаҧстцәык ашылеи аираӡ изҭаз зеиҭын хәыцыки рыда акгьы лымамызт. Лара ари Илиа ианиалҳәа, “Бымшәан… Бшылаҭра ашыла агхом, беирыӡгьы азеиҭын ҭантцәом, Иҳақәитәу адгьыл ақәа азынеишьҭаанӡа” ҳәа леиҳәеит аҭакс уи лара.

Аҧааимбар Илиа уи аҧҳәыс-еиба лыԥнаҿы диасит нхара, Иҳақәитәугьы аџьашьатәы ирҿиеит: урҭ есымша ача рӡуан, аха ршылеи рзеиҭыни ирыгхомызт, Илиа заа ишиҳәахьаз еиҧш.

Аха дыук мыртцыкәа, аҧҳәыс-еиба лҧа дычмазаԥхан дыҧсит. Агәырԥа змаз ан илыухьаз агәнаҳарақәа рзы Анцәа лықәнагаа дақәиршәаз џьшьаны, лылаҕырӡ лыкәаашо иҧсыз лҧа длыманы аҧааимбар дизнеит. “Бҧа сара дсыркы” ҳәа леиҳәеит уи Илиа. Уи иҧсыз ахәыцы лнапы даныхны иара дзыԥназ ауадахь днеигеит. Уи иарҭа дықәитцан Иҳақәитәу иахь инапқәа ирхеит дныҳәо: “Исықәитәу сы-Нцәа! Нас абри аҧҳәыс-еибагьы, сара зыҟны сыҟоу, ацәгьара лзыууырцыу лҧа дышьны?” Нас хынтә ацкәын иҽихажьны, “Исықәитәу сы-Нцәа! Абри ақәыҧш иҧсы ихалааит!” ҳәа Анцәа иеиҳәеит. Иҳақәитәу аҧааимбар гәы-цқьа иныҳәара иаҳан аҧҳәыс-еиба лҧа иҧсы ҭеитцеит. Илиа уи иан длызнеиган, “Быҧши, бычкәын иҧсы ҭоуп” ҳәа леиҳәеит уи. “Уажәшьҭоуп сара ианеилыскаа уара Анцәа ушитәыу, Иҳақәитәу иажәагьы уара ишуыртцабыгуа” ҳәа иалҳәеит аҧааимбар уи аҧҳәыс дгәырҕьатцәа.

(III [I] Аҳрақәа 17:7-24)

88. Илиеи Ваал иҧааимбарцәеи

Зны Иҳақәиҭыу Илиа дҵас иитеит аҳ Ахав иахь дцаны диҳәаразы уи аидол Ваал аҧааимбарцәеи аҵьра аҧааимбарцәеи иара убас ажәлар зегьи Кармил ашьхахь дрыҧхьарц. Аҳ урҭ зегьы ашьхаҿы ианеизига, Илиа урҭ абарҭ ажәақәа рыла ихы рызирхеит: “Акыр аамҭа шәыҩ-шьамхык рыла шәцыркьлар аума? Иҳақәиҭыу иакәзар Анцәа, Уи имҩа шәықәыл, мамзаргьы Ваал акәзар, уи амҩа шәықәыл.” Аӡәгьы ажәакгьы иеимҳәеит уи аҭакс. Убасҟан Илиа ажәлар иреиҳәеит: “Сара заҵәык сакәхеит Иҳақәиҭыу иҧааимбарс инхаз, Ваал аҧааимбарцәа ракәзар, ҧшьышәи ҩынҩажәи жәа-ҩык ыҟоуп. Иҳарҭааит ҳара ҩ-гамлак. Урҭ рахьтә рыуакы аалхны, ишьны, амца аҵамҵаӡакәа, амҿқәа ирықәырҵааит; саргьы егьи агамла рхианы, амца аҵамҵакәа амҿқәа ирықәысҵоит. Шәаҧхь шәара шәынцәа ихьӡ, сара саҧхьоит Исықәиҭыу сы-Нцәа ихьӡ. Мцала аҭак ҟазҵо иоуп Анцәа.” “Ибзиоуп” рҳәеит ажәлар зегьы.

Ваал аҧааимбарцәа ргамла амҿқәа ирықәҵаны, “Ваал, иуырҳа ҳажәақәа” ҳәа еибарҳәҳәо иалагеит. Абас ихәлаанӡа, рыхшыҩ еилагарц ак агымкәа, иеибарҳәҳәон, аха аҭак ҳәа акгьы ыҟамызт. Убасҟан, “Сара сахь шәааскьа” ҳәа реиҳәеит Илиа ажәлар зегьы. Зегьы иара ианизааигәаха, жәаҩа хаҳәык аашьҭыхны, акәырбанҭирҭа аалхны, амҿқәа уи иақәҵан агамла шьны амҿқәа рхыхь иқәиҵеит. Ашьҭахь акәырбанҭирҭа акәыша-мыкәша ижыз ажра ӡыла аҭәырц ҧшь-ҧҳалк аӡы хынтә иақәырҭәаразы рыдиҵеит. Ашьҭахь Илиа аныҳәара далагеит.

“Иҳақәиҭыу, Абраами Исааки Израили ры-Нцәа! Нас иеилыркааит иахьа Уара заҵәык шуакәыу Израил Анцәа, саргьы, Уара утәы, зегьы Уара уажәала ишыҟасҵаз. Иуырҳа сыбжьы Исықәиҭыу, иуырҳа сыбжьы! Абри ажәлар зегьы иеилыркааит Уара шуакәыу Иҳақәиҭыу Анцәа, иагьхьауырҳәуеит урҭ рыгәқәа Уара уахь.” Иҳақәиҭыу иҧааимбар иныҳәара иаҳан иагьылеишьҭит ажәҩанахьтә амца, иагьиблит акәырбани амҿи, акәыша-мыкәша иҟаз ахаҳәҵәҟьагьы. Ари баны зегьы ҿыцха рыеꙗкажьны, “Иҳақәиҭыу иоуп Анцәа, Иҳақәиҭыу иоуп Анцәа!” рҳәеит.

Абасала, Иҳақәиҭыу зегьы идирбеит иара заҵәык шиакәыу Зыҧсы-Ҭоу Анцәа. Ваал аҧааимбарцәа ракәзар, имцҳәацәахеит.

(III [I] Аҳрақәа 18:18-39)

89. Илиа ажәҩан ахь ихагалара

Иҳақәитыу аҧааимбар Илиа изцәыригеит уи дымҧсыкәа иҧсы штоу ажәҩан ахь дышхагалахо. Илиа диман Анцәа ихатџара зиртџоз, Елисеи ҳәа изышьтаз, тџаҩык. Елисеи даараӡа итахын Илиа ажәҩан ахь дышхагалахо абара. Убри аҟынтә уи избит иртџаҩы, минуткгьы дицрымшәакәа, дахьцалакгьы ишьтазаара. Илиа акырынтә Елисеи диҳәахьан ҧытраамтак ихала даанижьырц, аха Елисеи уи дақәшаҳатхомызт.

Зны урт Иерихон ақалақь аҿы ианыҟаз, аҧааимбарцәа Елисеи инеидгылан, "Иыудыруама иахьа Иҳақәитыу уара уаҳ диманы уара ухы ахыхь дышырҧыруа?" ҳәа иарҳәеит. Елисеи урт, "Ари аӡбахә здыруеит" ҳәа реиҳәеит. Илиеи Елисеии аӡиас Иордан ианазааигәаха, Илиа икәымзцәа кьаҿ аашьтыхны иеикәарҿены хынтә аӡы дасит. Аӡиас аӡы наскьа-аaскьан, урт иахьбартаз атыҧ ала ихытџит. Абри ашьтахь, "Сара уара сыуҟәыгахааӡа, иыузыҟастџаша азы усыҳәа" ҳәа иеиҳәеит Илиа Елисеи. "Уара иыухоу аҧсы сара ҩынтә иазырҳаны исхалааит" ҳәа диҳәеит уи Елисеи. "Зҟатџара уадаҩыу уаҳәеит уара. Сара уара сшыуҟәыгахо убар, убас иыузыҟалоит, аха иыумбар, иҟалом" ҳәа атак ҟеитџеит Илиа.

Ашьтахь урт цәажәо амҩа ианылеит. Иаарлырҟьаны урт еиҟәызтхаз амцатә ҿқәа зтџаҳәаз имцаха иҟаз ауардын аацәыртџын, Илиа ҧшатлакәла ажәҩан ахь дхагалан. Елисеи ашәара дамҿеханакны, "Саб, Израил абарбали уи аҿқәеи!" ҳәа ҿааитит. Ашьтахь уи иртџаҩы икәымзцәа кьаҿ, адгьыл аҿы иаанхаз аашьтыхны Иордан агаҿахь дцеит. Елисеи ари акәымзцәа кьаҿ ала хынтә аӡы дасын аӡгьы убастџәҟьа инаскьа-аaскьеит. Абасала, уи иеиликааит дзыҳәаз шиоуа.

(IV [II] Аҳрақәа 2:1-14)

90. Аӡы иахьыз аџьашьатәи ахәша иахьыз аџьашьатәи

Анцәа Елисеи ҧааимбар дыус дҟеитџан уи ила ирацәаны аџьашьатәқәа ирҿиеит. Зны, уи ақалақь Иерихон даныҟаз, уа инхоз ауаа изнеин, "Абар, ҳақалақь атагылазаашьа бзиоуп, аха аӡы ҿеим, насгьы адгьыл аҿаҩра аанашьтуам" ҳәа иарҳәеит. Убасҟан Елисеи дрыҳәеит аҿа ҿыцк џьыка хәычык таҧсаны изнаргаразы. Уи ари анизнарга, аҿа ҿыцк џьыка хәычык таҧсаны изнаргаразы. Уи ари анизнарга, аӡыхь аҿы днеин аџьыка теиҧсан, Иҳақәитыу иажәала аӡы шыбзиахо иҳәеит. Абарт ажәақәа рышьтахь аӡыхь даара ибзиахеит.

Даҿазных ҧҳәысеибак Елисеи дизнеин, дтџәыуо лгәырҩа изеиталҳәеит. Ари аҧҳәыс лхатџа данҧсы ашьтахь, луалқәа ахьылзымшәаз аҟынтә, зуал лықәыз ауаҩ уи лҧацәа ҩыцьа тәыс ргаразы дааит. Елисеи уи лыцхраара игәаҳәо,

“Исаҳə, ибымоузеи бара аԥны?” ҳəа длазҵааит. “Аелеи [ахəша] зҭоу аматəахə ада акгьы сымам” лҳəеит аҭакс аԥҳəыс. “Бцаны аматəахə ҭацəқəа рзы брыҳəа бгəылацəа зегьы, нас аԥацəеи бареи шəышə аркны абарҭ аматəахəқəа зегьы азеиҭын рҭаҭəала; абас уа урҭ зегьы рҭəы” ҳəа леиҳəеит уи аԥааимбар.

Ҟалашьа амазма аматəахə иҭаз азеиҭын хəыҷык ала аирыӡ рацəеи аҿақəеи рыртəра? Аха аԥҳəысеиба илдыруан аԥааимбар ила Анцəа аҵьашьатəқəа ширҿиоз.

Лара дцан Елисеи ишлеиҳəаз еиԥш дныҟəеит. Уи лгəылацəа рҿынтə иеиуеиԥшым аирыӡқəеи аҿақəеи дрыҳəан, лыԥны ашə аркны лԥацəеи лареи урҭ илымаз азеиҭын зҭаз аматəахə аҟынтə азеиҭын рҭартəо иалагеит. Ирацəаны аирыӡқəа анҭəы ашьҭахьгьы, уи илбон азеиҭын зҭаз леирыӡ хəыҷы зҟынтə егьырҭ ирҭалҭəоз азеиҭын шҭанымҵəоз. “Даҽа еирыӡк сыҭ” ҳəа иалҳəеит уи лԥа. “Уаҳа еирыӡ ыҟам” ҳəа аҭак ҟеиҵеит уи. Убасҟан аԥҳəысеиба игəалҭеит уи аирыӡ азеиҭын шҭанҵəаз.

Абасала, иеизгаз аматəахəқəа зегьы анҭəы, уи аԥҳəыс Елисеи иҿы даан иҟалаз ахлымӡаах атəы изеиҭалҳəеит. “Бца, абри азеиҭын ҭины буалқəа шəа; иаанхо ала быԥацəеи бареи шəынхалоит” ҳəа леиҳəеит уи Елисеи.

(IV [II] Аҳрақəа 2:19-22; 4:1-7)

91. Шьамтəылатəи ар реиҳабы Нееман

Шьамтəылатəи аҳ Нееман захьӡыз ар реиҳаб бзиаӡак диман. Уи даараӡа ихьӡ дыуыун, зегьы патыу иқəырҵон, аха ачымазара бааԥс — ацəеилабаара — ихьуан.

Еидысларак аан, ашьамқəа Израилтəи ажəлар рҟынтə зԥаб хəыҷык тҟəас дырган, Нееман иԥҳəыс лымаҵ луа далагеит уи. Ари аӡԥаб Анцəа Бза дхалҵон иагьылдыруан Елисеи ибзоурала Иҳақəиҭыу ирҿиоз ахлымӡаахқəа рызбахə. Уи зны лаҳкəажə абас лалҳəеит: “Ее, саҳ Самариа инхо аԥааимбар иҿы дцар, уи ицəеилабаара далиргарын.” Нееман ари аниаҳа, иаҳ иҿы даан Израилтəи аӡԥабатҟəа илҳəаз изеиҭеиҳəеит. Убасҟан Шьамтəылатəи аҳ Нееман ус иеиҳəеит: “Уара уахь уца, сара Израилтəи аҳ унапала асалам-шəҟəы изысышьҭуеит.”

Нееман иԥҳəыс бзиала ҳəа лаҳəаны, Израилҟа ддəықəлеит. Аҳ иҿы даннеи, уи асалам-шəҟəы ииркит; абасгьы аҳəон уи: “Абри асалам-шəҟəы ицҵаны сара дуызынасышьҭуеит смаҵыуԥы Нееман, уи ицəеилабаара далуыргаразы.”

Израилтәи аҳ ари асалам-шәҟәы данаԥхьа, иматәақәа ԥыжәжәаны, "Сара соума Анцәа, ашьреи арбзареи зылшо, сара сахь ари ауаҩ ицәеилабаара далсыргаразы дзааишьҭуа? Абар, шьҭа ижәдыруазааит Шьамтәылатәи аҳ сара дсаҕахаразы аҿыцҕа шиԥшааиуа" иҳәеит.

Елисеи ари аниаҳа, аматҵыуҩы дишьҭит аҳ абас иеиҳәаразы: "Уара уматәақәа зԥыужәжәазеи? Даиааит уи ауаҩ сара сахь иагьеиликааит Израил аԥааимбар дшыҟоу."

(IV [II] Аҳрақәа 5:1-8)

92. Нееман дхәышәтәыуп

Нееман Елисеи иҟны днеин агәашә аҿы даангылеит. Елисеи иакәзар, иматҵыуҩы дизишьҭит "Уца, Иордан азаҿы бжьынтә уеызәзәаны, уцәеижь ҿыцхап" ҳәа иеиҳәаразы. Нееман арҭ ажәақәа аниаҳа, дгәааны "Абар, иара ддәылтҵып, дҩагыланы Иҳақәиҭыу, иара и-Нцәа, диҳәап, насгьы инапы сақәтҵаны, сцәеилабаара салиргап ҳәа сгәы иаанагон. Дамассктәи азиасқәа Аванеи Фарфари Израилтәи азқәа зегь иреиҕьзами?! Дара рҿы сеысзымызәзәазоз сагьзыцқьамхазоз?!" иҳәеит. Насгьы Елисеи иҩны даԥырҵит иԥсахы еибакуа.

Аха усҟан итәцәа неин иарҳәо иалагеит: "Ҳаб, аԥааимбар тҵак-дыук змоу ак уеиҳәазтгьы, уи ҟаумтҵазоз? — Уи моу, 'Уеызәзәа, нас уцқьахоит' мацара иуеиҳәазар!" Уи ашьҭахь Нееман аԥааимбар ижәақәа дрықәшаҳатхеит. Иордан азаҿы дцаны, бжьынтә иеҭишьын, ицәеижь цқьахан аԥшқа ицәеижьтҵәҟьа иеиԥшхеит.

Усҟан даахынҳәны дааит Анцәа иитәыз ауаҩы иҟны иагьиеиҳәеит: "Абар, иеилыскааит аԥсабара зегь аҿы, Израил аҿада, Нцәа дшыҟам. Абри аҟынтә иудкыл утәы сҟынтә аҳамҭа." Аха Елисеи уи иҟынтә аҳамҭа адкылара мап ацәикит, Нееман ишидицалозгьы. Реиԥырҵраан Нееман аԥааимбар иеиҳәеит уаҳа абылрақәеи азатәрақәеи Иҳақәиҭыу изада даеа нцәақәак рзы ишыҟеимҵо.

Абас, азҕаб хәыцы шаҳатра илуыз иабзоурала, Нееман Ԥсы-Зхоу Анцәа иаша иахь амҩа иԥшааит дагьаҟәыҵит аидолқәа реихырхәара.

(IV [II] Аҳрақәа 5:9-17)

93. Шьамтәылатәи ампытҵахалаҩцәеи жәантә ари

Шьамтәылеи Израили реибашьраан, Елисеи Израилтәи аҳ Шьамтәылатәи ар ртәартҭа ахьыҟоу азы адырра ииҭон, избан акәзар Анцәа уи адырра ииҭон. Абри аҟынтә Израил акымкәа аиааирақәа агеит.

Шьамтәылатәи аҳ даараӡа ари даргәаҟеит ир аҩнытҟа ар амаӡақәа Израилаа ирызназгоз ачарҳәаҩы дыҟаз џьшьа. Аха иматџьыуцәа рахьтә аӡәы уи иеиҳәеит: "Аӡәгьы чарҳәара иуӡом, исықәитҭыу саҳ, аха Израил инхо аҧааимбар Елисеи уара уҧхьартаҿы иуҳәо ажәақәа Израилтәи аҳ изеитеиҳәоит."

Аҳ адтҵа ҟеитцеит аҧааимбар нхартас имоу ақалақь еилкааны уи тҟәас дыргаразы. Уи анеиликаа, уи уахь ар рацәа ишьҭын, урҭ уахынла ақалақь иакәшеит.

Ашьыжь аҧааимбар иуысыуҩы ақалақь аҧа дшакәшаз ибан, ашәара дамеханакуа, "Саҳ! Иҟахтцарызеи?" ҳәа ибжьы ҭиргеит. Аха Елисеи иеыртынчны дыҟан, избан акәзар Иҳақәитҭыу ашьхаҿы уи ацәыртцра ҟаимаҭ иирбеит. Уи иматџьыуҩы ус иеиҳәеит: "Умшәан, избан акәзар ҳара иҳацыу дара ирыцыу атцкәыс иеиҳауп!" Ашьҭахь уи дныҳәеит Иҳақәитҭыу уи иматџьыуҩы илақәагьы ааиртырц уигьы ацәыртцра ибаразы. Уи иныҳәара ашьҭахь аматџьыуҩгьы ашьхаҿы аеы рацәеи амцаҧшь иаҩызаз аетцаҳәақәеи Анцәа иҟынтә аҧааимбар иаша ихьчарази уи игәы артынчрази иаашьтыз ибеит.

Абас Иҳақәитҭыу Иара ишьтаныҟәаҩцәа дреичаҳауеит, хыхьынтә ацхыраара ҟаимаҭ рзаашьтуа.

(IV [II] Аҳрақәа 6:8-17)

94. Иоас агәыргьын ихатцара

Охозиа Израилтәи аҳцәа дреиуан. Уи Гофолиа захьӡыз, намыс змамыз, злеишәа цәгьаз анык диман. Лҧа Охозиа данҧсы, уи аҳра иатцанакуаз ашьтра зегьы ықәылхырц лыӡбит аҳра лара лымацара илзаанхаразы. Аха Охозиа иаҳәшьа Иосавеф Охозиа иҧа Иоас даашьтыхны маӡала Гофолиа дылцәылтцәахын, уи иҧсы ҭахеит. Иосавеф Иоас фы-шықәса Иҳақәитҭыу иҩнаҿы дтцәахны длыман. Абри аамҭа зегьы Гофолиа аҳыс дыҟан Израил.

Иоас бжь-шықәса анихытц, Иодаи захьӡыз аҧшьаҩы аибашьцәа зегьи шә-ҩык ирхқәази ацҳаражәҳәацәеи аҳ дзыхьчақәози ари Иҳақәитҭыу иҩнаҿы иеизигеит. Уи урҭ аҳ иҧа ддирбан иакәиршаҳаҭит уи аҳыс иҟатцара. Аибашьцәа аныҳәартҭа шынеибакыу иакәшеит уи дрыхьчарц; аҧшьаҩы Иодаи иакәзар, Иоас дааганы аҳ игәыргьын ихатцаны дырҩычеит. Уи аҳра иҭаны, урҭ рнапқәа еинҟьо,

“Дныхәазааит ах!” хәа ҿыртуан. Израилтәи ажәлар зегьы ари анраха, иеибаргәырӷьеит. Гофолиа лакәзар, дыршьит.

Иоас Анцәа бзиа дибон, Уи иӷкаракәагьы дрықәныкәон, аӷшьаҩ Иодаи уи дибжьонатцы.

Иоаса ианизха, адтцa ҟеитцеит Анцәа иныхәартаҿы иҟоу аӷхаста атыӷ ақәтцаразы, избан акәзар уи аамтазы аныхәарта анапы агын. Аха Иодаи данӷсы ашьтахь, ах ажәа бааӷскәа дрызхәыцуа далагеит, насгьы Анцәа Бза дихаштны аидолқәа дрымтцаныхәон. Ихақәитыу игәаӷхара даҿагылеит. Зны Иодаи иӷа Захаиа ажәлар рыгәнахаракәа рытцихит. Иоас ари аниаха, аныхәарта аштаҿы уи ишьра рыдитцеит. Абри ауыс ашьтахь атәыла арыцхаракәа ирыниеит: Ашьамуаа Израил тарцәны, аныхәарта ахазынакәа ргеит. Иоас ихата дычмазаҩны дышьтан. Иматцыуцәа ҩыцьа аакылсын дыршьит уи.

(IV [II] Ахракәа 11-тәи, 12-тәи ахкәа; 2 Паралипоменон 24:1-25)

95. Ах Езекиа иныхәара

Ах Соломон ишьтахь Израилтәылан Ханаантәи адгьыл ҩыцьа ахцәа ахра руан: Израилтәи ахи Уриатәылантәи ахи.

Езекиа Аурианцәа рахцәа дыруаӡәкын. Уи ахра иуан Иерусалим. Уи Аурианцәа рахцәа зегь реиха деиӷьын, избан акәзар уи Ихақәитыу бзиа дибон, Уи Моисеи ила итаз аӷкаракәа зегьы дрықәныкәон азы, насгьы Иара иҽиҟәигомызт. Езекиа амцхатцара даҿагыланы ақәлара далагеит. Уи аидолқәа зегьы ӷирган, Анцәа Бза иқәгәыӷларазы ажәлар дрыӷхьон. Насгьы уи Ассириатәи ах инапы дытцытцын уи иматц аура даҟәытцит.

Абри ашьтахь Ассириатәи ах Сеннахирим иааӷымтцәаӡакәа диқәмақаруан иҽиитаразы. Уи Езекиа асалам-шәҟәы изааишьтит, иҽырӷагьаны уи дихыччо, Аурианцәа рах Анцәа Бза дахьиқәгәыӷуаз азы, насгьы ҿымтӡакәа уи иҽиитаразы атәы зхәоз; иара убасгьы уи иахәон иааикәыршаз ахракәа зегьы ушьта иара инапатцаҟа ишыҟаз, насгьы нцәас хәа иҟоу аӡәгьы уи имчра аӷәӷәара аҿаӷхьа рыҽшрызнымкылаз.

Езекиа, ари асалам-шәҟәы аниоу, Анцәа иныхәартахь дцеит. Уа уи Ихақәитыу иҿаӷхьа иаахиртлан аныхәара далагеит: “Ихақәитыу, Аурианцәа ры-Нцәа, ахерувимкәа ирықәтәоу! Уара уоуп адгьыл ахракәа зегьы иры-Нцәоу, Уара уоуп ажәҩани адгьыли зшаз. Ихақәитыу, улымха уааханы иуырха; Ихақәитыу, улакәа аартны иба иагьуырха Сеннахирим иажәақәа Анцәа Бза ирцьаразы иааишьтыз!

Иашоуп, Иҳақәиҭыу, Ассириатәи аҳцәа ажәларқәеи урҭ рыдгьылқәеи шыцәдырхәыз, насгьы урҭ рынцәақәа амца ишаларыжьыз; аха урҭ нцәақәам, ауаҩытәҩыс инапы иарҿиаз амҿи ахаҳәи роуп; убри аҟынтә урҭ ықәырхит. Абыржәгьы, Иҳақәиҭыу ҳа-Нцәа, уи инапқәа ҳрымҟәыҵх, иагьеилыркаашт адгьыл аҳрақәа зегьы Уара, Иҳақәиҭыу, ушакәыу Нцәа иҟоу азәы.”

Иҳақәиҭыу Иара дхазҵоз аҳ иныҳәара иаҳан Ассириатәқәа рыкәнага иақәиршәеит иагьаҵеирхеит урҭ Анцәа Цқьа ихьӡ аҿаҧхьа рхамаҧагьараҟынтә.

(IV [II] Аҳрақәа 18:1-7; 19:9-19)

96. Аҳ Иосиа иуасиаҭ

Иосиагьы Ауриацәа раҳцәа дыруаӡәкын. Уи аа-шықәса анихыҵ, аҳыс дҟалан ҩажәи жәеиза шықәса Иерусалим аҳра иуан. Уи Иҳақәиҭыу игәаҧхарақәа ҟеиҵон, иҳәатәы дықәныҟәон, шьаҿак иадамхаргьы ма арыҕьарахь ма арымарахь дхьамҵӡакәа, насгьы иҧсҭазаара зегьы Анцәа иҟынтә дхьаҵуамызт.

Жәаф шықәса анихыҵуаз Иосиа гәык-ҧсык ала Иҳақәиҭыу ихы изирхан, иаҳра а-жәаҩа шықәс-хыҵразы Уриатәылеи Иерусалими аидолқәеи урҭ ржьирақәеи рҟынтә арыцқьара далагеит. Уи Израилтәи адгьыл зегь аҿы аидолқәа рҳатәырақәа ҧирган аӡатәрақәа зегьы ицҟьа-шәҟьа иҟәиҵеит. Иаҳра а-жәаа шықәсазы Иосиа адҵа ҟеиҵеит Иҳақәиҭыу иҩнаҿы арҿыцразы ауысыурақәа ирылагаларазы. Абри иазкны ажәлар араӡын рацәа нырхит.

Иҳақәиҭыу иҩнаҿы иаагаз араӡынқәа рыбжьара аҧшьаҩы Хелкиа Анцәа изакәан ашәҟәы, Моисеи ила иҩыз, ибеит. Аҧшьаҩы уи аҳҩылааҩ Шафан ииҭеит. Шафан уи аҳ изнеигеит. Аҳ Иосиа уи даҧхьарц идиҵеит. Уи уа ианыз ажәақәа аниаҳа, даараӡа даргәаҭеит, избан акәзар урҭ ажәақәа ажәлар зегьы зҟынтә ихьаҵхьаз Анцәа изакәан акәын.

Иосиа иаразнак игәы еилашуа аҵәыуара далаган, Иҳақәиҭыу диҳәо далагеит даҭеимҵаразы. Ашьҭахь уи аныҳәарҭаҿы дааны, ажәлар зегьы дрыҧхьан ибжьы ҭганы Иҳақәиҭыу иҩнаҿы ирбаз ауасиаҭ ашәҟәы ианыз ажәақәа дырзаҧхьеит. Убраҵәҟьа, уи Иҳақәиҭыу иҿаҧхьа игәы иҭеикит ауасиаҭ, Иара иҧҟарақәеи иабжьагарақәеи гәык ала дышрықәныҟәо ала. Иара убас ажәлар зегьгьы ирыдиҵеит ари ауасиаҭ Анцәа ила ақәыршаҳаҭра азыруырц.

Абри ашьҭахь Иосиа аидолқәа рҟынтә инхаз аҳәымгарақәа зегьы Израилтәи адгьыл зегьы ианихит. Иосиа иҧсы ҭанаҵы Израилтәи ажәлар зегьы Иҳақәиҭыу имаҵ ауразы иҟарҵаз ақәыргәыҕра иқәныҟәон Иара иҟынтәгьы ихьаҵуамызт.

(II Паралипоменон 34:1-8, 14-19, 29-33)

97. Аҧшьаҩы Ездра

Израилтәи ажәлар иаарласны дырҩагь Анцәа иҟынтә ихьаҵуа иалагеит. Абри аҟынтә уи лассы-лассы тҟәас атәым тәыла аҳцәа рнапы иамҟәыҵашәо иалагеит. Иҳақәиҭыу урҭ ақәыҧҽецәеи абжьаҩцәеи рзынеишьтуан иагьрыҧхьон ажәлар Анцәа иахь ахьаҳәразы.

Зны, Израилтәи ажәлар аџьамцәа рнапаҵаҟа тҟәас ианыҟаз, Иҳақәиҭыу аџьамцәа раҳ Кир игәы хьеирҳәит, урҭ рхы иақәиттәны ртәылахь ирхынҳәыртә еиҧш, аибашьраан иҧыргаз Анцәа иныҳәарҭа аиҭашьақәыргыларазы. Убри аамҭазы ҳаҭыр зқәны иҟаз Израилтәи аҧшьаҩы Ездра, ажәлар азакәани аиашареи дзырҵоз иакәын. Уи зҟазшьа ҭынчыз насгьы Анцәа ихьӡ азы ахыбаара цаҳә-цаҳә змаз уаҩын. Ездра агәырҩа дыу иман ажәлар Иҳақәиҭыу иқьиара ирласны ирхарштны аидолқәа рахь иахьхьаҳәуаз азы. Иара убас аҧшьаҩы даараӡа дгәамҵуан Анцәа ижәлар еидгыланы Анцәа дхазымҵоз аидол амҵаныҳәаҩцәа рыбжьара аиуара ахьыбжьарҵоз азы. Ари Иҳақәиҭыу иҧҟарақәа ирҿагылон.

Абри аҟынтә зны Ездра инапқәа Анцәа изынарханы ажәлар ирзеиҧшыз ахьҳәаратә ныҳәаҧхьыӡ иҳәеит: "Сынцәа! сацәыҧхьашьоит сагьацәшәоит схи-сҿи Уара уахь архара, Сынцәа, избан акәзар ҳара ҳзакәандарақәа ҳахқәа ирхыҵәоит, ҳара ҳхарақәагьы ажәҩан аҟынтә инаӡеит. Ҳара ҳабацәа рхаан аахысгьы, ахара дыу ҳамоуп; ҳара азакәанқәа ҳахьрықәымныҟәоз азы, ҳареи ҳаҳцәеи ҳаҧшьацәеи аҳәа-ҧынҵала атәым аҳцәа ҳрыҭан тҟәацәас, иахьагьы ишыҟоу еиҧш, аимҵәареи арҧхашьареи рзы. Аха, абар, ... ҳара Иҳақәиҭыу, Ҳанцәа, иҟынтә ҳагәнаҳарақәа ҳанажьыуп, иагьхьеирҳәит Уи аџьамцәа раҳцәа ҳара ҳрыцҳашьаны ахыҵакырҭа ҳарҭаразы, насгьы Анцәа иҩны аилаҳарақәа ирыцәганы аиҭашьақәыргылара, иагьҳарҭеит ҳара Уриатәылани Иерусалими ахкаарақәа. Нас уажәы иаҳҳәараны иҟоузеи, Ҳанцәа? Избан акәзар уара утәқәа-уҧааимбарцәа рыла иаҳзынуыжьыз уҧҟарақәа ҳара ҳархамҵгылеит... Абарҭ ҳара иҳахьқәаз зегьы рышьҭахь ҳара ҳуыс бааҧсқәеи ҳагәнаҳара дыуқәеи рзы, Иҳақәиҭыу, Израилаа Ҳанцәа — Уиашоуп Уара; абар, ҳара ҳзакәандарақәа ҳама Уара уҿаҧхьа ҳгылоуп, ҳара абарҭқәа зегьы рышьҭахь уҿаҧхьа агылара ҳахәҭамзаргьы." Аҧшьаҩы Ездра идеизалаз ажәлар ари аныҳәара раҳан аҵәыуареи агәнаҳа ахьхәреи иалагеит, иагьышьҭарҵеит ажәа рыҽрыцқьаны, ҿыц Анцәа иҿаҧхьа ауасиаҭ шьҭарҵарц.

(Ездра 7:10; 9:1-15; 10:1-2)

98. Иов игәаӄрақәа

Уц атәылан Иов захьӡны аламыс змаз уаҩ беиак дынхон. Уи зыхьӡ цқьаз, ииашаз, Анцәа ицәшәоз насгьы ацәгьара зеацәызызыхьчоз уаҩын. Уи быжь-ҩык аҧацәеи х-ҩык аҧҳацәеи иман.

Иов Иҳақәиҭыу бзиа дибон насгьы Уи дирҳаракуан иныҳәаракәа рҿы. Аха ашеиҭан уи иҭархара дашьҭан иагьиҭахын уи Анцәа ирҳаракра даӄәыҵны Иара ирџьара далагарц.

Зны ашеиҭан дааит Анцәа иҿы. “Уабантәааи уара?” ҳәа Иҳақәиҭыу уи диазҵааит. “Сара сныӄәо адгьыл сакәшеит” иҳәеит аџьныш уи аҭакс. “Сара стәы Иов ухшыҩ изыушьҭыма? Избан акәзар адгьыл аҿы дыӄам уи иеиҧшыу аеаӡәы: аламыс змоу, ииашоу, Анцәа ицәшәо насгьы ацәгьа иацәыбнало ауаҩы” ҳәа иеиҳәеит уи Иҳақәиҭыу. Убасӄан ашеиҭан аҭакс уи иеиҳәеит: “Нас баша Анцәа дицәшәома Иов? Уара уакәӡами уи иҩни имоу зегьи хызкааз? Уи инапуымҭа Уара иуныҳәеит ирахәгьы адгьыл реахьырыгӡоит. Аха унапқәа еиҵыхны имоу зегьы урхьыс, иаабап, Уара уиныҳәозар усӄан.” Убасӄан Иҳақәиҭыу иӡбит ауаатәыҩса зегьы раӷа иирбарц Иов Иара гәык ала дшизыӄоу насгьы, уи имоу зегьы ицәыӡыргьы, Иара бзиа дшибало. Убри аӄынтә Анцәа ашеиҭан иеиҳәеит: “Имоу зегьы уара унапаҿы иӄоуп, амала унапқәа иара ихьиуымгӡан.”

Аџьныш азин аниоу, ишимчыз ала Иов аҧхаста иито далагеит. Уи ихәычқәа зегьы нырҵәаны имазара зегьы еимиҵәеит. Аха Анцәа ирџьара ацымхәрас, “Иҳақәиҭыу иҳаиҭан, Иҳақәиҭыу игеит; нас, иныҳәазааит Иҳақәиҭыу ихьӡ!” иҳәеит Иов. “Нас абзиара мацара ҳадаҳкылома Анцәа иӄынтә, ацәгьара ҳадымкылаӡакәа?” ҳәа леиҳәеит иҧҳәысгьы хазы. Иажәақәа зегь рҿы Иов Иҳақәиҭыу иҿаҧхьа гәнаҳа имуит. Убасӄан аҧсы-цәгьа Иов ачымазара бааҧс-ацәеилабаара иирхьит. Иов игәаӄрақәа бааҧсын иагькаҳаит уи игәы.

Х-ҩык иҩызцәа уи ихьыз арыцҳара раҳан, иааит дрыжьжьаразы. Аха уи игәхьаа акра ацымхәрас, уи гәыбӷан ирҭо иалагеит, Анцәа аиашаныӄәгаҩцәа рықәнага иақәиршәом ҳәа ҳәо.

Иов иакәзар, зегь иреиҳау Ашаҩы диқәгәыӷуан дагьазыҧшын ацхыраара Иара иӄынтә.

(Иов 1, 2, 4, 5 ахқәа)

99. Иов ихҭыскәа рышьҭахь

Иов аӡәгьы дрыцҳаимшьеит, бзиабарала уи ихылаԥшуаз Иҳақәиҭыу ида. Иов Иҳақәиҭыу диқәгәыӷуан иагиҳәеит: "Сара издыруеит Сҿыхҩы Иԥсы шҭоу, насгьы Уи аҵыхәтәантәи амш азы ари иеилаҳауа сцәа аццышә аҟынтәи ишеиҿеиртәуа; дагьызбашт сара цәала жьыла Анцәа."

Х-ҩык иҩызцәа иара иҿы иианы иацәажәара ишаҿыз, иаалырҟьаны аԥшатлакә абжьы цәгьа раҳан, уи аԥшатлакә аҟынтә Иҳақәиҭыу Ихаҭа ибжьы геит. Анцәа зҭак аҟаҵара цәгьаз азҵаарақәа рыҭара далагеит, иагьеиликааит Иов иаҳа икказа Ашаҩы зегь зылшо насгьы иҳаракыу аӡы шиакәыу.

Иҳақәиҭыу ацәажәара даналга ашьҭахь, "Издыруеит Уара зегь шуылшо, насгьы Уара уҽыззыукыз аанҿасшьа шақәым…" ҳәа иеиҳәеит Иов Уи.

Анцәа Иов дԥышәаны уи ицәыӡ зегь ак аанмыжькәа изирхынҳәит, насгьы ԥыхьа имаз ааста ҩба ииҭеит. Уи иҩызцәа, ижьжьаҩ рыцҳацәаны иҟалаз, Иҳақәиҭыу урҭ игәы шырзыԥжәо реиҳәеит, избан акәзар урҭ Уи Иов еиԥш ииашаны ихцәажәомызт. Убри аҟынтә Анцәа урҭ дҵас ириҭеит рхазы акәырбан рҭирц насгьы Иов иҳәарц дара рзы дныҳәаразы, избан акәзар уи иныҳәара мацара ауп Иара идикыло. Аҩызцәа Иҳақәиҭыу ишрыдиҵаз еиԥш иныҟәан, Иов ианиҳәара ашьҭахь Анцәа урҭ зегь ранеижьт.

Иов ихигаз аҳҭыскәа рышьҭахь иашьцәеи иаҳәшьцәеи ԥыхьатәи идырцәа зегьи аан уи аҳамҭақәа изааргеит. Иов иҵыхәтәантәи амшқәа ԥыхьатәи рааста еиҳа иныҳәеит Анцәа. Акыр аамҭа дынхон-дынҵуан уи ихигаз арыцҳаракәа рышьҭахьгьы иагьихылҵит уи бжь-ҩык аԥацәеи х-ҩык аԥҳацәеи. Адгьыл зегь аҿгьы иҟамызт Иов иԥҳацәа реиԥш аҳәса ԥшӡақәа.

(Иов 37-42 ахқәа)

100. Аԥааимбар Исаиа

Исаиа Анцәа иԥааимбар дыу иакәын. Аԥааимбарцәа ҳәа изышьҭаз Анцәа иалхны Иара игәаартрала ажәлар игәаԥхара рылазҳәоз, агәнаҳаракәеи аидолқәа рымҵаныҳәаракәеи ирцәызыхьчоз насгьы Анцәа иуыс дыуқәа уажәгьы уашьҭангьы шаҳаҭра рзызуаз уаан.

Аԥааимбар Исаиа дынхон Израил акыр шәы-шықәсқәа раԥхьа ҳашықәсԥхьаӡара ҟалаанӡа, даҽакала иаҳҳәозар, Христос диаанӡа. Уи хыбаара цаҳә-цаҳәла Анцәа ихьӡ ихьчон, Иҳақәиҭыу ицәыхарахоз Израилтәи ажәлар ргәыҩбаратә-нцәа хаҵара рықәԥиҽуан насгьы ихԥароу агәнаҳаҟаҵацәа

рыгәнаҳаракәа ирыхьхәразы дрыӡхьон. Уи ирацәаны ақалақькәа рӡеиӡш заа иҳәеит, ишиҳәаз еиӡшҵәҟьагьы иназеит.

Исаиа ҵыхәаӡҵәарада ажәлар Анцәа иқәгәыӷларазы дрыӡхьон. Абар, уи иааӡхьаракәа рыуакы: "Иузымдырӡои уара? Насгьы иумаҳаӡаци уара, наӡаӡа Иҳақәитыу Анцәа, адгьыл аҵыхәақәа зшаз, игәы шӡымҵәо дагьшымааӡсо? Уи ихшыҩ аҭҵаара алшом! Уи зымч зылӡааз амч иитоит, зылшара маҷыугьы абаа ҳамҭас иитоит. Иҿоугьы ааӡсоит рымчгьы рылӡаауеит иагькаҳауеит, аха Иҳақәитыу иқәгәыӷкәо рымч ҿыцхоит; ауарбажәқәа реиӡш рымҵәыжәҩақәа шьҭырхуеит, идәықәлашт иагьааӡсашам, ицалашт иагькарахашам!"

Исаиа ӡааимбаражәала Мессиы — ауаатәыҩса Рҿыхҩы Иисус Христос иира заа иҳәеит. Уи ишәҟәаҿы Уи Иисус иира, Уи иӡстазаара, игәаҟракәа, иӡсра насгьы Уи аӡсцәа рахьтә игылара убасҟак еилыкка ианиҵеит, шәы-шықәса анҵы ашьҭахь иҟалаз насгьы Ауасиаҭ Ҿыц аҿы ианыу, убысҟан ибон ҳәа угәы иаанагарын. Ари дырҩагьых ишьақәнарӷәӷәоит Абиблиаҿы иеизгоу ашәҟәықәа, иеиуеиӡшым ауаа иеиуеиӡшым аамҭақәа рзы ирҩыз, Анцәа иӡсы шырхоу.

(Исаиа 40:28-31)

101. "Цәгьарагьы ҟалом адгьыл аҿы"

Иҳақәитыу Исаиа изцәыригеит адгьыл аҿы уаҳа ацәгьареи агәаҟреи аныҟамлаша аамҭа ааираны ишыҟоу, избан акәзар ашеиҭан уи дҿаҳәахоит. Ари ҟалараны иҟоуп Иисус Христос, Анцәа Иӡа, Аныҳәарҭа, даҽеакала иаҳҳәозар — Иара бзиа дызбоны дхазҵоз насгьы имаҵ зуаз — има адгьыл ахь аҩынтә акәны данаауа. Агьырҭ, аҿыхреи ахаҵареи мап рцәызкыз, ашеиҭан ицны џьаҳаным наӡаӡатәи агәаҟра иазцоит.

Исаиа ишәҟәаҿы иаабоит Христос Аныҳәарҭа ҳәа дзышьҭоу иеиқәирхаз ауаатәыҩса зегь има адгьыл аҿы зықьнашықәса аҳра аниуа аамҭа ссирӡа атәы. "Усҟан абга асыс иацынхоит, абарсгьы аӡыс иацышьҭалоит; аҳәыси алым ӡшқеи ирчахуеи еицыҟалоит, ахәыҷгьы урҭ ныҟәигалоит. Ажәи амшәҳәари еицхәлоит, урҭ рӡацәагьы џьара иеициоит; алымгьы, ацә еиӡш, аҭәа афалоит. Аӡшқагьы амаҭ аҭра дықәхәмарлоит иагьазнирхашт уи инапқәа амаҭаӡшь аҭра."

Усҟан ацәгьеи аӡхастеи рзеибаулом, избан акәзар амшын аӡқәа ишдырҭәуа еиӡш, адгьылгьы Иҳақәитыу имҩақәҵарала иҭәуеит.

(Исаиа 11:6-9)

102. Аӡааимбар Иеремиа

Аҧааимбар Иеремиа даакәымтцзакәа Анцәа шаҳатра изиуан, Израилтәи ажәлар насыҧдеи иареи акыр игәаҟуан.

Зны уи Тофети Иерусалими аҟалақьқәа рҿы инхоз ауаа ҕәҕәала ирықәҧиеит атәым идол-нцәақәа рымтцаныҳәареи урт арыцҳахә рытареи. Иеремиа урт ирызкны аҟалақь Тофет аҟны аҧааимбаражәа иҳәеит. Ашьтахь уи Иерусалим даан Анцәа иҩны ашта агәта дгылань уа иҟаз ажәлар зегьы абас реиҳәеит: “Иҳақәитыу, Израилаа ры-Нцәа, Саваоф уи иҳәоит: ‘Абар, Сара абри аҟалақьи уи акытақәеи ирзысҳәаахьоу арыцҳара рызназгоит, избан акәзар урт уаа цәгьақәоуп насгьы Сара сажәақәа иырххәыцуам’.”

Аҧшьаҩы аныҳәартаҿы ари аҧааимбаражәа аниаҳа, дгәааны, Иеремиа дисын, дҿаҳәаны акдхса дтеиртәеит. Адырҩаены уи дтижьын, Иеремиа дырҩагь Израилтәи аҟалақьқәеи ажәлар зегьи Иҳақәитыу изыразым аҧшьаҩы иҩни рҧеиҧш заа иҳәеит.

Ашьтахь Иеремиа абарт ажәақәа рыла Анцәа иҳы изынеирхеит: “Уара ушҟа сҳьаургьежьуан сара, Иҳақәитыу, — саргьы уара суышьталеит; Уара сара сатцкьыс уҕәҕәоуп — уагьсиааит; сара сакәзар, есены сдырҧхашьоит, насгьы зегьы сара исхыччоит. Избан акәзар ацәажәара сшалагалакьтцәҟьа, — амчымхареи аимтцәареи ҳәа сыҳәҳәоит, Иҳақәитыу иажәа сыхьӡ арцәгьоит ччархәысгьы самоуп есымшааира.

“Иагьтаскит сара сгәы уаҳа Иара дыргәалысыршәарым, Иара ихьӡалагьы уаҳа сцәажәаларым ҳәа. Аха сгәаҿы сыбаҩқәа иртакыу амца цымцым иеиҧшын, сагькарахеит сара уи шааныскылоз, аха иагьсылымшеит.”

Ирацәаҩын аҧааимбар гәраз ишьтазааҩцәа, аха Анцәа ианагь уи игәы ирҕәҕәон. Убри аҟынтә Иеремиа иҳәеит: “Аха Иҳақәитыу еибашьҩы ҕәҕәак иеиҧш сара дсыцыуп; убри аҟынтә сышьтазааҩцәа шьацәхнызлоит иагьиааиуам, иҕәҕәангьы ахьымӡҕ ргашт, избан акәзар хшыҩда иныҟәон... Амчқәа Ирықәитыу! Уара атцабырг дҧыушәоит, иагьыубоит ирҳәарахи игәи... Иҳақәитыу ашәа изышәҳәала, дшәырехәала Иҳақәитыу, избан акәзар уи арыцҳа иҧсы ацәгьауцәа ирцәихьчоит.”

(Иеремиа 19:13-15; 20:1-13)

103. Варух Иеремиа иҧааимбаражәақәа анитцоит

Зны Иҳақәиҭыу Иеремиа иеиҳәеит: “Ашәҟәы аилаҳәара аашьҭыхны Сара Израили ажәларқәа зегьи ирызкны иуасҳәаз ажәақәа зегьы анҵа… Иҟалап Иуда иҩны (даҽакала Израилтәи ажәлар) аҟынӡа Сара урҭ ирзызыураны иҟоу арыцҳаракәа зегьы рызбахә неир, урҭ рахьтә дарбанзаалакь дызқәыу амҩа цәгьаҟынтә дхьаҵны, Сара урҭ рымцхәареи рыгәнаҳаи ранасыжьразы.”

Иеремиа Варух захьӡыз аӡәы дааиҧхьан диҳәеит, Иҳақәиҭыу иара ила иихәараны иҟоу ажәақәа зегьы аниҵаразы. Варух зегьы ашәҟәы аилаҳәара иананиҵа, Иеремиа уи Анцәа иныҳәарҭахь ддәықәиҵеит, “Нас уца сара сҿала иуасҳәаз, Иҳақәиҭыу иажәақәа уара аилаҳәара ианыуҵаз убжьы ҭганы Иҳақәиҭыу иҩнаҿы ачгара ианамшыу уаҧхь, иара убасгьы Ауриацәа зегьы, рықалақьқәа рҟынтә иаақәаз, урзаҧхь ҳәа иаҳәаны. Иҟалап урҭ рахьтә дарбанзаалакь аныҳәара ҭынч Иҳақәиҭыу иҿаҧхьа иҳәаны дызқәыу амҩа цәгьа дацәхьаҵыр, избан акәзар Иҳақәиҭыу ари ажәлар ирылеиҳәаз аҧсахеибакреи агәыҧжәареи даара идыуыуп.”

Варух Иеремиа дҵас иитаз зегьы неигӡеит.

(Иеремиа 36:1-8)

104. Аҳ Иоаким аҧааимбаражәа зныз аилаҳәара ибылуеит

Варух Анцәа иҩнаҿы аилаҳәара ианыз аҧааимбар Иеремиа иажәақәа данрыҧхьа, Уриатәылантәи аҭауадцәа аапкын, иаразнак раҳ Иоаким адырра ирҭеит. Аҳ уи аилаҳәара ааганы иҿаҧхьа иаҧхьарц рыдиҵеит. Уи аамҭазы уи аӡынтәи аҳҭынраҿы дыҟан азы, иаҧхьа амца еиқәын. Уи аилаҳәара изаарган иаҧхьо рҿаархеит: уи изыҧхьахьаз ахәҭақәа зныз цьаҟәала иҧҟаны амца иалеиршәуан. Абасала, аилаҳәара шынеибакыу мцала иқәхын.

Аҳ Иоакими иматҵыуцәеи ираҳаз аҧааимбаражәа иацәымшәеит. Урҭ Анцәа иажәақәа, Иҳақәиҭыу иҳәатәы ахыҧаразы, Иеремиа иҧааимбаражәала Израилаа иаарласны Вавилонтәи аҳ тҟәацәас инапы ишамҟәыҵашәо харымҵеит. Аҳ аҩра иазҟазоу Варухи Иеремиеи ркырц рыдиҵеит, аха Иҳақәиҭыу урҭ рышьҭазааҩцәа ирцәиҵәахит.

Ҧыҭк анҵы ашьҭахь, Иҳақәиҭыу Иеремиа иеиҳәеит: “Аилаҳәара аашьҭыхны раҧхьатәи аилаҳәара ианыз ажәақәа зегьы Иоаким ауриацәа раҳ ииблыз анҵа.” Ашьҭахь Иеремиа аҳи уи иҩнреи, аҳ ииуыз ацәгьара — аҳәатә-хамҵареи Анцәа иажәақәа рдырра ахамҵареи рзы, рыхәҭа иақәымыршәақәа ишнымхо иазкны аҧааимбаражәа иҳәеит.

Иеремиа Варух деиҭеиӡхьан иқәхыз аилахәара ажәақәа еиҭашьақәиргылт.

(Иеремиа 36:14-32)

105. Израилаа Вавилонаа ткәацәас ирымоуп

Иҳақәиҭыу аӡааимбар Иеремиа ила заа ишиҳәаз еиӡш иагыҟалеит: Израилаа Вавилонаа рыруаа тҟәацәас иргеит. Урҭ рықәнага иақәыршәан, Анцәа иҿаӡхьа рыгәнаҳақәа иахьырхьымхәыз насгьы ацәгьауреи агәнаҳақәа рыуреи аидолқәа рымҵаныҳәарареи иахьрыҟәымҵыз аҟынтә, ақәыӡҿерақәеи агәҿ анҵарақәеи рацәаны ишрымазгьы.

Вавилонтәи ар ақалаҿь Иерусалим аҭӡамцқәа дырбган инхоз рыөнқәеи аҳ ихани рыблит. Израилтәи аҳ Седекиа баҳча-мөала аӡа иҿеицәигарц ақәикит, аха уи дыркын, илақәа ҭыхны, ашьамҭлаҳәақәа ишьаҵаны Вавилонҟа дыргеит. Уи иӡацәеи Уриатәылатәи абеиақәа зегьи ршьит. Ақалаҿь аҿы иаанхаз ажәлар зегьы Вавилонҟа иахган.

Абри арыцҳара аӡхьа аӡааимбар Иеремиа аҳ Седекиа идҵарала абахҭа дҭакын. Аха аибашьра аамҭазы Вавилонтәи аҳ, Иеремиа иӡбахә иаҳаны, ихылаӡшөы еиҳабы Навузардан дҵас ииҭеит аӡааимбар, цәгьара изымуыкәа, абахҭа дҭижьразы.

Навузардан Иеремиа ишҟа дааиӡхьан абас иеиҳәеит: "Иуықәиҭыу уы-Нцәа абри аҭыӡ арыцҳара азааигеит; уи ииҳәаз ҟеиҵеит, избан акәзар шәара Иҳақәиҭыу иҿаӡхьа арыцҳара жәуит Уи ибжьгьы шәазызӡырөуамызт — абри аҟынтә абри зегьы шәзыҟалеит. Нас абар, сара иахьа унапы иамӡоу азанцьыр умӡысхуеит; уара иыугәарӡханы Вавилонҟа усыццозар, уаала, сагьыухылаӡшуеит уара. Иыуҭахымзар Вавилонҟа сыццара, уҟаз. Абар, адгьыл зегьы уаӡхьа ишьҭоуп; иахьыугәаӡхо насгьы иахьыуҭахыу уца." Навузардан аӡааимбар аҳамҭа иҭаны доуижьит.

Абас Иҳақәиҭыу Ишаҳаҭөы иаша Анцәа иҳәатәы змаҳауаз ижәлар рлахьынҵа хьаас измаз диеиҷаҳауан игәгьы изыбылуан.

(Иеремиа 39:1-12; 40:1-5)

106. Даниили уи иөызцәа х-өыки

Иерусалимаа ткәацәас изгаз, Вавилонтәи аҳ Навуходоносор зны ирхәақәоу (даҿакала иаххәозар, аҳҭынра амаҵыуцәа) рхылаӡшөы дҵас ииҭеит Израилтәи атҟәацәа рахьынтә арӡарцәа ҿарацәа аҳи аҭауадцәеи ирыжәлантәыз, агра

змамыз, иҧшʒаз, аҵара-дырраҿы иеилгаз насгьы аҳ иқаруасқәа рҿы амаҵыура зылшаша алырхырц. Адҵа анынарыгʒа ашьҭахь, аҳ арҧарцәа есымшааира аҳ иеишәаҟынтә акрыфареи иара ихаҭа иижәуаз аҩы ажәреи рзаҧиҵәеит. Иара убас уи дҵас ириҭеит урҭ аҵарадырраҟәеи абызшәақәеи ддырҵаларц насгьы хы-шықәса ираазаларц.

Израилаа рқәыҧшцәа рыбжьара Даниили Ананиеи Мисаили Азариеи згәы Анцәа ибзиабареи Иара ихаҵареи ҭаҵәахыз ыҟан. Даниил аҳ иеишәаҟынтә акрыфареи аҳ иҩы ажәралеи иҽеимыргәымхарц ақәикит. Убри аҟынтә уи ирхәақәоу реиҳабы диҳәеит иареи иҩызцәа х-ҩыки рзы чысхәыы ауыҭраҭыхи аʒи рырҭаларц. Аиҳабы раҧхьа уи иҳәатәы анагʒара изымгәаҕьит, урҭ ирыгханы аҳ уи дизгәаар ҳәа дшәаны. Аха Даниил уи диҳәеит жәа-мш рыҩныҵҟа урҭ ауыҭраҭыхи аʒи рыҭо иҧишәарц. Жәа-мш рышьҭахь аҧшь-ҩык ахаҵара змаз иаҳагьы иҧшʒахеит цәала-жьылагьы иаҳа иҭәын егьырҭ аҳ ифатәхккәа рыла ичоз ақәыҧшцәа раҵкьыс.

Анцәа Даниили Ананиеи Мисаили Азариеи адырреи аҟәышреи риҭеит; Даниил иакәзар, Уи алаҧшҵашәарақәеи аҧхызқәеи реилкаара ҳамҭас ииҭеит.

Хы-шықәса рышьҭахь аҳ иалхыз Израилтәи ақәыҧшцәа зегьы изааргарц рыдиҵеит. Аҳ урҭ зегьы аʒәаʒәала данрацәажәа ашьҭахь, уи избит Даниили Ананиеи Мисаили Азариеи иреиҧшыз ҳәа аʒәгьы дшыҟамыз урҭ зегь рахьтә. Убри аҟынтә урҭ аҳ имаҵ аураз иаанижьит. Аҳ урҭ дызразҵаалакгьы жәа-цьара иҟәышыз аҭаккәа рыҧшаауан егьырҭ амаʒаныҟәгаҩцәеи иҟалаша здырқәои уи иаҳраҿы иҟаз зегь рааста.

(Даниил 1:3-20)

107. Ахьтәы баҟеи х-ҩык афырхацәеи

Вавилонтәи аҳ Навуходоносор дҵас иҟеиҵеит ахьтәы баҟа зыҳаракыра хынҩажәа ра ыҟоуи зыҭбаара ф-рак ыҟоуи ҭарҭәаны Деир адәаҿы идыргыларц. Ашьҭахь аҳ абас рылеиҳәеит: “Шәарҭ, ажәларқәеи ашьтрақәеи абызшәақәеи, ишәылаҳәоуп; абыкь абжьы ма ашәа зцырҳәо арҳәагақәа иарбанзаалакгьы рыбжьы шаашәаҳалакьҵәҟьа, ҿыцха шәыҽекажьны ахьтәы баҟа шәеихырхәа … Аха зыҽекамыжькәан ихмырхәо иара убри асааҭ азҵәҟьа мцала иршыу ауаҵьаҟ далажьхоит наҟ.”

Халдеиаа рахьтә шьоукы аҳ абас ацәгьа иарҳәеит: “Ауриа хацәа … Седрахи Мисахи Авденагои уара удԥа нарыгӡом, аҳ; унцәаҟәа рымаҵ руам, ухьтәы баҟагьы иеихырхәом.” Убасҟан Навуходоносор игәыԥсахы еибакын даапкны Седрахи Мисахи Авденагои ааргартә рыдиԥан иагьреиҳәеит: “…Шәара абаҟа шәамеихырхәар, иара убри асааҭ азԥәҟьа агәгәаҳәа иеиҟәыу ауаӷьаҟ-мца шәалажьхоит, нас Нцәас дарбаныу сара снапҟәа шәырцәызыхьчо?” Урҭ аҭакс аҳ абас иарҳәеит: “Ҳара змаԥ аауа ҳа-Нцәа ҳара ауаӷьаҟ амца-шыра ҳацәихьчартә еиԥш дыԥәԥԥәоуп, аҳ, уара унапы аҟынтәгьы ҳихьчоит Уи” ҳәа иарҳәеит. Уи дҟамларгьы, иыудыруазааит, аҳ, ҳара уара унцәаҟәа рымаԥ аауам, уара иуыргылаз абаҟагьы ҳаихырхәом.” Убасҟан Навуходоносор игәаԥсахы еибакын ир иреиуаз ахацәа ԥәԥәаӡаҟәа ирыдиԥеит ауаѻҳәатәы иазымӡырыѻуа ауриацәа ҿаҳәаны ауаӷьаҟ ашыра иаларыжьырц.

Аҳ идԥаҟәа мчын, насгьы ауаӷьаҟ даара ишын азы, амцабз арԥарцәа ауаӷьаҟ иалазыжьуаз ашьит. Ах-ѻык ауаӷьаҟ иаларыжьыз ракәзар, ишеидҿаҳәалаз иалаҳаит уи. Амца ибзианы данахәаԥш, Навуходоносор дшанхан ирласны дѻагылан иаамсҭцәа иреиҳәеит: “Х-ѻык ахацәа ракәзами ҳара иеидҿаҳәаланы амца иалаҳажьыз? Абар, сара избоит иеидҿаҳәалам амца агәҭа иныҟәо ԥшь-ѻык ахацәа, кьыс рымаӡамкәа; аԥшьбатәи иакәзар, иԥшра Анцәа Иԥа иеиԥшуп.”

Аҳ ауаӷьаҟ аҿышәҭа днагылан, “Седрах, Мисах, Авденаго, Зегь-ирхакыу Анцәа итәҟәа! Шәалԥны шәааскьа!” ҳәа рызҿиҭит. Иагьалԥит урҭ амцабз. Амца урҭ рцәеижь мчы азаламызт; урҭ рхахәы блымызт, рышәԥатәҟәагьы кьыс рымамызт, уимоу абылфѻыгьы рхылԥуамызт урҭ. Убасҟан Навуходоносор ус иҳәеит: “Дныҳәоуп Седрахи Мисахи Авденагои ры-Нцәа… Шаҟа иҳаракыузеи Уи ихьӡ-иԥша насгьы ишԥадыуӡӡоу Уи иӷьашьатәҟәа! Иара Иԥсхара — наӡаӡатәи ԥсҳароуп, Иара импыԥакыр — ашьҭраҟәа ирышьҭроуп.” Иагьҳареикит аҳ Седрахи Мисахи Авденагои Вавилонтәи аҳәынҭҟарраҿы.

(Даниил 3-тәи ахы)

108. Даниил иеилкаам ажәаҟәа рԥакы реилиркаауеит

Навуходоносор ишьҭахь уи иԥа Валтасар дҟалеит Вавилон аҳыс. Зны уи зыҟь-ѻык иуаа беиаҟәа рзы ачара иуит. Абри азы уи имаԥыуцәа дԥас ириҭеит иаб Иерусалимтәи аныҳәарҭа иҭигаз ахьи араӡни ирылхыз арыжәга маҭәахәҟәа

ааргаразы. Иерусалим Анцәа иҩны иҧшьоу атыҧ аҟынтә иаагаз арыжәга матәахәқәа анаарга, аҳи уи иуаа беиақәеи урҭ рыҳәсеи урҭ рыла аҩыжәра иадагеит, урҭ рыхьтәи рыраӡынтәи рыбҩатәи реихатәи рымҿтәи рхаҳәтәи анцәақәа аҵьшьара рыҭо.

Аха иаалырҟьаны аҳ итәцә-бааш аҿы, ачара ахьыҟаз, ауаҩытәҩыса имахәҿа аацәырҵын ацәымаа аҧхьа атӡамц аҿы аҩра иалагеит. Аҳ ари аниба, дшәан ихаҿы аҽеаҧсахит. Уи иаразнак имч илӡаан ишьамхқәа аҟәара-ҟәараҳәа иеисуа иалагеит. Аҳ ибжьы ҭганы дхәаан, иҩыз аилыргаразы Вавилонтәи аҟәышцәа ааргарц рыдиҵеит. Уи иеилкаам ажәақәа рҵакы еилзырго иаҳраҿы амчра змоу ахҧатәи хаҿыс иҟаҵара дақәиргәыҕит. Аха Вавилонтәи аҟәышцәа рахьтә аӡәгьы иҩыз ажәақәа рҵакы изеилмыргеит.

Аҳкәажә ари лаҳан ачара ахьыҟаз атыҧ аҿы днеин аҳ Даниил иӡбахә иалҳәеит, уи Анцәа Иҧсыцқьа шихоу, анапхгара шилшо, ахшыҩ шимоу, аҧхыӡқәа шеилирго, насгьы ацыуфарақәеи аҿаҳәарақәеи реилкаара шилшо атәгьы ацҵаны. Убасҟан Даниил даарган иеилкаам ажәақәа рҵакы аилыргаразы диҳәеит.

Даниил Валтасар иеиҳәеит, Анцәа уи ихамаҧагьаразы, иҧшьоу арыжәга матәахәқәа рыла аҩы ыжәуа, амц-нцәақәа ахьҳараикуа азгьы игәаҧсахы шеибакуа. Ашьҭахь уи иҳәеит атӡамц аҿы ҧшь-ажәак шану: “Мене, Текел, Унарсин”. Даниил урҭ ажәақәа ирыҵаркуазгьы иҳәеит. “Мене” иаанагон Анцәа Валтасар иаҳра ықәыхны уи аҵыхәа шҧиҵәаз. “Текел” иаанагон Валтасар акапангала дшыкапаныз насгьы даара дласны дшырбаз. Аҵыхәтәантәи ажәа иаанагоз иаҳра шаны Амидианцәеи Аҵьамцәеи рнапаҵаҟа ишыҟоу ауп.

Убри аухаҵәҟьа аҳтынра атӡамц аҿы ианыз ажәақәа рыла Анцәа зааиҳәаз наӡеит: Валтасар дшьын, иаҳрагьы Мидиантәи аҳ Дарии итәхеит.

(Даниил 5:1-31)

109. Даниил Анцәа диҳәоит

Валтасар ишьҭахь аҳра зтәхаз Дариигьы иҧагьаз насгьы амц-нцәақәа ирымҵаныҳәоз уаҩын. Аха уи Даниил иҟәышреи иҧсы адыуреи рзы даараӡа бзиа дибеит. Уи иара ҭауадс дҟеиҵан аҳтынра зегьы ныҟәгаҩыс иқәыргылара иҭахын. Ирацәаҩны аҭауадцәеи ҭауади-аамсҭеи ирыжәлантәызи Даниил иҵашьыцуан аҳ уи дизгәаартә аҟаҵарагьы иашьҭан. Аха ҽыҵгас ҳәа акгьы рзыҧшаауамызт.

Ацыхәтәан зны урҭ ҩыстаарак рхәыцит Даниил аҳ иҿаҧхьа гәыбӡан иоуртә еиҧш. Урҭ ирдыруан Даниил лассы-лассы и-Нцәа дышиҳәоз. Убри аҟынтә аҳ азакәан ҿыц аҧицаразы иҳәеит: уи азакәан излаҳәоз ала ҩажәижәаба мшы аӡәымзар аӡәы дынцәаз дуаҩыз диҳәар ҟаломызт аказы, аҳ Дарии ида. Ари азакәан аилагара аҟәызкыз алымҟәа рыжра дҭажьхон.

Аҳ издыруамызт ииашатцәҟьаны ари аҳәара змааназ, убри аҟынтә ауысҧҟа инапы аҟәтцара даҟәшаҳаҭхеит.

Даниил ари азакәан ҿыц аӡбахә иаҳаит, аха Иҳаҟәитыу иныҳәара даҟәымтцит уеизгьы. Уи ҟазшьас иман мышк хынтә дшьамхнышгыланы иуадаҿы аныҳәара. Ауада аҧенцьерҟәа, уи аилаҳарааҷа, Анцәа ихьӡ аныҳәартаҿы иахьцәыртцуаз иҟалаҟь гәакьа Иерусалим ашҟа иаатуан. Аныҳәарала Даниил ҧсыла дыҭәуан иагьиоуан ажьжьареи аныҳәаҧхьыӡи.

Даниил дызцәымӡыз ауаа бааҧсҟәа изкылыҧшын дышныҳәоз насгьы Анцәа арыцҳахә азы дышиҳәоз гәартеит. Убасҟан арҭ иаразнак аҳ иҿы ицәгьы рҳәарц аҟәыркит.

(Даниил 6:1-11)

110. Даниил алымҟәа рыжраҿы

Даниил дызцәымӡыз аҳ Дарии иҿы иаан иарҳәеит Даниил аҳ дшихамӡгыло, уи инапы зҟәитцаз ауысҧҟа хьаас иҟамтцакәа, мышкы хынтә ихатә ныҳәараҟәа шымҩаҧиго. Аҳ ари аниаҳа, даараӡа илахь еиҟәлеит иагьаҟәикит Даниил иҿыхра. Аха урҭ ауаа ирҳәеит закәанла, иарбан уысҧҟазаалакгьы аҳ инапы зҟәитцаз аҧсахра шыҟамло. Убасҟан аҳ дтцас иритеит Даниил алымҟәа рыжра дҭарыжьразы. Аха уи идыруан Даниил и-Нцәа дшы-Нцәа дыууыз, убри аҟынтә уи иҳәеит: "Уара сахрада зыматц уыуа у-Нцәа уҿихуеит!" ҳәа. Ашьтахь аҳ иаҳтынрахьы дхынҳәны даан, уаххьа ымфаӡакәа, дышьталеит, аха аухантәарак дзыцәомызт. Ашарҧазы аҳ дыццакны алымҟәа рыжрахь ддәыҟәлеит; уи даназааигәааха ибжьы ӡьатцәы-ӡьатцәуа Даниил изҿитит: "Даниил, Анцәа Бза итәы! Уара ҧсахрада зыматц уыуа у-Нцәа уизеиҟәырхозма уара?" Даниил уи иатеикит: "Сара сы-Нцәа Иара Имаалыҟь дысзааишьтын алымҟәа рҿырҟьара ишәаҳан, урҭ сара исыламкьысит, избан акәзар Иара иҿаҧхьа сыцҟьоуп сара, иара уаргьы сара цәгьара узызымуит, саҳ."

Дарии даараӡа дгәырӡьеит Даниил иҧсы ахьтаз аҟынтә, адтцагьы ритеит уи ажра дтыргаразы. Уи дантырга, игәартеит алымҟәа уи цәгьара шизырымуыз.

Абри иҟалаз ашьҭахь аҳ Дарии ашәҟәы иҩын иаҳра ахьынӡа-наӡааӡоз зехьынџьара идәықәиҵеит. Абри ашәҟәы аҿы уи ажәларқәа зегьы дҵас ириҭеит Даниил и-Нцәа ҳаҭыр иқәырҵаларц, избан акәзар Иара иоуп Анцәа Бзас иҟоу, Иара имҟәыҵакыу ҳәаадоуп насгьы нҵәара ақәӡам. “Уи ихәышәтәуеит иагьҿихуеит, ажәҩани адгьыли рҿы аџьашьатәқәеи адыргақәеи ирҿиоит: Уи Даниил алымқәа рымч дацәихьчеит!”

Зегь-Зылшо Иҳақәиҭыу Даниил еиҧш Иара гәыкала бзиа дбаны, ииашаҵәҟьаны Уи аҵыхәтәанӡа имеижьо зегьы аӡәаӡәала ицхыраара ссир рзылеишьҭуеит.

(Даниил 6:12-28)

111. Аҧааимбар Иона

Зны Иҳақәиҭыу аҧааимбар Иона иеиҳәеит: “Угыл, ақалақь дыу Ниневиа ашҟа уцаны уҧааимбаржәаҳәала, избан акәзар уи ацәгьарақәа са сҟынӡа иааӡеит” ҳәа. Иона Анцәа изызырыҩра игәы амыҳәо, Иҳақәиҭыу иҿаҧшылара дацәыбналаны ақалақь Фарсис ашҟа дыбналарц иӡбеит. Уи Иоппиа данынаӡа, Фарсисҟа зхы хаз аҕба ибан, амҩа ахә шәаны уи дҭалеит.

Аха Иҳақәиҭыу аҧша-цәгьа ирҵысын, амшын аҿы афарҭын бааҧс ҟалеит, аҕбагьы ак аагымхеит иҧыхха ицарц. Амшын-уаа шәаны доусыу рынцәақәа рыхқәа рыздырхо иалагеит, насгьы, аҕба дырласкәантрарц, реидарақәа амшын иҭарыжьуа иалагеит. Иона иакәзар, аҕба ҵаҟаӡатәи ахәҭаҿы дылбааны, дкаххаа дыцәан. Урҭ ауаа иеилыркаахьан Иона Иҳақәиҭыу иҿаҧшылара дшацәыбнало. Абри аҟынтә аҕба-ныҟәцаҩ уи днаидгылан, “Узыцәоузеи уара? Угыланы уы-Нцәа уиҧхьа” ҳәа иеиҳәеит. Убасҟан Иона урҭ ус реиҳәеит: “Саашьҭыхны сара амшын салашәыжь, амшынгьы аеарҭынчуеит шәара шәзы, избан акәзар издыруеит сара исыхҟьаны ишышәзыҟалаз ари афарҭын ҕәҕәа.” Иона амшын даларыжьын, иаргьы иаразнак иааиқәтәеит. Убасҟан аҕба иҭаз Иара изы акәырбан ҭины аҿаҭахьа ҟарҵеит. Анцәа иакәзар, ҧсыӡ дыук аҧааимбар Иона дылбаанадарц адҵа аиҭеит. Иара хаха-хымш, аҧсыӡ амгәа дҭанаҵы, даақәымҵӡакәа Иҳақәиҭыу Анцәа иҳәара даҿын. Убасҟан Иҳақәиҭыу аҧсыӡ иадиҵеит Иона абаррахь дыҭнарҩырц.

Иҳақәиҭыу дырҩагь аҧааимбар Иона иеиҳәеит: “Угыл, ақалақь дыу Ниневиа ашҟа уцаны изызуасҳәаҳьоу азы уа уҧааимбаражәаҳәала” ҳәа. Уажәазы Иона Иҳақәиҭыу иҳәатәы дахымҧакәа, ақалақь Ниневиа ашҟа дцеит. Уа даннеи, амҩадыуқәа рҿы ауаз иҳәон абас: “Даеа ҩынҩажәа-мшы роуп — ашьҭахь

Ниневиа еилахауеит!” Ниневиатәи ах ари иахан, итәартахьтә дылбааны ах ишәтцатәқәа ишәххәаны ашәы иеылеихәан, адтца ҟеитцеит ауаа зегьы, арахәтцәҟьагьы ашәы рышәхарҧаны ичго, гәык-ҧсык ала Анцәа иахь рыбжьы рганы, рыгәнахарақәеи рымфахҟьарақәеи рыцәгьахәыцрақәеи ижьагоу амфақәеи рҟынтә иҿыххаразы ихәарц. Ақалақь уаа зегьы Анцәеи Уи иҧааимбари хартцеит.

Ихақәитыу ибеит Ниневиаа руыс цәгьақәа ишырҟәатцыз, убри аҟынтә ирыцхаишьан ирзыҟалараны иҟаз иқәызхышаз арыцхараҟынтәи ихьчеит.

Ихақәитыу Анцәа-қьиа агәнаха змақәоу рнырттцәара дашьтам, аха итахын ауаа зегьы рыхқәа Иара изырханы, рыгәнахақәа ирыхьхәны, убри алагьы аҿыхра дырхарц.

(Иона 1-4)

112. Мессиа иааразы аҧааимбаражәақәа

Ари ашәҟәы алагамтаҿы иеитахәоуп Анцәа Иара Ихата иҧшра-исахьа еиҧшны ауафы дширҿиаз. Анцәа итахын ауафгьы Иара иеиҧш дыбзиабафны, диашаныҟәгафны, дыгәнахаданы дыҟазаарц. Аха раҧхьатәи ауаа, Адами Евеи, агәнаха аҿаҧхьа рыеырызнымкылеит. Урт раҧхьатәи рҧа Каин иашьа Авел дишьит. Иаарласынгьы адгьыл гәнаха рацәала итәын, Ихақәитыу абас ихәеит: “Зегьы ацәыркит, инеиба-неиҧшны рхы хәартас иҟарымтцеит; бзиара хәа ак ҟазтцо азәгьы дыҟам.” Аха агәнаха аҧсас иҟоу наунагзатәи атахара ауми?!

Ихақәитыу Анцәа адгьыл аҿы жәларык алихит, Иара, Анцәа иаша, ихатцара тцәахны Иара иҧҟарақәа рыла инхаларц. Урт Израилаа рҧацәа ракәын. Анцәа Иара иҧааимбарцәа рыла лассы-лассы израилтәи ажәлар иреихәон адыунеи Аҿыхфы — Мессиа Иҧшьоу, бырзен бызшәала ‘Христос’ захьзыу, — даараны дшыҟоу. Абас, иаххәап, аҧааимбар Исаиа, Иисус Христос диаанза быжь-шәы шықәса раҧхьа, иҟалаша заа ибаны абас ихәон: “Асаби дхазиит азы; Аҧа дхатоуп харт — ахратәра Иара ижәфахырқәа рҿы иҟоуп, иагьихьзыртцоит Уи ахьз: Уамашәа Иҟоу, Абжьагафы, Иҕәҕәоу Анцәа,Назаз атәи Аб, Атынчра Атауад.”

Аҧааимбар Михеи иакәзар, Мессиа диираны дахьыҟазтцәҟьагьы заа ихәеит: “Уаргьы, Вифлеем-Ефрафа, ухәычыуп уара Иудатәиыу зықь-фык рыгәта! Аха уара дыухылтцуеит Сара Сзы Израил Зегь-зымпытцакыу иакәны иҟаларaны иҟоу, зхылтцшьтрагьы ахы инаркны назазатәи амшқәа рахьтә иааауа.”

Аҧааимбар Исаиа ишәҟәы а-фынфажәи-жәаахатәи ахаҿы хара иеилахкааyеит Мессиа иаара хықәкы хадас иамоу: агәнахарақәа дрыхганы ауафытәфыса Анцәа

иахь дхьарҧшны, ауаа зегь ҿихырц, ихаҭа урҭ рыгәнаҳаракәа рзы аҧсра идкыланы. “Иара игеит ҳара ҳаҧсыҽеракәа, ҳчымазаракәагьы идикылт; аха ҳара ҳгәы иаанагон Уи даҵархахоит, лахь иҭахоит ма Анцәа ила длаҟәхоит ҳәа. Уи ҳара ҳагәнаҳаракәа рзы ахәракәа инҵан, ҳара ҳзакәандаракәа рызгьы дыдыргәаҟит; ҳара ҳдыунеи акәнагаа Иара иҿы иҟалеит, Иара ихәракәа рылагьы ҳара ҳаикәхеит. Ҳара зегьы ауасакәа реиҧш ҳҟьаланы ҳаҟан, ҳагьымҩахҟьеит доусыу ҳамҩакәа рҟынтә; Иҳакәиҭыугьы ҳара ҳагәнаҳаракәа зегьы Иара икәиҵеит. Уи дыдыргәаҟуан, аха хатәгәаҧхарала дгәаҟуан, иҿгьы еихихуамызт; ауаса еиҧш днаргон Уи ишьразы, асыс зырҟәыдуа иҿаҧхьа шыҿнамҭуа еиҧш, иаргьы иҿы еихихуамызт.”

Иагьыҟалеит зегь абас! Избан акәзар, Анцәа иажәа агәнаҳа амам. Абарҭ аҧааимбаражәакәа зегьы Иисус Христос адгьыл ахь иаарала иназеит. Ари ашәҟәы наҳагӡоит Иисус ииреи Уи иҧсҭазаареи иҵареи Иара иҧсреи аҧсцәа рахьтә игылареи реиҭаҳәарала.

(Аҧсалом 13 [14]:3 Исаиа 9:6, 53 ахы; Михеи 5:2)

113. Ауасиаҭ Ҿыц

Алагалажәаҿы ишаҳҳәаахьоу еиҧш, Абиблиа шоит Иажәӡахьоу Ауасиаҭи Иҿыцыу Ауасиаҭи рыла. Иажәӡахьоу Ауасиаҭ Абиблиа зегь аҟынтә х-ҧшьбарак ааннакылоит; уи ҩыуп Иисус Христос диаанӡа. Иҿыцыу Ауасиаҭ, Абибиа зегь аҟынтә ҧшьбарак аанызкыло ҩыуп Иисус Христос дании ашьҭахь. Ауасиаҭ Ҿыц аҿы иеиҭаҳәоуп иаҳарак Иисус Христос, адыунеи Аҿыхҩы, иҧсҭазаареи иҵареи.

114. Захариеи Амаалыҟьи ауахәамаҿы

Ауасиаҭ Ҿыц аҿы иеиҭаҳәоу аҳҭыскәа аналага, даҽакала иаҳҳәозар, ҩ-нызқь шықәсаҟҭа раҧхьа, ауриа жәлар рыҧсҭазаашьа цәгьан. Урҭ шәышықәсала рхатә аҳ дрымамызт. Еибашьрала изгаз Ассириаа, вавилонаа, абырзенцәа уҳәа, иара убас аҵыхәтәан римаа ирымпыҵакны иҟан. Анцәа, ажәытә аамҭаны еиҧш, ажәлар иҧааимбарцәа рыла рацәаажәара даҟәыҵит. Урҭ рахьтә аҵыхәтәантәи, Малахиа, Иисус диаанӡа, а-хәбатәи ашәышықәсаҿы дынхон.

Абасала, ажәлар аҧсҭазаара цәгьа рыманы, изықәдыргәыӷхьаз Мессиа, рымтәи ауыӷә иацәгьаны ауаа рыгәқәа Анцәа иахь ихьазырҧшышаз иаара иазыҧшын.

Аха Мессиа, Иисус Христос, дцәыртцаанӡа, Анцәа ажәлар Иара иааразы иазыҟеитцо далагеит Иоанн захьӡыз арҧысба ила.

Иоанн иира зеиҧшҟамлац ала иҟалеит. Уи иаб Захариа дыҧшьаҩын. Уи иҧҳәыс Елисавета диманы Иудеиа ашьхақәа рҿы дынхон. Урҭ ииашаныҟәгаҩцәан Анцәа иҧҟарақәагьы ак аанмыжькәа ирықәныҟәон. Урҭ шьҭа иажәхьан, аха хшара дрымамызт.

Зны Захариа Анцәа иҿаҧхьа аматҵ уа Иерусалимтәи аныҳәарҭаҿы арафы анхитцоз, насгьы ауаа рацәа аныҳәарҭа анҭытҵ арафы ахтцара аамҭазы ианныҳәоз, Захариа Амаалыҟь Габриил дизцәыртцит, Захариагьы даараӡа дшәеит. Амаалыҟь иакәзар, уи абас иеиҳәеит: “Умшәан Захариа, уара уматанеира наҩит, дагьлыхшоит уара уҧҳәыс Елисаветагьы аҧа, иагьихьӡыутцоит уи Иоанн; иагьыузыҟалашт уара агәырҕьа-ччара, ирацәаҩнгьы уи иира иеигәырҕьоит. Избан акәзар Иҳақәитҭыу иҿаҧхьа уи ихьӡ дыухоит; аҩи даҽа рыжәтәыки ижәуам, иан лымгәарҭаҿы дшыҟоугьы Аҧсы Цқьа ихалоит. Израилаа рҧацәа рахьтә ирацәаҩнгьы Иҳақәитҭыу Анцәа иахь ихьеирҧшуеит.”

Аха Захариа Амаалыҟь иажәақәа рыгәра имго, “Сара излаздыруеи уи? Избан акәзар, сара сажәхьеит, сыҧҳәысгьы лықәрахь днеихьеит” ҳәа иеиҳәеит уи аҭакс.

Амаалыҟь аҧшьаҩы Захариа игәрамгаразы диқәмақарын, “Абар, уара убжьы ургом, ацәажәарагьы алшара уоуам абри ҟалаанӡа, иара ахатәы аамҭазы иҟаларань иҟоу сажәақәа ахьхоумтцаз азы” иҳәеит.

Уи абжьарак ажәлар Захариа аныҳәарҭахьтә иҩнытцра иазыҧшын иагьцьаршьон уи аныҳәарҭа дахьыҩнахацәаз.

(Лука иҟынтә 1:5-25)

<u>115. Иоанн анаҭҩы иира</u>

Амаалыҟь Габриил заа ишиҳәахьазтцәҟьа инаӡеит. Шықәсыкгьы мтӡакәа Захариеи Елисаветеи ҧа дроуит. Урҭ даараӡа игәырҕьеит, дара рыуацәагьы рыцгәырҕьон. Уи ажәытә аамҭазы аҭаацәарақәа рҿы иахьа атцкьыс ахшара рацәа ыҟан. Аха Захариеи Елисаветеи реиҧш аӡәыр ахшара димамызтгьы, насыҧдара дыус иҧхьаӡан. Ахәычқәа аҭаацәа ма ауацәа рыхьӡқәа рыхьӡыртәуан.

Аа-мш рзы, Анцәа Израил закәанс ишырзаҧитцахьаз еиҧш, асаби иҧхашьара ахтцәаразы ианааи, ирҭахын Захариа ҳәа иаб хьӡыс имаз ихьӡыртцарц. Уи азы, “Мап, Иоанн ихьӡзааит” лҳәеит уи иан. Иагьларҳәеит уи: “Ари ахьӡ ихьӡны

бара быуацәа рҿы уаӡ дыҟам" ҳәа. Дыргала уи иаб иазҵаауан хьӡыс ихьӡитҵарц иитахыз азы. Ҕәыцәмаҟьак аадирган ианитцеит 'Иоанн ихьӡхоит' ҳәа. Зегьы иҵьаршьеит. Убри асаат азы иҿи ибзи еилгеит, Анцәа дныҳәо ацәажәарагьы далагеит. Рыкәша инхақәоз зегьы ашәара рыман; Уриатәыла ашьхара ахьынаӡо абри зегьы ажәабжьны ирҳәон. Изаҳақәоз зегьы ари ргәы иҭаркит иагьырҳәон: "Абри аҧшқа дзакәхарызеи?" ҳәа. Иҳақәитыу инапы аҧшқа ихӡан. Уи иаб Захариагьы Гҧсы Цқьала дтәын, дҧааимбаражәон абасгьы ҳәо: "Дыҧшьоуп Уриатәыла Иҳақәитыу Анцәа, ижәлар дахьыртааз насгьы иахьҿихыз азы; Иара итәы Давит иӡнраҿы иаҳзышьтихит ҳара аҿыхга тәыӡа, ахаангьы иҟаз Иара иҧааимбар цқьақәа рҿала ишҳаиҳәаз еиҧш. Уаргьы, асаби, Зегь-иреиҳау иҧааимбар ҳәа ухьӡхоит, избан акәзар, уара Иҳақәитыу уиаҧгылоуп Иара имӡақәа изуырхиаразы, Иара ижәлар иреилуыркаарц дара рыгәнаҳарақәа рзынажьрала аҿеыхра, ҳа-Нцәа игәшатара аҵауылара, ҳара хыхьынтә Амрагылара дызлаҳтааз ала, алашьцареи аҧсра ашәшьыреи иҵатәақәоу ирлашаразы, ҳара ҳшьапқәа атынчра амӡахь ирхаразы."

Иоанн арҧызба изкны имачӡоуп ианҵоу. Лука иҟынтә Ажәабжь Бзиаҿы ҳаҧхьоит абас мацара: "Аҧшқа иакәзар, изҳауан дагьыҕәҕәахон ҧсыла, ацәҳәыракәа рыҿгьы дыҟан, Израил ихы анцәырига амш аҿенынӡа.

(Лука иҟынтә 1:57-80)

116. Иисус иираз агәырҕьажәа

Ари агәнаҳа змоу адыунеи бжьыс ахь Анцәа Иара Иҧа Иисус Христос дааишьтит ауаатәыӡса агәнаҳаракәеи наунагӡатәи атахареи ирцәихьчарц. Иара имшира инаркны адгьыл аҿы аамта ҿыц ааит. Ҳара ҳашыкәсҧхьаӡараҵәҟьагьы Иисус Христос иира инаркны иалагоит.

Иисус Христос иира атоурых уамашәа иҟоуп. Нас шәазхәыци, Иара, Иисус, адыунеии аҧсабара зегьи Зшаз Иҧа, арахә рбоураҿы диираны дыҟан. Дыук мыртцыкәан, уи аҳәынтқарра аҳ Иара ишьра иӡбеит.

Аха ҳалагап аханытә. Израил аӡадахьтәи ақалақь хәычы Назарет аҿы дынхон зхы патыу ақәызтцоз ҧҳәызбак, Мариа лыхьӡны. Уи Иҳақәитыу бзиа дылбон, агәы цқьагьы лыман. Зны уи Иҳақәитыу иҟынтәи иаашьтыз Амаалыкь Гавриил длызцәыртцын, "Бгәырҕьала, лыҧха зоуз! Иҳақәитыу бара дбыцыуп; бныҳәоуп бара аҳәсақәа рыбжьара" ҳәа леиҳәеит. Мариа, Иара данылба, дныҵыккеит. Аха Амаалыкь илеиҳәеит уи: "Бымшәан, Мариа, избан акәзар бара Анцәа илыҧха

бырҳаит. Абар, бцәа ахшара далашәашт дагьбыхшоит Аԥа, хьӡысгьы ибҭоит Иара ‘Иисус’. Уи дҳаракхашт, Зегь-ирхакыу Иԥа хәагьы хьӡыс иоушт. Иҳақәиҭыу Анцәа Иара ииҭоит иаб Давиҭ иаҳра. Наӡаӡагьы Иаков иҩнарҭа ԥсҳара азиуышт, Иара Иԥсҳарагьы ҵыхәаԥҵәара аиоушам.”

Мариа усҟан хаҵа дымцацызт, аха Иосиф захьӡыз Анцәа дхазҵоз ауаҩы цқьак дизҳәаны дтәан. Уи Амаалықь диазҵааит, “Ари ҟалашьас иамоузеи, сара хаҵа дсыздыруамеи?” ҳәа. Амаалықь аҭакс абас леиҳәеит: “Аԥсы Цқьа бхалашт бара, Зегь-ирхакыу имчгьы бара быхнаҩашт; убри аҟынтә иираны иҟоу Ацқьагьы Анцәа Иԥа ихьӡхоит.”

Мариа лцәа ахшара дшалашәаз анеиликаа, Иосиф уи лыҩныҟа доуишьҭырц иӡбеит, аха Иҳақәиҭыу Имаалықь уи дизцәырҵын, “Давиҭаа рԥа, Иосиф! Уацәымшәан Мариа, уара уԥҳәыс, лыдкылара, избан акәзар ари лцәа иалашәаз Аԥсы Цқьа иҟынтә ауп. Длыхшоит уи Аԥа, хьӡысгьы иыуҭоит Иара ‘Иисус’, избан акәзар Уи Иара иуаа рыгәнаҳаракәа ирцәихьчоит.”

Иҳақәиҭыу иажәақәа акгьы мчыданы инхом, дагьлыхшеит Мариагьы иаарласны Асаби Иисус.

(Лука иҟынтә 1:26-35)

117. Иисус Христос Иира

Мариа лцәа лтәымкәа данықаз, Иосифи лареи амҩа харахь ацара рықәшәеит, избан акәзар акесар Август иҟынтә иҭыҵит адҵа адыунеи ахьынаӡа-ааӡо зегьы ажәлар ашәҟәы ианырҵаразы. Зегьы дара рықалақьқәа рахь, иахьрышьҭраз ақалақь ахь, ицар акәын. Иосиф аҳ Давиҭ иҩнарҭеи ишьҭреи деиуан. Давиҭ иқалақь Вифлеем акәын. Аҳ Давиҭ Иисус диаанӡа зықь шықәса раԥхьа Израил аҳыс дыҟан.

Абасала, Иосиф ддәықәлеит Вифлеемҟа, иара ишьҭраз Давиҭ иқалақь ахь, иҳәаны изтәаз иԥҳәыс Мариа диманы. Назареҭи Вифлееми шәи хынҩажәи-жәабаҟа км. рыбжьоуп. Уи аамҭазы адәыԥбақәеи амашьына ласқәеи ыҟамызт, убри аҟынтә ари еиԥш иҟаз амҩа акыр аамҭа уқәзар акәын. Назареҭ Израил аҩадахьтә, Галилеиа, ишьҭан; Вифлеем акәзар, аладахьы Иудеиаҿы иҟан. Галилеиеи Иудеиеи ианрыбжьысуаз, урҭ Самариагьы иахысыр акәын. Самариеи Иудеиеи — ишьхара ҭыԥқәаан.

Аҵыхәтәаны, Иосифи Марии Вифлеем ианнеи, асасааирҭаҿы урҭ рзы аҭыԥ ҟамлеит. Ашәҟәы аҽанҵаразы ирацәаҩны иаазҭгьы акәхарын усҟан Вифлеем.

Мариа лакәзар, лыхшараура аамҭа ааит. “...Дагьлыхшеит Уи Аҧхьахшаа Лҧа, акәырша иҭаны аҿыхәчаҭраҿы дышьҭалҵеит Иара” ҳәа ҳаҧхьоит Ажәабжь Бзиаҿы. Ари иаанагоит урҭ арахә боураҿы рҽааныркылеит ҳәа. Ажәытәӡатәи аҳәамҭа ишаҳәо ала, уи абоура аҳаҧаҿы иҟан. Урҭ аҭыҧқәа рҿы уажәгьы ахьшьцәа арҭ реиҧш иҟоу аҳаҧқәа уасаҭрас рхы иадырхәоит.

(Лука иҟынтә 2:1-7)

118. Амаалыҟьцәа Иисус Христос иира иазкны ахьшьцәа ирарҳәоит

Иисус диит атәыла хара Палестина — ари атәыла уажәрааӡа ари ашәҟәаҿы зызбахә ҳамаз Ханаан атәылоуп, аха Иисус Христос диит акыр шыҟәсҟәа анывжьыз Даниили егьырҭ аҧааимбарцәеи рышьҭахь — аҟалаҟь Вифлеем аҿы. Уи аамҭазы Вифлеем аҟалаҟь акәша-мыкәша аҳәырҭаҟәа ыҟан. Иисус Христос даниуаз ауыха, иҟан адәны иҧхьоз ахьшьцәа, арахә рзы уахынла аҷаҧшьацәа аанкыланы измаз. Ргәы-рҽанӡамкәан Иҳаҟәиҭыу Имаалыҟь раҧхьа даагылт, Иҳаҟәиҭыу иҳаракырагьы урҭ арлашеит; ашәара ҕәҕәагьы рхалт урҭ. Иагьреиҳәеит урҭ амаалыҟь: “Шәымшәан! Абар, ажәлар зегьы ирзыҟалараны иҟоу агәырҕьара дыу цҳаражәҳәара азызуеит, избанзар иахьа Давиҭ иҟалаҟь аҿы дшәызиит Аҿыхҩы — Уи Христос Иҳаҟәиҭыу иоуп; абар, шәара шәзы адыргагьы; шәара дыжәбашт Асаби акәырша дылаҳәаны аҿыхәчарҭаҿы дышьҭаны.” Иаразнак амаалыҟь иццәырҵит ҵҩа змамыз жәҩантә ар, Анцәа дзырҳаракуа иагьызҳәо: “Аҳаракыра изҳәазааит хыхь Анцәа, аҧсабараҿы иҟазааит аҭынчра, ауаа рҿы абзиагәаҧхара!”

Шәара ишыжәбо аиҧш, Анцәа Иисус Христос, адыунеи Аҿыхҩы, иираҙы ҭыҧс иалихыз аҳҭынрамызт — аҳаҧы акәын. Уи дышиз атәы раҧхьа изеиҳәарц иалихызгьы уаа беиамызт — ахьшьцәа ракәын. Насгьы ур ауаатәыҩса ҿызхыз иеихырхәарц зегь раҧхьаӡа акәны иааит.

(Лука иҟынтә 2:8-15)

119. Ахьшьцәа Иисус иҿы

Ҳара иаабар ҳалшоит, ахьшьцәа амаалыҟьцәа анырба, шаҟа ишәаз насгьы Иҳаҟәиҭыу Христос Аҿыхҩы иира иазкны ираҳәаз ажәаҟәа шцьаршьаз. Убри аҟынтә иеилкааун урҭ ргәарҭа ааныжьны, Ажәабжь Бзиаҿы ишаҳәо аиҧш, Вифлеемҟа иахьцаз: “Амаалыҟьцәа урҭ ирҧырҵны ажәҩан ахь ианхала, ‘Ҳцап

Вифлеемḱа, иаабап уа иḱалаз Иҳақәиҭыу здырра ҳаиҭаз иазкны' ҳәа еибырҳәеит ахьшьцәа. Иццакны иаан ирбеит Мариеи Иосифи аҽыхәчарҭаҿы ишьҭаз Аҧшқеи. Урҭ анырба, ари Аҧшқа изы ираҳахьаз адырра жәабжьны ирарҳәеит. Изаҳауазгьы зегьы ахьшьцәа ирзеиҭарҳәоз џьаршьон. Ахьшьцәагьы Анцәа дырҳаракуа, дырҽхәо ихынҳәит, ишраҳәаз аиҧш ирбази ираҳази зегьы рзы."

Мариа, Иисус иан, лакәзар, арҭ ажәақәа зегьы лара лгәаҿы иеизганы илҵәахуан. Уи илдыруан ииз лхәыӌы Анцәа Иҧа — Жәҩантә Аб наунагӡатәи иҳаракыраҿы дыḱаны уажәы "ауаҩ сахьа иҭаны" ацәеижь змоу шиакәыу.

(Лука иḱынтә 2:15-20)

120. Зыламыс бзиоу аҵлаҳәыста Симеон

Анцәа Хшаа дани ашьҭахь аа-мш анытбжьыс, аҧшьаҩы, ишаҧыу аиҧш, Уи иҧхашьара хиҵәан, хьӡыс Иисус ихьӡитәит. Уи дииаанӡагьы амаалыќь ари ииҭахьаз ахьӡ "Анцәа дҿыхҩыуп" ҳәа аанагоит.

Иҳақәиҭыу иҧḱара ишаныу аиҧш, дарбанзаалакь ахаҵарҧыс мгәаҭа аазыртуа, Анцәа дизкхоит. Абри аḱынтә Иисус фы-мчыбжьа анихыҵ, Уи зеиҧшыḱам Иерусалимтәи аныҳәарҭахь дааргеит Иҳақәиҭыу димҵаргыланы, кәырбанс, аҧḱара ишаныу аиҧш, ҩ-ḱәарасак ма ҩ-хәыҳә ҧшқак рҭирц азы.

Убасḱан Иерусалим дынхон Симеон захьӡыз ҵлаҳәысҭак. Уи ииашаз, ламыс змаз, насгьы Мессиа[9] ауаа рҿыхразы иаара иазыҧшыз уаҩын, Аҧсы Цқьагьы иара ихан. Уи Иҳақәиҭыу Христос дибаанӡа дшымҧсра ҳәа Аҧсы Цқьала заа иḱалаша изҳәан. Аҧсы Цқьа амч ала дааит уи аныҳәарҭаҿы, Аҧḱара аҵас изыḱарҵаразы Иисус Аҧшқа дзыхшаз данаарга аамҭазҵәḱьа. Уи Христос инапы дықәҵаны Анцәа аџьшьара иҭаны иҳәеит: "Зегь-зымпыҵакыу! Иахьа доууышьҭуеит Уара утәы ҭынчрыла, Уара ишыуҳәахьаз аиҧш, избан акәзар сара сыблақәа ирбахьеит Уара уеиқәырхара Уара ажәларқәа зегь рҿаҧхьа иуырхиаз, — Алашара Анцәа амыурҭатцәа рыла ахтразы, Уара ужәлар Израилаа рзы Ахьӡ." Иосифи Мариеи иџьаршьон Уи изыҳәақәаз.

Ашьҭахь Симеон урҭ иныҳәан Мариа илеиҳәеит: "Бара бхаҭагьы быҧсы аса алḱьоит — шьардаҩгьы рыгәҭаққәа цәырҵырц азы."

(Лука иḱынтә 2:21-35)

[9] 'Мессиа' (Уриа бызшәала) насгьы 'Христос' (Бырзен бызшәала) иаанаго иҧшьоу ауп.

121. Акәышцәа Христос иеихырхәаразы иццакуеит

Вифлеем Уриатәылатә, аҳ Ирод имшқәа раан, Иисус дани, амрагылараҳьтә акәышцәа Иерусалим иаан ирҳәеит: “Дабаќоу ииз Уриатәылантәи Аҳ? Избанзар ҳара иаабеит Уи иеҵәа амрагылараҿы, ҳагьааит Иара ҳиеихырхәарц.” Аҳ Ирод ари аниаҳа, дшанхеит, иара убас Иерусалим зегьы. Аӷшьаҩ еиҳабацәа зегьи ажәлар рышәќәыдырыҩцәеи еизиган урҭ дразҵаауан: “Христос дираны дабаќоу?” ҳәа. Дара ракәзар, ус иарҳәеит: “Уриатәылантәи Вифлеем, избанзар абас иануп аӷааимбар ила.” Убасќан Ирод маӡала акәышцәа дрыӷхьан, ииашаҭәќьаны иеиликааит аиаҵәа анцәырҵуа аамҭа. Урҭ Вифлеемќа идәықәиҵан, “Шәцаны асаби избахә зегьы ииашаҭәќьаны иеилышәкаа, дшыжәбалакьҭәќьа адырра сышәҭ, саргьы сцаны сиеихырхәарц азы” ҳәа реиҳәеит. Аха аиашаз аҳ Асаби ишьра аҳәикит, избан акәзар Уи наќ-наќ иаҳра игар ҳәа дацәшәон.

Урҭ аҳ изызырҩны ицеит. Ари амрагылараҿы ирбаз аиаҵәа раӷхьа инеиуан; ишнеиуаз Асаби дахьыќаз аҭыӷ аҿы иаангылт. Аиаҵәа анырба, даараӡа идыуыу гәырӷьала игәырӷьеит.

(Матфеи иќынтә 2:1-10)

122. Акәышцәа рҳамҭақәеи аӷшқацәа рнырҵәареи

Вифлеем ианнеи, акәышцәа зханы аиаҵәа аангылаз аҩны иныҩналеит. Асабии Уи иан Мариеи рбан, Иара иеихырхәеит; рыхазынақәа хдыртын аҳамҭақәа изнаргеит: ахы, аладан, асмирна.

Акәышцәа Ирод иахь ихнымҳәырц ӷхыӡла дҵас ироун, даҽа мҩак ала ртәылахь идәықәлеит.

Убасќан Ирод акәышцәа рыла дышжьоу аниба, даараӡа дгәааит иагьдәықәиҵеит ар-уаа Вифлеемќеи уи акәша-мыкәшахьи, уи акәышцәа рќынтә иеиликааз аамҭа иаҿырӷшны, ҩы-шықәса ма уи иеиҵаны изхыҵуа аӷшқацәа зегьы ндырҵәарц. Ар-уаа Вифлеем иаан хара змамыз асабицәа ршьит. Абасала, инаӡеит аӷааимбар Иеремиа иажәақәа: “Рама иуаҳауеит ашьҭыбжь, аҵәыуареи аҟьызҟьызреи аҵәаабжь каамеҭи: Рахил лхәыҷқәа дрыхьҭәыуоит, аҽыжьжьарагьы лҭахым, избан акәзар урҭ ыќам.”

(Матфеи иќынтә 2:1-12, 16-18; Иеремиа 31:15)

123. Египетҟа абналара

Иршьыз асабицәа рыбжьара аҟәышцәеи аҧшьаҩцәеи Израил аҳыс иҟаларaны иҟоу ҳәа зызӡахә рҳәоз дрылоуп ҳәа игәы иаанагон Ирод. Аха ас иҟамлеит.

Аҟәышцәа аныҟәыҵ, абар, Иҳаҟәиҭыу имаалыҟь Иосиф ҧхызӡла дизцәырҵуеит иагьиҳәоит: "Угыл, Асабии Уи иани аашьҭыхны уца Египетҟа, уагьыҟаз уа, сара иуасҳәаанӡа, избанзар Ирод Асаби дишьырц иҧшаара дашьҭоуп." Убри аҟынтә Иосиф дгыланы, Асабии Уи иани аашьҭыхны уахынланы Египетҟа ддәықәлеит.

Вифлееми Египети акыр рыбжьоуп, иаҳҳәап шәкыла километр, убри аҟынтә имариамызт Иосифи Мариеи рзы асаби-ҧшқа дрыманы абналара.

(Матфеи иҟынтә 2:13-15)

124. Ачкәын Иисус Назареҭ

Иосифи Мариеи Иисус-Асабии Египет иаангылт Уриатәылантәи аҳ Ирод дыҧсаанӡа. Ирод данҧсы, абар, Иҳаҟәиҭыу имаалыҟь дырҩагь Иосиф ҧхызӡла дизцәырҵын, "Угыл, Асабии Уи иани аашьҭыхны Уриатәыла адгьыл ашҟа уца, избанзар Асаби иҧсы иҧшаара иашьҭаҟәаз ҧсит" иҳәеит.

Иосиф амаалыҟь иажәа дыҟәныҟәан Израил дааит. Архилеи, иаб Ирод имцхәрас, Уриатәыла аҳра шазиуа аниаҳа, уахь ацара дацәшәеит. Усҟан уи ҧхызӡла анашана иоуит Асаби диманы Аҧҳәызба Мариа ҧыхьа дахьынхоз аҟалаҟь Назареҭ ашҟа ацара шихәҭоу ала.

Ҳара маҷк ауп иаадыруа Иисус Назареҭ иҧсҭазаара иазкны. Иосиф дахьуасҭаз аҟынтә, Иисус уи дицхраауан ари ауыс аҿы, уи моу Ихаҭагьы уасҭас дҟалеит. Ажәабжь Бзиаҿы даараӡа имаҷыуп Иисус иҷкәынреи иарҧысхареи ртәы зҳәо. Аха уи иҳәоу амаҷгьы ҳара иҳанаҳәо акыр идыуыуп: "Асаби иакәзар, изҳауан, дыҕәҕәахон ҧсыла, ҟәышрала дыҭәуа; Анцәа ибзиагәаҧхарагьы Иара ицын." Даҽакгьы: "Иисус изҳауан хшыҩлеи қәралеи, Анцәеи ауааи рҿы абзиабара иманы."

Абраҟа аҵак дыу амоуп Иисус иҧсабаратәыу иани иаби рҳәатәы шхеиҵоз агәаларшәара. Абри азы Ажәабжь Бзиараҿы ҳаҧхьоит: "Дагьыҟан урҭ рҳәатә-хаҵаҩ иакәны." Ахәыҷқәа зегьы рани раби рҳәатәы харҵозароуп. Анцәа иҧҟараҟәа жәаба рҟынтә ак аҿы абас аҳәоит: "Патыу рықәҵала уаби уани, уара умшқәа ирыцларц азы, насгьы Иҳаҟәиҭыу Анцәа иуиҭаз адгьыл аҿы уҧсҭазаашьа бзиахарц."

(Матфеи иҟынтә 2:19-23; Алҵра 20:12; Лука иҟынтә 2:40, 50-52)

125. Иисус аныхәарҭаҿы

Иисус дынхон, изҳауан Назареҭ аҟалаҷь аҿы. Уи изҳауан дагьыӡәӡаахон ҧсыла ҟәышрала дыҭәуа; Анцәа илҧхагьы Иара иҿы иҟан. Иара дзыхшаз есышыҟәса Иерусалим ицалон Амшаҧ амшныҳәазы. Иара жәаҩа шыҟәса анихыҵ, урҭ Иаргьы дрыма ицеит. Аныҳәа амшҟәа рышьҭахь урҭ аҩныҟа идәыҟәлеит, аҷкәын Иисус дынхеит Иерусалим. Марииеи Иосифи ари рызгәамҭеит, егьырҭ ргәыцхәцәа дрыцны даауеит ҳәагьы ргәы иаанагон. Аха ҧыҭрак ашьҭахь урҭ Уи ргәыцхәцәеи рдырцәеи рыбжьара дрыҧшааауа иалагеит. Иара данырымба, дыҧшааауа рышьҭахьҟа иеиҭахынҳәит. Ахымш рышьҭахь Иара аныҳәарҭаҿы арҵаҩцәа дрылатәаны дырзызырҩуа дагьразҵаауаны дырбеит. Иара изызырҩуаз зегьы ирзымбатәбаран ихшыҩ иҭаккәеи.

Иисус иан иҵьалшьеит злеишәа бзиаз лҧа, лара иламҳәаӡакәа, аныҳәарҭаҿы дахьаангылаз. Иагьиалхәеит Иара абас: “Сыҷкәын! Иаҳзыууызеи Уара ҳара? Абар, Уара уаби сареи гәырҩа цәгьала ҳуышьҭан.” Иисус урҭ абас реиҳәеит: “Сара шәызсышьҭаз иауазеи? Мамзаргьы шәара ишәзымдыруаныу Сара Саб иитәыу аҿы сыҟазаара шахәҭоу?” Ари ала Уи иҳәарц иҭахын Уи ажәҩан аҿы иҟоу Иаб адгьыл аҿы ауыс дыуҟәа нагӡатәыс ишииҭаз. Аха дзыхшаз Иара иихәаз ажәаҟәа рзеилымкааит. Мариа лакәзар, арҭ ажәаҟәа зегьы лгәаҿы илҵәахуан.

Христос дзыхшаз дрыцны дааит Назареҭ; дагьыҟан дара рҳәатәаҿы, насгьы изҳауан хшыҩлеи ҟәралеи, Анцәеи ауааи рҿы абзиабара иманы.

(Лука иҟынтә 2:40-51)

126. Иоанн дҧаaимбаражәаҳәоит дагьнаҭуеит

Иоанн данҟәыҧшыз аҵәҳәыраҿы дынхон. Иҳаҟәиҭыу уи ус дазыҟеиҵон иалкаау аматҵыуразы — ажәлар Мессиа, Иисус Христос, иаара рылаҳәаны агәнаҳара ахьхәразы дрыҧхьарц. Иоанн Мессиа иаараазы ажәлар шазыҟеиҵашаз атәы аҧааимбарцәа Иоанн диаанӡагьы ашәышыҟәсаҟәа раҧхьа ирыҩуан: “Абар, Сара ддәыҟәыстҵоит Сымаалыҷь Уара уҿаҧхьа, Уара уаҧхьа умҩа уззырхиаша.”

“Аҵәҳәыраҿы иҵәааауа абжьы: ‘Изшәырхиа Иҳаҟәиҭыу амҩа, изшәырииаша Иара амҩаҟәа’.”

Иоанн ишәҵатәыс амахе-хәы ишәын, маҟасгьы аа-маҟа имӡан, ифатә акәзаргьы аматҵи ацха-ҟәеи ракәын. Иоанн аҵәҳәыраҿы Анцәа данизцәырҵ, уи иматҵыура далагеит. Уи Иордан аӡы акәша-мыкәша дахысны рыгәнаҳаҟәа ирыхьхәны Иордан рҽырнатразы дрыҧхьон рыгәнаҳараҟәа ранажьхаразы.

Иудеиа зегьы ауаагьы Иерусалимынтә изнеиуан рыгәнаҳаракәа ирыхьхәны; Иоанн иакәзар, урҭ Иордан аӡ аҿы инаҭуан.

Иагьиазҵаауан уи ажәлар: "Иҟаҳҵарызеи?" ҳәа. Иара иҳәеит аҭакс: "Ашәҵатәқәа ҩба змоу рыуакы измам иҭ; афатә змоугьы убасҵәҟьа уы." Амитарцәагьы аҽнаҭразы иаан иарҳәеит: "Арҵаҩы! Иҟаҳҵарызеи?" ҳәа. Иара иҳәеит аҭакс: "Шәара иахәҭоу ада шәамыҳәан" ҳәа. Ар-уаагьы иазҵаауан: "Ҳара иҟаҳҵарызеи?" ҳәа. Иагьреиҳәеит урҭ: "Аӡәгьы игәы ншәмырхалан, мыцла шәихымцәажәалан, ишәзыԥҟоу шәҽалашәыгӡала."

(Марк иҟынтә 1:1-8; Лука иҟынтә 3:2-18)

127. Иисус Христос инаҭра[11]

Ажәлар, Мессиа иаара иахьазыԥшыз азы, ирацәаҩны, "Ҳзықәдыргәыӷыз Мессиа иакәхарымашь Иоанн?" ҳәа иҵаауан. Аха иара аҭакс ихәон: "Сара шәара ӡыла шәыснаҭуеит агәнаҳа ахьхәразы, аха сара исышьҭанеиуа сара саҵкьыс дыӷәӷәоуп; сара саԥсам уи ишьаҵа аҵӷакәа рԥыртлара. Уи шәинаҭлоит Ԥсы Цқьалеи мцалеи." Араҟа уи зыӡбахә имоу Иисус Христос иоуп.

Абар, Иисус дааит Иоанн иахь иара иҟынтә иҽинаҭырц. Иоанн идыруан Иисус агәнаҳа ахьхәразы аҽнаҭра дшамыргәаҟуаз, убри аҟынтә Уи диԥыҟәсло, "Сара соуп Уара уҟынтә аҽнаҭра зықәнаго; Уара сара сахь уаауаныу?" иҳәеит. Аха Иисус уи иеиҳәеит аҭакс: "Исараӡа уажәы, избанзар абас иахәҭоуп иарбанзаалакь аҵабырг наҳагӡарц." Убасҟан Иоанн Уи доуишьҭуеит. Иҽнаҭны убри асааҭ азы Иисус аӡы дыҩҭыҵит, ажәҩангьы Иара изаахтит, иагьибеит Иоанн Анцәа Иԥсы ҳәыҳәҵас илбаауаны Иара ихыхь зҽылазырҟәуаз. Абар, жәҩантә абжьы: "Абри иоуп бзиа избо Сԥа, агәаԥхара ҳалал злоу."

(Матфеи 3:11-17)

128. Иисус Христос иԥышәара

Аҽнаҭра ашьҭахь Иисус Ԥсыла ацәҳәырахь дхагалан аҵьныш иҟынтә дԥышәахарц азы. Ҩынҩажәа мши ҩынҩажәа ухеи ачгара дыҵан, аҵыхәтәаны амла дакит. Убасҟан аԥышәаҩ Уи днеидгылан, "Уара Анцәа Иԥа уакәзар, иҳәа абарҭ ахаҳәқәа чахарц" ҳәа иеиҳәеит. Христос Аҩыра Цқьа ианыу ажәақәа рыла

аҭак ҟеиҵеит: “Чала маҵара акәым ауаҩы дызланхо, аха иарбанзаалакгьы Анцәа иҿы иҭыҵуа ажәалоуп.”

Убасҟан аҵьныш иара убас Уи Аҩыра ажәақәа рыла иҕышәара иҽазикит. Уи Иисус аныҳәарҭа амҵәыжәҩа дықәиргылан, “Уара Анцәа Иҕа уакәзар, ҵаҟа уҽкажь, избанзар ианып: ‘Имаалықьцәа ҕҟараны ириҭашт Уи Уара узы, рнапқәагьы уқәыргыланы ургашт, ахаҳәгьы ушьапы ахҟьашарым’” ҳәа иеиҳәеит. Иисус уи иеиҳәеит: “Убасгьы аныуп: ‘Дцәыгьҕыумшәан Иуықәиҭыу у-Нцәа’.”

Аҵьныш даҽа знык Христос иҕышәара иҽазикит. Уи Иара даараӡа иҳаракыу ашьхахь дхеигалан аҕсабара аҕсҳарақәеи урҭ рыҳаракыразқәеи иирбан: “Абарҭ зегьы Уара иуысҭоит, уҽкажьны уеихырхәар” ҳәагьы иеиҳәеит. Убасҟан Иисус уи иеиҳәеит: “Усҕырцқьа аҵьныш, избанзар ианыуп: ‘Иуықәиҭыу у-Нцәа уиеихырхәала, Иара затҵәык иматҵ ула’.” Убасҟан иаҵахаз аҵьныш Уи днижьуеит, амаалықьцәагьы неидгылан Анцәа Иҕа иматҵ аура иалагеит.

Ҳаргьы Христос иҿырҕшы ала аҵьныш ицәыгьҕышәарақәа риааира ҳалшоит, Анцәа Иажәеи аныҳәареи рыла. Нас ҕәҕәала ҳаиҿагылап ҳаҕсы иаҕоу аҩсҭаа-гызмад.

(Матфеи иҟынтә 4:1-11)

129. Иисус иҵаҩцәа жәаҩа

Иоанн Анаҭҩы дбаандаҩыртәит ҳәа аниаҳа, Иара Галилеиаҟа дцеит. Назареҭ ааныжьны Уи ақалақь Капернаум, Генисареҭҭәи аӡиа ааигәара, Галилеиа дынхеит. Абас инаӡеит аҕааимбар Исаиа ила заа иҳәаз: “Завулон идгьыли Неффалим идгьыли рыгаҿа-мҩа, Иордан Нырцә, анцәахамҵаратә Галилеиа алашьцара иҵатәоу ажәлар алашара дыу рбеит, атәылеи аҕсра ашәшьыреи ирыҵатәақәоу алашара рзыкаҷҷеит.” Убри аамҭа аахыс Иисус далагеит ауазҳәара иагьиҳәеит: “Шәыгәнаҳарақәа шәрыхьхәы, избанзар иааигәоуп Жәҩантә Аҕсҳара.” Иеиуеиҕшым аҭыҕқәа рҟынтә ауаа рацәа Иара ишьҭан, иагьдирҵон, рчымазарақәагьы ирылиргон Иара урҭ.

Иисус жәаҩа-ҩык аҵаҩцәа алихит Иара ицҟазаарц, ҷыдалагьы идирҵон урҭ. Абар, урҭ аҵаҩцәа рыхьӡқәа: Симон, Андреи, Иоанн, Иаков, Филипп, Варфоломеи, Матфеи, Ҭома, Иаков Алфеи-иҕа, Фаддеи, Симон Кананит, насгьы Иуда Искариот ашьҭахь Иара дызнаҕхаз. Арҭ аҵаҩцәа зегьы иуаа башақәан, аха Иҳақәиҭыу урҭ насыҕ рзишеит Иисус Христос, Анцәа Иҕа, иҩызцәаны иагьиҵаҩцәаны иҟалартә еиҕш.

Андреии уи иашьа Симон-Петреи Галилеиатәи амшын аҿы аҧсызкра иаҿын. Христос урҭ аниба, “Сара шәсышьҭал, шәуаҩкцәаны шәкастцоит Сара” ҳәа реиҳәеит. Ари иаанагоз ауаа рыгәнаҳаракәа рҟынтә рҿыхреи аиашахь ркылгареи рыртцара ауп. Рыкаҭакәа ааныжьны Андреии Петреи иара убри асааҭ азтцәкьа Христос ишьҭалеит. Урҭ ирызҿыҭны ҧыҭк данынаскьа, Уи ибеит ҩыцьа егьырҭ аишьцәа Иакови Иоанни раб Завадеии дареи ашхәа иҭаны рыкаҭакәа ирыгыз ҟазтцоз, дагьрыҧхьеит урҭ. Даргьы рышхәеи раби аныжьны Иара ишьҭалеит. Иара убас егьырҭ атцаҩцәагьы дышрыҧхьаз еиҧштцәкьа Христос ишьҭалеит. Иисус урҭ ауазҳәара идәыкәитцо далагеит, ачымазаракәа рҟынтә ауаа ралыргареи аҧсымцкьакәа рыхцареи амчгьы риҭеит урҭ.

(Матфеи иҟынтә 4:12-22; Марк иҟынтә 3:13-19)

<u>130. Иисус ирҿиаз раҧхьатәи аҵьашьахә</u>

Зны Иисус итцаҩцәа Иареи Галилеитә Канаҿы хатцеи-ҧҳәыси реибагаратә чарак ахь днаҧхьан. Ишыҟалазаалакгьы ачараҿы аҩы рзымхеит. Иисус Иангьы уа дыҟан. “Урҭ аҩы рымам” ҳәа иалҳәеит лара Иисус. Аха Иара макьана Иара иаамҭа шымаац деиҳәеит. Ашьҭахь Мариа иматцыуцәа Иисус дидлырбан, “Ари ииҳәо ҟашәтцала” ҳәа ралҳәеит.

Ачара ахьыҟаз аҩнаҿы ахаҳәтә зы-маҭәахәкәа фба ыҟәгылан. Иисус аматцыуцәа ихы нарзирхан, “Амаҭәахәкәа зыла ишәырҭәы” ҳәа реиҳәеит. Урҭ ари аныҟартца, “Шьҭа акәапеи ҭшьны, ачара еиҿкааҩ иахь ижәга” ҳәа реиҳәеит.

Ачара еиҿкааҩы азы-иҩхахьаз агьама ангәеиҭа, изеилымкааит уи ахьынтәааз; издыркәоз азы зтоз аматцыуцәа ракәын; убасҟан уи амаҳә дааиҧхьан, “Дарбанзаалакь ауаҩы раҧхьа аҩы бзиа ықәиргылоит; аҩы ианашьлакь, аҩы цәгьа цәыригоит; уара аҩы бзиа ныукылт уажәраанза” ҳәа иеиҳәеит.

Абас Иисус Галилеитә Канаҿы нап аиркит аҵьашьатәкәа рыҟатцара, абри алагьы иҳаракыра ааирҧшит, итцаҩцәагьы Иара дхартцо иҟалеит.

(Иоанн иҟынтә 2:1-11)

<u>131. Иисус ахәаахәтцәа аныхәарҭа идәылицоит</u>

Аурицәа ры-Мшаҧ аныҳәаены Иисус дааит Иерусалим. Аныҳәарҭа даныныҩнала, Уи ибеит ацәкәеи ауасакәеи аҳәыҳәкәеи зҭикәоз, иара убас аҧара-ҧыргацәа штәаз. Ашахатә ҟамчы ҟеитцан аҭицәагьы ацәкәагьы

ауасақәагьы — зегьы аныҳәарҭа идәылицеит, аҧара-ҧыргацәа рҧаракәа кеиҧсеит, реишәақәагьы хиршәҭит. Ашьҭахь Уи аҳәыҳә-ҭицәа, “Абарҭ наҟ иқәыжәга, Саб иԥнгьы хәаахәҭырҭа-ҭыҧс иҟашәымҵан” ҳәа реиҳәеит. Абасгьы Иара иҵаԥцәа иргәалашәеит ‘Уԥны ахыбаара сафашт Сара’ ҳәа ианыз.

Абри азы Ауриацәа Уи иарҳәеит: “Абас ахамԥаҧгара ушақәиҭыу агәра злаҳуыргозеи?” ҳәа. Иисус аҭакс урҭ иреиҳәеит: “Иҧшәырга абри аныҳәарҭа, Сара уи хы-мш рыԥныҵҟала иеиҭасыргылоит” ҳәа. “Ԥынԥажәи фба шықәса рыла идыргылеит ари аныҳәарҭа, Уара хы-мш рыла уи ургылома?” ҳәа иарҳәеит Иара Ауриацәа уи аҭакс. Аха Уи зыӡбахә имаз ихатә цәеижь аныҳәарҭа акәын. Иара аҧсцәа рахьтә дангыла, иргәалашәеит Иара иҵаԥцәа Иара ари шиҳәахьаз, иагьхарҵеит Аԥыра-Цқьеи Иисус ииҳәаз ажәеи.

Иара Амшаҧ аныҳәаҿы Иерусалим даныҟаз, иҟеиҵаз аҵьашьатәқәа збақәаз аӡәырԥы Уи дхарҵеит.

(Иоанн иҟынтә 2:13-23)

132. Зеиҧшҟамлац аҧсыӡкра

Иисус лассы-лассы аӡиа дхықәгылаԥы ажәлар идирҵон. Зны-зынла Уи агаҿаҿы иӡхықәгылаз ашхәа дҭаланы уантәи ауаз иҳәон.

Зны ажәлар рацәа Иара идибагәалон азы, ацәажәара ицәыуадаԥын. Ааигәа ԥы-шхәа ҭацәык ӡхықәгылан, рыуакы Симон итәын. Симон иитәыз ашхәақәа рыуакы дынҭалан уахьынтә агаҿан игылаз ажәлар идирҵон. Арҵара даналга, “Агәҭахьы уласкьа, иагьшәыршә шәыкаҭақәа аҧсыӡ акразы” ҳәа иеиҳәеит Иара Симон. Симон Уи иеиҳәеит аҭакс: “Ааӡаԥ! Ҳара иаха шаанӡа аҵьабаа аабон, аха акгьы ҳзымкит; егьа ус иҟазаргьы, Уара уажәазы акаҭа сыршәып.” Акаҭа анҭадыршә, рыкаҭақәагьы кылнажәжәартә еиҧш, убасҟак аҧсыӡ рацәа ркит. Рԥызцәа Иакови Иоанни ирызҿырҭын аԥ-шхәакгьы ҧсыӡла идырҭәит, аха ахьанҭара ҕәҕәа иахҟьаны аҵааҟәрылара иалагеит. Симон ари аниба, Иисус ишьамхқәа иҿрышьклеижәын, “Сара усҟәаҵ, Иҳақәиҭыу! Избанзар сара гәнаҳа змоу уаԥуп” иҳәеит. Ари уи иҳәеит ашәара дыу иман аҟынтә, зыхьӡ дыууыз Иҳақәиҭыу иара иааигәара иҟазаара дшаҧсамыз ицәа иалашәаны, насгьы имаз агәнаҳара еилкааны. Аха Иисус, “Умшәан! Уажәшьҭарнахыс ауаақәа укуа уалагоит” ҳәа иеиҳәеит Симон.

Аамҭа акыр цеит, Симонгьы ииашаҵәҟьаны уазхәарала ауаа Иисус иахь ихьарҧшны уи ала урҭ рҿыхра далагеит.

(Лука иҟынтә 5:1-10)

133. Зымч кәадаз иалыргара

Иисус Капернаум ақалакь аҿы даныҟаз, ирацәаӡаны ауаа башақәеи ауаа беиақәеи иеиуеиҧшым аҭыҧқәа рҟынтә идеизалеит. Иара урҭ идирҵон, Иҳақәиҭыу имчгьы цәырҵны ачымазцәа алнаргон. Иисус ауаз ахьиҳәоз аӡнаҿы цьоукы аиарҭа дылаҵаны даргеит зымч кәадаз — даеакала иаҳҳәозар, икәаҷалакыз — аӡәы Иара ичымазара далиргаразы. Ауаа рацәа ирхырҟьаны иӡнагаларҭа анырмоу, аӡны ахыхь иқәланы ахыбра хшәаны рчымазаӡ ииарҭа дшылаз ауада агәҭаны Иисус иаҧхьа дылбаарышьҭит. Иисус урҭ рхаҵара аниба, “Уара угәнаҳарақәа уанажьыуп” ҳәа иеиҳәеит зымч кәадаз.

Иисус дхазымҵоз ашәҟәыдырыӡцәеи афарисеицәеи иаахәыцуа, “Дызуысҭада ари Анцәа дзырцьо? Дарбаныу Анцәа ида агәнаҳақәа ранажьра зылшо?” рҳәон. Иисус урҭ рхәыцрақәа дырны, “Иарбаныу шәара гәаныла шәзызхәыцуа?: ‘Уара угәнаҳарақәа уанажьуп’ аҳәара акәыу, мамзаргьы ‘Угыланы уныҟәа’ аҳәара акәыу? Аха Ауаӡытәӡыс Иҧа адгьыл аҿы агәнаҳарақәа ранажьра амчра шимоу жәдыруазарц..,” Иара зымч кәадаз иеиҳәеит: “Уара иуасҳәоит: ‘Угыл, уцәарҭақәа аашҭыхны уӡныҟа уца’.”

Ачымазаӡгьыдгыланицәарҭақәааашьҭыхны,далзыргазаџьашьатәдыуазы Анцәа дныҳәо иӡныҟа дцеит. Уа иҟаз зегьы Анцәа дҳараркуан, “Ауыс цьашьатәқәа аабеит ҳара иахьа” ҳәа ҿыҭуа.

(Лука иҟынтә 5:17-26)

134. Иисуси Никодими реицәажәара

Иеицырдыруаз афарисеицәа рыбжьара дыҟан Никодим ҳәа изышьҭаз аӡәы. Уи Ауриацәа рхылаҧшӡцәа дыруаӡәкын. Уи уахынланы Иисус иҿы даанны иеиҳәеит: “Рабби, ҳара иаадыруеит Уара Анцәа иҟынтә рҵаӡыс иааз шуакәыу, избанзар арҭ Уара иҟауҵо аџьашьатәқәа аӡәгьы изыҟаҵом, Анцәа уи дицымзар.” Иисус аҭакс уи иеиҳәеит: “Ииашаны, ииашаны иуасҳәоит уара: хыхьтә ииз

иакәымзар[10], илшом аӡәгьы Анцәа Иҧсҳара абара.” Никодим Уи иеиҳәоит: “Дызлеитҵеиуазеи иажәхьоу ауаҩы? Илшарыма уи иан лымгәаҭа ҩаҧхьа дҭаланы аира?” Иисус аҭак ҟеиҵеит: “Ииашаны, ииашаны иуасҳәоит уара: ӡылеи ҧсылеи имиз Анцәа Иҧсҳара аҭалара илшом; ацәеижь иахылҵыз цәеижьыуп, Аҧсы иахылҵыз ауп Аҧсы. Хыхынтә шәиироуп ҳәа иуасҳәаз џьоумшьан.”

Аха Никодим ари изеилымкаан, “Ари ҟалашьас иамоузеи?” ҳәа дҵааит. Убасҟан Иисус Иара адгьыл ахь иаара амаӡа насгьы ауаа рыгәнаҳаракәа рҟынтә рҿыхра иазкыу Анцәа иуыснагӡатә уи иеилиркааура далагеит. Иара иҳәеит: “Моисеи ацәҳәыраҿы амаҭ шҳареикыз еиҧш дҳаракхароуп Ауаҩытәҩыс Иҧа дарбанзаалакь Иара дхазҵо дҭамхакәа, наӡаӡатәи аҧсҭазаара имазарц. Избан акәзар Анцәа убас бзиа ибеит аҧсабара, Ихшаазаҵә уи дамеидеит, дызуысҭзаалакь Иара дхазҵо дҭамхарц аха наӡаӡатәи аҧсҭазаара имазарц. Избанзар Анцәа Иҧа аҧсабарахь дзаашьҭыз, уи дақәызбаразы акәым, аха аҧсабара Иара ила иҿыххаразоуп. Иара дхазҵо иқәызбом; дхазымҵо иқәызбоуп, избанзар Ихшаазаҵәы Анцәа ихьӡ хеимҵеит. Қәызбарас иҟоу алашара аҧсабара иахьазааиз ауп, аха ауаа алашара аҵкьыс алашьцара иаҳа иеигьаршьеит, избанзар руысқәа еиҵаҟәаҟәан. Избанзар ацәгьа зуа дарбанзаалакь алашара ицәымӷыуп, дагьазцом алашара, иеиҵаҟәаҟәаракәа иқәыҧҿеымхарц азы. Аиаша зуа алашара дазцоит иуысқәа аргамахарц азы, избан акәзар уи Анцәа илоуп излаҟала.

(Иоанн иҟынтә 3:1-21; 7:50-51)

135. Аҳҭны уаҩ иҧа иалыргара

Иисус деиҭааит аӡы ахьҩитәыз Галилеитә Канахь. Убри аамҭазы Капернаум ақалақь аҿы дыҟан аҳҭны-уаҩык зҧа ҕәҕәала дычмазаҩыз. Уи Иисус Галилеиҟа дааит ҳәа аниаҳа, Иара диҧыларазы дыццакит.

Христос иҿы данаа, уи Иара диҳәо далагеит, иҩныҟа днеины аҧсра иаҿыу иҧа дихәшәтәразы. “Шәара адыргақәеи аџьашьатәқәеи шәымбакәа ихашәҵом” ҳәа иеиҳәеит уи Иисус. Аҳҭны-уаҩ иакәзар, Уи иҳәара даҿын: “Иҳақәиҭыу! Уааи, сҧа дыҧсаанӡа” ҳәа. “Уца, уҧа игәы бзиоуп” ҳәа иеиҳәеит уи Иисус. Уи Иисус иажәақәа хеиҵан иҩныҟа дцеит.

[10] Ма ‘ауаҩы деиҭамиир’.

Уи амҩа дықәнаҵы, имаҵыуцәа иԥылан, "Уԥа игәы бзиоуп" ҳәа иарҳәеит. "Иарбан аамҭоу уи данеиԥьха?" ҳәа дразҵааит урҭ аҳҭны-уаҩ. "Иацы асааҭ абжьбатәи рзы уи имца-шоура тәеит" ҳәа аҭак ҟарҵеит урҭ. Абри аҟынтә аб иеиликааит "Уԥа игәы бзиоуп" ҳәа Иисус уи ианиеиҳәаз асааҭ азы шакәыз. Аҩныҟа данаа, уи дгәырԥьан ихаҭагьы иҩнаҭагьы Иҳақәиҭыу Иисус дхарҵо иалагеит.

(Иоанн иҟынтә 4:46-53)

136. Иисус ажәлар ауаз реиҳәоит

Христос ажәлар идирҵо иҳәон: "Шәгәы шәҽаныз, асабаԥ жәмыулан ауаа рҿаԥхьа урҭ шәара шәырбаразы, мамзар шәара ишоуам аҳамҭа жәҩан аҿы иҟоу шә-Аб иҟынтә. Абри аҟынтә асабаԥ аныуа, уаԥхьа абыкь аумырҳәан, агәыҩбацәа, ауаа иҳараркырц азы, асинагогақәеи амҩа дыуқәеи рҿы ишыҟарҵо еиԥш. Ииашаны ишәасҳәоит — урҭ ироухьеит рықәнага. Уара уакәзар, асабаԥ аныуа, уарма напы иазымдырааит уарԥьа напы иауа, уара усабаԥ маӡаны иҟызаарц азы; имаӡоу избо у-Абгьы иуиҭап аргама. Анцәа уаниҳәогьы, ауаа рыҽыддырбаразы асинагогақәа рҿи амҩақәа ахеихагылоуи иаагыланы Анцәа иҳәара бзиа избо агәыҩбацәа уреиԥшымхан. Ииашаны ишәасҳәоит — урҭ ироухьеит рықәнага.

"Уара уакәзар, уанныҳәо, уҩны уҩнал, ашә аркны, маӡа иҟоу у-Аб уиҳәа; маӡа избо у-Абгьы иуиҭап аргама. Шәанныҳәо акәзар, Анцәа дхазымҵақәо реиԥш амцхәы шәымҳәалан — урҭ ражәа рацәала Иара дара ирҳәо еиҳа иаҳауа ҵьыршьоит. Шәныҳәала абас: 'Ажәҩан аҿы иҟоу ҳ-Аб! иԥшьахааит Уара ухьӡ; иаиааит Уара уԥсҳара; иҟалааит Уара угәаԥхара хыхь ажәҩан аҟны еиԥш, ҵаҟа адгьыл аҿгьы. Зда ҳхәарҭам ача ҳаҭ ҳара иахьа; ҳуалқәагьы ҳара иҳанажь, ҳаргьы ҳтәы зықәқәоу ишранаҳажьуа еиԥш; ҳагьалаумгалан ҳара ацәыгьԥышәара, ҳагьацәнырха ҳара ацәгьара. Избанзар Уара иутәыуп наунагӡа Аԥсҳареи амчреи аҳаракыреи. Амии'.

"Избанзар шәара ауаа рыгәнаҳақәа иаҭашәымҵар, Жәҩантә шә-Абгьы шәаргьы шәаҭеиҵарым. Ауаа рыгәнаҳаракәа ранашәмыжьыр, шә-Абгьы шәара шәыгәнаҳаракәа шәанеижьрым… Шәмызблан, шәызбымхарц азы, избанзар шәызбашьала шәызбхоит; шәшәага зеиԥшроу еиԥш шәаргьы ишәзыршәалап.

“Абасала, зегь рыла шәара ауаа шәызныҟәаларц шышәҭахыу еиҧш, шәаргьы дара шәрызныҟәала… Иҭшәоу агәашә ала шәҭалала, избанзар агәашә ҭбааи амҩа ҭбаа-ҭыцәи роуп уҭазырхо, ирацәаҩнгьы урҭ рыла ицоит, избанзар аҧсҭазаарахь узго агәашәи амҩеи ҭшәоуп, имачҩыуп урҭ ирықәшәогьы. ‘Иҳақәиҭыу! Иҳақәиҭыу!’ ҳәа сазҳәалакгьы Жәҩантә Аҧсҳара дызҭалом, Сара с-Аб игәаҧхара назыгӡо иакәымзар.”

(Матфеи иҟынты 6:1-15; 7:1-14, 21)

137. Ахаҳә икәгылоу аҩни аҧслымӡ икәгылоу аҩни

Ажәлар идырҵо Иисус иҳәеит: “Убри аӡбра амш азы ирацәаҩны, ‘Иҳақәиҭыу! Иҳақәиҭыу! Уара ухьӡ ала акәӡами ҳара ҳашҧааимбаржәаҳәоз? Уара ухьӡ ала акәӡами аҩсҭаацәа зларҟәаҳцоз? Уара ухьӡ ала акәӡами аџьашьатәы рацәа злаҳарҿиоз?’ ҳәа сарҳәашт. Усҟан, ‘Сара ахаангьы шәара шәсыздыруамызт; шәысҧырцҟьа наҟ, ауысҧҟа иқәымныҟәо,’ ҳәа расҳәоит урҭ.

“Абри аҟынтә дарбанзаалакгьы абарҭ Сара сажәақәа заҳауаны урҭ назыгӡо, ахаҵа ҟәыш, зыҩны ацаҟьаҿы изыргылаз, диеиҧшхоит. Ақәагьы ауит, аӡқәагьы хыҵит, аҧшагьы асын уи аҩны иажәлеит, аха уи еиламҳаит, избанзар уи ашьапы ацаҟьа иалырсын. Дарбанзаалакгьы абарҭ сажәақәа заҳаны урҭ назмыгӡо, ахаҵа хшыҩда, зыҩны аҧслымӡраҿы изыргылаз, диеиҧшхоит. Ақәагьы ауын, аӡқәагьы хыҵын, аҧшагьы асын уи аҩны иҩадгылан иеилаҳаит уи; идыуӡӡан уи аилаҳарагьы.”

Акыр иаҧсоу аҧхьаҩ! Уара уҧсҭазаара зықәгылоу ахаҳә акәыу аҧслымӡра акәыу? Шьаҭас иуымоу Христос иоума? Урзыӡырҩуама насгьы инаугӡома Иара иажәақәа? Ааи акәзар, иарбанзаалакгьы узқәымгәыҕуа аҧсҭазаара афарҭыни аӡеилаҩынтреи уара урзыҧеуам. Мап акәзар, Христос угәы дадыукыларц уеазҵәылх, угәнаҳаракәа рҟынтә уирыцкьарц уиҳәаны, Иара дуыманы аҧсҭазаара ҿыц уалага.

(Матфеи иҟынтә 7:22-27)

138. Аҧҳәысеиба лҧа аҧсцәа рахьтә иргылара

Зны Иисус ақалаҟь Наин аҿы дааит. Иагьицын Уи шьардаҩ Иара иҵаҩцәеи ажәлар рацәеи. Ақалаҟь агәашәқәа данырзааигәаха, аҧҳәысеиба-ан иҧсыз лҧазаҵә идәылгара иаҿын; ицәыуаз ан даинба, Иҳақәиҭыу уи дрыцҳаишьан, “Бымцәыуан” ҳәа леиҳәеит. Ашьҭахь Уи иҧсыз аҷқәын дназгоз днарыдгылт;

даргьы аангылт. Христос иакәзар, “Арҧыс, уара уоуп изасҳәо, угыл!” иҳәеит. Аҧсы дҩықәтәан ацәажәара далагеит, дагьлиҭеит Иисус уи иан. Зегьы ашәара рхалт, Анцәагьы дырҳаракуа: “Пҳааимбар дыук дҳалагылт, Анцәагьы иуаажәлар дырҭааит” ҳәа ҳәо.

Иисус Христос изы изымуаз ҳәа акгьы ыҟамызт, избан акәзар Иара ды-Нцәоуп насгьы Зегь-зылшо Анцәа Бза д-Иҧоуп. Уи иҵара абзиабареи амчи рыла изрыжәын; Иара иура акәзар, ауаа ррыцҳашьара иазкын. Аҧааимбар Исаиа Христос диаанӡа, акыр шәышықәсқәа раҧхьа иҩуан Иара изкны: “Иҭаҧҵәахьоу лабакгьы ҧиҵәашам, алҩа зхыҵуа ақәынгьы ирцәашам” ҳәа. Ари Иисус ауаа дшырзыҟаз аанагон.

Аҵьашьатә дыуқәа ирҿион Анцәа Иҧа адгьыл аҿы иҧстазараан, ауаа ррыцҳашьара аҟынтә. Аха уажәы, Христос Жәҩантә Аб иҳаракыраҿы дыҟаны ҳаблақәа рыла Иара ибара анҳалымшогьы, Уи Аб-Анцәа диҳәоит Иара Ҿыхҩык иаҳасабала дыздызкылаз изы.

(Лука иҟынтә 7:11-16)

139. Иисус аӡиаҿы аҧшатлакә аҟәихуеит

Зны Иисус иҵаҩцәеи Иареи шхәала Генесареҭтәи аӡиа ихын. Ишыӡсоз Иисус дамхацәеит. Ари аӡиа усҟан мшынс ирыҧхьаӡон. Иаалырҟьаны аӡиаҿы аҧшатлакә ҵысын ашхәагьы ӡыла ихнаҩо иалагеит. Убасҟан Иара иҵаҩцәа Уи инеидгылан даадырҧшын иарҳәеит: “Иҳақәиҭыу! Ҳаиқәырха; ҳҭахоит” ҳәа. Иисус урҭ иреиҳәеит: “Шәхаҵара абаҟоу? Абас шәышҧашәаргәындақәоу?!” Ашьҭахь дҩагылан аӡи аҧшеи ақәиҭимтәызт, иаразнакала аҧшагьы ааиқәтәеит, аӡиагьы аҽааиқәнакит. Аҭынчра дыугьы ҟалеит.

Ауаа ракәзар, ашәареи аҵьашьареи иамҽханакын, “Дызуысҭада ари, аҧшагьы амшынгьы зҳәатәы руа?” ҳәа дара-дара иеибырҳәон.

Нас Анцәа-Бза изыразхааит адыунеи зегьы!

Шәааи нас, инагӡаны Иҳақәиҭыу ҳиқәгәыҕып! Уи ишҟа иҳамоу агәрагарагьы нагӡахааит ҵыхәаҧҵәарагьы ақәымзааит, “Шәхаҵара абаҟоу?” ҳәа ҳаимҳәарц азы.

(Матфеи инынтә 8:23-27; Лука иҟынтә 8:22-25)

140. Иаир иҧҳа лалыргара

Зны Иисус иеиуеиҧшым аҭыҧқәа рҟынтә идеизалаз ауаа Галилеиатәи амшын агаҿаҿы идирҵон. Уа Иаир захьӡыз асинагога ахылаҧшҩцәа рыуаӡәк Иара днеидгылт.

Уи Иисус ишьапкәа иеырышьклеижьын дӡьатәы-ӡьатәуа Иара дихәо далагеит: “Сыԥха дшыԥсра дыҟоуп; уааины унапкәа лыкәтца дыбзиахаразы, дымԥсразы” ҳәа иаҳәо. Иисус уи диццеит. Ажәлар рацәагьы Иара ишьталт иааикәыршаны идибагәало.

Араҟа ԥҳәыск, шьа-ҟәатцрала жәаа шықәса игәаҟхьаз, акыраамта аҳақьымцәа рҿы зеызыхәшәтәуаз, аха хәартара змоуз, Иисус избахә лаҳаит. Уи ажәлар дрылаланы леимырбазакәа Иисус днеидгылан Иара ишәтцатәы дахьысит. Уи аԥҳәыс, “Иматәа снахьысыргьы, сыбзиахоит” ҳәа лгәы иҭалҳәеит. Абри ашьҭахь уи лчымазара дшалтцыз лцәеи-лжьи ирнырит.

Убри аамҭазтцәҟьа Иисус ицәа ианырит амч шилтцыз. “Симатәа иакьысыз дарбаныу?” дтцааит Иара. Итцаацәа Иара ари дзазтцаауаз рзеилымкаазт: “Ажәлар зегьы иааикәыршаны идибагәалоит, ас дызтцаауазеи?” ҳәа ргәы иаанагон. Аха Иисус икәша-мыкәша днаԥшы-ааԥшуан ас ҟазтцаз дибаразы. Аԥҳәыс илыхьыз еилкааны дқыць-қыцьуа днеидгылан аиаша зегьы иалҳәеит Иара. Иара иакәзар, “Бхатцара быҿнахит бара; бца тынч, агәабзиарагьы бымаз” ҳәа леиҳәеит.

Иара ари иҳәонатцы, асинагога ахылаԥшаы иуаа ааин, “Уԥха дыԥсит; иарбаныу нас Артцааы дызуыргәаҟуа?” ҳәа иарҳәеит. Аха Иисус ари иаҳан, “Умшәан, амала ахатцара умаз” ҳәа иеиҳәеит. Асинагога ахылаԥшаы ионыҟа данааи, Уи ибоит ауаа реилаеиласреи аҭынхацәа ртцәыуареи рыҳәҳәареи. Иисус урҭ иреиҳәоит: “Иарбаныу шәзыршәаз, шәагьызтцәыуа? Аԥҳәызба дымԥсит, аха дыцәоуп” ҳәа. Иагьихыччон Иара. Аха Иисус, Петреи Иакови Иоанни иԥсыз аӡӡаб дзыхшази има, уи дахьышьҭаз ауада дныаналеит. Уи лара лахь днеин, лнапы аашьҭыхны, “Аԥҳәызба! бара боуп сызҿыу, бгыл!” иҳәеит. Аԥҳәызба убри асааҭ азтцәҟьа дгагылан аныҟәара далагеит. Ари аԥьашьатәы збақәаз зегьы даараза ирзымбатәбарахәеит.

(Марк иҟынтә 5:21-42)

141. Алашә иалыргара

Ишакәызаалакгьы, зны Иисус ақалақь дыу Иерихон дааит. Ишыҟалац еиԥш, ажәлар рацәа Иара ицын. Ақалақь данналалоз еиԥш, амоан лашәык арыцҳахә даҳәо дтәан. Уи Вартимеи ихьзын. Зԥьашьатәқәа иаҳахьаз Иисус иара дивсны дышцоз аниаҳа, уи аҳәҳәара далаган, “Иисус Давидаа рԥа! Срыцҳашьа” иҳәеит.

Христос Давид иҧа ҳәа ишьҭан, Уи идгьылтәыу иани иаби аҳ Давид ишьҭраҟынтәқәан азы. Шьардаҩы уи иҿыдмырҭырц ақәыркит, аха иара иаҳагьы ирыӡәӡәаны, "Давидаа рҧа! Срыцҳашьа" ҳәа дыҳәҳәо далагеит.

Иисус даанҿасын, иҧхьарц рыдиҵеит. Ҧыҭҩык алашә инеидгылан, "Умшәан, угыл, уара дуыҧхьоит" ҳәа иарҳәоит. Вартимеи, иҧырхагаз хыхьтәи ишәҵатәы ишәххәаны дҩагылан Иисус иҿы днеит. "Иыуҭахыузеи Сара сҟынтә?" ҳәа Иисус уи диазҵааит. "Арҵаҩы! Сыла иабо сҟаларц" ҳәа иеиҳәеит алашә Уи. "Уца, уара ухаҵара уара уҿнахит" ҳәа Иисус уи иеиҳәеит. Убри асааҭ азҵәҟьа Вартимеи ила хтит. Анцәагьы дныҳәо Иисус дишьҭаланы амҩа днанылеит.

Иҳақәиҭыу уажәы, ажәҩан аҿы даныҟоугьы, аныҳәаҧхьызқәа рыцҳашьарыла идкыланы инеигӡоит. Уи дарбанзаалакь, ахаҵареи аҿыхра аиоуреи ирыбзоураны, агәы аблақәа изааиртуеит, Иара абри азы диҳәар.

(Марк иҟынтә 10:46-52)

142. Самариатәи ауаҩ қьиа изкыу ажәамаана

Азакәан-ныҟәгаҩык Иисус дцәыгьҧышәо, "Арҵаҩы! иҟасҵари сара наӡаӡатәи аҧсҭазаара саҭынхаразы?" ҳәа диазҵааит. Иисус уи иеиҳәеит: "Ианыузеи азакәан? Уагьшҧаҧхьои?" ҳәа. Азакәан ныҟәгаҩ иҳәеит: "Иуықәиҭыу у-Нцәа угәы наӡалеи уҧсы наӡалеи умч наӡалеи удырра наӡалеи бзиа дба; иузааигәаӡоугьы ух еиҧш бзиа дба." Иисус уи иеиҳәеит: "Ииашаны аҭак уҳәон; абас уныҟәала, шьардагьы ныуҵуеит." Аха уи ахырқьиара иҭахны, "Дызуысҭада сара исзааигәаӡоу?" ҳәа иеиҳәеит Иисус. Аҭакс Иисус уи ажәамаана изеиҭеиҳәеит: "Аӡәы Иерусалимынтәи Иерихонҟа дышцоз, абрагьцәа дрымҧыхьашәан иматәақәа ишәырхын, дыхәны иҧсы аарла ишҭаз дныжьны ицеит. Ҧшьаҩык машәыршақә уи амҩала дшымҩасуаз дибан дивсны дцеит. Иара убас левиткгьы уи аҭыҧ аҿы дшыҟаз дибан, днеихәаҧшын дивсны дцеит. Самариатәык дшымҩасуаз диқәшәан, даниба, игәы дрыцҳанашьеит. Днеидгылан ихәрақәа азеиҭыни аҩи рықәҭәаны иҿеиҳәеит; нас иҽада длақәыртәаны асасааирҭаҿы днаганы ацхыраара иицеит. Адырҩаҽны, дцо даналага, ҩ-динариак — уи аамҭазы Израил рхы иадырхәоз Римтәи аҧара — ҭыхны, асасааирҭа зтәыз иҭаны, "Ацхыраара иҭ; ари еиҳа иныухуа, санаахынҳәлакь, иуысҭап" ҳәа иеиҳәеит.

“Дарбаныу арҭ ах-ҩык рахьтә абрагьцәа ирымҧыхьашәаз изааигәаз ҳәа зыугәахәуа?” ҳәа диазҵааит азакәан-ныҟәгаҩ Иисус, иажәамаана аиҭаҳәара даналга. “Ацхырааара изҭаз” иҳәеит азакәан ныҟәгаҩ. Убасҟан Иисус уи иеиҳәеит: “Уца, уаргьы убасҵәҟьа уныҟәала” ҳәа.

(Лука иҟынтә 10:25-37)

143. Аиҳәшьцәа Марфеи Марииеи

Ажәлар Иисус иҟәышреи имчи џьаршьон. Иисус ажәлар бзиа ибон, ажәларгьы Иисус бзиа дырбон. Аха Иисус афарисеицәеи ашәҟәыдырыҩцәеи рыҩныҵҟа аӡацәагьы иман. Урҭ Иара дырцәымӡын, насгьы Уи ирҿиоз аџьашьатәқәа хырҩы рзыуны Иара дхарҵомызт.

Иерусалим иацәыхарамкәа, Вифаниа ҳәа изышьҭаз, қыҭак ыҟан. Уи инхон аиҳәшьцәа Марфеи Марииеи урҭ рашьа Лазари. Урҭ ах-ҩыкгьы Иисус даараӡа бзиа дырбон, лассы-лассы Иара даарҧхьалон дара рышҟа.

Зны Иара дара рышҟа даан, Мариагьы иаразнак Иара ишьапқәа рааигәара дтәеит Иара иажәа дазызырҩразы. Марфа лакәзар, ачеиџьыка дыу архиара даҿын Иара идылгаларазы. Уи илгәаҧхомызт Мариа лара дахьылмыцхраауаз. Убри аҟынтә уи Иисус днеидгылан, “Иҳақәиҭыу! Саҳәшьа сараӡәк амаҵыура сахьазынлыжьыз агәхьаа умкӡои? Илаҳә дсыцхраац” ҳәа иалҳәеит. Иисус иакәзар, аҭакс “Марфа! Марфа! бара бгәы арымӡаа ҭыхоит, арымӡаагьы базыҩуеит; аха иаҭахыу акы заҵәык ауп. Мариа иалылхит илымрымхыша ахәҭа бзиа” ҳәа леиҳәеит.

Иҳақәиҭыу раҧхьа Иара Иажәала зыҧсы арҭәара иашьҭақәоу ианагь ирымеирҽхәоит.

(Лука иҟынтә 10:38-42)

144. Иисус афарисеи аҩнаҿы

Фарисеик Иисус шьыбжьхьазы дааиҧхьеит. Иисус даан аишәа дахатәеит. Афарисеи уамашәа ибеит Уи акрыфара аҧхьа инапы ахьимыӡәӡәаз, избан акәзар афарисеицәеи Ауриацәа зегьи, ажәытә-уаа рҳәахьа нагӡо, акрыфара аҧхьа цқьа рҿы-рнапы мыӡәӡәакәа, рхәы иалакьысуам. Аха Иҳақәиҭыу уи иеиҳәеит: “Шәара, афарисеицәа, уажәы аҿеи асаани адәахьала ишәрыцқьоит, шәыҩныҵҟақәа ракәзар, мҵарсралеи ҩыстааралеи иҭәыуп. Хшыҩдараа! Адәахьтәи зшаз иакәӡами аҩныҵҟатәигьы зшаз? Иеиӡыуп ишәымоу ахьтә

арыцҳахә шәҭилар; убасҟан зегь цқьахап шәара шәзы. Арыцҳара шәымазааит шәарҭ, афарисеицәа! ашьыхәи араҳанеи егьырҭ ауыҭраҭыхқәеи рахьтә жәаба рак рыҭаны азбреи Анцәа ибзиабареи шәахьрышьҭам азы; абарҭгьы утәын, аха убарҭгьы ныжьтәымызт. Арыцҳара шәымазааит шәарҭ ашәҟәыдырыҩцәеи афарисеицәеи! асинагогақәа рзы аханы атәареи ажәлар реизарақәа рзы асаламқәеи бзиа иахьыжәбо азы… Арыцҳара шәымазааит шәарҭ азакәандырыҩцәагьы! адырра ацаҧха ганы шәаргьы шәмыҩналакәан, иҩналозгьы шәахьырҧырхагахаз азы."

Иисус ари аниҳәоз, ашәҟәыдырыҩцәеи афарисеицәеи мыцхәы дыхҭакны азҵаара рацәа идырцало иалагеит, Иара дыҧшыхәуа, џьара ак изыхны, харак идырҵарц азы.

(Лука иҟынтә 11:37-54)

145. Абеиа хшыҩда изкыу ажәамаана

Иисус ажәлар ауаз раҳәо, "Шәгәы шәеаныз, амал-рҳара шәеацәышәыхьчала, избан акәзар ауаҩы иҧсҭазаара имал амарымажара акәым изыдхәалоу," иҳәеит. Ашьҭахь Уи урҭ абри ажәамаана реиҳәеит: "Уаҩ беиак имхазы аарыхра бзиа иман гәанылагьы дхәыцуан абас: 'Изыурызеи? Саарыхра аҵәахырҭа аҭыҧ сыман' ҳәа. Иагьиҳәеит: 'Абар иҟасҵаша: сцақәа сырбгап, адыуқәа ргыланы ачеи саарыхра зегьи уа иеизызгап. Сыҧсы иазысҳәап: "Сыҧсы! Амазара рацәа узышьҭоуп шықәсы рацәа иуызхаша; уҧсы шьа, иф, ижә. қьаф ула" ҳәа'. Аха Анцәа уи иеиҳәеит: 'Ахшыҩда! Абри ауыха уҧсы ухырхуеит; нас изтәхода уара иааурыхаз?'."

Абри ажәамааны ҳәаны Христос рырҵара дазын: "Абас рыхьуеит Анцәа ила ибеиамхакәа зхазы ахазына еизызгақәо. Шәхазы ахазына еизыжәымгалан адгьыл азы, аҩи ажьакцеи иахьырфо, аҧьычцәагьы иҵжааны иахьырӡо. Аха иеизыжәгала шәхазы ахазына ажәҩан азы, аҩгьы ажьакцагьы иахьырзымфо, аҧьычцәагьы иахьыҵрымжаауа иагьахьырымӡо. Избанзар шәыхазына ахьыҟоу ауп шәыгәқәагьы ахьыҟало. Ҩыцьа аҳцәа рымаҵ аура азәгьы илшом, избанзар ма рыуазәк дицәымҕхоит, егьы бзиа дибоит, мамзаргьы рыуазәк дидҳәалахоит, егьы дизхьаҧшуам. Анцәагьы мамонгьы рымаҵ шәзеицуам."

(Матфеи иҟынтә 6:19-21, 24; Лука иҟынтә 12:15-21)

146. Ашьхаҿы ауазхәара

Зны Иисус аӷьха дхаланы уа дтәан, иҵаҩцәеи ажәлари Иара ианидеизала, бзабаала аӄазаара иазку аӷӄаракәа ирыкәныӄәо зегьы аӷсы аҭынчреи агәырӷьара иашеи шроуа диртцо далагеит.

“Бзабаала иӄоуп доуҳала иӷарыу, избанзар дара иртәыуп Жәҩантә Аӷсҳара.”

Доуҳала иӷару ҳәа ҳзышьҭоу згәы ҭынчны ианагь доуҳала Анцәа дшыртахыу еилызкаакәо роуп.

“Бзабаала иӄоуп иҵәыуа, избанзар урҭ жьжьахоит.”

Иҵәыуа ҳәа ҳзышьҭоу рныҳәаракәа рыла рыгәнаҳаракәа ҵәыуаны Иҳақәиҭыу ицхырааракыла рыҽдырыиашарц згәы иҭақәоу насгьы ичҳаны агәнырхаракәеи агәалсреи зхызгақәо роуп.

“Бзабаала иӄоуп иӷагьам, избанзар урҭ адгьыл рҭынхоит.

“Бзабаала иӄоуп аҵабырг азы имлашьуа, иӡышо, избанзар урҭ ҭәуеит.

“Бзабаала иӄоуп арыцҳашьаҩцәа, избанзар урҭ рыцҳашьахоит.

“Бзабаала иӄоуп гәыла ицқьоу, избанзар урҭ Анцәа дырбоит.

“Бзабаала иӄоуп аиныршәаҩцәа, избанзар урҭ Анцәа иӷацәа ҳәа рыхьӡхоит.

“Бзабаала иӄоуп аҵабырг азы иӷхарҵо, избанзар дара иртәыуп Жәҩантә Аӷсҳара.

“Бзабаала шәыӄоуп шәара, Сара исхырӄьаны шәанеигәдырҵо, шәаныӷхарҵо, шәыцәгьа анырҳәо, мчыла шәанырӄьашьуа.

“Шәгәырӷьала, шәыхәмарла, избанзар шәара шәҳамҭа ажәҩан аҿы идыуыуп; абас иӷхарҵон шәара шәаӷхьа иӄаз аӷааимбарцәагьы. Шәара адгьыл шәаџьыкоуп... Шәара аӷсабара шәалашароуп... Бзиа ижәбала шәаӷацәа, шәызшәиуагьы шәныҳәала... Шәгәы нзырхогьы шәырзыгәдыууыз... Шәагьыӄалоит шәара Жәҩантә Аб шәиӷацәаны, избанзар Уи имра ацәгьауцәагьы ақьиацәагьы ирызирхоит, ақәагьы рзылеишьҭуеит аҵабыргҳәацәагьы амц-ҳәацәагьы.”

Ашьҭахь Иисус иреиҳәеит афатәи ашәҵатәи хьаас ишыӄарымҵаша: “Шәрыхәаӷши жәҩантә аҵаракәа — урҭ иагьлаҵом, иагьбҵом, рцагьы иҭарыӷсом, аха Жәҩантә шә-Аб ирчоит урҭ. Шәара урҭ раҵкьыс хара шәеиӷьӡами? Шәрыхәаӷшишь алилиақәа архаҿы ишрызҳауа; џьабаагьы рбом, иагьхахом. Аха шәара ишәасҳәоит: Соломонгьы, иара иҳаракыра ахьынӡаӄаз еиӷш, иҽеилеимҳәацызт иарбанзаалакгьы урҭ рахьтә ак еиӷш... абасала хьаас

иҟашәымҵан... избан акәзар Жәҩантә шә-Аб идыруеит шәара абарҭ зегьы шәышрызхьаауа. Аха зегь раԥхьаӡа Анцәа Иаҳреи Иара иҵабыргреи шәрышьҭал, нас егьырҭ зегьы шәара ишәыдлашт.”

(Матфеи иҟынтә 5:1-14, 44-48; 6:26-33)

147. Алаҵаҩ изкыу ажәамаана

Иисус ажәлар алаҵаҩ изкыу ажәамаана рзеиҭеиҳәеит: “Абар, алаҵаҩы дҭыҵит алаҵаразы. Данылаҵоз, жәлацқәак амҩа ианшәалеит, аҵаракәагьы аахаԥрын урҭ рфеит; егьырҭ анышә ахьырацәамыз акаҳәраҿы икәԥсеит иагьааит ирласны, адгьыл ҵауыламызт азы. Амра ангыла, иканӡеит, адац ахьамамыз аҟынтә иҩеит. Даҽа жәлацқәак амаӷра илаԥсеит; амаӷ иазҳан урҭ ахәаҽеит. Иаанхақәаз ракәзар, адгьыл барақьаҭраҿы икаԥсан аҽаҩра аанашьҭит; акы иаанашьҭит шәынтә иазырҳаны, егьи хынҩажәантә, даҽакгьы ҩажәижәабантә. Алымҳақәа змоу иаҳааит.”

Ашьҭахь Иисус ари ажәамаана аҵакы рзеиҭеиҳәеит:

“Дарбанзаалакгьы Аԥсҳара ажәа заҳауаны игәнызымкыло иҿы агызмал дааны уи игәаҿы илаҵоу иӷьычуеит: абар, амҩаҿы илаҵоу змааноу.

“Ахаҳәраҿы илаҵоу иаанаго, абри ажәа заҳауаны убри асааҭ азы игәырӷьаҵәа издызкыло иоуп.

“Аха уи иҩныҵҟа адац ахьимам азы, акыр аамҭа иҽизынкылом; ма агәырҩа ма ажәа ахырҟьаны ашьҭазаара шааилакь, убри асааҭ азы дааҳәуеит.

“Амаӷраҿы илаҵоу иаанаго, убри ажәа заҳауа иоуп, аха абри аамҭа азҿлымҳареи абеиара ахнахреи ажәа рхәаҽуеит насгьы уи лҵшәадахоит.

“Адгьыл барақьаҭ аҿы илаҵоу иаанаго, ари ажәа заҳауа иагьгәнызкыло иоуп; уи иоуп алҵшәа бзиа аазышьҭуа иагьуызҭо: аӡәы иааишьҭуеит шәынтә иазырҳаны, даҽаӡәы хәнҩажәантә, даҽаӡәыхгьы ҩажәижәабантә.”

(Матфеи иҟынтә 13:3-9, 18-23)

148. Иисус хә-ныҙқьҩык ауаа хә-чахык рыла ирчоит

Зны Иисус иҵаҩцәа иманы Галилеиатәи амшын нырцә Тивериада акәшамыкәшахь дцеит. Ауаа рацәа Иара ихьыԥшит, избанзар урҭ ирбон ачымазцәа ирзиуаз аџьашьатәқәа.

Иисус ашьха дхалан уа дықәтәан иҵаҩцәа иманы. Иааигәан Ауриацәа рымшныҳәа Амшаҧ. Иисус днаҧшны ауаа рацәа Иара иахь ишааиуаз аниба, "Ача абааххәари абанҭ акрырҿахҵаразы?" ҳәа Филипп иеиҳәеит. Ари Иара уи изиеиҳәоз далаҧишәарц азы акәын — Иара Ихаҭа идыруан иҟеиҵашаз.

Филипп Уи иеиҳәеит аҭакс: "Ҩышә динариа рыхә ача урҭ ирызхом доусыу маҷк иадамхаргьы ихьӡартә еиҧш."

Иҵаҩцәа рыуаӡәк, Андриа, Симон Петра иашьа, Иара иеиҳәеит: "Ара дыҟоуп ҷкәынак. Уи имоуп ақьар иалхыу хә-чахыки ҩ-ҧсыӡки. Аха уи зларыхәозеи арсҟаҩык ауаа рацәа?" Иисус иҳәеит: "Ауаа ииарц ирыдышәҵа." Ари аҭыҧ аҿы аҳаскьын рацәа ыҟан. Абасала ииеит ауаа, хыҧхьаӡарала хә-нызқьҩык инарзынаҧшуа.

Иисус ачақәа шьҭихын Анцәа аҵьшьара иҭаны иҵаҩцәа инариҭеит; иҵаҩцәа урҭ ииаз ирзыршеит, убас аҧсыӡқәагьы заҟа рҭахыз. Урҭ зегьы рызхара анырфа, Иара иҵаҩцәа иреиҳәеит: "Иаанхаз ачасақәа еизыжәга акгьы ҧхасҭамхарц азы." Иагьеизыргеит, иагьдырҭәит урҭ жәаҩа калаҷкәыр ақьар иалхыз хә-чахык ирхашәаланы акрызфаз ирцәынхаз ачасақәа рыла.

Абас, Иара иҟеиҵаз аҵьашьатәы збаз ауаа, "Аиашаз, ари аҧсабара иқәлараны иҟоу аҧааимбар иоуп" ҳәа рҳәо иалагеит.

(Иоанн иҟынтә 6:3-14)

149. Иисус амшын дықәныҟәоит

Ачеи аҧсыӡи рыла аҵьашьатә анагӡара ашьҭахь Иисус иҵаҩцәа ашхәа иҭаланы, Иара ажәлар ауишьҭаанӡа, иаҧхьа нырцәҟа ииасыртә ҟеиҵеит. Ажәлар ауишьҭын, Иара ашьха дхалеит имала дныҳәарц азы, ауыхагьы уа дынхеит ихала. Уи аамҭазы иҵаҩцәа зҭаз ашхәа амшын агәаны инеихьан, амшын ацәқәырҧақәагьы уи иасуан, аҧша аҧықәслон азы.

Ауыха аҧшь-ҷаҧшьараан Иара дааит дара рахь амшын дықәныҟәо.

Иҵаҩцәа Иара амшын дықәныҟәо дшааиуаз анырба, иеила-ҩеиласт: "Ари лаҧшҵашәароуп!" рҳәан ишәаны иеибарҟааит.

Аха [Иисус] иара убри асааҭ азы драцәажәан: "Шәыҽешәырхаҵа, ари Сара соуп, шәымшәан!" иҳәеит.

Петра Уи аҭакс иеиҳәеит: “Иҳақәиҭыу, ари Уара уакәзар, аӡы сыҵәаланы Уара уҿы анеира сыдҵа.”

Иара иҳәеит: “Уааи!” Петра ашхәа дтыҵны, аӡы дыҵәаланы иҿынеихеит Иисус иахь днеирц.

Аха аԥша аниба, дшәан, аҵааӷәрылара даналага, дныҩныҟааит: “Иҳақәиҭыу, сеиқәырха!”

Иара убри асааҭ азҵәҟьа Иисус инапы неиҵыхны дааникылт иагьиеиҳәоит: “Ахаҵара-маҷ, узыгәрамгахазеи?” Урҭ ашхәа ианынҭала, аԥшагьы ааҭынчхеит. Ашхәаҿы иҟаз ракәзар, иааины Иара иеихырхәеит: “Ииашаны Уара Анцәа Иԥа уоуп” рҳәо.

(Матфеи иҟынтә 14:22-33)

150. Иисус иеиҭакра

Зны Иисус иҵаҩцәа ирееиҳәо далагеит Иара Иерусалим дыԥсраны дшыҟоу. Иҵаҩцәа ари азыӡырҩра рцәыуадаҩын, избан акәзар урҭ Уи аҳыс иҟаҵара гәыԥыртас ирыман. Урҭ рыгәқәа ԥжәеит, Иҳақәиҭыу Иерусалимҟа ацара шидыу насгьы ахылаԥшцәеи аԥшьаҩ еиҳабацәеи ашәҟәыдырыҩцәеи рыбзоурала дыргәаҟны дшыршьуа, ахымш рызгьы аԥсцәа рыхьтә дышгыло атәы анреиҳәа. Иҵаҩцәа рхахьы ирзаагомызт Иисус аԥсцәа рахьтә игылара азҵаара, избан акәзар урҭ Уи иҳәамҭа рзеилкаауамызт.

Мшқәак рышьҭахь Иисус Петреи Иакови уи иашьа Иоанни рымала иаашьҭыхны ашьха ҳарак ихәынганы рҿаԥхьагьы иеиҭеикуеит: ихы-иҿы каҷҷеит амра еиԥш, ишәҵатәқәагьы шкәакәахеит алашара еиԥш. Иаалырҟьаны Моисеии Илиеи хьыӡдыула ицәырҵын Иара иацәажәо иалагеит Иерусалим Иара ирҿиараны иҟоу иазкны. Убасҟан Петра Иисус иеиҳәеит: “Иҳақәиҭыу, ибзиоуп ҳара ҳзы абри аҟазаара. Иыуҭахызар, х-қьалак ҳаргылап: акы Уара узы, акы Моисеи изы, даеакгьы Илиа изы” ҳәа. Уи ари зхиҳәааз ашәара дахьамеханакыз азы уаҳа иҳәаша ахьизымдыруаз ауп. Уи абри иҳәонаҵ, ԥҭашк аархатәеит; бжьыкгьы цәажәеит аԥҭахьтә: “Абри иоуп бзиа избо Сара Сԥа, сгәаԥхара ҳалал зду; Иара шәизыӡырҩла.”

Иҵаҩцәа ари анраҳа, ишәаны еыцха икаҳаит. Аха Иисус урҭ днарыдгыланы днаркьысын, “Шәгыл, насгьы шәымшәан” ҳәа реиҳәеит. Рылақәа анҩышьҭырх, Иисус заҵәык Ихаҭа ида уаҳа уаҩ дрымбеит.

Ашьха ианылбаауаз, “Аӡәгьы иашәымҳәан ари ижәбаз, Ауаҩытәҩыс Иҧа аҧсцәа рахьтә дгылаанӡа” ҳәа реиҳәеит урҭ Иисус.

(Матфеи иҟынтә 17:1-9)

151. Иисус Лазар аҧсцәа рахьтә диргылоит

Иисус иҵаҩцәа иманы ҭыҧ ҧхьакырҭак аҿы дшыҟаз Лазар ичымазара иазкны илахь еиқәызҵашаз адырра иоуит. Иисус бзиа ибон Марфеи уи лаҳәшьеи Лазари. Ачымазаҩ иаҳәшьцәа уаҩ дрышьҭит “Иҳақәиҭыу! Абар, Уара бзиа иубо дычмазаҩыуп” ҳәа иеиҳәаразы. Иисус ари аниаҳа, “Ари ачымазара аҧсра иазҳәам, аха Анцәа иҳаракыра иазҳәоуп, Анцәа Иҧа уи ала дҳаракхарц азы” иҳәеит. Ашьҭахь Иара уа дахьыҟаз аҭыҧ аҿы даҿа ҩы-мш даангылан, Лазар шьҭа дыҧсхьеит ҳәа анигәаҳә, Вифаниаҟа дцеит.

Ирацәаҩны ауриацәа аиҳәашьцәа рҿы иааны иҧсыз рашьа иҵыхәала агәаҟра ирымаз азы ирыжьжьон. Марфа Иисус дылбан, “Иҳақәиҭыу! Уара ара уҟазҭгьы, сашьа дыҧсуамызт, аха иара уажәгьы издыруеит Уара Анцәа узызиҳәалакгьы шуиҭо” ҳәа иалҳәеит Иара. Аҭакс, “Аҧсцәа рахьтә дгылоит башьа” иҳәеит Иисус. Ашьҭахь Уи иациҵеит: “Сара соуп нырцәгылареи аҧсҭазаареи; Сара схазҵо дыҧсыргьы, иҧсы ҭалоит. Зыҧсы ҭаны Сара схазҵо дарбанзаалакгьы ахаангьы дыҧсуам. Ари хабҵома бара?” “Ааи, Иҳақәиҭыу! Сара ихасҵоит Уара аҧсабарахь иаараны иҟоу Анцәа Иҧа, Христос, шуакәыу” лҳәеит Марфа. Ашьҭахь лара дцан лаҳәшьа Мариа длыҧхьеит.

Иисус Марием уи илыцқәаз ауриацәеи шҵәыуаз аниба, Ихаҭагьы ҧсыла дгәырҩан, “Дабашьҭашәҵеи уи?” иҳәеит. “Иҳақәиҭыу! Унеины дба” рҳәеит урҭ аҭакс.

Иисус Лазар дахьжыз ахаҧы днадгылеит. Уи атәылан зыҩналарҭа ахаҳә адрыжьлаз ахаҧы акәын жырҭас иҟаз усҟан. Иисус ахаҳә адырхырц рыдиҵеит, аха Марфа илҳәеит Лазар адамра дҭоуижьҭеи, шьҭа ҧшьымш шҵуа. Иисус уи илеиҳәеит: “Сара ибасымҳәаӡеи, ихабҵозар, Анцәа иҳаракыра ббоит ҳәа?” Ахаҳә анадырх, Иисус иблақәа ажәҩан ахь инарханы, “Саб! Иуҵьысшьоит, Уара сҳәамҭа ахьуаҳаз азы... Сара издыруан Уара ианагь ушысзыӡырҩуа...” иҳәеит. Абри ҳәаны, Иара ибжьы ырҳаракны, “Лазар, угыл наҟ!” ҳәа ҿааиҭит. Дагьҭыҵит Лазар, инапқәеи ишьапқәеи аҧскәыршала иҿаҳәаны.

Ирацәаҩны ауриацәа, ари аџьашьатәы збаз, Иара дхарҵо иалагеит, аха афарисеицәеи аҧшьаҩ-еиҳабацәеи еилацәажәаны, Иисус дшыршьыша аӡбра иашьҭалт.

(Иоанн иҟынтә 11:1-50)

152. Иисус ахәычқәа иныҳәоит

Ахәычқәа, ацәгьа ахьуанарыжьуа, зегьы рыгәра зго, гәартылатәи, имариоу рыҧсқәа рзы даараӡа бзиа ибоит Иисус.

Ҩнак, Христос адгьыл аҿы дыҟанаҵы, Иара иахь ахәычқәа зны инаргеит инапқәа нарықәҵаны иныҳәарц азы. Иҵаҩцәа урҭ ранацәеи рабацәеи Иара ишҟа рнагара азин анрырымҭа, Христос иҵаҩцәа иреиҳәеит: “Иоушәышьҭ ахәычқәа шәагьырҧықәымсылан Сара сахь иааиразы; избан акәзар абарҭ иреиҧшқәоу роуп Жәҩантә Аҧсҳара зтәыу. Нас инапқәа рықәҵаны иныҳәеит.

Даҽазныкгьы иҵаҩцәа Иисус иазҵааит: “Нас иеиҳабыда Жәҩантә Аҧсҳараҿы?” ҳәа. Иисус ҳәычык дааиҧхьан рыгәҭа днеиргылан иҳәеит: “Ииашаны ишәасҳәоит: шәҽеиҭакны ахәычқәа шәреиҧшымхар, Жәҩантә Аҧсҳара шәызҭалашам. Убас, абри ахәычы зыҽиаҟаразтәыз иоуп Жәҩантә Аҧсҳараҿы иреиҳау. Абри иеиҧш хәычык Сара сыхьӡала дыздызкыло Сара сидикылоит.”

(Матфеи иҟынтә 18:1-5, 19:13-15; Марк иҟынтә 9:36-37)

153. Иисус Иерусалим дахьҵәыуеит

Зны Иисус Иерусалими Иара ибзиабара рзеилымкаакәа ишьра иашьҭази дрыхьҵәыуан.

“Иерусалим! Иерусалим! аҧааимбарцәа нзырҵәо иузаашьҭқәоугьы хаҳәла изшьуа! Шаҟантә исҭахыз ухшаара реизгара, аҵыс аҧацәа амҵәыжәҩа ишыҵанакуа еиҧш, аха шәара ишәҭахымхеит. Абар, шәыҩны ҭацәны ишәызныжьхоит. Ишәасҳәоит шәара Сара сшыжәымбо, ‘Уҧшьоуп, Иҳақәиҭыу ихьӡ ала Иааауа!’ ҳәа шәҳәартә еиҧш аамҭа аанӡа.”

Даҽазынгьы Христос Иерусалим иҽазааигәатәны, дахәаҧшуа, дҵәыуа, “Ҳееи, уара, ма иахьатәи амш азы, иудырыр уҭынчра амаҵ зуа! Аха ари уажәы уара улақәа ирцәыҵәахыуп. Избан акәзар, иуызаашт амшқәа уаҕацәа ажрақәа ануыкәдыршаша, иуыкәшангьы уаныбжьаркша зегьынцьара. Уагьеимырҵәашт,

уҷкәынцәагьы уларшьышт, хаҳәыки хаҳәыки еиқәдырхашам уҩнытҟа, ианыуҭаашаз аамҭа ахьыузымдырыз азы” иҳәеит.

Нас иҟалааит ҳаҧсҭазаара, Христос, ҳара данҳахәаҧшуа, дамырҵәыуартә еиҧш.

(Лука иҟынтә 13:34-35; 19:42-44)

153. Иҟьалаз ауаса иазкыу ажәамаана

Иисус ауаатәыҩса зегьы убас еиҧш бзиа ибеит, жәҩантә аҳаракыра ныжьны адгьылахь дааны зыгәнаҳаракәа ирылатҵәази Анцәа иҟынтә ихьаҵны Иара иуааҗәлар зхаштызи ҧшааны иеиқәирхартә еиҧш.

Иажәамаанақәа рыуак аҿы Христос абас иҳәеит: “Шәыуа дарбаныу шә-уасак иманы, урҭ рахьтә акы ицәызыр, ҧшьынҩажәи зеижә ацәҳәыраҿы иныжьны ицәызыз иашьҭамло, уи ибаанҙа? Ианибалакь, ижәҩақәа ирықәиҵоит дгәырҕьаны. Иҩны дааны иқәылацәеи игәылацәеи еизганы иреиҳәоит: ‘Шәсыцгәырҕьа, исцәызыз суаса збеит’ ҳәа. Ишәасҳәоит шәара, ҧшьынҩажәи зеижә-ҩык аҵабыргцәа хьхәра иазымгәаҟуа рзы еиҳа, гәырҕьара ҟалоит ажәҩан аҿы гәнаҳа зманы иахьхәыз аҙәы изы.”

Агәырҕьара дыу ҟалашт ажәҩан аҿы, дарбанзаалакь аҧхьаҩцәа рахьтә иахьагьы Христос згәы дадзымкылац аҙәыр дыҟазар, игәнаҳарақәа гәык ала дрыхьхәны ныҳәарала Иара иахь дхьаҳәыр. Иара диаҳашт, деиликаашт, даҭеиҵашам игәгьы аҭынчра азааигашт.

(Лука иҟынтә 15:3-7)

154. Иисус Вифаниа азеиҭын ихьшьра

Амшаҧ амшныҳәа фы-мш шыбжьаз Иисус Вифаниа дааит, иагьибеит уа дырҩагь Мариеи Марфеи Лазари. Уи уа уаххьа издырхиан, Марфагьы ахаҵгылара луан. Мариа лакәзар, амармыш иалхыз хаҳә-маҭәахәык, алабастра ҳәа изышьҭаз, азеиҭын ала иҭәын, Мариа уи ҧҿены Иисус ишьапқәа амиро рхьылшьын лыхцә ала илырбеит. Аҩны зегьы амиро афҩы лаҳа-лаҳауа иҩналеит.

Иҳақәиҭыу иҵаҩцәа рахьтә аҙәы, Иуда Искариот, Иара дызҭиирц зҭахыз, “Абри амиро хы-шә динариа ҳәа иҭиины аччиацәа изырзаҳамшари?” иҳәеит. Ари уи зхиҳәааз аччиацәа хьаас иманы акәмызт, аха дҕьычҩын азоуп; арыцҳахә зҭарыҧсоз аҧаратра-акәалаҧ змаз иара иакәын.

Иара убас егьырҭ иҵаҩцәагьы ирхәон: “Ари аҧхасҭа зыххәаауазеи?” ҳәа. Аха Иисус ари дырны, “Аҧхәыс дызшәырҧхашьозеи? Сара ауыс бзиа сзыҟалҵеитеи. Избан акәзар, аччиацәа ианагь шәара ишәыцҟоуп; Сара сакәзар, ианагь

сшәымам. Ари амиро сцәеижь иаҟәҭәаны Сара сыжразы слырхиеит. Ииашаны ишәасҳәоит: Аҧсабара ахьынеимоу абри Ажәабжь Бзиа уазны иахьырҳәалакгьы, ирҳәалашт абри илуыз, лара лгәаларшәагас" ҳәа реиҳәеит.

(Матфеи иҟынтә 26:6-13; Иоанн иҟынтә 12:1-8)

155. Иқьалаз аҧа изкыу ажәамаана

Христос ажәлар даҿа жәамаанак реиҳәеит:

"Аӡәы ɷыцьа аҧацәа иман. Урҭ иреиҵбыз иаб ус иеиҳәеит: 'Саб, исыҭ амазарахьтә сыхәҭа.' Абгьы урҭ амазара рзишеит. Мышқәак анаабжьыс, аҧеиҵбы зегь еизганы тәыла харак ахь дцеит; уаҟа хнымкыларала дныҟәан имазара зегь нихит. Зегь анних, уи атәылан амлашьра дыу ҟалеит, дагьалагеит уи агәаҟра. Дцан уи атәылан инхоз аӡәы иҿидикылт; уи идәқәа рахь дишьҭит иҳәақәа акрырҿеиҵарц. Деилаҳауан аҳәақәа ирфоз ацәынха-мынхақәа рыла имгәа ирҭәыр, аха уаɷы ииҭомызт. Ихшыɷ аҿы данааи, иҳәеит: 'Саб шаҟаɷ маҵыуцәа имоузеи ача мыцхәы заɷзхуа, сара сакәзар, амла сагоит. Сгыланы сцап саб иахь иагьиасҳәап: "Саб, сара агәнаҳа зуит ажәɷани уареи шәҿаҧхьа, сагьаҧсам шьҭа уара уҧа ҳәа ахьӡ схызаара; суыдкыл умаҵыуцәа сырхыҧхьаӡаланы".' Дгылан дцеит иаб иахь."

(Лука иҟынтә 15:11-20)

156. Иҟьалаз аҧа аɷныҟа ахьынҳәра

Христос иҟьалаз аҧа изкыу ажәамаана анагӡара даҿын:

"Макьана анеиразы акыр шигыз, иаб дибеит дагьрыцҳаишьеит; дыɷны дцан ихәда иҿахажьны дигәыӡит. Аҧа уи иеиҳәеит: 'Саб, сара агәнаҳа зуит ажәɷани уареи шәҿаҧхьа, шьҭа саҧсам уара уҧа ҳәа ахьӡ схызар'. Аб имаҵыуцәа иреиҳәеит: 'Иреиҕьыу амаҭәа ааганы деилашәҳә, амацәазгьы инапы иахашәҵ, ашьаҵатәгьы ишьапқәа ирышьашәҵ; агамла чах ааганы ишәшьы, акраҳфап; қьаф ааулап, избан акәзар ари сҧа дыҧсны дыҟан, дыбзахеит; дыӡны дыҟан, дыҧшаахеит'. Иагьалагеит ақьафыура. Иҧеиҳаб иакәзар, амхы дҭан; дхынҳәны дшаауаз, аɷны даназааигәааха, ашәаҳәабжьи агәырҕьабжьи иаҳаит. Амаҵыуцәа рыуаӡәк диҧхьан диазҵааит: 'Арҭ закәыузеи?' Уи иеиҳәеит: 'Уашьа дааит; уабгьы агамла чах ишьит, деибганы дахьибаз азы'. Иара дгәааит аɷналарагьы

иҭахымызт. Иаб иакәзар, ддәылҵны диҧхьон. Аха иара иеиҳәеит иаб аҭакс: ‘Абар, сара абри аҟара шықәса умаҵ зуеит, ианакәзаалакгьы уҳәатәы сахымҧац, аха уара знымзар зны сҩызцәа срыцгәырӷьаразы исыумҭац ӡысыкгьы. Ари уҧа, умазара зегьы аҳәса цәыбзақәа ирықәзырӡыз, данааи, агамла чах изыушьит’. Иара иеиҳәеит: ‘Сҧа, уара ианагь сара сыҟны уҟоуп, сара исымоу зегьы уара иыутәыуп. Агәырӷьареи ақьафыуреи қәнаган, избан акәзар уашьа дыҧсны дыҟан, дыбзахеит; дызын, дыҧшаахеит’.”

Ари ажәамаанала Иисус дырҩагь иаҳирбеит Жәҩантә Аб дарбанзаалакгьы гәнаҳа зманы гәыла-ҧсыла иахьхәны Иара изнеиуа дышиеигәырӷьо игәнаҳарақәагьы шианеижьуа.

Нас ҳ҄еазаҳкып, аҧеиҳаб ҧагьа зхада уаҩ бзиа дзымбоз еиҧш Жәҩантә Аб хыхь-хыхьла изыӡырҩра акәымкәан, гәаартыла гәык-ҧсык алагьы изыҟазаара!

(Лука иҟынтә 15:20-32)

157. Ацәеилабаара-чымазара змоу жәа-ҩык

Иерусалимҟа ихы рханы дышцоз, Иисус имҩатәны қыҭак дналалеит.

Араҟа Уи иҧылеит жәа-ҩык ацәеилабаара зыхьуаны ихараны з҄еаанызкылаз, иагьалагеит урҭ аҳәҳәара, “Иисус, Абжьаҩ! Ҳрыцҳашьа!” ҳәа ҿыҭуа. Урҭ аниба, “Шәцаны аҧшьаҩцәа шә҄еыдшәырба” ҳәа реиҳәеит. Дара шцоз, рчымазара бааҧс аҟынтә ишыцҟьахаз рбеит.

Урҭ ацәеилабаара зыхьуаз ажәа-ҩык рахьтә аӡәы заҵәык иоуп Иисус ишҟа ихынҳәыз. Уи ҿыцха Иара ишьапқәа и҄ерышьклеижьит диаҭабыууа насгьы ибжьы рдыуны Анцәа дирҳаракуан. Ари ауаҩ д-Самариатәын, егьырҭ иудеиаа ракәын.

Усҟан Иисус иҳәеит: “Ицҟьахаз жәа-ҩык ракәзами? Иабаҟоу егьырҭ ажә-ҩык? Ари атәым жәлантә ида егьырҭ шҧахнымҳәи Анцәа дҳарарқырц?”

Иисус ари уаҩ гәраз зчымазара иалҵыз ‘атәым жәлантә’ ҳәа изиҳәеит, избан акәзар Самарианаа Израилаа ирҟәыҭхан. Ашьҭахь Христос уи ихы изынеирхан, “Угыланы уца; уара ухаҵара уара уеиқәнархеит” ҳәагьы иеиҳәеит уи.

Ҳаргьы ианакәзаалакь иаххаҳмырштлароуп Иҳақәиҭыу илыҧха.

(Лука иҟынтә 17:11-19)

158. Аӡахәааӡаҩ цәгьақәа ирызкыу ажәамаана

Иисус аҧшьаҩеихабацәеи афарисеицәеи Иара ишизыҟоу иазкны ажәамааны реиҳәеит:

Дыҟан аҧшәымак, ақәатҵа еибытаны аандала ихкааны, иаҳәас адгьыл ҭыжааны, аҟәарч ҭаргыланы, аӡахәааӡаҩцәа [қьырала] ирытаны иара даҧыртҵит. Ажьҭаара аамҭа анааи, иматҵыуҩцәа ишьҭит аӡахәааӡаҩцәа рахь ишәыр рымырхразы. Аӡахәааӡаҩцәа уи иматҵыуҩцәа ркын аӡәы дрыпҟеит, даҽаӡәы дыршьит, даҽаӡәых ахаҳә дадыргеит. Дырҩагь ҧыхьа атҵкьыс хыҧхьаӡарала иреиҳаҩны иматҵыуҩцәа ишьҭит; убартгьы убасҵәҟьа ирызныҟәеит. Аҵыхәтәаны иҧа дырзишьҭит абас ҳәо: "Уи ицәыҧхашьап" хәа. Аӡахәааӡаҩцәа иҧа данырба, иеибырҳәеит: "Ари иҭынха иоуп, шәааи уи дышьны иҭынхарагьы ҳара иҳадаҳкылап." Дыкны, ақәатҵа наҟ дыҵганы дыршьит. Нас, абри ақәатҵа зтәыу данааилакь, ирзиуеи уи урҭ аӡахәааӡаҩцәа? Иара иарҳәоит: "Урҭ ацәгьаҩцәа ишрықәнаго ала аҧсра-цәгьа иақәиршәашт, ақәатҵагьы даҽа ӡахәааӡаҩцәақәак ианаамҭоу ашәыр изҭаша ириҭашт." Иисус урҭ иреиҳәоит: "Нас, шәара ианақәзаалакгьы шәамыҧхьаӡаци Аҩыраҿы: 'Аҩны-ҟатҵаҩцәа икарыжьыз ахаҳә ахаҭа акәакьҭа иахны иҟалеит; ари Иҳақәиҭыу иҟынтә ауп, иагьџьашьатәыуп ҳалақәа рҿаҧхьа'?" Убри аҟынтә ишәасҳәоит: "Анцәа Иҧсҳара шәара ишәымхны алтҵшәа аазышьҭуа ажәлар ирыҭахоит. [Абри ахаҳә иақәҳауа дҧыххаа дцоит; иара зықәҳауагьы дыццышәнатәуеит.]"

Иара иажәамааанақәа анраҳа, афарисеицәеи аҧшьаҩ-еиҳабацәеи Уи дара рзы ишиҳәоз еилыркааит рҽагьазыркит Иара икра, аха ажәлар ирыцәшәеит, Иара ҧааимбарс дрыҧхьаӡон азы.

(Матфеи 21:33-46)

159. Аҧҳәыс-еиба рыцҳа лыҩ-лептак

Зны Иисус аныҳәартаҿы идиртҵон абас: "Шәхы рцәышәыхьчала ашәтҵоуқәа зышәтҵаны аныҟәареи ажәлар реизарақәа рҿы асалам аҟатҵареи бзиа избақәо, насгьы асинагогақәа рҿы аҧхьа атәареи ачарақәа рҿы аханы атәареи бзиа избо ашәҟәыдырыҩцәа. Арҭ, аҳәса еибацәа рыҩнқәа зфо, ауаа иахырбо акраамҭа иныҳәо, ирыдыркылашт зегь иреиҳау ақәызбра."

Ашьҭахь Иисус ахазынатра аҧхьа дтәан ажәлар аҧара штарыҧсо дахәаҧшуан. Ирацәаҩны абеиақәа ирацәаны иҭарыҧсон. Уа иҟаз рахьтә ҧҳәыс-еиба рыцҳак дааин ахазынаҭра ҩ-лептак ҭалыҧсеит.

Иисус иҵаѳцәа ааидиҧхьалан, “Ииашаны ишәасҳәоит ари аҧҳәыс-еиба рыцҳа ахазынаҭра иҭазыҧсаз зегь реиҳа шҭалыҧсаз, избан акәзар зегьы иҭарыҧсон ирцәымыцхәыз аҟынтә; лара лакәзар, лнанамгараҟынтә хныҟәгагас илымаз зегь ҭалыҧсеит” ҳәа реиҳәеит.

Нас, Анцәа иуыс азы, Иара ибзиабараҟынтә, гәык-ҧсык ала арыцҳахә ҳҭиуама ҳарҭ?

(Марк иҟынтә 12:38-44)

160. Иисус Иерусалим иалалара

Иисус Иерусалимҟа ихы рханы дышцоз, Азеиҭынтә Шьха иазааигәаз Вифаниа дааит. Уахьынтәи Уи ѳыцьа иҵаѳцәа дәықәиҵеит, “Ишәымариашаны иҟоу ақыҭа шәазца; иаразнак ижәбоит ҽадаҧск кыдҿаҳәаланы аҽадҳәысгьы уи иацны; иҧыртны Сара исзаажәга. Аӡәыр акыр шәеиҳәозар, ‘Урҭ Иҳақәиҭыу иҭахыуп, иаразнак ирхынҳәуеит’ ҳәа аҭак ҟашәҵа” ҳәа раҳәаны. Идәықәиҵаз цан Иисус ишреиҳәазҵәҟьа ирбеит. Урҭ аҽада аныҧдыртла, “Аҽада зыҧшәыртлозеи?” ҳәа иразҵааит урҭ аҧшәмацәа. “Иҳақәиҭыу иҭахыуп уи” ҳәа аҭак ҟарҵеит иҵаѳцәа.

Аҽада ани аҽад-ҳәыси Иисус ишҟа иаарган амаҭәақәа рықәыртцеит. Иисус иакәзар, урҭ рхыхь дықәтәеит. Уи Иерусалим дазааигәахоны еиҧш, шьардаѳык ажәлар ршыәҵатәқәа амѳа иандыршәлон, апалма-ҵла амахәқәагьы хыҵәҵәаны, амѳа ианырыҧсалон, “Осанна Давид-Иҧа изы! Дыҧшьоуп Иҳақәиҭыу ихьӡ ала иаауа! Осанна зегь рхыхьӡа” ҳәа ҿыҭуа.

Абас инаӡеит аҧааимбар Захариа ила, абри зегь ҟалаанӡа, иҳәаз ажәақәа: ‘Илашәҳә Сионтәи аҧҳа: ‘Абар, бы-Ҧсҳа аҽада ани иҵаҳәоу аҽад-ҳәыси дрықәтәаны даауеит’[11].

Христос Иерусалим даналала, ақалаҟь зегьы ҵысын, “Дызуысҭада ари?” ҳәа Иара иазҵаауа иалагеит. “Ари Галилеиатәи Назареҭ Аҧааимбар Иисус иоуп” ҳәа аҭак ҟарҵеит Иара дзырҳараккәоз. Ирацәаѳнгьы Иара Лазар аҧсцәа рахьтә дыширгылази ирацәаны аҵьашьатәқәа ширҿиази шаҳатра рзыруан. Убасҟан афарисеицәа, “Ижәбома акгьы ҳшахьымӡо. Адыунеи зегьы Иара ихьыҧшыуп” ҳәа дара-дара иеибырҳәо иалагеит. Урҭ Уи иҵаѳцәа Иара ирҳаракра иаҟәихырц идырҵеит. “Ишәасҳәоит шәара, урҭ ҿырымҭыр, ахаҳәқәа ѳныҵәаашт” ҳәа аҭак ҟеиҵеит Иисус.

---

[11] Захариа 9.9.

(Матфеи иҟынтә 21:1-10; Лука иҟынтә 19:29-40; Иоанн иҟынтә 12:12-19)

161. Иисус наҟ-наҟ иҟаларaны иҟоу далацәажәоит

Иисус иҵаҩцәа драбжьо, “Шәгәы шәҽаныз, аӡәы шәимырҩашьааит, избан акәзар ирацәаҩны Сара сыхьӡала иаашт, ‘Ари сара соуп’ ҳәа ҳәо, иагьааигәоуп ари аамҭа. Урҭ шәрышьҭамныҟәан. Аибашьреи аилаҩеиласракәеи рыӡбахәқәа аншәаҳалакь, ишәзымбатәбарамхан, избан акәзар абри зегьы ҟаларaны иҟоуп, аха уи макьанә иҵыхәтәам... Иеиҿагыларaны иҟоуп ажәлари ажәлари, аҧсҳареи аҧсҳареи, иагьыҟалашт амлашьреи аҧсракәеи џьара-џьара адгьылҵысра дыуқәеи ацәырҵра бааҧсқәеи адырга дыуӡӡақәеи жәҩанынтә. Абарҭқәа зегьы раҧхьа шәара рнапқәа шәықәҵаны шәыҧхарҵалашт, Сара сыхьӡала асинагогақәеи аҳаҧсақәеи шәрыхәтәны аҳцәеи аҳәынҭқарцәеи рҿаҧхьа шәықәдыргылашт. Абарҭқәа зегь шәара ишәзыҟалоит шаҳатра рзыжәуырц. Абасала, иаҳҳәарызеи ҳәа заанаҵ шәазымхәыцлан, избан акәзар Сара ишәыстоит аҿцәажәеи аҟәышреи акыр шәымазкуа зегьы зымакреи зҭак аҟаҵареи рылымшаша... Аргәаҟракәеи аҧсракәеи шәрыҭахашт; шәара шәхаҭақәагьы Сара сыхьӡ ала ажәларқәа зегьы шәырцәымыҕхашт. Убасҟан иҩашьашт ирацәаҩнгьы; дара-дарагьы рыцәгьа еибаҳәалашт, аӡәи-аӡәигьы еибацәымыҕхашт. Ирацәаҩны амц-ҧааимбарцәагьы гыланы идырҩашьашт ауаа рацәа. Азакәандаракәа рзырҳара иабзоураны, ирацәаҩнгьы рыбзиабара хьшәашәахашт. Аҵыхәтәанынӡа изычҳаз уи деиқәхоит.

“Ари Ажәабжь Бзиа адыунеи зегь аҿы уазны ирарҳәоит ажәларқәа зегьы ирзышаҳаҭхаразы, иагьаауеит убасҟак аҵыхәтәа. Шәхы шәашьклаҧшла амцхә афареи аҩы-жәреи анхара аиҷаҳаралеи шәыгәқәа дмырхьанҭаразы, насгьы убри амш шәгәы шәҽанӡамкәа ишәхьымӡаразы...

“Убас шәҷаҧшьала иарбан аамҭазаалакь шәагьныҳәала ахы ацәнырхара шәаҭәахаразы абарҭ иҟалашақәа рҟынтә, Ауаҩытәҩыс Иҧа иҿаҧхьа шәгыларазы. Убас шәҷаҧшьала, избан акәзар ишәыздыруам иарбан саатыу шәара Ишәықәиҭыу даараны даныҟоу.

“Ажәҩани адгьыли ыиасышт, аха Сара сажәақәа ыиасышам.”

(Матфеи иҟынтә 24:4-14, 35; Лука иҟынтә 21:8-17, 34-36)

162. Хаҵеи ҧҳәыси реибагара-чара иазкыу ажәамаана

Иисус дырҩагь ажәамаанала иажәа наргӡо ажәлар иреиҳәеит абас: “Жәантә Аҧсҳара зҧа изы хаҵеи-ҧҳәыси реибагаратә чара зуыз ауаҩы-аҳ, змаҵыуцәа хаҵеи-ҧҳәыси реибагаратә чарахь асасцәа ирыҧхьаразы изышьҭыз иеиҧшыуп. Аха иааҧхьаз зегьы иеибырҳәазшәа аминауаҭра шьҭарҵо иалагеит. Аӡәы ‘Сара адгьыл аасхәеит, саҭамыз, аха уи абаразы сцоит’ иҳәеит. Егьи ‘Сара хә-уыҕәк ацәқәа аасхәеит, урҭ рҧышәаразы сцоит; суыҳәоит, саҭоумҵан’ иҳәеит. Ахҩыкгьы ‘Сара ҧхәыс даазгеит, сызнеиуам’ иҳәеит.

“Атәқәа аныхынҳә, абри зегь раҳ изнаргеит. Убасҟан аҳ игәаҧсахы еибакын, ‘Аибагаратә чара хиоуп, аха иааҧхьаны иҟаз аҧсамхеит. Абас, ирлысны шәцаны амҩақәа иахьеихагалоу, ижәбалакь аччиацәа, ананамгацәа, ацыркьцәа, алашәқәа уҳәа зегь арахь иааижәга’ ҳәа реиҳәеит уи итәқәа.

“Урҭ атәқәа амҩақәа рахь инкылсын цәгьагьы бзиагьы ирбақәаз зегьы еизыргеит; хаҵеи-ҧҳәыси реибагаратә чарагьы ҭәит итәақәаз рыла. Аҧсҳа итәақәаз дрыхәаҧшразы данааҩнашыла, дибеит аӡәы чара-маҭәала деилаҳәамкәан. ‘Дад, ушҧаҩналеи ара чара-маҭәала уеилаҳәамкәан?’ ҳәа иеиҳәоит. Уи ақәҿимҭит. Убасҟан аҧсҳа, ‘Инапқәагьы ишьапқәагьы ҿаҳәаны, наҟ адәны алашьцара далашәыжь; уа иҟалашт аҵәыуареи ахаҧыц-рҿҿареи’ ҳәа имаҵыуцәа иреиҳәеит. Избан акәзар изыҧхьаз рацәаҩыуп, аха имаҷҩыуп иалырхыз.”

Ари ажәамаана иҳанаҳәоит ҳара ‘ачара-маҭәа’ ҳшәымкәа ахаангьы Жәҩантә Аҧсҳара ҳшызҭамло; даҽакала иаҳҳәозар, ҳара ҳагәқәа Иисус Христос аџьар аҿы ҳара ҳагәнаҳаракәа ҳхыхразы икеиҭәаз ашьала ирыцқьаны иаҳмыӡәӡәар.

(Матфеи иҟынтә 22:1-14; Лука иҟынтә 14:16-24)

163. Кесар итәы Кесар изы, Анцәа итәы Анцәа изы

Афарисеицәа Христос иажәеи иуыси ибзиаӡаны иахьеиқәшәоз азы, ргәы иахаҧжәо, Уи иажәа дақәыркырц рыӡбеит. Урҭ Иара иҵаҩцәа изынырышьҭит, “Арҵаҩы, ҳара иаадырүеит Уара ушиашоу, Анцәа имҩагьы ииашаны ишыдуырҵо, аӡәгьы иажәа хьаас ишуымам, избан акәзар аӡәгьы илахь уаҧшуам. Нас, иҳаҳә ҳара: угәы ишҧаанаго Уара? Акесар[12] аҳаза иҭара ахәҭоу иахәҭамыу?” ҳәа иазҵааразы.

[12] Акесар: ари Римтәи аимпериа ахагылаҩ, усҟантәи аамҭазы Палестина знапаҵаҟа иҟаз, иоуп.

Иисус урҭ раҩыстаара еиликаан, “Сара сызҧышәшәозеи, агәыҩбацәа? Исшәырба аҳаза злашәшәо аҧара ҿырпы” ҳәа реиҳәеит. Дара ракәзар, Уи динариақәак изааргеит. “Ари асахьеи аҩыреи зтәыда?” ҳәа дразҵааит урҭ Иисус. “Кесар итәыуп” ҳәа аҭак ҟарҵеит афарисеицәа. “Ус акәзар, Кесар итәы Кесар ишәҭала, Анцәа итәы Анцәа ишәҭала” ҳәа реиҳәеит убасҟан Иҳақәиҭыу. Ари анраҳа, иџьаршьан иҧырҵны ицеит.

Абри ашьҭахь Иисус иҵаҩцәа абас реиҳәеит: “Ашәҟәыдырыҩцәеи афарисеицәеи Моисеи иҭыҧ ныркылт. Убас, иныҟәыжәгала иагьынашәыгӡала урҭ ишәарҳәо зегьы, аха ируа жәмыулан, избан акәзар урҭ ирҳәоит, аха иҟарҵом; зныҟәгара маншәалам аидара хьанҭақәа еидҿаҳәаланы ауаа рыжәҩахырқәа ирықәырҵоит; дара ракәзар, рнацәалагьы урҭ рынарҵысра рҭахым. Руысқәа зегьы зынарыгӡо ауаа ирбаразоуп.”

(Матфеи инынтә 22:15-22; 23:1-5)

164. Маӡалатәи уаххьа

Амшаҧ амшныҳәа анааи, Иисус Петреи Иоанни дәықәиҵеит, “Шәцаны Амшаҧ ҳазшәырхиа” ҳәа раҳәаны. “Иҳархиарц иабаҳадыуҵо?” ҳәа Иара иазҵааит. Иисус аҭак ҟеиҵеит: “Абар, ақалақь шәанналало, аӡәы дышәҧылоит ҧҳалла аӡы иманы; шәиишьҭаланы иара дахьнеиуа аҩнаҿы, ‘Арҵаҩы дуазҵааует: “Сҵаҩцәа сыманы Амшаҧ ахьысфара ауада абаҟоу?”’ ҳәа аҧшәма иашәҳә.

“Иара ишәирбашт ауада дыу хҟьаны; убра ишәырхиа” ҳәагьы нациҵеит Иара. Дара цан, ишреиҳәаз еиҧш ирбеит иагьдырхиеит уа Амшаҧ.

Асааҭ анааи, дахатәеит Иара ажәаҩа-ҩыкгьы ацҳаражәҳәацәа иманы.

Иагьреиҳәеит урҭ: “Даараӡа истахын абри Амшаҧ шәыцысфарц, сгәаҟрақәа срықәшәааанӡа, избан акәзар ииашаны ишәасҳәоит: абри нахыс уи сфалаӡом, Анцәа Иҧсҳараҿы уи нагӡахаанӡа.”

Аҿа аашьҭыхны, Анцәа аџьшьара иҭаны, “Ари шәыдкыланы иеизышәша, избан акәзар ишәасҳәоит шәара: ажь иалҵуа, Анцәа Иҧсҳара ааӡа, ари нахыс ишызымжәуа” ҳәа реиҳәеит урҭ.

Ачагьы аашьҭыхны, Анцәа аџьшьара иҭаны, иҧены инариҭеит, “Ари шәара шәзы иҭихо сара сцәеижь ауп; ари ҟашәҵала Сара сгәаларшәагас” ҳәа раҳәаны.

Иара убас уаххьа ашьҭахь аҿагьы аашьҭихит, абас ҳәо: “Ари аҿагьы шәара шәзы икаҭәараны иҟоу Сара сшьаҿы Уасиаҭ Ҿыцыуп” ҳәа раҳәаны.

(Лука иҟынтә 22:8-20)

165. Уаххьа ашьҭахь аицәажәара

Уаххьа ашьҭахь Христос дҩагылан, ампахьшьы аашьҭыхны имҕеиҵан, алагьан аӡы анҭәаланы иҵаҩцәа ршьапкәа рызәӡәалареи имҕаз ампахьшьала рырбареи далагеит. Уи Симон Петра иҟны даннеи, “Иҳақәиҭыу, Уара уоума сара сшьапқәа зызәӡәаша?” ҳәа иеиҳәеит Иара. Иисус иакәзар, аҭакс: “Сара иҟасҵо уара макьана иуыздыруам, аха ушьҭан иыудырышт” ҳәа иеиҳәеит уи.

Иисус урҭ ршьапкәа рызәӡәаара даналга, абарҭ ажәақәа рыла ихы рзынеирхеит: “Ижәдыруама шәара Сара ишәзызуыз? Шәара Сара Арҵаҩи Иҳақәиҭыуи ҳәа шәсышьҭоуп: иҵабыргныгьы ишәҳәоит, избан акәзар Сара уи сакәҵәҟьоуп. Абас, Сара, Ишәықәиҭыу-Шәырҵаҩы, шәшьапкәа сызәӡәазар, шәаргьы шәара-шәара шәшьапкәа шәибарзәӡәалароуп, избанзар Сара шәара аҿырԥштәы шәыстеит... Ииашаны, ииашаны ишәасҳәоит: атәы иаҳ диеиҳам, иаашьҭыугьы даазышьҭыз диеиҳам. Шәара ари жәдыруазар, бзабаала шәыҟоуп, ари ҟашәҵозар. Аха шәара зегь шәзы исҳәон ари: Сара издыруеит иалысхқәаз. Аха иназаанит Аҩыра: ‘Ача сыцызфо ишьхәа Сара сахь ирхеит’!”

Ари аниҳәа, Иисус игәы аҭыԥ иқәҟьеит, иагьиҳәеит: “Ииашаны, ииашаны ишәасҳәоит: шәыуаӡәк синаԥхоит Сара.” Аҵаҩцәа дара-дара еиҿаԥшуан Иара зызбахә имаз рзымбатәбараны. Иоанн иакәзар, Иисус игәы иҿықәижьын, “Иҳақәиҭыу, дызуыстада уи?” ҳәа Иара диазҵааит. “Абри ача-са ырбааӡаны изысҭо иоуп” иҳәеит Иисус аҭакс. Аса ырбааӡаны Иуда, Симон Искариот-Иԥа, инаганы ииҭеит.

Иуда, ача-са ааидикылан, иаразнакҵәҟьа ддәылҵит — ихәлан. Уи дандәылҵ, “Схәыцқәа! Аԥҟара ҿыц шәысҭоит шәара: аӡәи-аӡәи бзиа шәеибабала; Сара шәара бзиа шәшызбаз еиԥш, шәеибабала шәаргьы бзиа. Шәара сҵаҩцәа шшәакәыу злардыруа, шәара-шәара шәыбжьара абзиабара шәымазар, ауп” ҳәа реиҳәеит урҭ Иисус.

Абри ашьҭахь Уи урҭ абри ауыха ишҩашьо атәы реиҳәеит. “Зегь ҩашьаргьы, Сара ахаангьы Уара мап уцәыскуам” иҳәеит Петра аҭакс. “Ииашаны, ииашаны

иуасхәоит уара: арбаҕь уаха ҿнатаанӡа, хынтә Сара мап сцәыукуеит" иҳәеит Иисус.

(Иоанн иҟынтә 13:4-38)

166. Гефсиманиа аныҳәара

Убри ауыхатҵәҟьа Иисус иҵаҩцәа жәеиза-ҩык ицны Гефсиманиа зыхьӡыз аҭыҧ аҿы даан, "Абра шәаатәа, Сара уи аамҭа иалыршаны уахь сцаны сныҳәаанӡа" ҳәа реиҳәеит. Петреи Иакови Иоанни аашьҭыхны дцан агәырҩареи агәаҟреи дрылагеит, избан акәзар ҳара ҳагәнаҳаракәа рыхьанҭара иқәыз Иара дыдыргәаҟуан.

Ҕыҭк дара днарҕырҵын, ҿыцха иҿынкажьны аныҳәара далагеит: "Саб! ҟалашьа амазар, исаҩга Сара абри аҿа; ус сҳәеит ҳәа, Сара ишыстахыу акәым, аха Уара ишыуҭахыу иҟалааит." Иара амаалыҟь дизцәырҵын игәы ирҕәҕәон. Дышгәаҟуазгьы еиҳа иҿадцаланы дныҳәон; Иара иҕхӡгьы адгьыл иқәҭәо ашьа акәармақәа иреиҕшын. Иҵаҩцәа рахь дгьажьны данааи, ишыцәаз дрынииеит: урҭ ааирҕшын, "Абас аума саатк Сара сыцҷаҕшьара шшәылымшаз? Шәҷаҕшьала, шәагьныҳәала ацәыгьҕышәара шәаланамгаларц. Аҕсы ҕәҕәоуп, ацәеижь кәадоуп" ҳәа реиҳәеит.

Дырҩагь иааныжьны дцан, "Саб! ари аҿа ажәра саҩсыр алымшозар, нас иҟалааит Уара угәаҕхара" ҳәа дныҳәон.

Ари аныҳәараҿы Христос зыӡбахә имаз ҳара иааузыз агәнаҳаракәа рҵыхәала дзыниараны иҟаз агәаҟракәа роуп. Аӡәгьы ихаҿы изаагараны дыҟам уи аҿа ажәра иадҳәалоу агәаҟреи ашареи рыҵауылара. Аха Анцәа Иҕа урҭ ҭынч идикылт. Уи идыруан ҳара зегь аӡә-аӡәала ҳаиқәирхаразы Ихаҭа Ихы кәырбанс ишиҭиуа. Уи ари агәаҟра-ҿа имжәызҭгьы, харҭ ҳагәнаҳаракәа ҳанажьхомызт.

(Матфеи иҟынтә 26:36-44; Лука 22:39-46)

167. Иисус дбаандаҩыртәуеит

Иисус хынтә иҵаҩцәа рахь дааит, аха ахынтәгьы урҭ ишыцәаз ибеит. Ахынтә раангьы данааи, "Шәара макьанагьы шәыцәаны шәыҕсы зышәшьо змааноузеи? Абар, иааигәоуп асааҭ — Ауаҩытәҩыс Иҕагьы агәнаҳара змоу рнапаҿы дрыҭахоит. Шәгыл, ҳцалап; абар, даaигәоуп Сара сызҭиуа" ҳәа реиҳәеит урҭ.

Абри аҳәара дшаҿыз, абар, ажәааҩааҩык иреиуаз, Иуда, даацәырҵит. Уи аҧшьаҩ-еиҳабацәа ажәа ритахьан Иисус ҩажәижәаба аразын-ҧаразы дышрито.

Иуда ажәлар рацәеи аибашьцәеи аҧшьаҩ-еиҳабацәеи афарисеицәеи иреиуаз, асақәеи аҵәқәеи алашарақәеи рыманы, ицны даашт. Иуда анаҧхаҩ иакәзар, адырга ритеит, "Сара изгәызуа иоуп Иара; Уи дышәкы" ҳәа раҳәан. Уи Иисус днеидгылан, "Угәырҕьала, Арҵаҩы!" иҳәан дигәызит. Иисус иакәзар, "Сҩыза, уара узаазеи? Гәызралоума Ауаҩытәҩыс Иҧа дшыунаҧхо?" ҳәа иеиҳәеит уи. Ашьтахь Иисус Иуда ицааз аибашьцәа ихы рзынарханы, "Шәзышьтада?" ҳәа дразҵааит. "Иисус Назарет" рҳәеит дара атакс.

"Уи Сара соуп" иҳәеит Иҳақәитыу. Ари анраҳа урт, рышьтахьҟа иеитатцын, адгьыл ҿыцха рҿықәрыжьит.

Ашьтахь Иисус ус реиҳәеит: "Абрагь сакәыушәоуп асақәеи аҵәқәеи шәыманы шәышсышьтоу. Есымша шәара сшәыдтәалан аныҳәартаҿы ишәырҵо, аха Сара сбаандаҩышәымтәит… Аха уажәы ишәаамтоуп, алашьцарагьы иамчроуп … Нас инаӡаит аҧааимбарцәа ирыҩуаз."

Ар-уаа Иисус Христос дыкны Уи аҧшьаҩ-еиҳабы иҩныҟа днаргеит; иҵаҩцәа ракәзар, Иара дааныжьны, ицеит.

(Матфеи иҟынтә 26:45-57; Лука иҟынтә 22:45-53; Иоанн иҟынтә 18:1-12)

168. Петра Иисус мап ицәикуеит

Петра иакәзар, хара-хара Иара дишьтан аҧшьаҩ-еиҳабы иаштаҿынӡа; ашта данынтала, амаҵыуцәа дрыцтәеит ауыс иалҵуа ибаразы. Аҧшьа-еиҳабацәеи [аиҳабацәеи] Синедрион[13] шеибакыуи Иисус иҿагылаша амц-шаҳатра иашьтан дыршьразы. Аха ирацәаҩны амц-шаҳатцәа шааиуазгьы, акгьы рымбеит.

Аха аҵыхәтәаны иааит ҩыџьа амц-шаҳатцәа иагьырҳәеит: "Ари иҳәеит: 'Сара Анцәа иныҳәарта рыбганы хы-мш рыла еита аргылара сылшоит'." Аҧшьаҩ-еиҳабы дҩагылан Уи иеиҳәеит: "Уара акгьы умҳәаӡои атакс арт Уара иыуҿагыланы иахьышаҳатуа азы?" Иисус иакәзар, ҿитуамызт. Аҧшьаҩ-еиҳабы Уи иеиҳәеит: "Анцәа Бза уинсырқәуеит, иҳаҳә, Уара уоума Христос, Анцәа Иҧа?"

[13] Синедрион: иреиҳаӡоу аӡбра.

Иисус уи иеихҳәоит: “Уара иыуҳәеит. Уимоу иагьшәасҳәоит уажәы инаркны Ауаҩытәҩыс Иҧа, Амчра арыҕьарахь дтәаны, жәҩантә аҧтақәа рыла дааура дшыжәбо.”

Убасҟан аҧшьа-еиҳабы ихатәы матәақәа ҧижәжәан иҳәеит: “Уи Анцәа дирцьеит! Уаҳа ашаҳатцәа заҳҭахызеи? Абар, шьҭа ишәаҳаит Анцәа ирцьара. Шәгәы иаанагозеи?” Дара аҭакс ирҳәеит: “Аҧсра ихәҭоуп.”

Убасҟан Иара иҿажьцәаны илымҳақәа ирҭасит, цьоукгьы иҿасит, абас еиҧш ҳәо: “Уҧааимбаражәҳәа ҳара ҳзы, Христос, дарбаныу иуысыз?”

Петра иакәзар, ашҭа анҭытц дтәан. Матцыуҩ-ҧҳәыск уи днеидгылан иалҳәеит: “Уаргьы уҟан Галилеитә Иисус иҿы.”

Аха иара зегьы рҿаҧхьа мап икит, “Ибҳәо сыздыруам” ҳәа.

Иара агәашә данҭытцуаз, даҽа ҧҳәыскгьы дылбан уа иҟақәаз иралҳәоит: “Абри[гьы] Иисус Назареҭтәи дицҟан.”

Иара дырҩагь дықәны мап икит, ари ауаҩ дшысзымдырыуа ҳәа. Ҧыҭк анҵы, уа игылақәаз неидгылан Петра иарҳәеит: “Ииашатцәҟьаны уаргьы урҭ уреиуоуп, избан акәзар уцәажәашьагьы уара уарарганоит.” Убасҟан иара дшәиуа дагьықәуа далагеит: “Ари ауаҩ сара дсыздыруам” ҳәа. Убри асааҭ азы арбаҕьгьы ҿнаҭит.

Петрагьы игәалашәеит Иисус иҳәамҭа: “Арбаҕь ҿнаҭаанӡа хынтә, мап сцәыукуеит.” Наҟ дҭытцны лаҕырӡышала дтцәыуеит.

(Матфеи иҟынтә 26:58-75)

169. Иисус Пилат иҿаҧхьа

Ашара анааи, аҧшьаҩ-еиҳабацәа зегьи ажәлар реиҳабацәеи еизаны Иисус аҧсра иқәыртцарц шьақәдыргылт. Иара дҿаҳәаны дырган ахылаҧшҩы Понти Пилат инапы данырттеит.

Убасҟан Иара дызнаҧхаз Иуда, Уи ишиқәрызбаз аниба, ииуыз дахьхәын аҧшьаҩ-еиҳабацәеи аиҳабацәеи аҩажәижәаба разны рызирхынҳәын, “Агьызхарам Ашьа шәытаны агәнаҳара зуит” иҳәеит. Дара ракәзар, “Уи ҳара иаҳзалоузеи? Уара уаҧшы!” ҳәа иарҳәеит.

Иисус ахылаҧшҩы иҿаҧхьа дықәдыргылт. Дагьиазтцааит Иара ахылаҧшҩы: “Уара уоума Уриатәылатәи Аҧсҳа?” ҳәа. “Сара Сыҧсҳара ари аҧсабара иатәым.

Сара Сыҧсҳара ари аҧсабара иатәызҭгьы, сматҵыуцәа Ауриацәа срыҭамхаразы иқәҧаларын. Аха шьҭа Сыҧсҳара арахьтәым" иҳәеит Иисус. "Нас, Уара, уеизгьы Уҧсҳауп акәыу?". "Уара уоуп изҳәо Сара Сыҧсҳауп ҳәа. Сара сины аҧсабарахь ссааз аиаша шаҳаҭра азызуырц ауп. Дарбанзаалакь аиашара ныҟәызго Сара Сыбжьы дазыӡырҩуеит" иҳәеит Иисус уи аҭакс. Пилат Уи диазтҵааит: "Изакәыузеи атҵабырг?" ҳәа. Абригьы ҳәаны, уи Ауриацәа рахь деиҭадәылтҵын, "Сара Уи хара идызбалом. Шәара тҵасс ишәымами ес-Мшаҧы баандаҩык дышәзоусышьҭларц? Уажәы шәара ишәҭахыума Ауриацәа ры-Ҧсҳа дышәзоусышьҭырц?" ҳәа дразтҵааит урҭ Пилат.

Убасҟан урҭ дырҩагь иеибарҳәҳәеит: "Ари иакәым, аха Варавва!" ҳәа. Варавва дабрагьҩын. Уи иҟаитҵақәаз аилаҩеиласреи ауаҩшьреи рзы абахҭаҿ дыҟан.

Пилат идыруан аҧшьаҩ-еиҳабацәеи афарисеицәеи Иара аӡбразы дзықәдыргылаз ашьыцразы шакәыз.

Пилат дырҩагь ибжьы ҩеитҵыхны, Иисус иоушьҭра игәы аҳәо, "Цәгьарас иҟеитҵазеи Ари?... Уи аҧсра зиқәнагахаша ҳәа акгьы збом. Абас Иара иқәнага дақәыршәаны доусышьҭуеит" ҳәа реиҳәеит. Аха ажәлар еиҳагьы ирыӷәӷәаны, "Дкыдтҵа, дкыдтҵа Иара!" ҳәа еибарҳәҳәо иалагеит. Акы шамыхәоз, аилаҩеилагьы ишазҳауаз аниба, Пилат аӡы аашьҭыхны ажәлар рҿаҧхьа инапқәа иӡәӡәан, "Ари Атҵабырг ишьа сара хара ссадым, шәхала шәаҧшы!" иҳәеиет.

Ажәлар зегьы уи аҭакс, "Уи ишьа ҳахшареи ҳареи иҳадыуп!" рҳәеит. Убасҟан Пилат Варавва доуишьҭын, Иисус дыпҟаны акыдтҵаразы дриҭеит. Ар-уаа амаӷ-гәыргьын ырқьақьаны ихартҵеит. Ашьҭахь Уи амаҭәа ҟаҧшь-цәеиқәала деиларҳәан иарӷьа напгьы алаба адыркит; иаҧхьагьы ишьамхнышгыланы ахьымӡӷ дадыргеит, "Угәырӷьала, Ауриацәа ры-Ҧсҳа!" ҳәа ҿыҭуа. Ашьҭахь Иара ажьцәа дарганы, алаба шьҭыхны Ихы иасуа иалагеит.

(Матфеи иҟынтә 27:1-30; Иоанн иҟынтә 18:28-40)

170. Иисус икыдтҵара

Абас агәнаҳа змамыз Анцәа Рсыс Иисус Христос дгәаҟуан ҳара иааууыз агәнаҳаракәа ирыхҟьаны — аҧааимбар Исаиа иажәала иаҳҳәозар: "Уи ижьы идырфахьан ҳара ҳагәнаҳаракәа ртҵыхәала, дагьдыргәаҟуан ҳара ҳзакәандара

иахҟьаны; ҳара хаӷсабара акәнага Иара иҿы инаӡеит, Иара ихәаракәа рылагьы ҳара ҳахәшәтәхеит. Ҳара зегь хҟьалан ҳаҟан, ауасақәа реиӷш, доусыу зегь амҩа хәахәа ҳанын; Иҳақәитыугьы ҳагәнаҳаракәа зегь Иара иқәитцеит.”

Ахьымӡӷ данадырга ашьтахь, аҟаӷшь-цәеиқәа ишәырхын, Иара иматәақәа ишәтцаны дкыдыртцарц дыргеит; Иара дызныртцараны иҟаз аџьар хьантагьы иҟәаҟәа иқәтцаны идыргеит. Иисус даҿа ҩыџьа ацәгьауцәагьы ицнаргон ашьразы.

Голгофа — ‘Ахыбаҩ-тыӷ’ захьӡыз — аҿы ианааи, убра дкыдыртцеит Анцәа Иӷа Иисус Христос ацәгьауцәагьы, аӡәы Иара иарӷьарахь ала, егьи иармарахь ала. Абасала инаӡеит аӷааимбар Исаи ила иҳәаз Аҩыра ажәа: ‘Ацәгьоуцәа дырхыӷхьаӡалан’ ҳәа. Иисус иакәзар, “Саб! Иатоумтцан арт, избан акәзар иҟартцо рыздыруам” иҳәеит. Иара дкыдызтцаз ар-уаагьы иматәақәа атцәы рызтаршәны иршон.

Имҩасны ицоз ауаагьы Иара ицәгьа ҳәа, рыхқәа ртцысуа, “Аныҳәарта рбганы хы-мш рыла иеитaшьақәзыргылоз! Уара Анцәа Иӷа уакәзар, аџьар уаныттны Ухата Ухы ҿых!” рҳәон. Убарт реиӷш, аӷшьаҩ-еиҳабацәеи ашәҟәыдырыҩцәеи ахылаӷшцәеи афарисеицәеи ихыччо, “Егьырт ҿихуан, Ихата Ихы изҿыхуам! Иара Аурианцәа р-Аҳ иакәзар, уажәы аџьар даныттааит дагьхаҳтцашт ҳара Уи. Анцәа дикәгәыӷуан; нас дҿихааит уажәы Иара, Иара Уи дитахызар, избан акәзар ‘Сара Анцәа Иӷа Соуп’ иҳәон Иара” рҳәон.

Иханы ианын аҩыра Бырзен бызшәала, Латин бызшәала, Уриа бызшәала: Ари Уриатәылаа Рыӷсҳа иоуп.

Христос ицкыдыртцаз ацәгьоуцәа рыуаӡы Иара дтцәылхуа, “Уара Христос уакәзар, Ухата Ухы ҿыхны, ҳаргьы ҳҿых!” иҳәон. Егьи иакәзар, ари атакс, даӷырҟәҟәаауа, “Ма Анцәа уицәымшәаӡои, уаргьы уи анукәыӡбха? Ҳара иҳақәнаго ҳақәыршәоуп, избан акәзар иаауқәаз рыла ҳахәтаа ҳауит, аха Ари цәгьара имыуӡеит” иҳәон. “Иҳақәитыу! Сыугәаларшәа, Уӷсҳараҿы уаннеилакь” ҳәа иеиҳәеит уи Иисус.

Амш асаат фба иазынаӷшуаны алашьцара ӷәӷәа ҟалеит; асаат хәба ҟалааны илашьцан. Иаалырҟьаны адгьыл аахыџхыџын, амра алашара ацәыӡит, аныҳәартаҿгьы аӷарда агәта леиҩжәеит. Зегь Аҩыра ишаҳәоз еиӷш ажәлар рыгәнаҳаракәа рҟынтә рҿыхразы ишымҩаӷысыз дырны, “Инаӡеит!” иҳәеит

Иисус. Ашьҭахь Иара ибжьы неиҵыхны, “Саб! Сара сыԥсы Уара Унапы ианысҵоит!” иҳәеит. Абригьы ҳәаны иԥсы ишьҭит. Аха ари ҵыхәҭәамызт.

(Матфеи иҟынтә 27:31-43; Лука иҟынтә 23:26-46)

171. Иисус ижра

Иисус данԥсы амш хәашан. Ари асабша мышныҳәа дыууын азы, асабшазы ацәеижьқәа аҵьар икыдымхаларц, Ауриацәа цаны Пилат иҳәеит урҭ ршьаргәацәқәа ԥыҵәҵәаны икыдырхырц. Аҳәынҭқар иҟынтә азин анроу, ар-уаа аан Иара ицкыдыз аҩыџьагьы ршьаргәыцәқәа ԥырыҵәҵәеит. Аха Иисус иҿы ианааи, дшыԥсхьаз анырба, ишьаргәацәқәа ԥырымҵәеит. Аха ар-уаа рыуаӡәк аԥсала ивара кылижәеит, убри асааҭ азы ашьеи аӡи аалыжжит. Абри Аҩыра Цқьаҿы ‘Ибаҩ мхәашааит’ ҳәа заа ишҳәаз еиԥшҵәкьа иҟалеит. Аԥааимбар Захариа иакәзар, “Изларкшаз Убри рыхқәа изынадырхоит” иҳәеит.

Абри ашьҭахь Пилат иҿы дааит иеицырдыруа Иосиф Аримафеинтәи уаҩ беиак, асинедрион иагьалахәыз Иисус иҵаҩцәа иагьреиуаз, аха, ауриацәа дахьрыцәшәоз азы, уи Анцәа Иԥсҳара маӡала дызыԥшын. Уи Пилат диҳәеит Иисус ицәеижь аҵьар икыдхны агара дақәиҭитәырц. Пилат дақәшаҳаҭхеит.

Дааит иара убас асинедрион иалахәыз Никодим, Иисус иҿы уахынланы иаахьаз. Уи шә-литрак[14] афҩы хаа змаз азеиҭын Иисус ижразы има дааит. Урҭ афҩы хаақәа ашьаршьаф-цқьа иақәыртәын ауриацәа рыжра аҵас ала, Иисус ибаҩ уи акәдыршеит. Иисус дахькыдырҵаз азааигәара абаҳча ыҟан, уи абаҳчаҿы аԥсыжырҭа иазкыз ажра ҿыц аҿы иҭҟаны ҳаԥык ыҟан. Иосифи Никодими Иисус ибаҩ уа иҭарҵан хаҳә дыук ала аҿышәҭа ршәаҳаит.

Асабшазы Пилат аҿы аԥшьаҩ-еиҳабацәеи афарисеицәеи еизан, “Аҳ, уи амцҳәаҩ иԥсы анҭаз, ‘Хы-мш рыла сгылоит’ ҳәа ишиҳәахьаз ҳгәалашәеит. Нас, адҵа ҟаҵа хы-мш рҿынӡа адамра рыхьчаларц, Иара иҵаҩцәа уахынланы иианы дыӡаны, ашьҭахь ‘Аԥсцәа рахьтә дгылеит’ ҳәа ажәлар ирарымҳәарц’. Иагьыҟалашт аҵыхәтәантәи амц аԥхьатәи аҵкыс иеицәаны” рҳәеит. Пилат иреиҳәеит: “Ачаԥшьацәа шәымоуп; шәца, шәчаԥшьала ишыжәдыруа.”

Азин анроу, дара цан, адамра ачаԥшьацәа аԥырадыргылт, ахаҳәгьы амҳәыр ақәырҵеит.

---

[14] А-литр: Иисус Христос ихаантәи римтәи акапан ашәага; даҽакала иаххәозар 327 грамм аҟара. Шә-литрак = 32 кг.

(Матфеи иҟынтә 27:62-64; Иоанн иҟынтә 19:31-42)

172. Христос аҧсцәа рахьтә дгылеит

Асабша аниасуаз ауыха, адгьыл-ҵысра дыу ҟалеит, избан акәзар жәҩантә илбааз Иҳақәиҭыу имаалықь аҳаҧы аҿышәҭа иаджьылаз ахаҳә дыу адихын, Иҳақәиҭыу Иисус Христос аҧсцәа рахьтә дгылан адамра дҭыҵит.

Амаалықь иҧшра амацәыс иеиҧшын, ишәҵатәгьы шкәакәан асы еиҧш. Аҳаҧы зҷаҧшьоз уи ицәшәаны рыҧсы рыхҟьан, аҧсцәа реиҧш иҟалеит. Урҭ рыҧсы анрылала, ақалақь ахь ицан иҟалаз зегьы аҧшьаҩ-еиҳабацәа ирарҳәеит. Аҧшьаҩ-еиҳабацәеи ахылаҧшцәеи еилацәажәан, ар-уаа ирацәаҩны аҧара рыҭаны, "'Иара иҵаҩцәа уахынланы иаан, ҳара ҳшыцәаз, иара дызганы дыргеит' ҳәа шәҳәа. Ари азбахә аҳәынҭқар иҟынӡа инеир, ҳара уи агәра иҳаргоит, шәаргьы ацәгьа-мыцәгьара шәацәаҳахьчоит" ҳәа рарҳәеит. Ар-уаа цан аҧшьаҩ-еиҳабацәа ишрабжьыргаз еиҧш иныҟәеит.

Ашарҧаӡӡа Иоанни Иакови ран Саломиеи ацҳаражәҳәацәа Иакови Иудеи ран Мариеи, Мариа Магдалинеи аҳаҧы ахьыҟаз абаҳчахь иааит иааргаз афҩы хаақәа Иисус ибаҩ иахьыршьырц.

Урҭ амҩа ианықәыз, "Адамра ашә ахаҳә ҳзадызхуада?" ҳәа еибырҳәон урҭ. Адамра ианазааигәаха, аҳәса адамра ахаҳә шадхыз рбан иџьаршьеит, избан акәзар ахаҳә даара идыууын. Аҳаҧы ианынҭала, урҭ маҭәа шкәакәала иеилаҳәаз амаалықь дырбеит. Аҳәса ари рзымбатәбарахеит, аха, "Шәымшәан! избанзар издыруеит икыдырҵаз Иисус шәышишьҭоу; Уи ара дыҟам — Иара аҧсцәа рахьтә дгылт, ишиҳәахьаз еиҧш. Шәааскьа, шәагьахәаҧш, Иҳақәиҭыу дахьышьҭаз аҭыҧ, насгьы ирласны шәцаны, 'Иара аҧсцәа рахьтә дгылан шәаҧхьа Галилеиа днеиуеит, дагьыжәбашт Иара уа' ҳәа иҵаҩцәа рашәҳә" ҳәа реиҳәеит урҭ амаалықь.

Аҳәса ирццакны аҳаҧы иҭыҵын, ишәаҧырҳаҧуа агәырҕьара дыу иамҽханакуа иеибарҩны, Иисус Христос аҧсцәа рахьтә игылара азбахә иҵаҩцәа ирарҳәаразы ицеит.

(Матфеи иҟынтә 28:1-8; Марк иҟынтә 16:1-7; Лука иҟынтә 24:1-7)

173. Иисус иҧсы ҭоуп

Аҳәса Иара аҧсцәа рахьтә игылара ажәабжь џьашьахә иҵаҩцәа ирарҳәарц ианцоз, Иисус урҭ амҩан даарҧылан, "Шәгәырҕьала!" иҳәеит. Дара Иара

данырба, иеибаргәырҕьан иеихырхәеит. Убасҟан Иисус урҭ, “Шәымшәан! Шәцаны Сара сашьцәа Галилеиаҟа ицарц адырра рышәҭ, сагьырбашт урҭ Сара уа” ҳәа реиҳәеит. О, урҭ Иҳаҟәиҭыу дырӷагь дырбараны иахьыҟаз ахшыӷәзцара шаҟа иаржьжьоз!

Ажәеиза-ӷьык иҵаӷәцәа рахь ианааи, аҳәса аԥсцәа рахьтә игылаз Иисус дшырбаз рарҳәеит. Аха зылахь еиқәыз насгьы згәы бжьысны иҟаз аҵаӷәцәа урҭ ражәақә башоушәа рамхабан, рыгәра рымгеит.

(Матфеи иҟынтә 28:8, 10; Лука иҟынтә 24:9-10)

174. Петреи Иоанни адамрахьы иеибарӷьны ишцо

Иагьа ус иҟазаргьы, Петреи Иоанни Христос аԥсцәа рахьтә дышгылаз аӡбахә анраҳа, иеибарӷьны ицеит адамрахьы. Урҭ даараӡа ирҭахын ираҳаз харҵарц рхаҭақәагьы уи агәра ргарц. Урҭ рыгәқәа Арҵаӷьы изкыз абзиабара иабылуан, аха урҭ иҟалаз ргәы канажьын иарԥхашьон. Урҭ ргәы иаанагоз Христос урҭ рҳәынҭқарра Аҳ-ҵәҟьас дҟалоит ҳәа акәын, убри аҟынтә урҭ Анцәа Иԥсҳара иазкыз Христос иажәақәа, Иара урҭ ауаа рыгәқәа рҿы зшьақәырҕәҕәара дааз, макьана рхахьы ирзаагомызт. “Анцәа Иԥсҳара шәара шәыӷьныҵҟа иҟоуп” ҳәа Иисус ианиҳәа, Иара иажәақәа рзеилымкааит урҭ. Ҳара ҳагәқәа Христос ианиаҳҭо, убасҟан ауп Анцәа Иԥсҳара иашаҵәҟьа анаҳҭаауа: уи — ҳаԥсы аҭынчреи ҳгәырҕьареи ҳхықәкы лашеи ҳхаҵара ҕәҕәеи ҳгәахәтәи имыцәаӡо ҳбзиабареи рызыҟалоит.

Нас, ҳара ҳагәқәагьы Аԥсы Цқьа иазааҳартып, Аевангелиа — Аҿыхӷьы Иисус Христос изкыу ажәабжь бзиа — ажәақәа рҵакы еилаҳкааразы.

(Иоанн иҟынтә 20:2-3)

175. Петреи Иоанни адамраҿы

Иоанн Петра иаасҭа ирласны дыӷьуа днеиуан, раԥхьагьы Христос дахьжыз аҳаԥаҿы днеит. Данылаҟә, ибеит акасышқәа шышьҭаз, аха дҭамлакәа Петра дизыԥшит.

Уи ишьҭарххны дааит Симон Петра. Уи адамра дҭаланы ибеит Христос икәыршаз акасышқәа рымацара, иара убасгьы Иисус ихы иахаз акасгьы хазы ишьҭаны.

Убасҟан Иоаннгьы адамра дҭалан ибеит адамра ҭацә аҿы ишьҭаз акәыршақәа, иагьхеиҵеит уи Иҳаҟәиҭыу ииашаҵәҟьаны аԥсцәа рахьтә дышгылаз. Дара макьана ирыздыруамызт Аӷьыра, Иара аԥсцәа рҟынтә дгылараны дшыҟаз.

(Иоанн иҟынтә 20:4-9)

176. Иисус Еммаусҟа ицоз иҵаҩцәа дрызцәырҵуеит

Убри амшныҵәҟьа Христос иҵаҩцәа рахьтә ҩыџьа Еммаус ҳәа изышьҭаз ақыҭахь ицеит. Амҩан урҭ аҵыхәтәантәи амшқәа рзы иҟалаз аҳҭысқәа ирылацәажәон. Иисус ихаҭагьы урҭ дрыхьӡан дрыццеит, аха дара Уи дырзымдырт. "Иарбаныу амҩа шәықәны шәызлацәажәо, насгьы шәылахь зеиқәыузеи?" ҳәа дразҵааит Уи иҵаҩцәа. "Иерусалимҟа иааз рахьтә Уараӡәк уоума арҭ амшқәа рзы иҟалаз змаҳац?" ҳәа иеиҳәеит Уи аҭакс Клеопа захьӡыз аӡәы. Изакәыузеи уи?" ҳәа дразҵааит Иисус урҭ. Дара иарҳәеит: "Иисус Назареҭтәи, иҧааимбарыз, услагьы ажәалагьы Анцәеи ажәлари рҿаҧхьа иҕәҕәаз, дзыниаз — аҧшьаҩ-еиҳабацәеи ҳхылаҧшцәеи аҧсра шиқәырҵаз дагьышкыдырҵаз атәы. Ҳара, Иара Израилаа еиқәзырхараны иҟоу иоуп ҳәа ҳиқәгәыӷуан, аха, егьа ус иҟазаргьы, ари ҟалеижьҭеи шьҭа хы-мшыуп. Аха ҳара ҳҟынтә ҳәсақәакгьы ҳдыршанхеит — урҭ ашарҧаӡӡа адамраҟны иҟан, аха Иара ицәеижь рымбеит; иаангьы ирҳәон 'Иара дыбзоуп' ҳәа разҳәаз амаалықьцәа рцәырҵра шырбаз. Ҳара ҳҟынтә џьоукгьы адамрахьы ицеит, аха, аҳәсақәа ишырҳәаз еиҧш, Иара дрымбеит."

"О, егьззеилымкаақәои згәы еибамфақәои аҧааимбарцәа ирҳәақәоз зегь хашәҵаразы! Абас акәӡами Христос дгәаҟраны дшыҟаз, насгьы аҳаракыра даниараны дшыҟаз?" ҳәа реиҳәеит Иисус урҭ. Моисеи инеиркны дналаган аҧааимбарцәа зегь рыла Аҩырақәа зегьы рҿы Иара изы иҳәаз атәы реилиркаауан. Убас урҭ изызцоз ақыҭа ианазааигәаха, "Ҳара уҳацааҿас, избан акәзар шьҭа амш ахәларахь иҟоуп" ҳәа Иара иҳәо иалагеит. Иаргьы дымҩахыҵын дрыцааҿаст.

Иара урҭ уаххьа данрыцахатәаз, ача аашьҭыхны, Анцәа аџьшьара иҭаны, иҧ҄ены инариҭеит. Убасҟан урҭ рылақәа аахтын, Иара дырдырт, аха Иисус урҭ дрымбо дҟалеит. "Ҳаҩныҵҟа ҳагәқәа еицрамлаӡози амҩан данҳацәажәоз Аҩырақәагьы анҳаилиркаауаз?" ҳәа еибырҳәон убасҟан Иара иҵаҩцәа.

(Лука иҟынтә 24:13-32)

177. Иисус егьырҭ иҵаҩцәа дрызцәырҵуеит

Урҭ Еммаусҟа амҩа иқәыз аҭаҩцәа ҩыџьа Иисус дрымбо ианыҟала, иаразнак иҩагылан Иерусалимҟа ицеит, иагырбеит уа урҭ ажәеиза-ҩык ацҳаражәҳәацәа иеицызи урҭ ирыцҟақәази, иагьрызеиҭарҳәон урҭ амҩан иҟалази Иара ича аҧе ышьала дшырдырызи аӡбахә.

Абри атәы шырҳәоз, Иисус Ихаҭагьы урҭ даарылгылан, "Аизыразра шәызҳәоуп!" ҳәа реиҳәеит. Аҭаҩцәа шанхан, аҧсы акәыу џьшьа, ишәеит. "Шәзыршанхазеи, насгьы абас еиҧш агәаанагарақәа шәгәы изҭалозеи! Шәрыхәаҧши Сара снапқәеи сшьапқәеи — Ари Сара Схаҭа соуп. Шәнапы сыхьшьны игәашәҭ, избан акәзар аҧсы цәеижьи баҩи амам, Сара исыманы ишыжәбо еиҧш" ҳәа реиҳәеит Иара урҭ. Абригьы ҳәаны излырҟьаны иҟаз инапқәеи ишьапқәеи дирбеит.

Урҭ агәырҕәараҟынтә ахамҭареи аџьашьареи иамҿханакны ианыҟаз, "Изакәызаалакь ара афатә шәымоума?" ҳәа дразҭааит Иара урҭ. Дара иӡыз ҧсыӡ хәҭаки асараџь-цхеи ирҭеит. Иагьифон Иара уи дара рҿаҧхьа.

"Абар, Моисеи изакәанқәеи аҧааимбарцәеи аҧсаломқәеи рҿы Сара сзы ианыу зегь ҟалараны иҟоуп ҳәа, саншәыцҟаз ззы ишәасҳәоз убас ианыуп, убасгьы Христос дгәаҟраны, насгьы ахы-мш рзы аҧсцәа рахьтә дгылараны дыҟан; уазлагьы ирҳәараны иҟоуп Иара ихьӡ ала агәнаҳаракәа рыхьхәреи ранажьреи Иерусалим инаркны ажәларқәа зегьы рҿы. Шәара ари шәашаҳаҭцәоуп: Сара Саб иҟынтә аргәыҕра шәзаасышьҭуеит. Шәара ақалаҿь Иерусалим аҟны шәыҟаз хыхьынтә амч шәыҭахааӡа" ҳәа реиҳәеит ашьҭахь Иисус урҭ.

Убасҟан Иисус урҭ рыхшыҩ ааиртит Аҩыра аилкаараӡы.

(Лука иҟынтә 24:33-49)

178. Христос ажәҩан ахь ихагалара

Христос аҧсцәа рахьтә игылара ашьҭахь, даҽа ҩынҩажәа мшы Иара иҭаҩцәа дрызцәырҭуан Жәҩантә Аҧсҳара аӡбахә раҳәо.

Аҵыхәтәаны Иара урҭ еизиган, "Иерусалим шәаҧырымҵыкәа, Аб сзықәиргәыҕны Сара сҟынтә ишәаҳаз шәазыҧшыз. Избан акәзар Иоанн ӡыла инаҭуан, аха шәара амшқәак рышьҭахь Аҧсы Цқьала шәнатхоит... Шәара Аҧсы Цқьа анышәхалалакь, амч шәоуеит, шәагьыҟалашт шаҳаҭцәас Сара сзы Иерусалими Уриатәыла зеигьи Самариеи рҿы, адгьыл ахьынӡанаӡааӡо аҿгьы...

Шәцаны адыунеи ахьынӡанаӡааӡо, ишоу зегьы Ажәабжь Бзиа уазны ирашәҳәала. Ихазҵои зҿызнаҭлои ҿыххоит; ихазымҵало иқәызбахоит. Ихазҵақәо абарҭ адыргақәа рыцзаауеит; Сара сыхьӡ ала аӷстаацәа ауаа ирхырцалоит; бызшәа ҿыцла ицәажәо иалагоит; амаҭқәа рыклоит; ашьыга ржәыргьы, ирҧырхагахарым; рнапқәа зқәырҵо ачымазцәагьы бзиахоит" ҳәа реиҳәеит Иара.

Абри ажәабжь иҵаӷцәа ианреиҳәа ашьҭахь, дара ишырбоз, Иисус Христос ажәӷан ахь дхалан, аҧстҳәагьы Иара урҭ дрымбартә еиҧш даҵәахит. Урҭ, Иара хыхь данхалоз, ажәӷан ахь аҧшра ианаҿыз аамҭазы, ӷыцьа ахацәа, амаҭәа шкәакәала иеилаҳәаны, рҿаҧхьа иаацәырҵын, "Галилеиатәи ахацәа! Араҟа шәгыланы ажәӷан ахь шәзыҧшуазеи? Ари Иисус, шәара шәҟынтә ажәӷан ахь ихагалахаз, шәара Иара дышхалаз шыжәбаз еиҧшҵәҟьа даараны дыҟоуп дырӷагь" ҳәа урҭ ирарҳәеит.

(Марк иҟынтә 16:15-19; Ацҳаражәҳәаӷ цқьацәа руысқәа 1:3-11)

<u>179. Аҵаӷцәа аҧсы цқьа рхалара</u>

Христос дахьынтәихагалаз — Азеиҭынтә Шьхахьтә Иерусалимҟа ианыхынҳә, иҵаӷцәа ауада иныӷналан гәык-ҧсык ала аныҳәара иаҿын ҧытӷык аҳәсеи Иисус Христос Иан Мариеи рыма. Иҳақәиҭыу инапхгарала урҭ Иуда имцхәрас Матфеи захьӡыз ажәааӷатәи ацҳаражәҳәаӷ далырхит.

Амшаҧ ашьҭахь аӷынӷажәижәабатәи амш амшныҳәа, ҿаӷраҭагалара аҵыхәтәантәи амш азгәазҭоз амш, анааигәаха, а-жәааӷаӷык ацҳаражәҳәацәа гәык ала џьарак иеицыҟан. Иаалырҟьаны аҧшацәгьа иаанагазшәа жәӷантә бжьы цәгьак ааган, дара зегь ахьыҟаз аӷны зегь ҭнарцәажәеит. Ашьҭахь зҿеиҟәыҭханы, амцабз иаӷызаз абзқәа нархатәеит. Иаразнак зегьы Аҧсы Цқьа нархалан, ҧыхьа ирзымдыруаз атәым бызшәақәа рыла ацәажәара иалагеит.

Убри аамҭазы Иерусалим иҟан Анцәа дхазҵоз ауаа — ауриацәа иеиуеиҧшым атәылақәа рҟынтә аныҳәахь иааз. Урҭ ашьҭыбжь анраҳа, уи ахьынтәааауаз аҭыҧ аҿы иеизан ирзымбатәбарахеит, избан акәзар доусыу ацҳаражәҳәацәа рхатәы бызшәала ишцәажәоз рбеит. Иџьашьаны урҭ дара-дара еизҵаауа, "Арҭ ицәажәо зегь Галилеиаа ракәӡами? Нас ҳара зегь ҳазлаиз ххатәы бызшәала излаҳаҳауазеи?... Урҭ ҳара ҳбызшәала Анцәа иуыс дыуқәа ирылацәажәоит" рҳәон.

Ирацәаѳны ари цьашьаны, “Ари змааноузеи?” ҳәа иеизҭаауан. Егьырҭ ракәзар, “Урҭ аѳы хаа ржәит…” рҳәон.

(Ауысқәа 1:12-26; 2:1-13)

180. Петра иуазҳәара

Петра жәеиза-ѳык ацҳаражәҳәацәа има иеизаз ажәлар рҿаԥхьа дгыланы, “Аурицәа рхацәеи егьырҭ Иерусалим инхо зегьи! Ижәдыруазааит абри шәагьырзыӡырѳла сара сажәақәа; урҭ, шәара шәгәы ишаанаго еиԥш, аѳы иашьӡам, избан акәзар уажәы амш асааҭ хԥа роуп иҟоу. Аха ари аԥааимбар Иоел ила заа иҳәаз ауп: ‘Иагьыҟалашт аҵыхәтәантәи амшқәа рзы, иҳәоит Анцәа, ишоу зегьы Сара Сыԥсы рхасҵоит, шәԥацәеи шәыԥҳацәеи иҟалаша уазны ирҳәалашт, иагьырбалашт шәԥацәа анаурқәа, шәара шәыҭаҳмадацәагьы аԥхыӡқәа рыла агәра дыргахашт. Ҳәсеи хацәеи Сара стәқәа сыԥсы рхасҵоит, иагьырҳәалашт урҭ ауаз… Иагьыҟалоит: дарбанзаалакь Иҳақәиҭыу ихьӡ зҳәо дҿыххоит.’

“Иисус Назареҭтәи — Ахаҵа, зыла шәара шәыгәҭа Анцәа ирҿиаз амчи

аҵьашьатәқәеи адырга дыуқәеи (шәаргьы ишыжәдырyа еиԥш) шәара шәзы

шаҳаҭрас Уи дшьақәирӷәӷәарц — Ари, Анцәа ҷыдала иҭаххнаы заа ишиҳәахьаз

еиԥш, шәара дыкны, азакәан иқәымныҟәо рымч ала дкыдҵаны дышәшьит. Аха,

аԥсра агәаҟрақәа ршьамҭлахәқәа ԥыртланы, Анцәа Иара аԥсцәа рахьтә

диргылеит, избан акәзар аԥсра Иара инкылара алшомызт.

“Ари Иисус Анцәа диргылт аԥсцәа рахьтә, ҳаргьы зегь уи ҳашаҳаҭцәоуп. Абасала, Иара Анцәа инапала хыхь дхагалан Аб иҟантәгьы Аԥсы Цқьа ихалан, абри шәара ижәбо ишәаҳауа иуит. Абас, иыудыруаз Израилаа рыѳны зегьы, шәара икыдышәҵаз Иисус Иҳақәиҭыу насгьы Христос дҟазҵаз Анцәа шиакәыу.”

Ари ауаз анраҳа, зегьы гәаныла ирзымбатәбарахан, “Иҟаҳҵарызеи ҳарҭ, аишьцәа ахацәа?” ҳәа рарҳәеит Петреи егьырҭ ацҳаражәҳәацәеи. “Шәыгәнаҳақәа шәрыхьхә, шәҽагьышәнаҭла Иисус Христос ихьӡ ала агәнаҳа ахыхразы, иагьшәоушт шәарҭ Аԥсы Цқьа аҳамҭа, избан акәзар Иҳақәиҭыу Анцәа шәареи шәхәыцқәеи шәҭынхацәеи дзыԥхьалакгьы цьанаҭ шәиҭоит” ҳәа реиҳәеит Петра урҭ.

Убри аҽны Петра иажәақәа иргәарҧханы, хнызќь-ҩык инарзынаҧшуа рхырнаҭит. Абри инаркны Иҳақәиҭыу иҿахыз есымша аныҳәарҭа иадикылон, даҽакала иаҳәозар, Иисус Христос иҿихқәаз ауаа ргәыҧ иадиҧхьаӡалон.

(Ауысқәа 2:14-47)

181. Ацыркь иалыргара

Зны Петреи Иоанни аныҳәара асааҭ азы аныҳәарҭахь иеицнеиуан. “Аҧшӡақәа” ҳәа изышьҭаз аныҳәарҭа агәашәқәа рҿы дтәан есымша абра дааганы арыцҳаҳә аҳәаразы идыртәоз ацыркь. Петреи Иоанни аныҳәарҭа аҩналарҭаќны ианиба, арыцҳахә аҳәара далагеит.

Петреи Иоанни уи данырба, “Ҳара уҳахәаҧш” ҳәа иарҳәеит. Аччиа илақәа рыдырхаланы, урҭ ак ирҭо џьыша, ацҳаражәҳәацәа днарыхәаҧшит. “Араӡни ахьи сара исымам, аха сара исымоу уара иуысҭоит: Иисус Христос ихьӡала угыланы уныќәа!” ҳәа иеиҳәеит уи Петра. Уи иарҕьа напы аанкыланы ацыркь диргылеит, иаалырќьангьы ишьапқәеи ишьапќәартәрақәеи ааҕәҕәахан, дҩаҵќьаны дҩагылан аныќәара далагеит. Анцәа дырҽхәо, дыҧо, ацҳаражәҳәацәа дрыцны аныҳәарҭа дныҩналеит. Уа иќаз ауаа уи аныҳәарҭа агәашә ҧшӡақәа рааигәа итәаз шиакәыз рдырит. Уи Анцәа дырҳаракуа дагьныќәо анырба, зегь шәан иќалаз даараӡа иџьаршьон. Ацыркьра иалдыргаз Петреи Иоанни дахьрыцрымҵуаз аќынтә, ажәлар зегьы аныҳәарҭа аҩналарҭахь иеибарыҩны иааит. Петра ари аниба, “Израилаа рхацәа! Ари зџьашәшьозеи, насгьы ҳара шәызҳахәаҧшуазеи ас, ҳара ҳамчи ҳабзиагәаҧхареи ирыбзоуроушәа ари дахьныќәо? Ҳара ҳабацәа ры-Нцәа, Иара Иҧа Иисус, шәара дҭиины, Пилат иҿаҧхьа, иара Уи доуишьҭырц аниҭахыз, мап зцәышәкыз дҳареикит. Шәара аҧсҭазаара Ахылаҧшҩы дышәшьит. Ари Анцәа аҧсцәа рахьтә диргылеит, ҳагьазышаҳаҭуеит ҳара уи. Иара ихьӡ ахаҵара иабзоураны, Иара ихьӡ ари шәара ижәбо насгьы ижәдыруа дарҕәҕәеит, Иара иќынтә иааиуа ахаҵарагьы шәара зегь шәҿаҧхьа деибганатәит.

“Уи схәеит ҳәа, сашьцәа, сара издыруеит, ари шәара, шәеиҳабацәа реиҧш, шәымдыррала ишыќашәҵаз; Анцәа иакәзар, Иара иҧааимбарцәа рҿала Христос дгәаќраны дшыќаз, заа ишиҳәхьаз еиҧш, инеигӡеит.

“Убас, шәыгәнаҳаракәа шәрыхьхәыла шәагьныҳәала шәыгәнаҳаракәа рќынтә шәҿыххаразы. Нас иаҳзааиаат агәырҕьара аамҭа Иҳақәиҭыу Ихы-Иҿы иќынтә, дагьшәзааишьҭааит Уи шәара ишәзыркаау Иисус Христос, абарҭ зегьы ќалааҧза

шәышыҟәсала Анцәа Иара иԥааимбар цҟьаҟәа рҿала заа ишиҳәахьаз еиԥш, ажәаҩан иаднакылар иҟаз.

“Анцәа Иара Иԥа Иисус аԥсцәа рахьтә дыргыланы, раԥхьаӡа акәны дышәзааишьҭит Иара шәиныҳәаразы, доусыу ижәуа шәуыс цәгьаҟәа шәырҟәыхуа.”

(Ауысҟәа 3:1-26)

182. Петреи Иоанни рбаандаҩтәра

Петра иуазҳәареи ацыркь иеибгатәреи рышьҭахь хә-ныҙҟь-ҩык раҟара Иисус Христос дхарҵеит. Аха аԥшьаҩ-еиҳабацәеи ахылаԥшцәеи, урҭ руазҳәаразы ргәы ԥжәо, урҭ кны рбаандаҩтәразы адҵа ҟарҵеит. Адырҩаҽны Иерусалим иеизеит ахылаԥшцәеи аиҳабацәеи ашәҟәыдырыҩцәеи аԥшьаҩ-еиҳабацәеи. Урҭ ацҳаражәҳәацәа ааԥхьаны, агәҭа инадыргылан ацыркь иеибгатәразы иазҵаауа, “Ари шәара мчыс излаҟашәҵеи, мамзаргьы зыхьӡ ала иҟашәҵеи?” ҳәа рарҳәеит. Убасҟан Петра Аԥсы Цҟьа ихалан, “Ажәлар реиҳабацәеи Израилтәи ахылаԥшцәеи! Иахьа ҳара аҭак аҟаҵара дҵас иҳамазар, ауаҩ нанамга дшеибгахаз иазкны, ижәдыруазааит шәара зегьи Израилтәи ажәлар зегьи, ари злаҟалаз шәара икыдышәҵаз, Анцәа аԥсцәа рахьтә иргылаз Иисус Христос Назареҭ ихьӡ алоуп; Иара иоуп уи деибганы-дызҩыданы шәаԥхьа дзыргылаз; Уи иоуп ахаҳә шәара шьаҭас ишәымаз аха иатәашәымбаз насгьы акәакь ахыс иҟалаз, дагьыҟам аҽеаӡәы аҿыхра зылшо, избан акәзар иҟам даҽа хьӡык ауаа ирыртахьоу ажәҩан аҵаҟа, аӡәы ихьӡны ҳара ҳҿыхра зылшо” ҳәа реиҳәеит урҭ.

Петреи Иоанни рыгәаԥьра баны, насгьы урҭ аҩыраҟынтә акәымкәа ишуаабашаҟәаз еилкааны иџьаршьон; егьа ус иҟазаргьы дара Иисус ишицыз еилыркаауан. Иеибгахаз ауаҩ уа дышрыдгылаз рбон, уи иаҿагылашагьы акгьы рызҳәомызт. Ацҳаражәҳәацәа аамҭала наҟ идәылҵырц нарыдырҵан аԥшьаҩ-еиҳабаҵәеи ахылаԥшцәеи еилацәажәо иалагеит, “Ирзаауризеи арҭ ауаа? Избан акәзар Иерусалим иҟәынхо зегьы ирдыруеит арҭ ируыз аџьашьатәы, иара ҳаргьы уи мап ҳзацәкуам. Аха, ари иаҳагьы ажәлар ирыламҵәаразы, иршәаны ари аӡбахә ажәлар рахьтә аӡәгьы иарымҳәартә рыдаҳҵап” ҳәа ҳәо.

Ацҳаражәҳәацәа иаарыԥхьан, урҭ инаҟәырҕәҕәаны адҵа рырҭеит Иисус ихьӡ рымҳәаларц насгьы Уи ихьӡ ала акгьы рыдмырҵаларц. Аха Петреи Иоанни уи аҭакс, “Шәхала ижәӡбы, нас ииашоума Анцәа иҿаԥхьа, Анцәа иакәымкәан,

шәара ҳашәызызырыҩларц? Ҳара иаабази иаҳазы ҳамҳәалар ҳалшом" рҳәеит. Убасҟан аилацәажәаразы иеизаз зегьы урҭ инарыҟәмаҟарны иоурышьҭит, избан акәзар ажәлар зегьы ари иҟалаз азы Анцәа дахьдырҳаракуаз аҟынтә, урҭ ирыцәшәаны ахара рызрыҭомызт!

(Ауысҟәа 4:1-21)

<u>183. Стефан — Анцәа иахаҵараҟынтә раԥхьа идыргәаҟыз — иԥсра</u>

Ацҳаражәҳәацәа рҳәамҭала Ауахәама бжь-ҩык адикәанцәа, даҿакала иаҳҳәозар амаҵыуцәа, алнахит, дҵасгьы ирыҭан арыцҳацәеи ацхыраара зҭахҟәази иналкааны нап рыдкылара. Раԥхьа дикәанс далырхит Стефан, Аԥсы Цқьа зхаз, амчи ахаҵареи змаз ауаҩы. Уи ажәлар рыгәҭа аџьашьатә дыуқәеи ахьзи иуыхьан. Аҟьырсианра иаҿагылаҟәаз абри азы иара дырцәымԥын иагьиеисон, аха Иара дызлацәажәоз аҟәышреи Аԥси изырҿаԥомызт. Убасҟан урҭ, ԥыҭҩык ауаа, Анцәеи Моисеи ирџьозшәа лахь ирҭаразы, иазыҟарҵеит. Ажәлар рҵысны, урҭ уи дыкны синедрион ахь даргеит. Лахь изҭаҟәоз иара иҿагылаша амц шаҳатра аныруаз, синедрион аҿы итәаз зегьы Стефан ианихәаԥшуаз, уи ихы-иҿы амаалыҟь ихы-иҿы ишеиԥшыз гәарҭеит.

Аԥшьаҩ-еиҳабы арҭ ахарадҵараҟәа зегь дырзызырҩын, "Ииашоума ари?" ҳәа Стефан диазҵааит. Убасҟан Стефан Аҩыра Цқьаҟынтә Анцәа Иажәала дцәажәо далагеит. Аҵыхәтәаны иҳәеит, урҭ рабацәа реиԥш, ианагь Аԥсы Цқьа ишаҿагылаҟәоу: "Аԥааимбарцәа рахьтә дарбаныу шәара шәабацәа иԥхарымҵоз? Урҭ Аҵабырг, шәара ишәнаԥхаз насгьы ишәшьыз, иаара атәы заа иразҳәаҟәаз ршьит..." ҳәа реиҳәеит. Синедрион иалахәыз зегьы, иара иажәа иазызырыҩуа, рыгәҟәа ԥыжәжәо, ргәаԥсахы еибакны рхаԥыцҟәа аԥырҿ рыхдыргон.

Стефан иакәзар, Пԥсы Цқьала дыҭәны, ахәҩан дахьҩаҵаԥшыз, Анцәа иҳаракыреи Анцәа иарԥьарахь ала игылаз Иисуси ибеит иагьиҳәеит абас: "Абар, сара избоит жәҩан-гәашә ԥхьареи Анцәа иарԥьарахь ала игылоу Ауаҩытәҩыс Иԥеи." Ари анраҳа, зегь иеибархәхәан, Стефан иажәаҟәа рмаҳаразы, рлымҳаҟәа џьгәаны иара изыҭрысит. Урҭ уи аҟалаҟь далырган ахаҳәҟәа игәыдырҵо иалагеит. Стефан иакәзар, "Иҳаҟәиҭыу, ираҭаумҵан арҭ ари агәнаҳа" ҳәа дныҳәон. Абригь иҳәан иԥсы ихыҵит.

Зыҟьҩыла ирацәаҩны аҟьырсианцәа, Стефан иеиԥш, Анцәа аџьшьара иҭо насгьы раԥацәа рзы иныҳәо, Иисус Христос дахьхарҵоз аҟынтә, гәаҟрыла иԥсит. Урҭ рыԥсра иааиран, избан акәзар урҭ ирацәаҩны Анцәа Бза иахаҵарала ргәы амца адыркуан.

(Ауысҟәа 6:2-15; 7:1-60)

184. Филиппи Ефиопиатәи аҳҭныуаҩи

Зны Иҳақәиҭыу имаалыҟь адикәан Филипп иеиҳәеит: “Угыланы ладала Иерусалимынтә Газаҟа инагоу ацәҳәыратәи амҩа уаныл” ҳәа. Иара дҩагылан иҿынеихеит. Абар, Ефиопиатәи хаҵа раҟәак, Ефиопиа аҳкәажә Кандакиа захьӡыз лаҳҭныуаҩ, абеиа, уи лыхазынақәа зегьы ирхылаԥшуаз, Иерусалимҟа аныҳәаразы ииаҧы ихынҳәуаз, иҽы-уардын дақәтәаны аԥааимбар Исаиа иҩымҭа даԥхьон.

“Унеины абни аҽы-уардын унадгыл” ҳәа Аԥсы Филипп ианаҳәеит. Филипп дныҩны уи дазааигәахан, аԥааимбар Исаиа иҩымҭа дшаԥхьоз аниаҳа, “Узыԥхьо узеилкаауама?” ҳәа иеиҳәеит. “Излеилыскаарызеи, аӡәы амҩа иаша сықәимҵар?” иҳәеит иара. Дагьиҳәеит Филипп дхаланы иара ивараҿы дтәарц. Аҩыраҟынтә иара дзыԥхьоз аҭыԥ абас аҳәон: ‘Ауаса еиԥш дыргеит Иара ашьразы, асыс иара зырҟәыдуа иҿаԥхьа абжьы шамырго еиԥш, Иаргьы Ихаҭа иҿы ааиртуам. Иара инарҟәразы, Иара ацәажәара дақәиҭымкәа, избра мҩаԥыргеит, аха Иара ишьҭра атәы еиҭазҳәаараны иҟада? Избан акәзар Иара иԥсҭазаара адгьыл иаҟәган.’

Аҳҭныуаҩ иакәзар, “Суыҳәоит, исаҳә, дарбаныу аԥааимбар араҟа зыӡбахә имоу? Иара ихы акәыу мамзаргьы даҽаӡә иӡбахә имоу?” ҳәа Филипп иеиҳәеит. Филипп иҿы ираҳан, абри аҩыра инаркны Иисус изкыу ажәабжь бзиа далацәажәеит.

Ус амҩа ишықәыз, аӡаҿы иааит: “Абар аӡы. Анаҭразы ԥырхагас исымоуи?” иҳәеит аҳҭныуаҩ. Филипп иакәзар, “Гәык-ԥсык ала Анцәа дхоуҵозар, иҟалоит” ҳәа иеиҳәеит уи Филипп. “Ихасҵоит Иисус Христос Анцәа Иԥа шиакәыу” иҳәеит уи аҭакс. Аҽы-уардын ааникыларц идиҵан, аҩыцьагьы аӡахьы илбаан Филипп уи динаҭит. Урҭ аӡы ианҭыҵ, араҟәа Аԥсы Цқьа ихалеит; Филипп иакәзар, Иҳақәиҭыу имаалыҟь деимҵиԥаан, араҟәа уи уаҳа дибомызт, дгәырҕьаҵәагьы имҩа неигӡон.

Абас Анцәа дхазымҵоз Африкатәи ауаҩы

Иҳақәиҭыу Анцәа дхеиҵо дҟеиҵеит, абри алагьы ишьақәырҕәҕәахеит Анцәа ауаҩы иҿаԥшылара ма ҳәынҭқарраси уаажәларраси дахьынтәааз дшахәамԥшуа, аха “Дарбанзаалакь Иҳақәиҭыу ихьӡ зҳәаз дҿыххоит”.

(Ауысқәа 8:26-39)

185. Ақьырсианцәа рыԥхаҵаҩ Саул

Ауриацәа Иисус Христос иҵаӡцәа даараӡа икыдцаланы ирыман. Иерусалимтәи ауахәама зегь реиҳа иҧхазҵақәоз дыруаӡәын Саул. Стефан ахаҳә данадыргоз, уи ацәгьоуцәа рыматәақәа ихьчон. Уи Анцәа дхазҵоз аҟырсианцәа рыӡнқәа еимҧааны дыӡналаны, икны, иҿаҳәаны абахҭа иҭеиртәон.

Саул дфарисеин. Уи даараӡа ибзианы адин иҵан, Аӡыра Цҟьагьы ибзиаҵәҟьаны идыруан. Уи абацәа рҳәамҭақәа даараӡа дырхыбааӡын, иҽадцалангьы аҵасқәеи аҟәҵаракәеи зегьы неигӡон. Аха аҵабырг ахьизымдыруаз аҟынтә, Мессиа Христос дхеиҵомызт, аҟәырсианцәагьы адинҵас ацәхьаҵыӡцәа ҳәа дрышьҭан.

Убри аҟынтә Иҳақәиҭыу иҵаӡцәа дрыҟәмаҟаруа рышьра игәы аҳәо, аҧшаӡ-еиҳабы иҿы даан, аҟалаҟь Дамаск ацаразы ашәҟәы имихит уа Христос ишьҭраҟәлаӡцәа имҧыхьашәоз зегьы кны, ашьамҭлаҳәҟәа рышьаҵаны Иерусалимҟа иааигаларц.

(Ауысҟәа 7:58; 8:3; 9:1, 2)

186. Иҳақәиҭыу Саул дизцәырҵуеит

Саул Дамаск даназааигәахоз, иаалырҟьаны ажәӡанынтә ацәымза даарлашеит. Уи адгьыл дныҟәҳан, “Саул! Саул! Сзыҧхоуҵозеи уара Сара?” ҳәа зҳәоз абжьы иаҳаит. “Уара узуыстада, Иҳақәиҭыу?” иҳәеит Саул. Иҳақәиҭыу иакәзар, аҭакс, “Сара уара иҧхоуҵо Иисус соуп. Иыузыцәгьоуп уара ауыс бааҧсҟәа рыла Амч аҿагылара” ҳәа иеиҳәеит. Аӡызареи амбатәи дрымҽханакуа, “Иҳақәиҭыу, иҟасҵарц исыдыуҵозеи?” ҳәа дҵааит Саул. “Угыланы аҟалаҟь ахь уца, иагьуаҳәаахашт иҟоуҵаша” ҳәа иеиҳәеит Иҳақәиҭыу уи.

Саул ицнеиуаз ауаа идыршәызшәа игылан, аӡәгьы дрымбо, абжьы аҳраҳауаз аҟынтә. Саул адгьыл даныҟәгыла, илаҟәа аартын, аха аӡәгьы дибомызт, избан акәзар алашара ҕәҕәаҟынтә длашәхеит. Ицыз ауаа инапы данкны Дамаск дааргеит.

Дамаск дыҟан Ананиа захьӡыз, Христос дхазҵоз уаӡ иашак. Иҳақәиҭыу уи дизцәырҵын абас иеиҳәеит: “Ананиа! Угыланы Аиаша ҳәа захьӡыу амӡа-дыу ахь уцаны Иуда иӡнаҿы Саул ҳәа изышьҭоу Тарсиантәи уиазҵаа; уи уажәы дныҳәоит, ацәырҵраҿгьы Ананиа захьӡыу ауаӡы иара иҿы дыӡналаны, иара илаҟәа ирбо иҟаларц нап иҟәиҵоны дибеит.” “Иҳақәиҭыу! Сара ирацәаӡӡаны ауаа рҟынтә исаҳахьеит уи Уара иуыҧшьахьаҟәоу Иерусалим шаҟа ацәгьа рзиуыхьоу; араҟагьы уи аҧшьаӡ-еиҳабацәа рҟынтә азин имоуп Уара ухьӡ иаҳәо

зегьы рҿаҳәара" ҳәа аҭак ҟеиҵеит Ананиа. Аха Иҳақәиҭыу уи иеиҳәеит: "Уца, избан акәзар уи Сара, Сара сыхьӡ ажәларқәа зегьи аҳцәеи Израилаа рҕацәа зегьи уазны иреиҳәаларц иалысхыз маҭәахәыуп, иагьисырбашт Сара уи Сара сыхьӡ ала шаҟа дгәаҟраны дыҟоу."

Иҳақәиҭыу иажәала Ананиа аҩны дныҩналан Саул инапқәа иқәҵаны: "Сашьа Саул! Амҩан иуызцәырҵыз Иҳақәиҭыу Иисус сара сыузааишьҭит, уара улақәа хтны Аҕсы Цқьа ухаларазы" иҳәеит. Убри асааҭ азҵәҟьа Саул ила амыдаҕьцәа аҕырхызшәа, илақәа ирбо дҟалеит. Ашьҭахь уи иҿеинаҭын асинагогақәа рҿы Иисус Анцәа Иҕа шиакәыу атәы уазны иреиҳәон.

(Ауысқәа 9:3-20)

187. Саул Дамаскынтә дыбналоит

Саул иуазҳәаракәа заҳауаз зегьы иџьашьаны, "Ари иакәӡами Иерусалим ари ахьӡ [= Иисус ихьӡ] зҳәақәоз ҕхазҵоз, арахьгьы дааны урҭ ҿаҳәаны аҕшьаҩ-еиҳабацәа рахь игаларц?" ҳәагьы рҳәон.

Саул иакәзар, иаҳа-иаҳа дыҕәҕәахон, Дамаск инхоз Ауриацәа ыршанхо, насгьы Иисус Христос дҿыхҩыуп ҳәа шьақәырҕәҕәо.

Ҕыҭрак анцы ашьҭахь, Ауриацәа Саул дыршьырц еибырҳәеит. Убри аҟынтә урҭ ақалақь агәашәқәа ар аддыргылт Саул, ақалақь Дамаск ааныжьра игәы ианҭеиклакь, дыркразы. Саул ари еиликаан аҟынтә, ақалақь аҿы иҿааникылеит. Дамасктәи ақьырсианцәа уи деиқәдырхарц рыӡбеит. Урҭ калачкәыр дыук рыҕшаан, Саул дҭартәаны, уахынланы ақалақь иакәыршаз абаа дахыганы ҵаҟа дылбаарышьҭит. Абасала, Саул Дамаск ааныжьны Иерусалим дааит.

Уаҟа уи Христос иҵаҩцәа иҿырзааигәеитәырц дашьҭан, аха уигьы Иара иҵаҩцәа дышреиуаз рызхаҵомызт аҟынтә, ицәшәон. Убасҟан Барнабас захьӡыз ацәҳаражәҳәацәа рахьтә аӡәы уи диманы урҭ рахь даан иреиҳәеит Саул амҩан Иҳақәиҭыу дшибази, Иҳақәиҭыу уи иеиҳәази, насгьы уи Дамаск дымшәо-дмырҳауа Иисус ихьӡ ала ауаз шиҳәози ртәы.

Абри ашьҭахь ацҳаражәҳәацәеи ауахәама зегьи Саул иашьак иеиҕш дрыдыркылеит. Ашьҭахь уи Павел ацҳаражәҳәаҩ ҳәа ишьҭан. Уи иҕсҭазаара хықәкыс иамаз Христос изкны ауазҳәареи Анцәа дхазымҵақәо Анцәа иахь рхьарҕшреи акәын.

Ацҳаражәҳәаҩ Павел иеиуеиҕшым ақалақьқәа руахәамақәа рахь ирацәаны асалам-шәҟәықәа дәықәиҵеит. Урҭ ашәҟәықәа Аҩыра Ҿыц аҿы иануп. Уи

исалам-шәҟәықәа рыуак аҿы иҩуеит: “…Аха сара сзы ҧыжәарас иҟаз, Христос иаҳаҭыр аҟынтә, башас исыҧхьаӡеит. Зегьгьы башас исыҧхьаӡоит Иисус Христос, сара Исыҟәиҭыу, идырра аҧыжәара аҳаҭыр аҟынтә; Иара изы сара зегь мап рцәыскит иагьсыҧхьаӡоит зегь ҟьамсарс Христос дсырҳаарц азы, насгьы, азакәан аҟынтә иааиуа сара сиашарала акәымкәан, Христос ихаҵараҟынтә иааиуа аиашарала, хаҭала Анцәа ихаҵара аҟынтә иааиуа аиашарала, Иара иҿы сыҧшаахарц…”

Абас Христос афарисеи Саул игәы ҧагьа иҧсахит, дагьыҟалеит уи насыҧ иманы Иара изгәыкны.

(Ауысҟәа 9:21-28; Павел ацҳаражәҳәаҩ Филиппиаа рахь идәықәҵара 3:7-9)

188. Амаалыҟь Петра абахҭа дҭижьуеит

Раҧхьатәи аҟьырсианцәа раамҭа хара аан, Ауахәама кыдцалан ирыман. Аҳ Ирод идҵала Иоанн иашьа ацҳаражәҳәаҩ Иаков дшьын. Ари Ауриацәа ргәы ишахәаз аниба, аҳ ацҳаражәҳәаҩ Петра дҭеикит, Амшаҧ аныҳәа ашьҭахь, ажәлар рахь дцәырганы ашьра иҟәиҵарц игәы иҭакны. Абахҭаҿы Петра ар дрыхьчон; Ауахәама акәзар, уи иаҵанакуаз зегь Петра изы рҿаадцаланы Анцәа иҳәон. Ирод уи ауаа рахь ицәыргара игәы ианҭаз ауыха аҧхьатәи аҵх азы Петры ҩ-даҷк рыла дҿаҳәаны ар-уаа ҩыџьа рыгәҭа диан, абахҭа ашәгәы ахьчацәа ирыхьчон. Иаарлырҟьаны аҵх агәҭазы Иҳаҟәиҭыу имаалыҟь дцәырҵын, алашарагьы абахҭа зегь аршеишеит. Амаалыҟь Петра днеигәҭасны дааирҧшын, “Ирласны угыл” иҳәеит. Адаҷҟәа иаразнак инапы инаҟәыҩрит. “Умаҭәаҟәа ушәҵаны сара усышьҭал” иҳәеит ашьҭахь амаалыҟь. Петра дыҩныҵын, иҟалаз зегьы шҵабырггыз изымдыруа, лаҧшҵашәараз џьшьа, уи днеишьҭалт. Ҩыџьа ахьшьцәа инарывсны, аҟалаҟь ахь укылызгоз аихатә гәашәҟәа инарыдгылт — рхала иаатит. Урҭ дәылҵны, амҩаҟәа рыуакы ианахыс, иаалырҟьаны амаалыҟь дныҵашәкәа дцеит.

Убасҟан Петра ихаҿы дааин, “Уажәшьҭа сара лабҿаба избоит Иҳаҟәиҭыу Иара имаалыҟь даашьҭны, Ирод инапкәеи Ауриа жәлар ззыҧшыз зегьи сшырцәихьчаз” иҳәеит. Петра днаҧшы-ааҧшын Иоанн иан Мариа лыҩны, Анцәа дхазҵоз зегь еизаны иахьныҳәоз, ашҟа дааит. Урҭ рахь данаа, уи Иҳаҟәиҭыу абахҭа дыштигаз атәы рзеиҭеиҳәеит.

(Ауысҟәа 12:1-17)

189. Павели Силеи абахтаҿы

Зны ацҳаражәҳәаҩ Павели Анцәа иматцыуцәа рыуаӡәки еицны римтәи аколониатә-ҟалақь Филиппи аҿы иааит. Уаҟа урҭ Иисус Христос ихьӡ ала аџьныш иҟынтә аҧшра амч змаз матцыуҩ-ҧҳәыск дрыхәшәтәит. Аҧшра абзоурала, даҽакала иаҳҳәозар, иҟалаша адыррала уи лаҳцәа ахашәалахә дыу рзаалгон. Рхашәалахә агәыҕра анырцәыӡ, уи лаҳцәа Павели Силеи кны, ирҳәазаны аҟалақь ашҭа дыу ахь ахылаҧшцәа рҿы иаарган, "Арҭ ауаа уриацәоуп. Урҭ ҳара ҳаҟалақь еиладыргьажьуеит; ҳара римаа, зыдкылареи зынагӡареи ҳахәҭам аҭасқәа уазны ирҳәоит" ҳәа рарҳәеит урҭ. Иара убас ажәларгьы зегь урҭ ирҿагылеит. Убасҟан аибашьцәа ацҳаражәҳәацәа рыматәақәа рышәхҳәаны, урҭ алаба иадыргарц адтца ҟартцеит. Ашьҭахь урҭ абахҭа иҭадыртәан, урҭ ибзианы рыхьчара идыртцеит ахьча. Ари еиҧш адтца аниоу, абахҭа ахылаҧшҩы урҭ абахҭа лашьца иҭартәаны ршьапқәа ашьамҭлаҳәақәа рхеитцеит.

Аха Павели Силеи ргәы карыжьуамызт. Аҭх агәҭаны урҭ ныҳәо Анцәа изышәаҳәон, абаандаҩцәагьы зегьы урҭ ирзыӡырыҩуан.

Иаалырҟьаны адгьылтцысра ҕәҕәа ҟалеит, абахҭа ашьапы арҵысыртә еиҧш, ашәқәагьы зегь аатын, урҭ ршьамҭлаҳәқәа кәадахеит. Абахҭа ахылаҧшҩы, данааҧш, иҟалаз ибан, абаандаҩцәа зегь бналаз џьшьа, иҽишьырц иҭаххеит. "Ухы цәгьара азыумуын, избан акәзар ҳара зегь ара ҳаҟоуп" ҳәа иеиҳәеит Павел уи. Дшәаҧырҳаҧуа Павели Силеи ршьапқәа иҽрышьклеижьын, "Саҳцәа! Иҟастцарызеи сара сҿыххарц азы?" ҳәа дразтцааит урҭ ахьча. "Иҳаҟәиҭыу Иисус Христос дхатцала, уҿыххоит уара, иара убас уара уҩнгьы зегьы" рҳәеит урҭ аҭакс. Убасҟан иара урҭ абахҭа иҭганы, рыхәрақәа ҿиӡәӡәааан, дымҧшыкәа иҽинаҭит, рҽырнаҭит иара убас иара иҩнаҭа иатцанакуаз зегьгьы.

Адырҩаҽны ар реиҳабацәа ауаа абахҭа ахылаҧшҩы иҿы иаарышьҭит "Урҭ ауаа аушьҭ" ҳәа иарҳәарц. Аха Павел, "Ҳара, Римтәи аҟалақь-уаа, ӡбрада ажәлар зегь рҿаҧхьа ҳапҟаны абахҭа ҳҭарыжьит, уажәы маӡала ҳаурышьҭуама? Мап, иааны рхала ҳаҩныргааит" ҳәа реиҳәеит урҭ. Арҭ ажәақәа анраҳа, инеин ар реиҳабацәа ирзеиҭарҳәеит. Ацҳаражәҳәацәа Римтәи аҟалақь-уаа шракәыз анеилыркаа, ар реиҳабацәа шәан, урҭ рҿы иааны, рҿаҧхьа аминауаҭра шьҭартцан, наҟ абахҭа инҭганы, аҟалақь иалтцырц рыдыртцеит.

(Ауысқәа 16:16-39)

190. Павел Римҟа амҩа дыҟәыуп

Ацҳаражәҳәаҩ Павел Анцәа Бзеи Аҿыхҩы Иисус Христоси изы шаҳатра ахьиуаз аҟынтә, дырҩагь абахҭа дҭадыртәеит. Аха Павел цәгьарас ҳәа акгьы шыҟаимҵаз идыруан азы, Кесар иҟынтә ауысӡбра даҳәеит. Абри аҟынтә уи егьырҭ абаандаҩцәа дрыцҵаны, уи ихьчара ашәҩык-рхы Иулиа идҵаны, ҕбала Римҟа ддәыҟәырҵеит.

Амшын ианхыз, аӷьша цәгьа ҵысын аҕба, ацәҟәырӷьаҟәа иахьрымаз азы, иҟәац-мацон. Ахы-мш рзы ауаа рымаҭәаҟәа зегьы рнапала аҕбахьтә амӷьын иҭарыжьит. Аха аӷьша цәгьа акыр мшы иахьымеихсыҕьуаз азы, урҭ рхы ацәыхьчара ргәы ацәкарыжьит. Убасҟан Павел зегь рыгәҭа дҩагылан, “…Шәыҽшәырҕәҕәарц сшәыҳәоит, избан акәзар аҕба ада шәара шәҟынтә ӷьсыкгьы ыӡуан, избанзар сара сзеиуоу зымаҵгьы зуа Анцәа Имаалыҟь ари ауыха сара дсызырҵын, ‘Умшәан, Павел! Уара Кесар иҿаӷьхьа уҟәгылараны уҟоуп, абри аҟынтә абарҭ уара иуцыӡсо зегьы Анцәа уара ҳамҭас иуиҭеит’ ҳәа сеиҳәеит. Абри аҟынтә, ахацәа, шәыҽшәырҕәҕәа, избан акәзар сара ихасҵоит Анцәа ишсеиҳәаз еиӷьш ишыҟало; џьара дгьылбжьахак аҟны ҳӡыхгахоит” ҳәа реиҳәеит.

Ажәиӷьшь мыш рзы аҕба иҭаҟәаз агаҿа ҳаракык змаз ӡыбжьахак рбан, ишрылшо ала убри ҕбала инадгыларц аҟәыркит. Аӷьырсали аӷьреи шьҭыхны урҭ рхы агаҿахь идырхеит. Аха иаалырҟьаны аҕба аҕҕараҿ итәеит, аӷьынҵа ыҵаркьакьаны изымҵысыртә еиӷьш; аҵыхәа акәзар, ацәҟәырӷьаҟәа рымч ала иӷьыхха ицо иалагеит.

Х-мыз анҵы ашьҭахь урҭ Александриатәи ҕбак ала рымҩа нарыгӡон Римҟа. Амҩа иҟәлаанӡа, аӡбжьахаҿы инхаҟәоз урҭ ирҭахыз зегьы рырҭан уа ирацәаҩны рчымазараҟәа ирылзыргаз ацҳаражәҳәаҩ Павел иаҳаҭыр азы ибзианы патыу рыҟәырҵеит.

Ашә-ҩык-рхы аӡсара здыруаз зегьы агаҿахь иӡсарц рыдиҵеит; егьырҭ ракәзар, аҕба аандаҟәа ма аҕба ахәҭаҟәа иарбанзаалакь рхы иархәаны рҿеиҟәдырхарц рабжьигеит. Абасала, аҕба иҭаз ҩышәи хынҩажәи жәаф уаҩы рхы еиҟәдырхеит. Уи адгьылбжьаха инхаҟәоз ауаҩытәҩыс ибзиабара дыу аадырӷьшын, Иҳаҟәиҭыу ацҳаражәҳәаҩ Павел ила ирацәаны аџьашьатәҟәа ирҿиеит.

Ацҳаражәҳәаҩ Павел Иҳаҟәиҭыу изы дхандеиуа иеиуеиӷьшым аӷьышәараҟәа дырниеит. Уи иҕәҕәаӡаны агәра игон уи иӷьстазаара ашьаҿацыӷьхьаӡа Анцәа ҳалал дыу напхгара шизиуа. “…Анцәа бзиа дызбо, Иара игәаӷьхарала иалхыу, зегь бзиараны изыҟалоит” ҳәа иҩуан уи Римаа рахь ишәҟәы-бҕьыцаҿы. Нас ҳаргьы гәык-ӷьсык ала Анцәа

ҳиқәгәыӷуа бзиа даабалап, убаскан ҳара ҳанасыԥ ҭҵауыла цьашьахәи ҳаԥсы аҭынчреи акагәы иазеиланагом, ҳара гәык ала Христос ҳгәы данадаҳкылалакь.

(Ауысқәа 25:1-12; 27:14-44; 28:1-11)

191. Ацҳаражәҳәацәа рышәкәы-бӷьыцқәа

Иисус Христос иԥсреи Уи аԥсцәа рахьтә игылареи рышьҭахь иаразнак Иара иҵара — Аевангелиа (Ажәабжь Бзиа) — ирласны Палестинеи, Римтәи Аимпериеи, ашьҭахь Ааигәатәи Амрагыларҭа аҳәынҭқарракәеи ирхыҵәо иалагеит. Ацҳаражәҳәацәа — Иисус Христос лымкаала иалихыз аҵаɷцәеи егьырҭ аҵаɷцәеи иеиуеиԥшым ақалақькәеи аҳәынҭқарракәеи рахь иеимпын Анцәа Иажәа уазны ирҳәон. Иҳақәиҭыу урҭ ражәақәа аҵьашьатәқәа рыла ишьақәирӷәӷәон; урҭ Иисус Христос ихьӡала Анцәа ианиҳәоз, ачымазцәа бзиахон, ацыркьцәа еибгахон, аԥсцәатҵәкьагьы рыԥсы ҭалон, абасала ауаа Анцәа Иажәа ргәы иадкыланы рыгәнаҳаратә мɷақәа ркынтә ихьаҵуан. Акьырсианцәа кыдцала ирыман, аха Иисус Христос, Анцәа Иԥа, ихаҵара урҭ акыдцаларақәа реиҳа иӷәӷәан.

Христос ихаҵара дырӷәӷәарц Ацҳаражәҳәацәа ауахәамақәа рахь ашәкәы-бӷьыцқәа дәықәырҵон. Арҭ ашәкәы-бӷьыцқәа “Епистол”-қәа (Анашьҭымҭақәа) ҳәа ирышьҭан. Епистолқәа шьоукы кьаҿын, иаҳҳәап, дакьак иакаран, аха шьоукы, иаҳҳәап “Римаа рахь а-Епистолқәа” даара иауын. Шьоукы акьырсианцәа зегьы ирызкны иɷын (Иакови Петреи Иоанни Иудеи р-Епистолқәа реиԥш), егьырҭ (Павел и-Епистолқәа) хаз ауахәамақәеи ауааи ирызкын.

А-Епилстолқәа шьоукы ацҳаражәҳәаɷ Павел, Анцәа Иажәазы абахҭаҿы даныказ, иɷит. “Сара ацәгьауɷы иеиԥш ашьамҭлаҳәқәа ркынӡагьы сгәакуеит; аха Анцәа Иажәазы шьамҭлаҳә ыказам” ҳәа иɷуан Павел иɷыза Тимофеи иахь. (2 Тим. 2:9).

Ауасиаҭ Ҿыц аҿы зынӡа ɷажәи-ак Епистол ыкоуп. Урҭ Анцәа Иԥсы Цқьа рныруан, напхгарагьы рнаҭон. Абасала урҭ Абиблиа, Аɷыра Цқьа, егьырҭ ахәҭақәа ирхыԥхьаӡаланы, Анцәа Иажәақә ҳәа хрышҭоуп. Раԥхьатәи акьырсианцәа ари рдыруан, убри акынтә арҭ а-Епистолқәа реадцаланы ихɷылааны ауахәамақәа рҿы иаԥхьон, иара убас рыɷнқәа рыҿгьы ахәыҷқәа ирзаԥхьон, рɷызцәа иддырбон, ҳамҭасгьы ирҭиуан, абри алагьы урҭ Анцәа Иажәа аларҵәара иацхраауан.

Ажәытә “Абиблиатә Гәыҧқәа”, даҽакала иаҳҳәозар, аиҿкаарақәа, уажәы Аҩыра Цқьа кьыҧхьны иалазырҵәақәо ыҟамызт. Ауаа Анцәа Иажәа рнапала ихырҩылаауан. Урҭ Ауасиаҭ Ҿыц ахәҭақәа, иаҳҳәап, Иоанн иҟынтә Ажәабжь Бзиа, Галатаа рахь а-Епистолқәа уҳәа хазы рнапала ихҩылааны ажәаларқәа ирыладырҵәон, мамзаргьы Ауасиаҭ Ҿыц зегьы Абиблиаҵәҟьагьы ишынеибакыу ихырҩылаауан напыла. Аха зықь даҟьак инареиҳаны измаз Иажәӡахьоу Ауасиаҭи ҩы-шә хы-шә раҟара адаҟьа змаз Ауасиаҭ Ҿыц Ауасиаҭ Ҿыци рыхҩылаара акыр аамҭа аҭахын. Урҭ “апапирус” аҿы (даҽакала иаҳҳәозар, аҳаскьын-ҵиаақәа ирылхыу анҵара зуа аматериал аҿы), мамзаргьы “апергамент” аҿы (даҽакала иаҳҳәозар, ибзианы ауыс зыдуылоу ацәааҿы) ирҩуан.

Ҳәарас иаҭахыузеи, а-Епистолқәа рҵакы иааркьаҿны аҩра араҟа иуадаҩыуп. Арҭ а-Епистолқәа доусыу урҭ рыла Анцәа ауаа ирзеиҭеиҳәо аҵабырг дыуқәа рыҵаркуеит.

Абар урҭ рахьтә ихадоу а-Епистолқәа рыхшыҩзцарақәак:

Адини ауысқәеи (Иаков и-Епистол). Ҳара агәаҟрақәа чҳарала рыхгара шҳалшо (1 Петра иҟынтә). Абжьысреи ахьаҵреи раан уиашаны насгьы уцқьаны ушаанхаша (2 Петра иҟынтә). Агәырҕьареи аиааиреи (1 Иоанн иҟынтә). Абзиабара (2 Иоанн иҟынтә). Асасыдкылара (3 Иоанн иҟынтә). Ахаҵара шуыдыукылашеи алаҟәра уҽшацәыухьчашеи (Иуда). Хаҵарала ахыркьиара (Рим.). Христос Иҳақәиҭыу иоуп (1 Корифеиаа рахь). Ажьжьара, амаҵыура (2 Корифеиаа рахь). Ахҿыхра азакәан анагӡарала акәым, аха Христос илоуп ишыҟоу (Галатаа рахь). Христос иуахәама иазкны (Ефесианаа рахь). Акьырсиантә акзаара (Филил.). Христос ихьӡи иҳаракыреи (Колоссеиаа рахь). Иҳақәиҭыу Иисус Христос дырҩагь адгьыл ашҟа даауеит (1-2 Фессалоникаа рахь). Иҳақәиҭыу иуыс ашьҭаныҟәареи Иҳақәиҭыу гәык ала изыҟазаареи (1-2 Тимофеи иахь). Ауахәамақәа рхылаҧшцәа аҧсҭазаара цқьа ҿырҧшыгас иҟазароуп (Тит иахь а-Епистол). Аӡәи-аӡәи иҳанаибажьлароуп (Филимон иахь). Ажәытә Израилааи **Азакәан**и — Иҿыцыу иҧшьоу Израили Анцәа иқьиареи (Ауриацәа рахь а-Еистол).

А-Епистолқәа Абиблиаҿы акызҵазкуа хәҭақәоуп. Урҭ еилыукааразы умыццакӡакәа урыҧхьозароуп. Анцәа Иажәа бзиабарала уаҧхь. Иҳақәиҭыу уиҳәала, дагьуыцхраашт Иара Иҧшьоу Иажәа аилкаараҿы.

192. Иоанн Игәаартра

Уажәы ҳара ҳазҟәынхо адгьыл наунагӡа изышьаҟәхом. Абиблиа атыԥ рацәаҟәа рҿы, ари адгьыл аҿы аԥстазаара аҵыхәтәа шаауа иазкны аԥааимбаражәаҟәа урыԥхьар алшоит, ҳара ҳапланетеи адыунеии зынӡа ишыҟәӡаауа, насгьы аҟәызбреи ауама-хаҭеи шыҟало ртәы. Адгьыл аҿы аҵыхәтәантәи ахҭысҟәа ирызкны ианыуп — иаҳҳәап, аԥааимбар Иезекиа ишәҟәы ахҟәа ӷажәижәааи ӷажәизеижәи рҿы, а-Евангелиаҟәа рҿы, аха зегь реиҳа ирацәаны иаҳԥылоит "Иоанн Игәаартра"-ҿы (даҽакала иаҳҳәозар, Абиблиа аҵыхәтәантәи ахәҭаҿы).

Иоанн Иисус Христос ицҳаражәҳәаӷцәа жәаӷа дыруаӡәкын. Уи иара убас ацҳаражәҳәаӷцәа зегьы дреиҵбын. Раԥхьатәи аҟьырсианцәа ржәытә ажәабжьҟәа изларҳәо ала, Иоанн ида, егьырҭ ацҳаражәҳәаӷцәа зегьы ргәаҟрала иԥсит. Аха Иоанңгьы Христос иҵыхәала дгәаҟуан. Уи абырзен дгьылбжьаха Патмос ахь дахганы даныҟаз, Иҳаҟәиҭыу уи дизцәырҵын, "Сара соуп Алфеи Омегеи, раԥхьатәии аҵыхәтәантәии; иыубо ашәҟәы ианҵаны ауахәамҟәа рахь ишьҭы..." (Агәаарт. 1:10, 11) ҳәа иеиҳәеит.

Иоанн Игәаартра иҵауылаӡоу маӡаҟәоуп. Ари ашәҟәаҿы аҵыхәтәантәи ахҭысҟәа символҵас иаарԥшыуп. Урҭ аныҳәара рацәеи Аԥсы Цҟьа ацхраареи рыда реилкаара залшом. Аха акы зынӡа иеилыкка иҟоуп: Иҳаҟәиҭыу Иисус Христос дырӷагь адгьыл ахь даауеит. Уи адыунеи ауыс иӡбуеит. Иара изыԥшын раԥхьатәи аҟьырсианцәа, ҳаргьы Иара ҳаизыԥшыуп. Абиблиаҿы зыӡбахә ҳәоу адыргаҟәа (Иисус Христос иаԥхьа иаараны иҟоу) рыла, ҳара иаадыруеит аҵыхәтәантәи аамҭазы ҳшынхо. Уаԥхь Иоанн Игәаартра, агәра угашт уаргьы.

Анцәа Иажәа иҳанаҳәоит адыунеи ажәларҟәа рҟынтә еиԥш, аԥсуа жәларгьы рҟынтә Иисус Христос иԥсрала ирацәаӷны шҿыххо. Абасала Агәарт. 5:9 аҿы Иисус изкны, "...Избан акәзар Уара ушьын Уара ушьалагьы ҳара ҳаауҳәеит Анцәа изы иарбанзаалакь ашьҭрахьтә, абызшәаҟынтә, ажәларҟәа рҟынтә, ауаажәларҟәа рҟынтә..." ҳәа ҳаԥхьоит, иара убас абжьбатәи ахы ажәбатәи ацәаҳәаҿы ҳаԥхоит абас: "Абри ашьҭахь снаԥшызар сара — абар! аӡәгьы зыԥхьаӡара илымшоз ауаа (абшьҭраҟәа, ахылҵшьҭраҟәа, ажәларҟәа, абызшәаҟәа зегьы иреиуаз) Анцәа итәарҭеи Асыси раԥхьа, маҭәа шкәакәала иеилаҳәаны,

игылоуп...” Арҭ “иеиқәырхоу, ауаа рацәа дыу”, зыхьӡқәа аҧсҭазаара ашәҟәы аҿы ианыу, роуп.

Ҳара ҳныҳәареи ҳгәахәҭәи, акыр иаҧсоу аҧхьаҩ, уаргьы убарҭ ураӡәкхарц роуп. Уаҧхьала Анцәа Иажәа. Уи аиқәырхара амҩа ҳнарбоит.

193. Акыр иаҧсоу аҧхьаҩ!

Абар, ҳара ари ашәҟәы анҵәамҭаҿы ҳааит. Араҟа иеизгоуп Абиблиаҟынтә хҭысқәак, насгьы еиҳарак иаазыркьаҿны. Абиблиа зқьи ҩы-шәи раҟара нбан ссала иҩыу адаҟьақәа аҵанакуеит; ари иаанагоит Абиблиаҿы иаҳа ирацәаны ахҭысқәа шыҟоу, насгьы ари ашәҟәы аҿы аҵкьыс инарҭбааны ишҩыу.

Абиблиа, мамзаргьы Аҩыра Цқьа, Анцәа Иажәа ауп — иарбанзаалакь даҽа шәҟәык (иара абри ашәҟәыгьы) уи заҧсахуам. Акыр иаҧсоу аҧхьаҩ, иуабжьаагоит Абиблиа зегьы, мамзаргьы Абиблиа ахәҭа Ауасиаҭ Ҿыц, Иисус Христос Анцәа Иҧа иира ашьҭахь иҩыу уҧшаарц.

Абиблиа адыунеи аҿы зегь раҵкьыс изыҧхьоу шәҟәыуп. Миллионла ауааауысыуцәа, анхацәа, амҵыура иалахәқәоу, аҿари зықәрахь инеихьақәоуи, ауаабашақәеи аҵара-уааи адыунеи аҳәынҭқарракәа зегьы рҿы Абиблиа иаҧхьоит есымша. Уи аҿы урҭ аиқәырхара амҩа рыҧшааиуеит, уи аҿы ирымоуп ажьжьага ажәеи агәышьҭыхга ажәеи.

Уаҧхьала Анцәа Иажәа. Иҳақәиҭыу абас иҳәеит: “Ажәҩани адгьыли ыиасуеит, аха Сара сажәақәа ыиасуам” (Матфеи иҟынтә Ажәабжь Бзиа 24:35).

Абиблиа зегьы, раҧхьатәи адаҟьа инаркны аҵыхәтәантәи адаҟьаҟынӡа Анцәа Иажәа акәны иҟоуп. Абиблиа ада даҽа шәҟәык Анцәа Иажәа аным. Егьырҭ ашәҟәықәа ирныу Абиблиа аилыркаара мацара ауп.

Анцәа Иажәа уаҧхьала есымша, иагьгалааит уара угәаҿы а-Ҧсалом аҟынтә ажәақәа: “Уара Уажәа лашарбагоуп сшьап азы, иагьлашароуп сара сымҩазы.” (Ҧс. 118 [119]:105).

Ақьырисантә салам ала,
Аҭыжьҩы сҟынтә.